DEDEKTİF BERNIE GÜNTHER'İN SERÜVENLERİ: 14

PHILIP KERR

METROPOLIS

"Kerr'in bu yok olmuş dünyaya dair çizdiği sözel, fiziksel ve ahlaki yapı Metropolis'te de çok güçlü."
–WALL STREET JOURNAL

ALFA

ROMAN

DEDEKTİF BERNIE GÜNTHER'İN SERÜVENLERİ

14

Yaz, 1928. Berlin, hiçbir şeyin yasak olmadığı şehir. Geceleri sokaklarda politik çeteler kavga arıyor. Gündüzleri savaştan sonra hâlâ toparlanamamış olan halk işsiz bir şekilde dolaşıyor. Polis merkezinde Cinayet Masasının işi başından aşkın ve Yakalanamayan bir katil polislerle dalga geçiyor. Bernie Günther'in Cinayet Masasındaki ilk günü. Amirleri onun çok iyi bir dedektif olabileceğini düşünüyor. Fakat henüz değil. Şimdi dinleyip öğrenmesi gerek.

Kaotik bir şehir: adı çıkmış performanslar ve seks kulüpleri, yeraltı çeteleri, kayıp, evsiz ve terk edilmiş vatandaşlar. Hitler'in başlatacağı yeni döneme doğru yaklaşan Berlin.

Philip Kerr'in zamansız ölümünden hemen önce tamamlanan Metropolis, Kerr'in meşhur karakteri, Nazileştirilmiş Berlin polis departmanındaki alayCı dedektif Bernhard Günther'in yolculuğunun on dördüncü kitabı. Birçok açıdan Bernie'nin ilk hikâyesi, Kerr'in ise son romanı.

4197 | ALFA | EDEBİYAT | 492

METROPOLIS

PHILIP KERR (22 Şubat 1956-23 Mart 2018)

Yazarın Bernie Günther romanları en iyi suç romanları arasında kabul edilmektedir. Eleştirmenler onun eserlerini Raymond Chandler ve John le Carré'nin eserleriyle kıyaslamaktadır. Philip Kerr Edinburgh doğumludur, fakat Londra, Wimbledon ve Cornwall'da yaşamıştır.
Alfa'daki kitapları şunlardır: *Mart Menekşeleri, Solgun Suçlu, Alman Usulü Bir Ağıt, Biri ve Öteki, Sessiz Alev, Ölüler Dirilmezse, Sahra Grisi, Ölümcül Prag, Katyn Katliamı, Zagrebli Kadın, Devre Arası, Tanrı'nın Eli, Sessizliğin Öte Yakası, Sahte Dokuz, Prusya Mavisi, Bir Yunan Hediyesi.*

CEM DEMİRKAN (1973)

İstanbul doğumlu. Boğaziçi Üniversitesi mezunu. 2003'ten beri çevirmenlik yapıyor.
Alfa'daki çevirileri şunlardır: Philip Kerr: *Biri ve Öteki, Sessiz Alev, Ölüler Dirilmezse, Sahra Grisi, Ölümcül Prag, Katyn Katliamı, Zagrebli Kadın, Devre Arası, Tanrı'nın Eli, Sessizliğin Öte Yakası, Sahte Dokuz, Prusya Mavisi, Bir Yunan Hediyesi.* Ian Rankin: *Saklambaç, Diş İzleri, Masadaki Düşman, Bırak Kanasın, Siyah ve Mavi.*

Metropolis
© 2019, ALFA Basım Yayım Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti.

Metropolis
© 2019, thynKER Ltd

Kitabın Türkçe yayın hakları AnatoliaLit Ajans aracılığıyla Alfa Basım Yayım Dağıtım Ltd. Şti.'ne aittir. Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir elektronik veya mekanik araçla çoğaltılamaz. Eser sahiplerinin manevi ve mali hakları saklıdır.

Yayıncı ve Genel Yayın Yönetmeni M. Faruk Bayrak
Genel Müdür Vedat Bayrak
Yayın Yönetmeni Mustafa Küpüşoğlu
Çeviren Cem Demirkan
Kitap Editörü Merve Akıncı Almaz
Kapak Tasarımı Füsun Turcan Elmasoğlu
Sayfa Tasarımı Tülay Malkoç

ISBN 978-625-449-433-8
1. Basım: Ekim 2021

Baskı ve Cilt
Melisa Matbaacılık
Çiftehavuzlar Yolu Acar Sanayi Sitesi No: 8 Bayrampaşa-İstanbul
Tel: 0(212) 674 97 23 Faks: 0(212) 674 97 29
Sertifika no: 45099

Alfa Basım Yayım Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti.
Alemdar Mahallesi Ticarethane Sokak No: 15 34110 Cağaloğlu-İstanbul
Tel: 0(212) 511 53 03 (pbx) Faks: 0(212) 519 33 00
www.alfakitap.com - info@alfakitap.com
Sertifika no: 43949

PHILIP KERR

METROPOLIS

Çeviren: Cem Demirkan

ALFA

Jane'e
Şimdi ve sonsuza dek

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ 9
GİRİŞ 15
BİRİNCİ BÖLÜM: Kadınlar 19
İKİNCİ BÖLÜM: Bozulma 142
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: Cinsellik 262
YAZARIN NOTU 395

ÖNSÖZ

Philip Kerr 1956 yılında Edinburgh'da doğdu. Neyse ki (buna minnettarım) muhteşem romanları için başka yerleri seçti, ama bir keresinde şehir hakkında çarpık bir kısa hikâye yazdı. O hikâyenin adı "The Unnatural History Museum"du. Eylül 2015'te bir akşam bunu tartışıyorduk – ve Philip'in doğum yerine karşı duyduğu karmaşık hisleri. Edinburgh'daydık, Stirling'den gelmiştik, Bernie Günther'in yaratıcısıyla yaptığım röportaj Bloody Scotland polisiye roman festivalinin kapanış etkinliğiydi.

Philip'le bir şeyler içmek, politika (modern ve tarihi) ve yazmak üzerine hafif dedikoduyla karışık derin önsezileri paylaşmak çok eğlenceliydi. O anda, futbol dünyasında geçen hikâyeler üzerine çalışıyordu ve bunun ona tüm dünyadan yeni hayranlar kazandırdığını ve büyük kulüplerin sahne arkasına erişim izni verdiğini anlatırken bir çocuk gibi heyecanlıydı.

Edinburgh'da geçen kısa hikâyesine döndüğümüzde, Bernie Günther kitaplarının diğer bir "The Unnatural History Museum" örneği olduğunu, 1930'larda Almanya'da faşizmin yükselişini

ve İkinci Dünya Savaşının uzun süren, üzücü mirasını anlattığını görmek ikimizi de etkiledi sanırım. Philip seriye 1989'da *Mart Menekşeleri* ile başlamıştı. Ben o sırada Londra'da yaşıyordum ve iki yıl önce ilk polisiye romanımı yayımlamıştım – ne övgü ne de satış elde ettim. Şansımı başka türlü denemek için casus romanlarıyla devam edecektim ve geniş kitlelere seslenen tekno-gerilimlerle oyalanıyordum. Aslında beni tam zamanlı gazetecilik işinden kurtarabilecek her şeyle. Ben mücadele ederken Philip'in kariyeri ilerliyordu. İlk üç Bernie Günther kitabı büyük başarı yakaladı. Akıcılıkla ve özgüvenle yazıyordu. Bernie ayrıntılarla bezenmiş, özenle araştırılmış ve ustaca kurgulanmış hikâyelerde karşımıza çıkıyordu. Chandler ve Hammett tarzında bir özel dedektifti, ama yaratıcısı, bu yorgun klişeye savaş öncesi ve savaş sırasındaki Almanya atmosferiyle yeni bir hayat vermişti.

Bir grup insan (genç, çoğunlukla Londralı, suç ve polisiyeye hevesli) Soho ve Oxford Caddesindeki barlarda buluşur, içki içerek dünyayı kurtarırdık. Kendimize Taze Kan diyorduk ve fark edilmek için broşürler ve ayraçlar bastırıyorduk. Polisiye romana daha heyecanlı, daha ilkel ve daha "gerçek" bir şeyler getirmeye çalıştığımızı hissediyorduk. Philip Kerr de, Michael Dibdin gibi, bizden biriydi. İkisini de okuduktan sonra, ya çok daha iyi olmam ya da vazgeçmem gerektiğini biliyordum. Ne Philip Kerr'in tarihi kurgusuyla ne de Michael Dibdin'in tarzıyla yarışabilirdim. Ama denemeye kararlıydım ve işe koyuldum.

O anda onlara bundan bahsedip bahsetmediğimden emin değilim, ama o akşam yemekten sonra, Edinburgh'daki neredeyse boş olan restoranda Philip'e bundan bahsettiğimi hatırlıyorum. İlk üç Bernie Günther romanını tek bir cilt halinde yayımladıktan sonra, Philip geniş kitlelere seslenen gerilim tarzında sıradışı bir eser (*Felsefi Bir Soruşturma*) yazmaya başlamıştı. Sonrasında bağımsız romanlar, futbol polisiyeleri ve çocuklar için macera hikâyeleri geldi. Yaptığı her şeyde çok iyiydi, yine de dönüp dolaşıp Bernie Günther'e geliyordu. Okurlar olarak, Bernie'nin savaş zamanı Almanya'da, genellikle Nazi hiyerarşisinin en tepesindekiler için davalarda çalışarak hayatta kalışını izledik. Şimdi, *Metropolis*'te zamanda daha da geri gidiyoruz. Yıl 1928 ve Bernie acemi bir cinayet masası dedektifi. Ortalıkta bir seri katil dolaşıyor ve Berlinli fahişelerin kafa derilerini yüzüyor. Bu arada başka bir katil de şehrin gazilerini hedef alıyor. Bernie Günther içmeye başlamış, ama bir şekilde idare ediyor. İyi bir anlatıcı ve zeki bir dedektif. Birinci Dünya Savaşı sırasında siperlerde görev yaptıktan ve korkunç şeyler gördükten sonra, katili durdurmaya ve adalete teslim etmeye kararlı.

Bunların hepsi yozlaşmış gece kulüpleri ve ahlaksızlıklarla dolu, zenginlerin evde oturduğu ve mülksüzlerin sokaklarda dilencilik yaptığı Berlin'de gerçekleşiyor. Brecht ve Weill'ın *Üç Kuruşluk Opera*'sı, galasını yapmak üzere ve Bernie oyunun makyözüyle yararlı görüşmeler yapmakta. Ayrıca "yozlaşmış" ressam George Grosz'la da

uzun ve aydınlatıcı bir konuşma yapıyor. (Philip Kerr'in eserlerinde sevdiğim o ayrıntılardan birinde, George Grosz'un sokaklarda kovboy kıyafetiyle gezdiğini öğreniyoruz.) Bir bölümde, Bernie diğer bir ünlü sanatçı Otto Dix için farkında olmadan bir model oluyor, yönetmen Fritz Lang bir anlığına görünüp kayboluyor (Bernie, onun karısı Thea von Harbou'yu tanıyor). Aslında, Lang'in filmi *M* bütün kitapta yankılanıyor, daha eski filmi *Metropolis* ise (senaryosu von Harbou'ya ait) romana ismini veriyor.

George Grosz, Bernie'ye 1928'de Berlin'in "cehennemin başkenti" olduğunu söylüyor ve hemfikir olmamak mümkün değil. Nasyonal Sosyalizm yükselişte ve Hitler'in ismi ortalıkta dolaşıyor (fakat Bernie henüz onu göremeyecek). Yahudiler devlet tarafından henüz sistematik olarak zulüm görmüyor, ama nüfusun bazı kesimleri tarafından açıkça kötüleniyor ve her zaman tetikte olmak zorundalar. Popülizm her yerde ve Philip Kerr modern benzerliklerin kaçırılmamasını sağlıyor.

Her şeyin ortasında, hayatta kalabilmiş polis Bernie Günther duruyor. Tamamen apolitik ya da ahlakı umursamayan biri değil. Etrafındaki gerçekliğin acayip doğasına rağmen, Raymond Chandler'ın çok sevdiği o "lekelenmiş şövalyelerden" biri olarak kalmayı başarıyor ve Chandler'ın en ünlü roman kahramanı Philip Marlowe gibi, her zaman tek cümlelik kısa esprileri var, ki aralarından en sevdiğim, karakterlerden birinin, "Öyle buz gibiydi ki üzerinde paten kayabilirdiniz," olarak betimlenmesiydi sanırım.

Philip Kerr okumak her zaman özel bir şeydir, fakat bu sefer buruk da bir sevinç. Eylül 2015'te o akşam yemek için buluştuğumuzda, onun sadece iki buçuk yıl ömrü kaldığını bilmiyordum. Mart 2018'de altmış iki yaşındayken öldü. Sürekli yazışsak da bir kere daha birlikte yemek yeme fırsatımız olmadı. Hayat doluydu ve kafasında yeni projeler için fikirler vardı. Birlikte bir film senaryosu yazabileceğimizi düşünüyordu. Gelecekteki edebiyat festivallerinde de aynı sahnede bulunmak istiyorduk. Bloody Scotland'da sahnede çekilmiş fotoğraflarımızdan birinde ikimiz de kahkahalara boğulmuşuz – neye güldüğümüzü hatırlamıyorum. Ama gözlerindeki o ışıltı her zaman oradaydı; varoluş sıkıntısı ve tarihin genellikle tekerrürden ibaret olduğuna dair o afallatıcı hissin yanı sıra; içindeki o, mizah ve insaniyetle dolu birçok muhteşem romana dönüşen keskin zekâyı gizleyemeyen ışıltı. Hepimiz hâlâ doğal olmayan bir tarih müzesinde yaşıyoruz. Philip Kerr bu karanlık labirentte birçoğumuz için bilgili bir rehberdi ve bunun için müteşekkirim.

Ian Rankin, 2019
(Çev. Sibel Hacıoğlu)

GİRİŞ

İncil okuyan herkes gibi, ben de Babil'in günah ve hilkat garibeleriyle birlikte anılmasına aşinaydım. Ve Weimar Cumhuriyeti sırasında Berlin'de oturan herkes gibi, iki şehir arasında sürekli mukayese yapılmasına da aşinaydım. Çocukken ailemle birlikte gittiğim Berlin'de Lutheran St. Nicholas Kilisesindeki suratsız ve gür sesli rahip Babil şehri ve topografyasına o derece aşina görünürdü ki adamın bir zamanlar orada yaşadığını zannederdim. Ki bu da merakımı cezbedip beni aile kitaplığımızda koca bir rafı işgal eden *Conversations-Lexicon*'a bakmaya sevk etti. Fakat o ansiklopedi hilkat garibeleri konusunda pek de aydınlatıcı değildi. Berlin'de bolca ahlaksız kadın ve günahın var olduğu doğruysa da buranın Londra, New York ya da Şanghay gibi büyük şehirlerden farklı olduğunu hiç zannetmem.

Bernhard Weiss bana bu mukayesenin elmayla armudu kıyaslamak gibi bir şey olduğunu ve her zaman da öyle olacağını söylemişti. Şerre inanmadığı gibi, neredeyse her şeye karşı bir kanunun olduğu İngiltere'de dahi, ona karşı bir kanun olmadığını söylemişti. Mayıs 1928'te, Babil'in

kuzey girişi olan meşhur İştar Kapısının taklidi Berlin'deki Pergamon Müzesinde inşa edilmeye başladı, böylece Prusya'nın başkentinin dünyanın en habis yeri olduğuna dair kötü namı şehrin ahlak bekçileri tarafından bir kez daha vurgulandı, yine de hâlâ biraz şüpheye yer vardı. Belki de kendi zaaflarımız konusunda biraz daha dürüst ve diğerlerinin kötü huyları hakkında da biraz daha müsamahakâr olmuştuk. Bilirim, çünkü 1928 yılında Berlin Alexanderplatz'daki Polis Teşkilatında kötü huyların her çeşidiyle uğraşmakla meşguldük. Kriminal açıdan konuşursak –biz polislerin Weiss sayesinde öğrendiği yeni bir kelime– kötü huyları en az Gilles de Rais* kadar bildiğimi söyleyebilirim. Ama işin aslı, Birinci Dünya Savaşında ve akabindeki –Eski Ahit'teki salgını akla getiren– grip salgınında o kadar çok insan öldü ki artık insanların karanlık yatak odalarında ne haltlar çevirdikleriyle ilgilenmeye kimsenin takati kalmadı. Yaz akşamları Tiergarten, çimenleri müşterileriyle birlikte işgal eden fahişeler yüzünden kimi zaman bir haraya benzerdi. Nice Almanın, ülkesi için öldürmek zorunda kaldığı bir savaşın ardından, şimdi de sevişmeyi tercih etmesine şaşmamak gerek.

Öncesini ve sonrasını ele aldığımızda, Berlin hakkında adilane konuşabilmek gerçekten de zordur. Pek çok açıdan hoş bir yer olmayıp ba-

* Fransız şövalye. Çocuk seri katili olarak suçlanıp idam edilmesi ile bilinir. 1431-1440 yılları arasında 80 ile 200 arasında çocuğu kaçırıp, onlara işkence edip öldürdüğüne inanılmaktadır –ed.n.

zen de ruhsuz ve çirkindir. Kışın çok soğuk, yazın çok sıcak, çok pis, çok dumanlı, çok pis kokan, çok gürültülü ve haliyle tıpkı Babil'deki gibi pek çok türde insanla doludur. Şehrin kamu binaları, tıpkı gecekondu ve apartmanlar gibi, Alman imparatorluğunun çoktan unutulmuş ihtişamlı döneminde inşa edilmiş olup onları gören herkese gayri insani ve ehemmiyetsiz hissettirmeyi başarır. Gerçi nazik, sıcakkanlı ya da terbiyeli olmadıklarından Berlin'deki insanları pek de ciddiye alan yoktur (ki buna yöneticiler de dahildir); çoğu aptal, boş ve ağzı bozuktur; merhametsiz ve zalimdirler. Hunharca işlenmiş cinayetler yaygındır; bunu yapanlar da genelde birahaneden eve döndüğünde aşırı içki yüzünden ne yaptığını bilmediğinden karılarını boğan sarhoşlardır. Ama kimi zaman daha da beterdir: Fritz Haarmann veya Karl Denke, sırf kendi iyiliği için öldürmekten zevk alan o tuhaf, tanrısız Almanlardandır. Maalesef artık bu bile bizi şaşırtmıyor; Weimar Cumhuriyetinde ölüm ve insanların çektiği ıstıraplara karşı bu vurdumduymazlık da belki Birinci Dünya Savaşının mirasıdır. Savaşta İngiltere ve Fransa'nın verdiği zayiatın toplamına denk olan iki milyon Alman öldü. Onca Alman gence mezar olan Belçika toprakları, Unter den Linden'den daha Alman oldu. Savaştan on yıl sonra günümüzde bile tren istasyonları ve banka önleri, çoğu hâlâ üniforma giyen engelli dilencilerle dolu. Berlin'deki kamusal bir alanın Pieter Brueghel'in tablolarından birini andırmadığı gün nadir görülür.

Tüm bunlara rağmen Berlin muhteşem, ilham verici bir yerdir. Az önce zikrettiğim, oradan nefret edilmesine yetecek nice sebebe rağmen, dünyaya tutulmuş büyük ve parlak bir ayna olup o dünyada yaşamak isteyen herkes için insan hayatının tüm hayranlık verici ihtişamının da fevkalade bir yansımasıdır. Bana para verseler, bilhassa da Almanya en kötü günlerini geride bıraktığından, Berlin'den başka bir yere gitmem. Birinci Dünya Savaşı, grip ve enflasyondan sonra işler yavaş da olsa rayına girmeye başlıyordu; gerçi, bilhassa şehrin doğusundaki insanlar için hayat şartları hâlâ çok kötüydü. Fakat *Conversations-Lexicon*'a göre, Keldaniler tarafından ele geçirilip surları, mabetleri ve sarayları yerle bir edilerek molozları denize dökülen Babil ile Berlin'in akıbetinin aynı olacağını zannetmem. Böyle bir şey bizim başımıza gelmez. Bundan sonra ne olacak bilmiyorum, ama İncil'dekileri andıran bir felaketten uzak olduğumuzu söyleyebilirim. Çünkü Berlin'i ve haliyle Almanya'yı ilahi bir gazaba maruz kalmış görmek hiç kimsenin –ne Fransızlar, ne İngilizler ne de Ruslar– menfaatine değil.

BİRİNCİ BÖLÜM

KADINLAR

"Her yerde bedenin esrarı."
– Max Beckmann
Self-Portrait in Words

Federal genel seçimden beş gün sonra Berlin Kriminal Polis Emniyet Amiri Bernhard Weiss beni Alex'in altıncı katındaki ofisine çağırdı. En sevdiği puro olan Black Wisdom'ın dumanıyla çevrelenmiş halde, en iyi cinayet masası dedektiflerinden biri olan Ernst Gennat'la birlikte konferans masasında oturuyordu ve benden de oturmamı istedi. Weiss ufak tefek, şık giyimli, yuvarlak gözlüklü ve düzgün tıraşlı bir bıyığı olan kırk sekiz yaşında bir Berlinliydi. Aynı zamanda avukat ve Yahudi olup –ki bu onu meslektaşlarımızın nazarında istenmeyen adam konumuna düşürmüştü– bulunduğu mevkiye gelebilmek için nice peşin hükümle mücadele etmek zorunda kalmıştı: Barış zamanında Yahudilerin Prusya ordusuna katılması yasak olsa da savaş patlak verince We-

iss, Bavyera Kraliyet Ordusuna katılıp kısa sürede yüzbaşı olarak Demir Haç Nişanıyla taltif edildi. Savaşın akabinde, İçişleri Bakanlığının talebine binaen, Berlin polisini yeniden örgütleyip onu Avrupa'nın en modern emniyet teşkilatlarından biri haline getirdi. Yine de, söylemek gerekir, görüntüsü hiç de polise benzemezdi; bana hep Toulouse-Lautrec'i* hatırlatmıştır.

Önünde açık bir dosya vardı ve anlaşılan, konu da bendim.

Bir aktörü andıran sesiyle, "Ahlak Masasında iyi iş çıkardın," dedi. "Fakat şehirdeki fahişelikle mücadelede aynı başarıyı göstereceğini söyleyemem. Savaştan sonra dul kalanlar ve Rus mülteciler ellerinden geldiğince geçinmeye çalışıyor. Yöneticilere, eğer kadınlara eşit ücret ödenmesini desteklersek, şehirdeki fahişeliği bir gecede çözebileceğimizi söyleyip duruyorum.

"Fakat seni çağırma nedenim bu değil. Muhtemelen duymuşsundur: Heinrich Lindner emniyetten ayrılıp Tempelhof'ta hava trafiği kontrolörü olduğundan cinayet arabasında onun yeri boş kaldı."

"Evet, amirim."

"Neden gittiğini biliyor musun?"

Bilsem de söylemek istemediğimden yüzümü buruşturmakla yetindim.

"Rahat ol, alınmam."

---

* Henri de Toulouse-Lautrec. Fransız ressam. Anne ve babası kardeş çocukları olan Henri, akraba evliliği nedeniyle ne olduğu saptanamayan, cüce gibi görünmesine yol açan genetik bir hastalıkla dünyaya gelmişti –ed.n.

"Amirim, bir Yahudiden emir almaktan hazzetmediğini duydum."

"Doğru, Günther. Bir Yahudiden emir almak istemedi." Weiss purosundan bir nefes çekti. "Ya sen? Senin Yahudilerden emir almakla ilgili bir sorunun var mı?"

"Hayır, amirim."

"Ya herhangi birinden emir almakla?"

"Hayır, amirim. Otoriteyle bir sıkıntım yok."

"Bunu duyduğuma sevindim. Çünkü arabada sana kalıcı bir mevki vermek istiyoruz. Lindner'ın yerine geçeceksin."

"Ben mi, amirim?"

"Şaşırmış gibisin."

"Alex'te o koltuğa Müfettiş Reichenbach'ın geçeceği konuşuluyordu da ondan."

"Teklif ancak sen reddedersen ona gider. Yine de o adamla ilgili şüphelerim var. Elbette, insanlar o koltuğa başka bir Yahudiyi getirmeye cüret edemeyeceğimi söyleyeceklerdir. Ama alakası yok. Bize göre sen iyi bir dedektifsin, Günther. Çalışkansın ve ne zaman susacağını biliyorsun; iyi bir dedektif böyle olur. Kurt Reichenbach da iyi bir dedektif, ama biraz çabuk celalleniyor. Üniformalıyken kılıcını kullanmaya pek meraklı olduğundan diğer polisler ona Siegfried* ismini takmış. Vatandaşın birine kılıcın kabzası ya da namlusuyla vurmuş. Bir memurun nefsi müdafaa olarak ne yaptığını dikkate almam. Ama hiçbir

* Cermen mitolojisinde bir ejderhayı öldüren, daha sonra ise öldürülen efsanevi bir kahraman –ed.n.

polisin sırf canı istedi diye kafa kırmaya kalkmasına da müsaade etmem. O kafa kime ait olursa olsun."

Gennat, "Kılıçsız kalması da huyunu değiştirmedi," dedi. "Kısa süre önce bir komünisti bıçaklayan bir Naziyi Lichtenrade'de tutukladıktan sonra dövdüğünü işittik. İspatlanamadı. Alex'te seviliyor olabilir –hatta bazı Yahudi düşmanları bile onu seviyor gibi– ama bu, asabi olduğu gerçeğini değiştirmez."

"Kesinlikle. Kötü bir polis olduğunu söylemiyorum. Sadece seni ona tercih ederiz." Weiss dosyama baktı. "Liseyi bitirmiş, ama üniversiteye gitmemişsin."

"Savaşta gönüllü oldum."

"Elbette."

"Pekâlâ, bu koltuğu istiyor musun? İstersen senindir."

"Evet, amirim. Hem de çok."

"Geçmişte de Cinayet Masasında çalışmışsın. O yüzden bir cinayet vakasında görev aldın, değil mi? Geçen sene. Schöneberg'de miydi? Bildiğin gibi, tüm dedektiflerimin Gennat gibi iyi bir dedektifle birlikte bir cinayet vakasında çalışmış olmasını isterim."

"İşte bu nedenle neden beni o koltuğa layık gördüğünüzü merak ediyorum," dedim. "O vakayı –Frieda Ahrendt vakası– çözemedik."

Gennat, "Çoğu vaka bir süre çözülmeden kalabilir," dedi. "Üstelik bu, sadece vakalar için geçerli değil, dedektifler de vazgeçebilir, bilhassa da bu şehirde. Bunu sakın unutma. Bizim mesleğimizin

tabiatı budur. Eski vakaları çözmenin anahtarı yeni bir bakış açısıdır. Üstelik eğer zamanın olursa ilgilenmeni isteyeceğim o türden birkaç vaka olabilir. Bir dedektife itibar kazandıran şey eski vakalardır."

Weiss, "Frieda Ahrendt," dedi. "O vakayı tekrar anlatsana."

"Grünewald'da bir köpek paket kâğıdına sarılı vücut parçaları buldu," dedi. "Onu teşhis edenler de Hans Schnieckert ve J Dairesindeki çocuklar oldu. Katil sağ olsun, bize kadının ellerini bırakacak kadar düşünceliydi. Parmak izlerinden, kadının hırsızlık sabıkası olduğunu öğrendik. Buradan hareket ederek devam edebileceğimizi düşünmüşsündür, ama ne bir akrabası, ne bir işi ne de bilinen son ikâmet adresi vardı. Gazetenin teki de bilgi vereni mükâfatlandıracağını ilan etmek gibi bir aptallık yaptığından, polise yardım etmek yerine havadan para kazanmaya çalışan insanlarla uğraşarak çok zaman harcadık. En az dört kadın bize katilin kendi kocası olduğunu söyledi. Hatta içlerinden biri, kocasının vücut parçalarını pişirdiğini iddia etti. O yüzden gazete 'Grünewald Domuz Kasabı' başlığını attı."

Gennat, "Kocadan kurtulmanın yollarından biri de bu," dedi. "Boşanmayla uğraşana kadar üzerine cinayet yık."

Alex'te Bernhard Weiss'tan sonraki en kıdemli dedektif Ernst Gennat'tı; ayrıca en irisi olup Büyük Buddha lakabını hak etmişti; Gennat binmişse, karakolun arabasında diğerlerine pek yer kalmazdı. Cinayet arabasını tasarlayan, bizzat

Weiss'tı. Bir telsiz, daktilolu katlanabilir bir masa, ilkyardım çantası, bir sürü fotoğraf ekipmanı ve bir cinayeti soruşturmak için gereken her şey vardı – bir dua kitabı ve kristal küre hariç. Gennat, babası müdür yardımcısı olduğu ve Berlin Plötzensee Hapishanesinin lojmanında doğup büyüdüğü için keskin bir Berlin zekâsına sahip olduğunu söylerdi. Hatta idam günlerinde Gennat'ın cellatla kahvaltı yaptığı bile iddia edilmişti. Alex'teki ilk günlerimde adamı inceleyip kendime örnek almaya karar vermiştim.

Weiss çalan telefona baktı.

Gennat, "Günther, sen Sosyal Demokrat Partilisin, değil mi?" diye sordu.

"Evet."

"Çünkü arabada siyaset istemiyoruz. Evde yeterince komünist ve Nazi var zaten. Bekârsın, değil mi?"

Başımı salladım.

"Güzel. Çünkü bu işle evlilik birlikte yürümez. Bana bakıp, haklı olarak, nasıl olup da kadınların gözdesi olduğumu düşünebilirsin. Ama bu sadece beni gece gündüz Alex'te tutacak bir vakaya bulaşana kadar sürer. Eğer evleneceksen, bu ancak başka bir kadın polisle olur. Nerede oturuyorsun?"

"Nollendorfplatz'daki bir pansiyonda oda tuttum."

"Bu işle biraz daha para kazanıp terfi ederek daha iyi bir yere taşınabilirsin. Bir iki aylık da deneme süresi olacak. Evinde telefon var mı?"

"Evet."

"Uyuşturucu kullanır mısın?"

"Hayır."

"Hiç denedin mi?"

"Bir kez kokain denedim. Neden bu kadar abartıldığını merak ettim. Bana göre değilmiş. Zaten istesem de param yetmez."

Gennat, "O kadarı bir şey değil," dedi. "Savaşın ardından bu ülke hâlâ acısını dindirecek şeylere muhtaç."

"İnsanların çoğu onu acısını dindirmek için kullanmıyor," dedim. "Bu da onları kimi zaman çok farklı bir krize sokuyor."

Gennat, "Bazıları Berlin polisinin de krizde olduğunu düşünüyor," dedi. "Berlin polisi de tüm şehrin öyle olduğunu düşünüyor. Sence?"

"Şehir büyüdükçe kriz sayısı da artar. Galiba krizden başımızı kurtarmamız mümkün olmayacak, o yüzden alışsak iyi olur. Bizi asıl krize sokan, bir türlü karar verememiz ve hiçbir şey becerememeyen hükümetler. Çoğunlukta olmadığından bu hükümetin de farklı olacağını zannetmem. Şu an en büyük sorunumuz demokrasinin kendisi gibi görünüyor. İşleyen bir hükümet sağlayamıyorsa demokrasi ne işe yarar? Bu, yaşadığımız çağın çelişkisi ve kimi zaman daha doğru düzgün işlemeye başlamadan ondan bıkacağımızdan korkuyorum."

Benimle hemfikirmiş gibi başını sallayıp başka bir mevzuya geçti.

"Bazı siyasetçiler bizim vaka çözme oranımızı takdir etmiyor. Bu konuda ne dersin?"

"Gelip davacılarla konuşmaları gerekir. Ölüler daha konuşkan olsaydı fazla sorun yaşamazdık."

Gennat, "Yine de hepsine kulak vermek bizim vazifemiz," dedi. Koca cüssesini kımıldattıktan sonra ayağa kalktı. Bir zeplinin havalanmasını izlemek gibi bir şeydi. Köşedeki pencereye yürürken ayağının altındaki zemin gıcırdadı. "Eğer dikkatli dinlersen, hâlâ fısıldadıklarını duyarsın. Winnetou cinayetlerinde olduğu gibi. Bence kurbanları bizimle konuşuyor, ama biz kullandıkları dili anlamıyoruz." Camdan dışarıyı işaret etti. "Ama biri anlıyor. Belki de Hermann Tietz'ten çıkan biri. Belki de Winnetou'nun kendisi."

Weiss telefon görüşmesini bitirirken Gennat da masaya dönüp bir puro yaktı. Odanın duman altı hali bana siperler arası bölgede süzülen gaz bulutlarını hatırlattı.

Sigara içemeyecek kadar gergindim. Hem gergindim hem de amirlerimin karşısında içmekten çekiniyordum; onlara hâlâ hayrandım ve beni de aralarına almak istemeleri beni hayrete düşürmüştü.

Weiss, "Arayan ViPoPra'ydı," dedi.

ViPoPra, Berlin Emniyet Müdürü Karl Zörgiebel'di.

"Stralau'daki Wolfmium ampul fabrikası havaya uçmuş. İlk bilgilere göre çok sayıda ölü varmış. Ölü sayısı otuza kadar çıkabilirmiş. Bize bilgi vermeye devam edecek.

"Bu arada tekrar hatırlatayım, kafa derisi yüzen katilden bahsederken Winnetou ismini kullanmama konusunda mutabık kaldık. Böyle abartılı isimler kullanarak o zavallı kızların hatırasına da hakaret etmiş oluruz. O yüzden dosya ismin-

den şaşmayalım, olur mu, Ernst? Silezya İstasyonu. Güvenlik açısından da daha iyi olur."

"Affedersin, amirim. Bir daha olmaz."

"Pekâlâ, Cinayet Masasına hoş geldin, Günther. Bundan sonra hayatın farklı olacak. Bir daha insanlara asla aynı gözle bakmayacaksın. Artık ne zaman bir durak ya da istasyonda birinin yanında dursan onu potansiyel bir katil gibi görüp inceleyeceksin. Böyle davranmakta da haklı olduğunu göreceksin, çünkü istatistiklere göre, Berlin'deki cinayetlerin çoğunu sıradan kişiler, yani senin benim gibi insanlar işliyor. Haksız mıyım, Ernst?"

"Haklısın, amirim. Katile benzeyen bir katile nadiren denk gelirsin."

"Her şeyin en az cephedeki kadar kötü olduğunu göreceksin," diye ekledi, "tek farkı, buradaki bazı kurbanların kadın ve çocuk olması. Fakat metanetli olmamız lazım. Göreceksin, ileride insanların hiç de hoşuna gitmeyecek espriler yapmaya başlayacaksın."

"Evet, amirim."

"Günther, Silezya İstasyonu cinayetleri hakkında ne biliyorsun?"

"Dört haftada dört fahişe öldürüldü. Tüm cinayetler gece işlendi. İlki Silezya İstasyonu yakınında. Tümünün başına yuvarlak uçlu bir çekiçle vurulmuş ve keskin bir bıçakla kafa derileri yüzülmüş. Karl May'in meşhur romanındaki Kızıl Yerliyi andırıyor."

"Ki okuduğunu tahmin ediyorum."

"Onu okumamış bir Alman okuma yazma bilmiyordur."

"Beğendin mi?"

"Birkaç yıl önceydi ama – evet."

"Güzel. Karl May'in yazdığı bir Western hikâyesini sevmeyeni ben de sevemem. Peki, başka ne biliyorsun? Cinayetleri kastediyorum."

"Fazla değil." Başımı iki yana salladım. "Eğer katil, kurbanları tanımıyorsa bu, yakalanmasını zorlaştırır. Belki de anlık bir dürtüyle hareket ediyordur."

Weiss bunları daha önce duymuş gibi, "Evet, evet," dedi.

"Cinayetlerin sokaklardaki kız sayısı üzerinde tesiri olmuş gibi görünüyor," dedim. "Geçmişe nazaran daha az fahişe var. Konuştuklarım, bana çalışmaya korktuklarını söyledi."

"Başka?"

"Şey..."

Weiss merakla baktı. "Uzatma da söyle. Dedektiflerimin açık sözlü olmasını isterim."

"Fahişeler o kadınlara, kafa derileri yüzüldüğünden dolayı, farklı bir isim vermişler. Son kadın öldürüldükten sonra Pixavon Kraliçesi lafını duymaya başladım." Durdu. "Şampuandaki gibi, amirim."

"Evet, Pixavon şampuanını duydum. Reklamında kadınlar ve anneler tarafından kullanıldığı söyleniyordu. Biraz sokak alaycılığı var galiba. Başka?"

"Gazetelerdekiler haricinde pek bir şey yok. Ev sahibem Bayan Weitendorf bu vakayı yakından takip ediyor. Ne kadar ilgi çekici bir hadise olduğu hesaba katılırsa da şaşırmamak gerek. Kahvaltı-

mızı hazırlarken anlattıklarını dinlemek zorunda kalıyoruz. Pek iştah açıcı bir mevzu olmasa da kaçışımız yok."

"Merak ettim: Neler anlattı?"

Durup kiracılarının dinleyip dinlemediğini umursamadan, yerel aksanıyla konuşan Bayan Weitendorf'u gözümde canlandırdım. Şişman, takma dişleri düzgün oturmayan, sürekli iki bulldog ile dolaşan ve dinleyen olsun olmasın anlatmayı seven bir kadındı. Kahvaltıda giydiği uzun kollu elbisesi ve kalın gerdanı yüzünden aksi bir Çin imparatoruna benzerdi.

Weitendorf haricinde evde dört kişiydik: yazar olduğunu iddia eden Robert Rankin adında bir İngiliz; gezgin satıcı olduğunu söylese de muhtemelen bir dolandırıcı olan Fischer adında Bavyeralı bir Yahudi; ve bir grupta saksafon çalan, Rosa Braun adında, neredeyse kesinlikle fahişe olan genç bir kadın. Bayan Weitendorf'u da dahil ettiğimizde çok tuhaf bir beşli olsak da modern Berlin'i gayet iyi yansıttığımız söylenebilirdi.

"Bayan Weitendorf anlatsa muhtemelen şunları söylerdi: O kızların boğazının kesilmesi mesleklerinin risklerinden biri. Aslında kendilerinin kaşındığı bile söylenebilir. Hayatımız boş yere riske atmadan da zaten yeterince ucuz değil mi? Ama hep böyle değildi. Savaştan önce burası saygıdeğer bir şehirdi. 1914'ten beri insan hayatının bir kıymeti kalmadı. Bu yetmezmiş gibi, 1923 enflasyonuyla da paramız pula döndü. Her şeyini kaybettikten sonra hayatın da pek bir manası kalmaz. Ayrıca şehrin durmadan büyüdüğü orta-

da. Dört milyon dip dibe yaşıyor. Bu doğal bir durum değil. Bazıları hayvanlar gibi yaşıyor. Özellikle de Alexanderplatz'ın doğusunda. O yüzden hayvan gibi davrandıklarında neden şaşıralım ki? Artık hiçbir şeyin ölçüsü kalmadı. Bolşevik devriminden sonra gelen Yahudi, Leh ve Ruslardan sonra bu kadınların öldürülmesine neden şaşırıyoruz bilmem. Bu dediğimi bir kenara yazın, o kadınların katili bu dediklerimden biri çıkacak. Ya Yahudi, ya Rus ya da Rus Yahudisi. Bence çar ve Bolşeviklerin bu insanları Rusya'dan kovmasının bir nedeni var. Ama o kızların öldürülmesinin asıl nedeni başka: Cepheden geri dönenler bir kez insan öldürmenin tadını aldılar. Tıpkı vampirler gibi, artık yaşamak için kana ihtiyaçları var. Bu adamların birini, *herhangi birini* öldürmeye ihtiyaçları var. Cepheden döndüğünden beri birini öldürmek istemediğini söyleyen kişi yalan söyler. Tıpkı gece kulüplerinde zencilerin çaldığı caz müziği gibi. Bence kanlarını kaynatıyor."

Weiss, "Bu kadın kesinlikle kötü görünüyor," dedi. "Kahvaltıya kalmana şaşırdım."

"Oda fiyatına dahil, amirim."

"Anlaşıldı. Peki, şimdi de bu rezil kadının diğer kadınların kafa derilerinin yüzülmesiyle ilgili söylediklerini anlat."

"Çünkü katil, kadınlardan nefret ediyor. Savaş sırasında, kadınların, yarı ücrete erkeklerin işlerini ellerinden alarak onları sırtlarından bıçakladığını düşünüyor. Döndüklerinde kadınlar çalışmaya devam ettiğinden erkekler ya iş bulamadılar ya da çok düşük ücretlere çalışmak zorunda kal-

dılar. O yüzden onları öldürüp kafa derilerini yüzüyor. Saf nefret."

"Peki, sence? Bu manyak neden kurbanlarının kafa derilerini yüzüyor?"

"Amirim, ben fikir yürütmeden evvel daha çok bilgi edinmek istiyorum."

"Sen yine de söyle. Ama sana şunu söyleyebilirim: Kafa derilerinin hiçbiri bulunamadı. O yüzden yanında götürdüğünü varsayıyoruz. Belli bir saç rengine takıntısı varmış gibi görünmüyor. Sadece kafa derisi almak için öldürdüğü söylenebilir. Bu da şu soruları akla getiriyor: Neden? Ne elde ediyor? Bir insan bir fahişenin kafa derisini neden yüzer?"

"Kadın olmak isteyen bir cinsel sapık olabilir," dedim. "Berlin'de bir sürü travesti var. Belki de saçları peruk yapmak için kullanıyordur." Başımı iki yana salladım. "Kulağa komik geldiğini biliyorum."

Gennat, "Fritz Haarmann'ın kurbanlarının iç organlarını pişirip yemesinden daha komik değil," dedi. "Ya da Erich Kreuzberg'in öldürdüğü kadınların mezarları üzerinde mastürbasyon yapması. Yakalanmasının nedeni de bu."

"Evet, o açıdan bakınca galiba öyle."

Weiss, "Bu adamın neden kafa derisi yüzdüğüne dair bazı tahminlerimiz var," dedi. "Daha doğrusu, Dr. Hirschfeld'in var. Kendisi bu davada bize danışmanlık yapıyor. Yine de ne kadar uçuk olursa olsun senin tahminlerini de duymak isterim."

"Kadın düşmanlığı ya da sadizm kaynaklı olabilir. Öldürmek kadar küçük düşürmek de is-

tiyordur. Berlin'de cinayet kurbanlarını küçük düşürmek zaten zor değil. Sıradan halkın şehir morguna girip cinayet kurbanlarına bakmasına nasıl izin veriyorlar, hâlâ aklım almıyor. Kurbanını küçük düşürmek isteyen biri varsa fazla bir şey yapmasına gerek yok. Bu uygulamaya son verilmesinin vakti geldi."

Weiss, "Bence de," dedi. "Ben de bu durumdan Prusya İçişleri Bakanına bahsettim. Fakat bu konuda bir şey yapılana kadar İçişleri Bakanının değişmesi mümkün."

Gennat, "Bu seferki kim?" diye sordu.

Weiss, "Albert Grzesinski," dedi. "Eski emniyet müdürümüz."

Gennat, "O zaman doğru yönde atılmış bir adım denebilir."

Weiss, "Carl Severing iyi bir adamdı," dedi. "Fakat diğer bir savaşa hazırlanan ordudaki o manyaklarla uğraşamadı. Grzesinski konusunda da fazla heyecanlanmayalım. Yahudi olduğundan tayininin pek hoş karşılanacağını söyleyemem. Grzesinski üvey babasının ismi. Gerçek ismi Lehmann."

Gennat, "Bunu ben neden bilmiyorum?" diye sordu.

"Dedektif olduğuna göre sen söyle, Ernst. Neyse Grzesinski'nin o görevde uzun süre kalacağını zannetmem. Ayrıca pusuda bekleyen gizli düşmanları da var. Karısıyla değil de metresiyle yaşıyor. Amerikalı bir aktris. Bernie, sen mühim görmeyebilirsin, ama ahlaksızlık yapmaya sadece Berlin halkının izni vardır. Seçilenlerin, onla-

rı seçenler gibi olmasına izin verilmez; o yüzden herhangi bir kötü alışkanlıkları olamaz. Bilhassa da Yahudi olduklarında. Bana baksana, bir azizden farksızım. Tek kötü huyum puro içmek."

"Öyle diyorsanız öyledir, amirim."

Weiss gülümsedi. "Haklısın, Bernie. Hiç kimsenin kendisi hakkında dediklerine inanma. Tabii zaten suçlu bulunmuşlarsa iş değişir." Bir kâğıda bir şeyler yazıp kayıt defterinin üzerine bastırdı. "Bunu muhasebeye götür. Sana yeni bir maaş cüzdanı ve rozet verirler."

"Amirim, ne zaman başlıyorum?"

Weiss altın rengi köstekli saatini çıkardı.

"Başladın bile. Dosyana göre birkaç günlük iznin yaklaşıyormuş, doğru mu?"

"Evet, amirim. Salı günü başlıyor."

"O tarihe kadar Komiser'in hafta sonu nöbetçi memurluğunu yapacaksın. Öğleden sonra işi erken bırakıp Silezya İstasyonu dosyalarına bak. Uyanık kalmanı sağlar, çünkü şu anla salı günü arasında Berlin'de biri öldürülürse, cinayet mahalline ilk giden sen olacaksın. O yüzden dua et de hafta sonu vukuat olmasın."

***

Maaş çekimi Darmstädter ve Merkez Bankasında bozdurup devasa Herkül heykelinin yanına gittim: Kaslı ve asık suratlı, omzunda işe yararmış gibi görünen bir sopa taşıyordu ve çıplak olması bir yana, bana doğu yakasındaki bir meyhanede düzeni henüz tesis etmiş bitkin bir polis memurunu hatırlattı. Bernhard Weiss'ın dediklerine

rağmen, gece yarısı bir barı kapatmak için rozetle tehditten fazlası gerekir; Almanlar bütün gün ve gecenin yarısında içtikten sonra dikkatlerini çekip onları meyhaneden çıkarabilmek için bir yardımcıya ihtiyaç duyarsınız.

Fıskiyenin kenarına oturmuş çocuklar Herkül'e pek aldırış etmiyordu; onlar yıllar içinde oraya atılan paralarla daha ilgili olup orada yatan serveti hesap etmekle meşguldüler. Oradan hızla geçip Maassenstrasse'nin köşesindeki, üzerinde beş katlı bir pastadan daha çok süs ve akla Bayan Weitendorf'u getiren balkonlu bir cephesi olan yüksek bir binaya doğru yürümeye başladım.

Dördüncü katta iki odam vardı: dar bir yatak odası ve fıstık yeşili bir katedrali andıran bir seramik ocak ve önünde durup yüzümü yıkarken kendimi rahip gibi hissetmeme neden olan mermer tezgâhlı lavabosu olan bir çalışma odası. Çalışma odasında bir masa, bir sandalye ve Baltık Denizindeki bir gemi kaptanından daha çok osurup gıcırdayan bir deri koltuk vardı. Odamdaki her şey eski, sert ve muhtemelen de tahrip edilemezdi – Wilhelm dönemi üreticilerinin Alman imparatorluğu kadar uzun süre ayakta kalacak şekilde inşa ettiği mobilyalar. En sevdiğim eşya Georg Wilhelm Friedrich Hegel'in büyük çerçeveli bir klişesiydi; Hegel seyrek saçlıydı, gözaltı torbaları vardı ve gaz sancısı çekiyormuş gibi görünüyordu. Onu severdim, çünkü ne zaman akşamdan kalma olsam ona bakar ve, durumum ne kadar kötü olursa olsun, Hegel'in bu sanatçıya modellik yaptığı zamanki kadar kötü hissedemem diye dü-

şünürdüm. Bayan Weitendorf bana anne tarafından Hegel'le akraba olduğunu söyledi. Fakat bana Hegel'in büyük bir besteci olduğunu söylemesinin ve sonra da asıl kastettiğinin Georg Friedrich Händel olduğunu anlamamın ardından, anlattığı hikâyeye pek inanasım gelmedi. Kira gelirini artırabilmek için kendisi üst katın sahanlığında, bir perdenin arkasında iki Fransız buldoğuyla birlikte uyuyordu. İşlevsellik ve para ihtiyacı, sosyal konuma ağır basmıştı. Kendi evinin sahibi olsa da, kendi iradesini hiçbir kiracısından üstün görmemesi Hegelci olmasından kaynaklanıyor da olabilirdi.

Diğer kiracılar yemekler haricinde kendi başlarına takılırdı ki odası benimkinin altında yer alan, yakışıklı ve zayıf bir İngiliz olan Robert Rankin'le de bu sayede tanıştım. O da benim gibi Batı Cephesinde ama farklı olarak Royal Welch Fusiliers'te [Kraliyet Gal Piyade Alayı] görev yapmıştı ve birkaç sohbetin ardından, 1915'teki Loos Muharebesinde karşı saflarda olduğumuzu öğrendik. Almancası mükemmele yakın olup bunun nedeni de asıl isminin von Ranke olmasıydı, savaş zamanında malum sebeplerle değiştirmek zorunda kalmıştı. Tecrübelerini *Pack Up Your Troubles* adlı bir romanda bir araya getirmişti, ama roman İngiltere'de pek tutmayınca, tercümesini yaptıktan sonra şansını bir de Almanya'da denemeye karar vermişti. Ben de dahil olmak üzere pek çok savaş gazisi gibi, Rankin'in de yara izlerinin çoğu görünmezdi: Somme'da bir mermi infilakı yüzünden akciğerleri hasar görmüştü, ayrıca sahra telefo-

nuna düşen yıldırım yüzünden elektrik çarpınca korkudan telefon kullanamaz hale gelmişti. Terbiyeliydi ve odasının temizlenmesi için ilave para ödediğinden Bayan Weitendorf onu severdi, yine de arkasından ona "casus" derdi. Bayan Weitendorf bir Naziydi ve hiçbir yabancıya güven olmayacağını düşünürdü.

Polis dosyalarıyla dolu bir çantayla eve dönüp kimseye görünmemeye özen göstererek hızla odama çıktım. Bayan Weitendorf'un mutfakta Rosa'yla konuştuğunu duyabiliyordum. Rosa, kumarhanesi, VIP bölümü ve kaliteli restoranıyla Berlin'in en kaliteli striptiz kulübü olan Friedrichstrasse'deki Haller-Revue'de tenor saksafonu çalıyordu. Fakat oradan hoşlanmamak için bolca neden vardı –çok kalabalık ve müşterilerinin büyük bölümünün yabancı olması gibi– ve oraya en son gidişimde kendime ve cüzdanıma, bir daha oraya uğramayacağıma söz vermiştim. Rosa'nın saksafon çalmayı bitirdikten sonra fazladan para kazanmaya hayır demediğinden emindim. Bir ya da iki kez Alex'ten çok geç döndüğümde Rosa'ya odasına müşterisiyle birlikte gizlice çıkarken denk geldim. Beni ilgilendirmeyeceği gibi "Golem"e söylemeye de hiç niyetim yoktu – kocaman bir ekmeği andıran sarı bir peruk takıp aynı isimli korku filmindeki canavara benzediğinden dolayı kiracıların tümü Bayan Weitendorf'a Golem diyordu.

İşin aslı, Rosa'ya zaafım vardı ve fazladan para kazanmaya çalıştığı için onu eleştirmiyordum. Yanılmış olabilirim, ama merdivenlerde olup

bitenlere kulak misafiri olurken Bayan Weitendorf'un, Rosa ile Nollendorfplatz Tiyatrosundaki bir arkadaşının arasını yapmaya çalıştığı gibi bir fikre kapıldım. Bayan Weitendorf her fırsatta bize bir zamanlar aktris olduğunu hatırlatmayı ihmal etmezdi – belki de bu Golem görüntüsü o zamanlardan kalmaydı.

Aslında 1923 enflasyonundan sonra, pek çok polis de dahil olmak üzere neredeyse herkes geçinebilmek için ek iş yapmaya mecbur kaldı ve benim ev sahibem ile Rosa da onlardan farklı değildi. Çoğu insan geçinebilmek için çırpınıyor ve ancak günü kurtarabiliyordu. Pek çok polisin uyuşturucu –kokain aslında yasa dışı değildi–, kaçak içki, ev yapımı sosis, döviz, nadir kitaplar, müstehcen posta kartları veya cesetlerden alınan saatleri sattığını biliyordum. Ben de bir süre ek iş olarak *Berliner Tageblatt*'taki bir dostum olan Rudolf Olden'e tuhaf bir hikâye sattım. Olden bir avukat, gazeteci ve daha da önemlisi konuşma özgürlüğüne inanan bir liberaldi; fakat Ernst Gennat beni bir barda görüp bir daha olmaması konusunda ikaz edince bıraktım. Gerçi öncesinde Olden'e hassas bilgiler vermiş değildim; tüm söylediğim, siyasi polis, Şube 1A'da bulunan Nazi ve komünistler hakkında tüyolardı, çünkü orada siyasi görüş sahibi kişilerin olmaması gerekiyordu. Mesela Komiser Arthur Nebe'nin Schrader-Verband, Prusya Polis Memurları Derneğindeki konuşması sırasında tuttuğum notları Olden'e verdim. Olden haberinde Nebe'nin ismini vermese de Alex'teki herkes gazetede kimin kastedildiğini biliyordu.

Berlin siyasi polisindeki isimsiz ve sözde bağımsız bir komiser dün gece Eden Otel'deki Schrader-Verband özel toplantısında yaptığı konuşmada şunları söyledi: "Milletimiz artık sağlıklı değil. Daha yüce şeylere erişme azmimizi kaybettik. Olduğumuz yerde saymaktan gayet memnun görünüyoruz. Açıkçası bu cumhuriyet bana Avrupa'nın merkezini değil de Güney Amerika ya da Afrika'yı hatırlatıyor. Berlin beni Alman olduğumdan neredeyse utandırıyor. Sadece on dört yıl önce dünyanın ahlaki değerlere sahip en kudretli devletlerinden biri olduğumuza inanmak neredeyse imkânsız. Zamanında bizden korkanlar artık bize gülüyorlar. Cepleri dolar ya da sterlin dolu yabancılar ülkemize akın edip hem değersiz marktan hem de kadınlarımızdan ve özgür seksten istifade ediyorlar. Berlin yeni Sodom ve Gomora oldu. Aklı başında tüm Almanlar benimle hemfikir olmasına rağmen, Yahudilerin ve Bolşevizm meraklılarının elindeki hükümet her şeyin ne kadar mükemmel olduğuna dair yalanlar uydurmak haricinde hiçbir şey yapmıyor. Onlar berbat insanlar. Ciddiyim. Sürekli yalan söylüyorlar. Fakat çok şükür ki gerçeği söyleyeceğine ve Berlin'in tüm pisliğini silip süpürüp sokakları torbacılar, fahişeler, pezevenkler, travestiler, ibneler, Yahudiler ve komünistlerden arındıracağına söz veren bir adam var. Bu adamın ismi Adolf Hitler. Bu şehir hastadır ve onun tek şifası da Hitler gibi güçlü bir lider ile onun kurduğu Nazi partisidir. Ben bir Nazi değilim, sadece ülkenin gidişatını fark eden ve milletin aşınan değerlerinin arkasındaki

sinsi ellerin komünistlere ait olduğunu gören bir muhafazakâr milliyetçiyim. Rusya'yı mahveden ihtilalin bir benzerinin burada da vuku bulması ümidiyle toplumumuzun değerlerini zayıflatmayı amaçlıyorlar. Her şeyin arkasında onlar var. Haklı olduğumu siz de biliyorsunuz. Berlin'deki tüm polisler haklı olduğumu biliyor. Berlin'deki tüm polisler mevcut hükümetin bu konuda hiçbir şey yapmayacağını da biliyor. Eğer haklı olmasaydım, Berlin'de hâlâ kanuna hürmet edildiğine işaret eden bazı mahkûmiyetlere şahit olurduk. Fakat tüm hukukçular Yahudi olduğundan böyle bir şey mümkün değil. Cevap verin: İdam cezalarının sadece beşte biri ifa edildiği müddetçe bu ceza ne kadar caydırıcı olabilir? Bu sözümü bir kenara yazın, beyler, fırtına yaklaşıyor – ve bu fırtına tüm soysuzları silip süpürecek. Evet, doğru duydunuz: soysuzlar. Kürtajın tavan yapmasına, annelerin vajina pazarlamasına, hamile kadınların fahişelik yapmasına ve genç erkeklerin ara sokaklarda başka erkeklerle söylemeye dilimin varmayacağı şeyler yapmasına başka ne ad verilebilir ki? Geçen gün morga gittiğimde, bir ressamın, kocası tarafından öldürülmüş bir kadının resmini çizdiğini gördüm. Evet, günümüzde sanat dedikleri şey işte bu. Bana sorarsanız, basının Winnetou adını verdiği katil, şehri mahveden fahişelikten bıkmış sıradan bir vatandaştan başkası değil. Prusya polisinin, Winnetou'nunki gibi suçların Alman toplumunun dokusunu tehdit eden korkak ve tembel hükümetin kaçınılmaz neticesi olduğunu idrak etmesi gerekir.

Gennat, Arthur Nebe'yi *Tageblatt*'a ihbar edenin ben olduğumu anlamış olacak ki o sırada bir şey demese de daha sonra bana sadece 1A Şubesindekilerin değil Teşkilat dedektiflerinin de siyasi görüşlerini evlerinde bırakması gerektiğini hatırlattı. Bilhassa da Arthur Nebe'den onunla benim kadar nefret eden dedektiflerin. Gennat bizim gibi insanların standartlarının daha yüksek olması gerektiğini söyledi; Prusya polisinde zaten yeterince bölünme varken bir de bizim böyle davranmamızın lüzumu yoktu. Haklı olduğuna hükmedip Olden'i aramayı bıraktım.

Odamda bir sigara sarıp yaktım, ucunu biraz romla ıslattım ve dumanın çıkması için camı açtım. Sonra da çantamdakileri çıkarıp Silezya İstasyonu dosyalarını okumak için oturdum. Okuduklarım, özellikle de Alex polis fotoğrafçısı Hans Gross'un çektiği siyah beyaz fotoğraflar beni bile rahatsız etti.

Adamın suç mahallerinde çektiği fotoğraflarda öyle bir şey vardı ki insanın içine işliyordu. Her fotoğrafın bir hikâye anlattığını söylerler, fakat Hans Gross'un çektiği fotoğraflar onu modern kriminolojinin Şehrazad'ı haline getirmişti. Bunun bir nedeni de, cinayet arabasının yarısını işgal eden, ayaklı büyük bir Folmer&Schwing Banquet fotoğraf makinesi ve Tempelhof havaalanında kullanılan karbon ark lambalarının seyyar bir türevini kullanmasıydı. Bence bundan da önemlisi, Hans'ın, cinayet mahallini sinematik bir havada fotoğraflamasıydı; Fritz Lang bile ondan güzel fotoğraf çekemezdi ve

kimi zaman Gross'un fotoğrafları o derece gerçekçi olurdu ki maktulün aslında ölmeyip rol yaptığını zannederdiniz. Mesele sadece kadraj ve netlikten ibaret olmayıp arka plandaki ayrıntılara da büyük önem verirdi. Dedektifler suç mahallinde göremedikleri şeyleri onun fotoğraflarında fark ederlerdi. Alex'teki dedektiflerin ona Cecil B. DeMorgue* lakabını vermesinin nedeni de buydu.

Andreasplatz'da bulunan Mathilde Luz'a ait cesedin ilk dosyadaki fotoğrafı o kadar netti ki yanındaki duvarda yazılı Kırmızı Cephe yazısını rahatça görebiliyordunuz. Kadının başının hemen yanında, sanki bir saniye önce çıkarmış gibi görünen kalın çerçeveli bir gözlük duruyordu; giydiği ve cinayet sırasında ayağından çıkan Hellstern ayakkabıların markasını görmek bile mümkündü. Üstelik kafa derisi yüzülmüş olmasına rağmen Mathilde Luz sanki biraz kestirmek için uzanmış gibi görünüyordu.

Notları ve farklı ifadeleri okudum, sonra da kadın sağ olsaydı onunla yapacağım sohbeti kafamda canlandırmaya çalıştım. Bu, Weiss'ın, Robert Heindl adında bir kriminoloğun bir yazısını okuduktan sonra, yapmamız için hepimizi teşvik ettiği yeni bir yöntemdi. Heindl, "Bırakın kurban sizinle konuşsun," demişti. "Eğer onunla konuşabilecek olsaydınız, size söyleyeceklerini hayal etmeye çalışın." Ben de bunu yaptım.

* Amerikalı film yönetmeni Cecil B. DeMille'e atıf –ed.n.

***

Mathilde Luz güzel bir kızdı, üzerinde hâlâ öldürüldüğü zamanki kıyafetler vardı: tümü C&A'dan alınmış şapka, palto ve elbise; ama henüz bu kısma gelmedik. Kimi kızlar ucuz kıyafetler alıp kendine yakıştırmayı bilirdi ki Mathilde Luz da onlardan biriydi. Polis raporunda parfümünün 4711 olduğu yazılıydı, cezbetmekten ziyade gizlemeye yarayacak seviyede sürülmüştü. Raporda ayrıca kızın siyah saçlı, kahverengi gözlü olduğu ve kırmızı ruj ve oje sürdüğü yazılıydı. Yüzü pudradan bembeyazdı; en azından ben öyle düşündüm. Yüzünün beyazlığının nedeni ölmüş olması da olabilirdi.

"Alman Akkor Ampul Şirketinde lamba fitili yapıyordum," dediğini duydum. "İşimi severdim. Orada iyi dostlarım vardı. Maaşı çok olmasa da kocam Franz da çalıştığından –Julius Pintsch Fabrikasında gaz sayacı yapıyor– geçimimizi sağlayabiliyorduk. Evimiz pek matah sayılmaz. Koppenstrasse'de tek odalı bir dairede oturuyoruz – gecekondudan farksız. Bildiğiniz üzere orası fakir bir muhittir. 1915'te orada iki tereyağı isyanı patlak verdi. Berlin'i tereyağsız düşünebiliyor musunuz? Olur şey değildi. Çok iyi hatırlıyorum. Galiba o tarihte on dört yaşındaydım."

"Bu da talihsiz ölümün sırasında yirmi yedi yaşında olduğunu gösterir."

"Evet. Neyse, ev sahibimiz Lansky bizim gibi Yahudi olsa da Yahudilere hiçbir zaman kıyak yapmazdı; kirayı ödeyemediğimiz gün bizi ka-

pının önüne koyardı. Kendisi orada oturmadığı halde bize sürekli orayı bulduğumuz için ne kadar talihli olduğumuzu söylerdi. Onun Tauentzienstrasse'de güzel bir dairede oturduğunu biliyorum. Anlayacağınız tam bir *üçkâğıtçı*. Neyse, geçen sene yılbaşından hemen sonra işten çıkarıldım. Hemen iş aramaya başlasam da Berlin'deki kadınların yarısı iş aradığından, bulmamın neredeyse imkânsız olacağını biliyordum. Eğer işten çıkarılmasaydım fahişelik yapmak aklıma bile gelmezdi. Kira vakti gelince bunu teklif eden Franz oldu ve ben de ondan sopa yemektense dediğini yapmanın daha iyi olacağına karar verdim."

"Giydiğin ayakkabılar Hellstern'den Style Salome. Çok pahalılar."

"Kadınların şık olması gerekir."

"Nereden aldın?"

"Bir arkadaşım sipariş üzerine Wertheim'den çaldı."

"Ya gözlük?"

"Bazı erkekler sekreter türü kızları sever. Özellikle de Silezya İstasyonunun kuzeyindekiler. Böylece senin komşu kızı olduğunu düşünürler ve bu da onlara güven verir."

"Julius Pintsch Fabrikasının hemen dibinde değil mi?"

"Evet. Sevgili kocam gece mesaisine kaldığı zamanlarda gelip o günkü bütün kazancımı alır ve içkiye yatırırdı. Franz çok düşüncelidir. Bana göz kulak olduğunu iddia etse de alakası olmadığını biliyorum.

"Tabii ki tehlikeli olduğunu biliyordum. Hepimiz biliyorduk. Carl Grossmann'ı kimse unutmadı. Berlin'in aynı mahallesinde kaç kişiyi öldürdüğünü Tanrı bilir. Hangi tarihteydi?"

"1919'la 1921 arası."

"Kurbanlarını yediğini söylüyorlar."

"Hayır, o Haarmann'dı. Grossman, kurbanlarını öldürdükten sonra doğrardı. Bunu da genelde Lange Strasse'deki dairesinde yapardı. Ama haklısın. Senin öldürüldüğün yerden uzak değil."

"Şerefsizler. Bana sorarsan tüm erkekler şerefsiz."

"Haklı olabilirsin."

"Muhtemelen sen de öyle. Polisler de en az diğerleri kadar kötü. Bazen daha da kötü. Hepiniz rüşvet alıp sonra da kanunlara uyuyormuş gibi yapıyorsunuz. Ama kimi zaman siz hepsinden betersiniz. Birkaç sene önce kadınları öldüren, Alex'teki polis kimdi? Gitmesine izin vermişlerdi."

"Bruno Gerth."

"Onu tanır mıydın?"

"Evet, ama gitmesine izin verdiklerini söyleyemem."

"Yine de hâlâ yaşıyor, değil mi?"

"Evet, ama tımarhanede. Ve muhtemelen hayatının kalanını da orada geçirecek. İşin aslı, birkaç ay önce onu ziyarete gittim."

"İkiniz için de hoş bir değişiklik olmuştur. Mahkemede numara yaptığını söylüyorlar. Sistemin nasıl çalıştığını biliyordu ve mahkeme de numarasını yuttu."

"Olabilir, bilmiyorum. Mahkemeye katılmadım. Neyse, Mathilde, biz senin başına gelenlere dönelim. Bana öldürüldüğün geceyi anlat. Ayrıca başına gelenler için de üzgünüm."

"Akşamı her zamanki gibi Hackebär'da geçirdim. Benim gibi *fahişelerin* çoğu, müşteri aramaya başlamadan evvel cesaretini artırmak için bir iki kadeh içer."

"Vücudunda kokain de buldular."

"Evet, neden olmasın? İnsanı canlandırır. Müşteriye yaklaşmanı kolaylaştırır. Hatta yaptığın işten keyif almanı bile sağlar. Ayrıca bulması zor ya da pahalı bir madde de değil. Silezya İstasyonunun önündeki sosis satıcısında genelde bulunur."

"Ona sorduğumuzda inkâr etti."

"Muhtemelen yanlış zamanda sorduğun içindir. Muhtemelen elinde sadece ot olduğu bir zamanda."

"Sonra ne oldu?"

"İçimizden iki kız Rose Tiyatrosuna, belki de Zur Möwe'ye gitti."

"Frankfurter'deki dans salonu."

"Evet. Biraz demode bir yer olsa da oradan iyi müşteri çıkar. Söylemem gerekir ki çoğu da Franz gibi adamlardır. Biri beni bir erkekle giderken gördü, ama malum nedenlerle hakkında bir şey söyleyemem. Biraz başım dönmeye başladı. Andreasplatz'da elinde çekiç tutan birinin heykeli olan bir fıskiye var."

"Bir tanık, senin öldürüldüğünü tahmin ettiğimiz zamandan on ya da on beş dakika sonra, fıskiyede ellerini yıkayan bir adam gördüğünü söyledi."

"Olabilir. Neyse, beni öldüren de o tür bir çekiçti. Enseme inen sert bir darbe hissettim."

"Mathilde, seni öldüren o oldu. Katilin tek darbede boynunu kırdı."

"Sonrasıysa koca bir boşluk. Bulması size kaldı."

"Sonra da kafa derini yüzdü."

"Yazık. Her zaman güzel saçlarım vardı. Franz'a sor. Keyfi yerinde olduğu zamanlarda saçlarımı tarardı. Gece boyunca çalıştıktan sonra bu bana çok iyi gelirdi. Sanki biri sırf sevişmek için değil de insan olduğum için bana değer veriyormuş gibi hissederdim."

"Bize bundan bahsetse de amirime biraz tuhaf geldi. Karısının saçlarını tarayan fazla erkek yoktur. Belki de kadın saçlarına anormal bir zaafı vardır."

"Bunda anormal bir şey yok. Yorgun olduğumu görünce benim için güzel ve beni rahatlatacak bir şey yapmak isterdi."

"Biraz Franz'dan bahsedelim. Onu birkaç kez sorguladık. Çoğunlukla da onunla sıkça ettiğiniz kavgaları sorduk."

"Koppenstrasse, değil mi? Adlon Otel'deki süitlere benzemez. Öyle bir çöplükte herkes kavga eder. Orada oturup da kavga etmeyen tek bir çift bulamazsın."

"Saldırıdan birkaç kez ceza almış. Ayrıca kafa derisi yüzmeye yetecek kadar çok keskin bıçağı var."

"Bir sürü doğrama işi yapardı. Yılbaşı pazarında satmak için oyuncaklar oyardı. Fazladan üç

beş kuruş kazanmak için. Fakat öldürüldüğüm gece tanığı var. Julius Pintsch'te gece mesaisindeymiş."

"Tanıkları konuşturmak benim işim. Nihayetinde on dakikalığına işten kaçıp, seni öldürüp geri dönecek kadar yakındı."

"Altın yumurtlayan tavuğu mu kesecek? Hiç zannetmem. Ben iyi bir fahişeydim. Franz şerefsiz olabilir, ama aptal değildir. Ayrıca pek çok işçi –ustabaşı da dahil– gözlerinin önünden hiç ayrılmadığını söyledi."

"Polis sizin evde *Winnetou* da dahil olmak üzere Karl May'e ait birkaç roman buldu. Basının senin katiline Winnetou demeye başlamasının nedeni de buydu."

Nedendir bilmem, katili Silezya İstasyonu katili olarak kabul edemiyordum. Gennat'ın da öyle düşündüğünü biliyordum, Weiss ortalıkta olmadığında katile hep Winnetou derdi; herkes öyle diyordu ve ben de istisna değildim.

"Pek kitap meraklısı sayılmam, ama Franz'ın söylediğine göre, Almanya'daki erkeklerin yarısı o kitapları okumuş."

"Olabilir."

"Bak, Franz pek çok şeydi, dostum ama o kalın derisinin altında bir kalbi vardı ve beni de severdi. Bizi bir arada tutan da buydu. Kavga ederdik, ama nedeni çoğunlukla onun sarhoş olmasıydı. Hangi *Fritz** bir cuma gecesi içkiyi fazla kaçırıp karısını dövmüyor ki? Böyle güzel bir evde bu

* Alman erkekler için kullanılan aşağılayıcı bir söz –ed.n.

tür şeylerden haberin olmaz. Yerde halı, camda perde. Pencereden dışarıyı görmek mümkün. Sapıttığı zamanlarda ona sandalye bacağıyla birkaç kez vururdum. Hatta bir keresinde onu öldürdüğümü zannettim. Ama taş kafalı olduğundan birkaç saat sonra ayıldı. Ona vurduğum için kızmak yerine özür bile diledi. Kim bilir, belki de ona vurduğumu hatırlamadı. O gece seviştik."

"Kulağa romantik geliyor."

"Tabii, neden olmasın? Berlin tarzı aşk böyledir. Beni iyi dinle, polis; ancak bir erkek yerde baygın yatıyor ve istediğinde kafasını koparabileceğini biliyorsan onu sevip sevmediğini anlayabilirsin."

"Dediğim gibi, başına gelenlere üzüldüm. Ve sana söz veriyorum, bunu yapanı bulmak için elimden geleni yapacağım."

"Çok tatlısın, Bay Günther, ama doğrusunu söylemek gerekirse benim açımdan artık bir önemi kalmadı."

"Bana söylemek istediğin başka bir şey var mı?"

"Hayır."

"Laboratuvar raporuna göre hamileymişsin. Biliyor muydun?"

"Hayır. Ben – biz hep bebek istemiştik. Gerçi ona bakacak paramız olduğunu söyleyemem." Kadın gözündeki yaşları silip bir süre sustu; sonra da ebediyen kaybolup gitti.

***

Genelde akşam yemeği için Nollendorfplatz'daki evime gitmezdim, ama günlerden cumaydı

ve öğle yemeği de yemediğim için döndüğüme memnun oldum, çünkü cuma akşamları Bayan Weitendorf genelde tiyatroya gider, giderken de evde sadece ısıtılması gereken ciğer yahnisi bırakırdı. Her zaman on kişiye yetecek kadar yemek olurdu ve yahniyi çocukluğumdan beri sevdiğimden, yemek yiyen pansiyon arkadaşlarıma memnuniyetle katıldım. Rosa yahniyi ve haşlanmış patatesleri hazırlarken Bavyeralı satıcı Fischer kara ekmeği kesti, Rankin de büyük bardaklara kahve koydu. Ben de porselenlerle masayı kurdum. Neden orada olduğumu merak etseler de doğrudan sormadılar; zaten sorsalar da onlara Cinayet Masasına terfi ettiğimi söylemezdim. Evdeyken en son istediğim şey suçtan bahsetmekti. Ama sohbetin ana konusu Wolfmium fabrikasındaki patlama ve ölen işçilerdi ve Fischer bize sırf bu yüzden ertesi gün komünistlerin Berlin'de düzenleyeceği yürüyüşe katılacağını söyledi. Elbette ki Bayan Weitendorf evde olsa böyle bir şeyi söylemezdi. Ev sahibemizin gözünü karartan konulardan biri de Bolşevizmdi. Bunun tek nedeni, kendisinin bir Nazi olduğundan dolayı ister istemez komünizm karşıtı olması değildi; asıl nedeni 1919'da Berlin'deki Bolşevik ihtilali sırasında Spartakist milislerin evin duvarında açtığı kurşun delikleriydi. Bayan Weitendorf bunu kendisine yönelik bir hakaret olarak kabul etmişti.

"Berlin'in neresinde?" diye sordum.

"Charlottenburg'dan başlayacağız."

"Orada fazla komünist olduğunu düşünmezdim."

"Bismarckstrasse üzerinden de doğuya gideceğiz."

"Bay Fischer, komünist olduğunuzu bilmiyordum," dedi Rosa.

"Değilim. Fakat Wolfmium'daki trajedinin ardından bir şeyler yapmam gerektiğini düşündüm. İşçilerle dayanışma içinde olduğumuzu göstermek fena olmaz. Gerçi bu tür şeylerin vuku bulması beni hiç de şaşırtmıyor. İşçiler ve onların çalışma şartları işverenlerin zerre kadar umrunda değil. Yolda ve müşteri ziyaretlerim esnasında şahit olduğum bazı şeylere inanamazsınız. Yeraltında gizli fabrikalar, gecekondu atölyeler; Berlin gibi bir şehirde bu tür yerler olmasını aklım almıyor."

Rankin, "Bravo, Bay Fischer," dedi. "İşçilerin çalışma şartları mevzusunda ben de sizinle hemfikirim. Hem burada hem de İngiltere'de şartlar içler acısı. Fakat Wolfmium'da yaşanan hadisenin, işverenin ihmali yüzünden cereyan ettiğini söylemiyorsunuz, değil mi? Çünkü kaza olmadığına dair bir delil yok. Bence kazaydı. Galiba ampul üretmede kullanılan maddelerin bazıları yapısı gereği tehlikeli."

Fischer, "Göreceksiniz, sonunda birinin ihmali olduğu ortaya çıkacak," dedi. "Mesela biri daha fazla kâr elde etmek için yangın güvenlik tedbirlerini ihmal etmiştir."

Rankin kaliteli altın rengi çakmağıyla bir sigara yaktı ve sanki patlamanın nedenini orada görebilecekmiş gibi bir süre çakmağın alevine bakıp şöyle dedi: "Bay Günther, siz ne düşünüyorsunuz? Polis, olanları soruşturacak mı?"

"Benim şubem değil," dedim. "Bu tür soruşturmalarla itfaiye ilgilenir." Sabırla gülümseyip Rankin'in tabakasından bir sigara aldım. Onun çakmağına doğru eğildiğimde burnuma sert bir alkol kokusu geldi. Sigarayı bir dakika kadar içip sonra da düşünceli biçimde parmaklarımın arasında yuvarladım. "Ama size şunu söyleyeyim: Bir yangını başlatmanın en etkili yolu sigaradır. Çoğunlukla da nedeni odur. Düşünülmeden atılmış bir izmarit. O yüzden hepimiz muhtemel kundakçı sayılırız."

Fischer yüzünü buruşturdu. "Berlin polisi de aynı kumpasın parçası," dedi. "Günümüzde tek suç, yakalanmak oldu."

Rankin kibarca gülümsedi. Biraz sarhoş olsa da yine de sırf beni düşündüğü için mevzuyu değiştirmekten geri durmadı.

Ortaya, "Gazetede okudum," dedi. "Benim ülkemde kadınların oy kullanma yaşının otuzdan yirmi bire indiği gün Benito Mussolini İtalya'da kadın haklarına son verdi. Daha doğrusu, aşağı yukarı aynı gün sayılır. İlk kez İngiliz olmaktan gurur duydum."

Yemeğe daha fazla konuşmadan devam ettik ki benim için mahzuru yoktu. Sofrayı topladıktan sonra odama döndüm ve Winnetou'nun ikinci cinayetinin dava dosyasını okumaya hazırlanırken alt katta telefonun çaldığını duydum. Birkaç dakika sonra Rosa yukarı gelip benimle konuştu. Elbiselerini değiştirmişti, üzerinde Haller-Revue grubunda giymesi gereken erkek kıyafeti vardı. Beyaz kravat ve onu seksi gösteren kuyruklar;

Ahlak Masasındayken travestilere denk gelsem de –Lutherstrasse'deki Eldorado, travestileriyle bilinirdi ve Berlin'in yeraltı dünyasında olup bitenlerle alakalı harika bir bilgi kaynağıydı– erkek kıyafeti giymiş bir kadının yanında rahat olup olamayacağımı hâlâ bilmiyordum. Çünkü kadınların büyük çoğunluğu hâlâ kadın gibi giyinmeye devam ediyordu.

"Alexanderplatz'daki Polis Teşkilatından aradılar," dedi. "Hans Gross adında biri yarım saat sonra seni kapıdan alacakmış."

Ona teşekkür edip saatime baktıktan sonra, odama sinen parfümünün keyfini çıkardım. Rom, sigara, Lux, Nivea, kızarmış patates, ucuz saç jölesi, eski kitap ve çamaşır kokusundan sonra iyi gelmişti.

"Mesaiye mi kalacaksın?" diye sordu.

"Araba gelene kadar bilemem. Ama muhtemelen öyle. Maalesef işimizin tabiatı bu."

Bir yandan da cinayet için biraz erken olduğunu düşünüyordum. Berlinliler birini öldürmeden önce birkaç içki içip biraz şarkı söylemeyi tercih ederdi. Birkaç hafta önce Alex'in giriş salonunda gördüğüm tutuklu son sesle "From the Age of Youth" söylüyordu. Sarhoştu ve golf sopasıyla ablasını dövüp öldürmüştü.

Artık yok, gelmeyecek! Artık yok, gelmeyecek!

Ki, maalesef, söyledikleri doğruydu.

Muhtemelen gideceğimiz vaka bir kazaydı, üniformalılardan biri buna Max Mustermann adını vermişti; bulunuş şekli yüzünden cinayet şüphesi doğuran ceset.

Kadın, "Neden bu gece kulübe gelmiyorsun?" diye sordu. "Geç saate kadar oradayım. Hella Kürty çıkacak."

Başımı iki yana salladım.

"Şarkıcı. *Who Throws the First Stone* filminde oynadı."

"İzlemedim."

"İstersen gişeye bir bilet bırakırım."

"Geleceğime söz veremem," dedim. "Ama fırsatım olursa gelirim. Teşekkürler."

Biraz üzülerek, "Muhtemelen sana göre bir şey değildir," dedi. "Gösterinin boş ve abartılı olduğu doğru, ama günümüzde ne öyle değil ki? Bana sorarsan, enflasyon sadece parayı değil her şeyi etkiledi. Seks, alkol, uyuşturucu, gece hayatı, sanat, aklına ne geliyorsa. Her şey, özellikle de Berlin'de, hızla kontrolden çıkıyor gibi. Paranın değerinin düşmesi sadece başlangıçtı. Şehirde sefahat aldı yürüdü. Kimi zaman Kurfürstendamm'da yürürken, travestiler gibi süslenip ruj süren ve saldırgan davranan oğlanları görünce, sonumuz ne olacak diye düşünmeden edemiyorum."

"Nasıl yani?" diye sordum.

"Tüm bu sahte cinsel özgürlük ve erotizm bana Antik Roma'nın son günlerini hatırlatıyor ve sürekli sıradan Almanların tüm bunlardan kurtulup sade ve düzenli yaşamlarına dönmek istediklerini düşünüyorum."

"Haklı olabilirsin, ama ben asıl bunun yerine koyacağımız şeyden korkuyorum. Çok daha kötüsü, muhtemelen. Sonra bugünleri arar hale gelmek istemiyorum. Bildiğin şeyden şaşmamak gerekir."

Ancak gittiği zaman Rosa'nın kendini yalnız hissettiğini, onunla biraz daha konuşmam ve hatta ona ondan hoşlandığımı biraz daha açıkça ifade etmem gerektiğini anladım, ama o sırada aklımda daha mühim şeyler vardı. Ernst Gennat muhtemelen canlı bir kızın –erkek gibi giyinmiş olsa da–, ölüsünden çok daha cazip olacağını söylerdi, özellikle de Rosa gibi güzelse, fakat Bernhard Weiss'a benim hakkımda yanılmadığını, alaycı bir diğer Berlinli polis olmayıp mesleğime inandığımı ve getirildiğim mevkiyi hak ettiğimi ispat etmeye kararlıydım. O yüzden koltuğa oturdum ve roma bandırılmış bir sarma sigara daha yaktım. Alex cinayet arabası gelmeden önce ikinci Winnetou vakasına dair bilgileri okuyacak kadar vakit vardı.

***

Helen Strauch'un parçalanmış cesedi Neukölln'deki Hermannplatz'ın hemen güneyinde yer alan St. Jacobi Kilisesinin mezarlığında bulundu. Mezarlıkta küçük bir Yunan tapınağını andıran bir şapel, bir Dorik sütun, birkaç limon ve kestane ağacı ve St. Jacobi heykelinin dibinde dua edermiş gibi duran şekilsiz bir figür bulunuyordu. Kafa ve vücudun yakından çekilen fotoğrafları, Helen Strauch'un, çocukların gök ve yer isimli bir oyunu oynarken üzerini tebeşirle çizdikleri kararmış bir mezar taşının üzerinde yüzükoyun yattığını gösteriyordu. Polis patoloğuna göre ölümü ani olmuştu; ensesine inen öldürücü bir darbe –insan vücudunun en zayıf ve hassas bölgesidir– orada

kabak büyüklüğünde ve renginde bir çürüğe neden olmuştu. Daha sonra da kafa derisi, alnının ortasından kafatasının arkasına kadar kesilip alınmıştı. Mathilde Luz'da olduğu gibi bu vakada da katilin kurbanla seks yaptığına dair bir emare yoktu; hatta çorabında on mark duruyordu. Ölüm saati yirmi mayıs gece yarısından biraz sonraydı.

Helen mezarlığın doğusu boyunca uzanan Hermannstrasse'de oturuyordu. Polis raporuna göre, evinin camından cinayet mahallini görmek mümkündü; en azından camlar temiz olduğunda. Bullenviertel olarak bilinen bölgede, üniformalı polisken görev yapmıştım. Orası, polislerin, mesleği çok çabuk öğrenmesini sağlayan türde bir yerdi – insanların az paraya uzun saatler çalıştığı, havanın alkol koktuğu, çocukların gece gündüz yalınayak dolaştığı, her iki dükkândan birinin kaçak ve ucuz içki satan bir meyhane olduğu ve Selamet Ordusunun hiç ayrılmadığı gri ve kasvetli bir mekân. Sıklıkla fahişeleri St. Jacobi mezarlığından kovmak zorunda kalırdım; orayı müşterilerine hizmet vermek için kullanmak gibi bir âdetleri vardı. Fakat Nollendorfplatz'daki emniyetli odamda, üzerimde temiz gömlek ve kravat varken şimdiden kendimi gecekondu mahallesine yabancı hissetmiştim.

Helen Strauch bir fahişeydi, öncesinde, öldürüldüğü yere yakın olan Bergschloss Bira Fabrikasında çalışmıştı. Geçen sene işten atılınca fahişelik yapmaktan başka çaresi kalmamıştı. Bu şimdiden bildik bir Berlin hikâyesini andırıyordu. Öldüğü gece sokağa çıkmadan önce Hasenhei-

de'deki barda birkaç içki içmişti. Kimse onu bir müşteriyle ya da biriyle konuşurken gördüğünü hatırlamıyordu. Kızlardan biri onun bir ayağı kaldırımda, arabadaki biriyle konuştuğunu hatırlasa da arabanın modelini, plakasını ya da konuştuğu kişinin tipini bilmiyordu. Helen, Hasenheide'deki bira fabrikasının karşısındaki hastaneye bir gün önce hamilelik testi için gitmiş ve sonuç negatif çıkmıştı.

Cesedi, Kreuzberg'deki Babel Bira Fabrikasında arabacılık yapan Walther Wenders bulmuştu; bira Berlin'in o kesiminde içkiden ziyade hayat tarzıdır. Wenders, Berlinerstrasse'de oturuyordu, yürüyerek işe giderken işemek için mezarlığa girmiş ve o sırada da gözüne sıra dışı bir şey takılmıştı. Başta, atılmış eski bir palto olduğunu zannetmişti. Güzel bir paltoydu ve karısının paltoya ihtiyacı olduğundan almaya gitse de yerdeki kanı görünce aslında neyle karşı karşıya olduğunu anlamıştı. Kız için artık yapılacak bir şey olmadığından hemen Hasenheide'deki hastaneye gelip durumu bildirmişti. Cinayet Masası dedektifi Kurt Reichenbach, civarı elleri ve dizleri üzerinde araştırmış, üzerinde Mason simgesi –gönye ve pergel– olan altın bir erkek kol düğmesi bulmuştu. Bunun bir süre için önemli bir ipucu olduğu düşünülmüştü, çünkü Helen dokuz numaranın üzerinde yatıyordu. Bu rakamın Masonlukta bir önemi vardı ya da Reichenbach öyle iddia etmişti.

1904'te Türingiya'da doğan Helen Strauch hayatının neredeyse tamamını Neukölln'de geçirmişti; annesi onun ayyaş oduncu babasını terk

edip Berlin'e gelerek bir elbise fabrikasında terzi olmuş; sonra da, Helen on beş yaşındayken, daha otuz beş yaşında Landwehr Kanalına atlayarak intihar etmişti. Nedeni: Çalışmasına engel olan eklem iltihabı başlangıcı. Helen'in o tarihten sonra Fichtestrasse'deki gazhanede çalışıp Friedelstrasse'deki bir odada oturan Paul Nowak'la bir küs bir barışık oldukları bir ilişkisi olmuştu. Fakat Paul Nowak aynı zamanda yarı zamanlı bir fahişeydi ve cinayet gecesi Bülowstrasse'deki eşcinsel barlardaydı –69 numarada Hollandais, 2 numarada Continental, 37 numarada Nationalhof, 41 numarada Bülow Casino ve 101 numarada Hohenzollern salonu– daha sonra da bir adamla Friedelstrasse'deki odasına gitmişti. Bütün barmenler o gece onu gördüğünü hatırlıyordu ve müşterisi, kendisi de Mason olan Hollandalı iş insanı Rudi Klaver'in de tanığı vardı ki bu da Berlin'de eşcinsellerin ne kadar rahat olduğunu göstermeye yeterdi. "Berlin demek oğlan demek" düşüncesi Weimar Cumhuriyeti sırasında çok yaygındı. Fakat 1750'lerde Büyük Friedrich'in Praetorian Muhafızlarının kadınlara yaklaşmalarını yasaklayıp onları sadece oğlanlarla seks yapmaya zorlamasından beri Berlin bu tür şeylere aşinaydı. Federal Ceza Kanununun 175. Maddesi tüm eşcinsel ilişkileri yasaklasa da Berlin'de o kadar çok erkek fahişe vardı ki –Alex'te toplam sayılarının yirmi beş bin olduğu düşünülürdü– bu kanunu tatbik etmek neredeyse imkânsız gibiydi.

Nowak'ın araba hırsızlığından sabıkası vardı ve polis fotoğrafında hiç de erkek fahişeye ben-

zemiyordu; hafta sonlarında Grünewald'da yaban domuzu avlayıp derisini kendi yüzen iri ve sakallı bir gençti. Pek çok bıçağı, keskin bıçakları olsa da Berlin'deki çoğu erkeğin vardı. Ben de cebimde bir çakı taşırdım; Solingen'deki Henckels yapımı olup jilet kadar keskindi ve onunla bir bowling topunu bile doğrayabilirdiniz. Fakat Nowak şiddeti seven biri değildi; ilişkilerinde asıl zora başvuran kişi, Helen Strauch'tu. Helen, müşterilerini dövmek için para alan türden bir fahişeydi. Arada bir Nowak'ı sopayla dövüyordu ki arkadaşlarının dediğine göre Nowak'ın bu durumdan şikâyeti yoktu. Gennat cinayeti Nowak'ın işlemiş olabileceğini düşünse de bu kadar çok tanığı olan on sekiz yaşındaki genci herhangi bir şekilde suçlaması mümkün değildi. Hepsinden önemlisi, Mathilde Luz'un öldürüldüğü gece Nowak, bir müşterisinin parasını çaldığı suçlamasıyla Bismarckstrasse'deki polis karakolunun hücresindeydi – suçlama daha sonra geri çekilmişti.

Reichenbach bu arada Mason bağlantısını Rosenthaler Strasse'deki üreticiye kadar takip etmiş, ama Berlin'deki üç büyük locanın ustalarının sorgulanmasının ardından işin peşini bırakmıştı – gerçi daha sonra Nazi Partisi kimseye sormadan *Der Angriff*'te Masonluk bağlantısının gerçek olduğunu ve baştan beri şüphe ettikleri şeyin ispat edildiğini öne sürdü: Masonlar, Almanya'yı içten çökerten gizli bir tarikat olup mutlaka yasaklanmalıydı. Alex'te polis olarak görev yapan pek çok Mason olduğu bilindiğinden, Nazilerin teorisi

Partiye Berlin polisini eleştirmek için bir mazeret daha sunmuş oluyordu.

Kolay hedeftik, çünkü Berlin'in ülkenin kalanıyla neredeyse hiçbir alakası kalmamıştı. Başkent gittikçe Alman sahilinden demir alıp ufka doğru yol alan büyük bir gemiyi andırıyordu; istesek bile, daha muhafazakâr bir yöne dönmemiz pek muhtemel görünmüyordu. Nedeni, sadece ailelerini ve kökenlerini terk eden insanlar değildi; büyükşehirler böyleydi. Benzer nedenlerle Paris'ten nefret eden pek çok Fransız olduğunu okumuştum: Parislilerle aralarında bağ olmadığını hissediyorlardı. Belki de tüm büyükşehirler için aynısı geçerlidir; Münihliler Berlinlilerden neden hoşlanmıyorsa, Meksika halkı da Mexico City sakinlerinden aynı nedenle hoşlanmıyordu. Ya da tam tersi; Bavyeralılara pek bayıldığımı söyleyemem.

Helen Strauch davası karanlık bir ormanda rutubetli bir taşı kaldırıp altında ne olduğuna bakmak kadar rahatsız edici, korkunç ve kasvetli bir şeydi ve dosyayı okumayı bitirdiğimde kendimi ellerimi ve yüzümü yıkamaya mecbur hissettim; fakat gecem daha yeni başlıyordu ve daha nice nahoş şey karşıma çıkmayı bekliyordu.

***

Friedrichgracht'ın sonundaki Fischerstrasse köprüsüne yaklaşırken muhtemelen doğru yere geldiğimizi anladım, iskele babasında oturan üniformalı polisi tanıdım; ismi Miczek'ti ve genelde itimat edilebilecek iyi bir polisti. Çizmelerinin

cilalı olması size çok şey anlatırdı: Miczek tertipli ve çizmelerinin çelik uçları kadar da sert bir polisti. Cinayet arabasını görünce kalkıp yakasını ilikledi, yangın kovasına benzeyen miğferini taktı, sigarasını arkasındaki karanlık suya attı ve iki parmakla selam vererek yaklaştı. Her ne kadar sorumlu ben olsam da bu hürmetin kaynağı ben değildim; arabaydı.

Arabanın devasa direksiyonundan inen Hans Gross, "Nerede bizim Max Mustermann?" diye sordu. Alex'ten ona refakat eden iki üniformalı polisle birlikte onu takip ettim. Kâtip Bayan Künstler daktilosunun başında kımıldamadan duruyordu; ceset görmeye meraklı olmadığı için onu suçlayamazdım, özellikle de nehirden çıkmış birini. Yüzünün önündeki duman bulutunun asıl amacı, nahoş bir şey görmesini ya da koklamasını engellemek içinmiş gibi görünüyordu.

Miczek, "Hâlâ suda," dedi. "Onu yakaladık, ama delil kaybı olmasın diye sudan çıkarmadık."

Spree'de yüzen bolca ceset bulunurdu ve çoğunun kimliğini teşhis etmek de mümkün olmazdı. Bir ceset kıyıya çıkarılırken cebindeki cüzdan ya da çanta düşüp nehrin dibinde kaybolabilirdi. Bu olduktan sonra da cesedin ismini tespit etmek çok zorlaşırdı, özellikle de balıklar öğle yemeklerini orada yemişse.

Gross, "Aferin," dedi.

Miczek ters çevrilmiş bir balık sepeti üzerinde skat oynayan üç mavnacıyı işaret etti. Üçünün de şapkası, piposu ve bir kanepeyi doldurmaya yetecek kadar sakalı vardı.

Biri, "Gelip ne yakaladığımıza bakın," dedikten sonra arkasına uzanıp bir ipi çekti ve bir erkeğin vücudunun üst kısmını suyun yağlı yüzeyinin üzerine çıkardı.

Bu arada Hans Gross taşınabilir Voigtländer'ini çıkarıp fotoğraf çekmeye başlamıştı.

"Onu kim buldu?" diye sordum.

İpi tutan adam, "Ben," dedi. "Öğle yemeğinden hemen sonra gördüm."

Yarım saat sonra cesedi kıyıya çıkarmıştık ve meraklılar çoktan toplanmaya başlamıştı. Adam suda çok kalmış gibi görünmüyordu. Elli yaşlarındaydı, üstdudağında kiri andıran küçük bir bıyığı vardı. Çift düğmeli çizgili bir takım ve mavnacı olmadığını gösteren bir ayakkabı giymişti. Yakasında Demir Haç nişanı vardı. Göğsünde de kabzasına kadar girmiş olan, onu öldüren bıçak duruyordu.

"Bu adamı tanıyan var mı?" diye sordum.

Hiçbiri bir şey demedi. Bıçağın kabzasına dokunduğumda, sıkılığından muhtemelen adamın omurgasına kadar girmiş olduğunu anladım. Orada ağzı açık yatarken ağzından neredeyse lakayt bir şekilde küçük bir kerevit çıkması herkesi dehşete düşürdü. İğrenmemi bastırarak adamın ceplerini aradığımda tek bir şey çıktı: tenis topundan daha küçük ahşap bir top. Ona ne olduğunu anlamadan baktım. İyi dedektifleri hayran bırakacak türde bir esrara denk geldiğimi düşündüğüm sırada bir ses duydum ve ahşap topun artan kalabalıktan biri tarafından tanındığını anladım.

Bir kadın, "Galiba o, Bruno Kleiber," dedi. Üzerinde pamuklu bir önlük vardı, bir asker kepi takmıştı ve elinde süpürge duruyordu. Bacakları o kadar varisliydi ki derisinin altına küçük deniz canlıları yerleşmiş gibi görünüyordu. Kafasının omuzları üzerindeki duruşuna bakılırsa omurgasında da bir sorun vardı. Çok ağır –önkolu gibi– bir Berlin aksanıyla konuştu.

Polise, "Bırakın geçsin," dedim ve kadın öne çıktı.

"İsminiz?"

Kadın kepi çıkarınca kafasındaki eski ve derin mermi yarasını gördüm; ucuz atlatmış görünüyordu. "Dora Hauptmann, efendim. Ben iskeleyi temizlerim. Cölln Kanal Şirketinde çalışıyorum. Schlossplatz'ın güneyinde kalan adanın tamamından sorumluyum."

"Ölüyü tanıdığınızı mı düşünüyorsunuz?"

"Cebindeki topu görene kadar emin değildim, ama artık eminim. O ahşap topla Demir Haç şüpheye yer bırakmıyor. İsmi Bruno Kleiber ve o ahşap top da neredeyse on yıldır onun geçim kaynağıydı." Mendilini çıkarıp gözyaşlarını kuruladıktan sonra Friedrichsgracht boyunca batıyı işaret etti. "İsterseniz size onun çalıştığı yeri gösterebilirim."

"Teşekkürler, memnun olurum."

İskele boyunca yürümeye başladık.

"Üç-kabuk oyunu mu?" diye sordum. "Kleiber'in işi?"

"Hayır, o top fazla büyük. Gertrauden Köprüsü altında sokak ruleti oynatırdı. Her sabah tam do-

kuz buçukta masasını açıp ruleti çevirmeye başlardı. Cölln Balık Pazarında çalışanların mesaisi o saatte biter. Gidip birkaç bira içerler ya da balık kokusuna aldırmayan bir fahişe bulurlar, arada bir de iddia oynamak için Kleiber'in masasına uğrarlar. Ona Küçük Monte Carlo derler. Elbette yasa dışı bir oyun ama hem zararsız hem de hilesiz. Kleiber hile yapmaya yeltenmezdi. Herkes dürüst olduğunu bilirdi. Taktığı Demir Haç'ın, dürüstlüğünün nişanesi olması gerekirdi ve öyleydi de. Ancak geçinecek kadar para kazansa da bu yüzden ona kin güdenlerin sayısı da arttı. Kaybettiğinde parasını mutlaka öderdi ki o işi bu kadar uzun süre yapabilmesinin nedeni de buydu."

Yürümeye devam ederken, "Birinin ona kin güttüğü kesin," dedim.

"Zannetmem. Kleiber iyi biriydi. Herkesle şakalaşırdı. Ya da sümüklü çocuklara para verirdi. Bence biri parasını almak istedi. Çünkü kazanana parasını ödeyebilmek için üzerinde nakit taşırdı."

"Onu iyi tanıyor gibisiniz."

"Öldüğüne üzülecek kadar. İnsanların masasının etrafında bıraktığı izmaritleri süpürmem için bana da birkaç kuruş verirdi. O açıdan hassastı. Gerçekten de Monte Carlo'daymış gibi davranırdı."

"Ya bugün?"

"Bugün geç kaldım. Köprüye doğru gelirken sizin onu sudan çıkardığınızı gördüm."

"Bu arada üstüme vazife değil, ama kafanızdaki yara izi nasıl oldu?"

Eli yara izine gitse de pek rahatsızlık hissetmedi. "Bu mu? Şanslıydım. 1916'da, Katolik rahibe-

lerin katıldığı bir günah çıkarma cemaati ile birlikte, Doğu Cephesinde hemşirelik yapıyordum. Bir Rus top mermisinin şarapneli bana isabet etti. Aynı şarapnel benim gibi hemşire olan kız kardeşimi öldürdü. Zamanında şanslıydım ve tekrar şansım yaver gidebilir."

"Kusura bakmayın. Sokaklarda pek savaş gazisi kadına rastlanmıyor."

"Yaralananların çoğu öldüğündendir. Kadınlar erkekler kadar önemli değildi."

"Bunu kesin bir erkek söylemiştir."

Gertrauden Köprüsünün altında iskele zincirine bağlı ve ancak sandviç satan bir adamın taşıyacağı türden katlı bir tabelaya benzeyen bir şey bulduk. Boyu bir buçuk metre kadar olup yeşil ve ağırdı. Bıçağımı çıkarıp asma kilidi kurcalamaya başladım ve bir dakika sonra üzerinde rakamlar ve rakam kombinasyonları olan iki metre uzunluğundaki bir sehpayı açıyorduk; üzerinde, sıfırla dokuz arasındaki rakamların yazılı olduğu hazneler yer alan bir çember vardı. İşlevi belliydi. Krupiye ahşap topu dönen çemberin üzerine atıp topun haznelerden birinde durmasını bekleyecek, sonra da kazananla kaybedeni ilan edecekti.

"Kleiber kafadan çabuk ve hatasız hesap yapardı. Kafası iyi çalışırdı."

"Sizce üzerinde ne kadar para vardı?" diye sordum.

"Yüz mark olabilir. Birinin onu soymak istemesine yeter."

"Aklınıza gelen biri var mı?"

"Cölln'de yok. Buradaki insanlar belalı olsa da dürüsttür. Bence başka bir yerden gelen manyağın tekidir. Zaten bütün ülke kafayı üşütmüş halde bana sorarsanız. Hatta yakınlarda bir tımarhane var, ama kapattılar. Oysaki bence tımarhane asıl bu zamanlarda lazım."

"Haklısınız. Ayrıca bahsettiğiniz kadar parayla dolaşıyorsa, mutlaka bir fedaisi de olması gerekirdi."

"Vardı. Eski boksör. Corduroy takımlı. Şapkası da öyle. Uzun boylu, kepçe kulaklıydı. İsmi neydi? Kube. Ya da Kolbe?"

"Havlayıp havlamadığını merak ettim." Kutudan bir sigara alıp hızla yaktım. "Havlamıyorsa da, neden? Kleiber nerede oturuyordu?"

"Bilmiyorum, delikanlı. Ama her gün oyundan sonra dakik bir şekilde Fischerstrasse'deki Nussbaum Inn'e gidip yemek yerdi. Onlar mutlaka bilir. Aslına bakarsan, bildiklerine eminim."

Suç mahalline döndük ve Miczek'i yanıma çağırdım; cinayet arabasının arka camından Bayan Künstler'e dikte ederken onun da duymasını istemiştim. Kadın başını kaldırmadan, parmağındaki ojeyle aynı renkte olan siyah Torpedo daktiloda yazmayı sürdürdü. İşte ancak o zaman bizim kâtibin zannettiğimden çok daha genç olduğunu fark ettim; genç ve biraz sıra dışıydı belki. Başında küçük siyah bir bere ve siyah elbisesinin omuzlarında, büyük siyah bir çekirgeye benzeyen bir broş vardı. Beyaz yüzü ve siyah makyajıyla Theda Bara'yı andırıyordu. Bu arada Hans Gross ark lambalarının ışığında, şimdi Folmer&S-

chwing kullanarak fotoğraf çekmeye devam ediyordu. Ben oradayken Alex'ten bir telsiz çağrısı geldi; çağrının sahibi Gennat'tı. Ona bildiklerimi anlattım ve kapattıktan sonra Miczek'e ve diğer üniformalıya benimle Nussbaum Inn'e gelmelerini söyledim.

Miczek'e, "Orayı biliyor musun?" diye sordum.

"Adadaki herkes Nussbaum'u bilir. Berlin'in en eski barıdır. Buradan yürüyerek beş dakika. Fakat polislerden pek hazzetmezler, özellikle de ödeme günlerinde."

"Güzel. Benim için sorun değil."

"Destek çağırsak fena olmaz."

"Gerek olmayacak."

Nussbaum'a vardığımızda ikisine dışarıda, önde ve arkada beklemelerini söyledim.

"Emin misin, dostum? İçeride çok sağlam Fritz vardır ve muhtemelen çoğu sarhoştur."

"Aceleyle çıkan olursa kim olduklarını görmek için onları durdurmanızı istiyorum. Ne çıkacağı belli olmaz. Bence Kleiber'in katili yemeği bitirmesini bekleyip onu takip etti. O yüzden hâlâ buralarda olabilir."

"Peki, dostum. Ne yapmak istediğini anlıyorum. Ama dikkatli ol. Bugün ölmenin manası yok."

Nussbaum, hikâyeyi anlatan kişiye bağlı olarak, 1505 ya da 1705 yılından beri Fischerstrasse 21 numaradaydı. Tüm Amerikalı turistlere göre bir Berlin barı böyle olmalıydı. Biraz sakat duran tavan penceresi ve uzun burunlu bir cadı içeren bir peri masalına aitmiş gibi duran pencereleri vardı. Önündeki harap bahçede tek bir limon

ağacı vardı ve yeşil çiti boyunca dizilmiş çocuklar muhtemelen babalarının maaşlarını içkiye yatırmalarını bekliyordu. Birkaç metre uzaktan bira kokusunu alıp içkiyi fazla kaçırmış kadın ve erkeklerin kahkahalarını duymak mümkündü. Kapısından girerken sinirlerimi pantolonumun cebinin en derinlerine gömmeye çalıştım.

Barda bir kadeh kaldırıp ona bir bıçakla vurdum. "Lütfen bir dakika beni dinler misiniz?"

Gürültü yavaşça azaldı.

"Ben Alex'ten bir dedektifim..."

Birkaç kişi yuhaladı ve ıslıkladı. Berlinliler böyle misafirperverdir.

"Buraya her gün gelen bir adamın cinayetini araştırıyorum. İsmi Bruno Kleiber'di, Gertrauden Köprüsü altında yasa dışı rulet oynatıyordu. Biri bu öğleden sonra onu soymuş. Bıçaklayıp öldürdükten sonra cesedini Spree'ye atmış. Onu bugün gören ya da bu konuda bir şeyler bilen kim varsa onunla konuşmak istiyorum."

Biri, "O, Yahudiydi," diye seslendi. "O yüzden kimin umrunda? Belki de biri ona onun geçmişte diğerlerine yaptığını yapmıştır."

Biri gülerek, "Evet, onları soymak gibi," dedi.

"Buna inanmam. Duyduğum kadarıyla dürüst oyun oynatıyormuş."

Bana en yakındaki adam, "Bugün her zamanki gibi buradaydı," dedi. "Yemek yiyip birasını içip gitti."

"Saat kaçta?"

"On iki civarı gelip iki gibi gitti. Demek ki daha sonra oldu."

"Onunla konuşan birini gördün mü?"

Diğer bir adam, "Kendi halinde biriydi," dedi. "Kimseyi rahatsız etmezdi."

Meyhaneci elinde bir copla tezgâhın önüne geçti. "Öldü mü dedin? Yazık olmuş. Bruno Kleiber iyi bir müşteri ve iyi bir adamdı. Bunun aksini söyleyen olursa bu copu yer. Anladınız mı?"

Gürültü tekrar kesildi.

"İçinizde bir şey hatırlayan olursa, ben Alex'teyim. Beni hiç çekinmeden arayabilirsiniz. İsmim Günther. Bernhard Günther."

En iyi gösterim olmasa da öyle olmasına da gerek yoktu. Asıl niyetim, koca bir köpek gibi davranıp koyunlardan birini ahıra sokmaya çalışmaktı.

Koyunu Nussbaum'un dışında buldular. Miczek'le diğer polis bir numaralı şüphelim olan adamı tutuklamıştı; onu Dora Hauptmann'ın tarifi sayesinde hemen tanıdım. İki polis de coplarını çıkarmıştı ve adam ne kadar sağlam görünürse görünsün, direnirse ona haddini bildirmek için bekliyordu.

Miczek, "Sen konuşmaya başlar başlamaz o da dışarı çıktı," dedi. "Acelesi vardı. Belki de Berlin polisine yardım etmek istememiştir."

"Kube sen misin?" diye sordum.

"Hayır."

"O zaman Kolbe?"

İri adam omuz silkti. "Bilmek isteyen kim?"

Bira kokuyordu ve dengesini korumakta zorlanmasından o öğleden sonrayı içerek geçirdiğini anladım.

"Bruno Kleiber'i korumak için para aldığını duydum."

"Kim söyledi?"

"Orasını boş ver. Sadece sorumu cevapla."

"Yanlış *Fritz*'i yakaladın, polis. Buradaki herkes gibi ben de Yahudinin oyununu oynadım, ama onun köpeği olmadım."

"Yahudilere garezin mi var?"

"Kimin yok ki?"

"İçeride öyle duymadım," dedim. "Üstelik buradan beş dakika mesafede ölü bir Yahudi bulunmuşken kim Yahudileri sevmediğini söyleyecek kadar aptal olabilir?"

"Yahudileri sevmem. Ne olmuş?"

"Bence bu öldürmek için yeterli bir nedendir. Ayrıca cesedin cebinden alınan yüz mark var. Bu da üzerini aramak için bana bir neden verir."

"Dene de neler olacak gör, polis."

"Üzerini arayın."

Kolbe koca yumruğunu kaldırsa da bir şey yapamadan Miczek copunu adamın kafasına indirdi; fazla abartmamış, sadece dizüstü çöküp birkaç dakika sersemlemesine yetecek kadar sert vurmuştu. Ceplerini aramaya başladığımızda bulduğumuz ilk şey üzerinde Davud'un Yıldızı olan bir altın yüzük oldu.

"Yahudileri sevmeyen birine göre acayip bir mücevher zevkin var," dedim.

Miczek'in avcunda kaliteli bir deri cüzdan açık halde duruyordu ve onu gören herhangi biri Kolbe'ye ait olmadığını anlayabilirdi; öncelikle içinde Kleiber'le karısının düğün fotoğrafı vardı;

ayrıca cüzdanda iki yüz mark bulunuyordu. Hatta cebinde cinayet silahının boş deri kılıfını bile bulduk. Bu, şimdiye kadar çözdüğüm belki de en kolay cinayet davasıydı, ama çok geçmeden Berlinli katillerin hepsinin Herbert Kolbe kadar aptal olmadığını öğrenecektim.

***

Kolbe'yi hücreye atmak için Alex'e döndük. Giriş kapısı çok ağır olduğundan açabilmek için, her zamanki gibi, iki elimle itmek zorunda kaldım – Gross kamerayı taşıyordu ve iki üniformalı da Kolbe'nin kaslı kollarına girmişti. İçeri girdikten sonra kapı arkamızdan büyük bir gürültüyle kapanıp kıyamet gününde patlayan bir havan topu gibi ses çıkardı. Giriş salonu savaş sırasındaki ön cephe kadar yoğundu: Sarhoşlar geceyi hücrede geçirmeye hazırlanıyor, sekreterler daktiloda yazıyor, telefonlar çalıyor, polisler bağırıyor, anahtarlar şıngırdıyor, kadınlar ağlıyor, polis köpekleri havlıyor ve tuhaf, metropolitan bir cehennem olan Berlin Polis Teşkilatında ön kapı her seferinde böyle gürültüyle kapanıyordu. Tutukluyla ilgilenme işini diğerlerine bıraktım ve kantinde kahveyle sigara içtikten sonra raporumu hazırlamak için Cinayet Masasına çıktım. Fakat merdivende karşılaştığım, Kurt Reichenbach'tan başkası değildi. Aramızda bir an için tuhaf bir sessizlik olsa da sonunda Reichenbach kibarca şapkasını kaldırdı.

"Cinayet arabasında kendine bir yer bulmuşsun," dedi. "Tebrik ederim, sevgili dostum. Senin için güzel bir gelişme. Fazlasıyla hak etmiştin."

"Teşekkürler, Kurt, çok naziksin."

"Rica ederim. Önün açık, Günther. Komiser olman fazla sürmez. Bana gelince, bu boşboğazlıkla sonum ne olacak belli değil. İşin aslı, eğer bir arabada iki Yahudi varsa, çok fazla Yahudi var demektir. Ama ağzını ne zaman kapalı tutman gerektiğini biliyorsun, dostum. Burada terfi etmenin sırrı bu. Ne zaman susacağını bileceksin ve siyasetten uzak duracaksın. Zaten emniyette çok fazla hukukçu var. Komiserlerin çoğu hukukçu. İhtiyaç duydukları taze kan kesinlikle sensin."

Reichenbach ufak tefek, sakallı ve güler yüzlü biriydi. Hemen her mevsimde kaliteli siyah deri ceket giyip kalın bir baston taşırdı. Bacaklarında bir sorun olmadığına göre bastonu sopa olarak kullanmayı düşünüyor olmalıydı.

Bir dedektife göre iyi giyinirdi. Gri şapkasının kenarında tüy ve yeşil yün kravatında güzel bir altın iğne vardı. Boş olduğu zaman dahi kehribar ağızlığını ağzında tutardı, ama bu sefer ağızlıkta hoş kokulu Dominican Aurora bulunuyordu. Markadan emindim, çünkü onunla konuşurken sağ olsun bir tanesini ceketimin göğüs cebine koydu.

"Neyse, senin için. Terfini kutlamak ve gücenmediğimi göstermek için sana bir puro. Amsterdam'daki özel bir dükkândan getirttim."

"Teşekkürler, Kurt. Pahalı bir şeye benziyor."

"Öyle, ama ucuz puro içmenin ne lüzumu var, değil mi?"

Bunun Bernhard Weiss'a bir atıf olduğuna neredeyse emindim ama kendisinin de aldırmayacağını bildiğim için konuyu uzatmadım.

"Hemşire karım sigaranın her türüne karşı, ama tütün olmasa Kripo'nun* hali nice olurdu? Ben de bunu diyorum. Yaşlı makineyi uyaracak bir şeyimiz varken bile dedektif olmak yeterince zor zaten." Kafasına vurup sıntı. "Eğer bir kez olsun puroyu aklımdan çıkarabilirsem, bırakmam da mümkün olabilir, ama o zamana kadar, karıma rağmen, içmeye devam edeceğim."

Puroyu burnumun altında gezdirip kokusunu içime çekerken böyle lüks şeylere harcayacak parayı nereden bulduğunu merak ettim. Üzerindeki deri ceketi Peek&Cloppenburg'un vitrininde üzerinde bin marklık etiketle gördüğümden emindim. Bir taraftan tefecilik yaptığını da duymuştum; ama bunun sadece Yahudi düşmanlığı olması da mümkündü; bana borç vermeyi hiç teklif etmemişti. Yine de, Prusya polisinde dedektif olmanın fazla kazandırmadığını biliyordum.

"Günther, bu arada senden bir iyilik isteyebilir miyim?"

"Yapabileceğim bir şeyse neden olmasın?"

"Film sektöründe çalışan bir arkadaşım var. İsmi Thea von Harbou ve yönetmen Fritz Lang ile evli bir senarist." Durdu. "Fritz Lang'i duyduğunu varsayıyorum."

"Duydum."

"Onun film senaryolarını Thea yazar. Yeni filmi için seks cinayetleri hakkında araştırma yapıyor ve Berlin Cinayet Masasında görevli biriyle konuşmayı çok istiyor."

---

* Kriminalpolizei. Almanya polis gücü –ed.n.

"İyi de ben daha yeni başladım. Senin anlatamayıp benim anlatabileceğim bir şey olduğuna şüpheliyim. Nihayetinde sen de Cinayet Masasında çalıştın."

"Doğru, ama ben *daimi* üye değilim ve şu anda bir cinayet davasında bulunmuyorum ki bu çok önemli bir fark. En azından onun gözünde. Ayrıca Büyük Buddha'yla konuşmayı kafaya takmış ve Gennat'la aramın hiç de iyi olmadığını bilmeyen kalmadı. Thea von Harbou'dan bahsetsem Gennat kesinlikle reddeder. Benim serseri olduğumu düşünüyor. Belki de öyleyim. Görevlerimi elimden geldiğince yapmaya çalışsam da bazen abartıyor olabilirim; özellikle de Naziler mevzubahis olduğunda. Her halükârda, bu açıdan Thea'ya faydam olmaz ve senin onunla konuşacağını ümit ediyorum. Bak, kadının tek derdi, Berlin'in meşhur Cinayet Masasından *daimi* bir üyeyle konuşabilmek. Galiba kocasına hava atmak istiyor. Söylentilere göre, adam çok talepkâr."

"Peki, eğer Gennat izin verirse yaparım."

"*Sen* sorarsan izin vereceğinden eminim. Gennat sinemayı en az çekici kadınları sevdiği kadar sever. Artık onun gözdesi sen olduğuna göre sana hayır demeyecektir. Özellikle de duyduklarımdan sonra; şimdiden ilk katili yakalamışsın."

"Evet, ama zor bir tarafı yoktu. Adamı neredeyse suçüstü yakaladık."

"Bence fazla mütevazısın ki tavsiye ederim. Weiss dedektiflerinin mütevazı olmasını sever. Kendi bölümünde kimsenin öne çıkmasını istemez. Sadece Büyük Buddha'nın şöhretine ses çı-

karmaz, çünkü Ernst Gennat itibarı umursamaz. Bunu kıyafetlerinden de anlayabilirsin. Kimseye tehdit değildir. Giydiği kıyafetler mutfak bıçağıyla kesilmiş gibi görünüyor."

"Genel olarak mütevazılık bana çok uyuyor; insanlara akıl vermeye başlarsam hoş olmuyor."

"Neyse, tebrikler yine de. Kolay da olsa başarı başarıdır, Günther, unutma. Ayrıca sakın raporlarını ihmal etme. Weiss hukukçudur ve hukukçular rapora bayılır."

"Ben de raporumu yazmaya gidiyordum."

"Güzel. Neyse, işte Thea'nın kartı..." Kartı vermeden önce kokladı. "Hmm. Kokulu. Neyse, onu kendin arayabilirsin. Çok güzel bir kadındır. Sana göre biraz yaşlı olsa da yine de ilginç bir kadındır."

"Sen onunla görüştün mü?"

"Ah, evet."

"Burada mı?"

"Hayır. Gerçi kendisi buraya gelip bakmaya dünden razı. Geçmişte Lindner'in yerine geçme ihtimalimi riske atmamak için onu buraya getirmeye cesaret edemedim. Onunla Polis Müzesine, Hanno sergi evine ve In Den Zelten'deki Hirschfeld Seks Bilimi Enstitüsüne gittik. Böylece anlattıklarım biraz daha gerçekçi görünür diye düşünmüştüm. Enstitüde genelde sapıkların ve Japon vibratörlerinin fotoğrafları var. Ama o tümünü gayet ilgi çekici buldu. Özellikle de vibratörleri. En azından sana güzel bir akşam yemeği ısmarlar. Beni Horcher'e götürdü."

Kadının kartını cebime atıp başımı salladım. Tekrar, "Tamam, yapacağımı söyledim," dedim.

"Ve yapacağım. Bedava yemekten hemen herkes kadar hoşlanırım."

"Güzel, güzel." Reichenbach şapkasıyla selam verip bastonunu salladı ve purosunu içerek merdivenden inmeye başladı. "Açıkçası ben anlamadım. Bir adamın Berlin'deki fahişeleri öldürmesine dair bir filmle kim ilgilenir ki?" Güldü. "Buradaki kimsenin ilgilenmeyeceğinden eminim. Reichstag'ın içinde bir film çeksen de olurdu. Kimi zaman polis değil de film yapımcısı olmam gerektiğini düşünüyorum. Halkı tanıyorum ve onları neyin korkutacağını biliyorum. Birkaç fahişeyi öldüren birinin korkutmayacağı kesin. Çoğu Alman o kızların başlarına geleni hak ettiğini düşünüyor."

***

Reichenbach'a itiraz edip merdivenden onun gibi düşünmediğimi haykırmak istedim. Aslında ben fazlasıyla ilgileniyordum ve bunun nedeni Cinayet Masasında olmam değildi. Rosa Braun'u ve boynu kırılmış halde Spree'de bulunsa neler hissedeceğimi düşündüm; para için kendini satma riskini göze alanlar da dahil olmak üzere hiç kimse böyle bir ölümü hak etmez. Fakat tek düşündüğüm Rosa değildi. Ahlak Masasında görev yaparken, fahişelik yapan pek çok kız tanımış ve çoğunun dürüst ve iyi insanlar olduğunu görmüştüm. Hatta birkaç tanesi liseyi bile bitirmişti. Hiçbiri Reichenbach'ın bahsettiği gibi kıymetsiz esrarkeşler değildi. Berlin'deki pek çok bekâr kadın, hayatın ne getireceği hiç belli olmadığından,

kendilerini birden fahişelik yaparken bulabilirlerdi. Ve bir kız arka sokakta boynu kırılmış ve kafa derisi yüzülmüş olarak bulunduğunda tüm şehir de ahlaki açıdan alçalmış gibi görünürdü. Fakat binadan çıkması yakın olan Reichenbach'la bunları tartışmaya kalkmanın bir faydası olmayacaktı. Ayrıca şu an için, pek çok konuda yapabileceğim en iyi şey susmaktı. Nihayetinde adam benim üstümdü. Ayrıca haksız da sayılmazdı; Alex'teki polislerin çoğu fahişelerin başına gelenleri umursamazdı.

Zaten belli olsa da bana verdiği nasihatlerin de yanlış bir tarafı yoktu. Bernhard Weiss, Kripo dedektiflerinin isimlerinin gazetelerde boy göstermesini sevmez ve şubesinde her şeyin yazılı kaynaklara dayanmasını isterdi. Soruşturmaların geçerliliğini temin etmenin yolu kusursuz evraklardan geçerdi; onun sözleri. Bu açıdan onu suçlayamazdım; sıklıkla Nazileri iftirayla suçlar ve mahkemeye de titizlikle hazırlanmış polis kayıtlarıyla gitmeyi ihmal etmeyerek sonunda daima kazanırdı. Onları en az on kez mahkemeye verip hepsinde de kazandığından ondan nefret ediyorlardı. Aslında koruması olması gerekse de Nazilerin sırf bu yüzden bile onu eleştireceğini bildiğinden bunu istemiyordu. Fakat Weiss silah taşırdı; sosyalist gazeteci arkadaşı Kurt Eisner'in 1919'da suikasta kurban gitmesinin ardından, kamuda görevli tüm Yahudiler silah taşımaya başlamıştı. 1928'de bir tabanca, satın alabileceğiniz en iyi hayat sigortasıydı. Muhtemelen bu yüzden iki tane taşıyordum.

Weiss ve Gennat geldiğinde, yeni masama oturmuş, raporumu yazmakla meşguldüm. Dircksenstrasse'ye tepeden bakan ofisten tren istasyonunu ve ötesindeki şehrin batı yarısını görmek mümkündü. Geceleri Berlin daha büyük görünürdü: daha büyük, daha sessiz ve hatta sanki başkasının kötü rüyasıymış gibi daha kayıtsız. Tüm o neon ışıklara bakmak kâinata bakıp kendini çok önemsiz hissetmek gibiydi. Gerçi bunun gizemli bir yanı da yoktu; sadece ışık ve karanlık vardı, insanlar da ikisi arasında süren hayat içinde ellerinden geleni yapmaya çalışıyordu.

Gennat, "İşte burada," dedi. "Berlin'in Philo Vance'ı."*

Ayaklarım zonklasa da ayağa kalktım. Weiss ile Gennat paltolarını giyiyor ve eve gidecekmiş gibi görünüyorlardı; nihayetinde saat neredeyse on bir olmuştu. Laurel ve Hardy gibi tuhaf bir ikiliydiler: Weiss ufak tefek ve kusursuzken, Gennat iri ve şekilsizdi. Weiss daha zeki olsa da Gennat'ın esprileri daha iyiydi. Daktilodaki rapora bakıp çenesini sıvazladı. Biri sanki ağır bir süpürgeyle yolları süpürüyor gibi bir ses çıkmıştı. Büyük Buddha'nın acilen tıraş olması gerekiyordu.

Gennat, "Şimdilik raporu boş ver," dedi daktiloya işaret ederek. "Sonra yazarsın."

Benim de işime geldi; çoktan Haller-Revue'ye gidip erkek gibi giyinmiş olan bir kadını soyma-

---

* 1920 ve 1930'larda S. S. Van Dine'ın 12 polisiye romanında yer alan kurgusal bir amatör dedektif –ed.n.

nın nasıl bir şey olacağını düşünmeye başlamıştım. Uzun bir gün olmuştu.

"Bravo, Günther."

Reichenbach'a söylediğimi onlara da söyledim – katili neredeyse suçüstü yakalamıştık. "Adamdan çaldıklarını onunla tanıştığı yerde içerek harcıyordu." Güldüm. "Sözde maktulün fedaisiymiş. Ama borca girmiş. Maktulün yüzüğüyle cüzdanı bile aptalın cebindeydi."

Weiss, "Fedailer öyledir," dedi. "Daha önce de çok gördüm. Sonunda korumaları gereken kişiden nefret etmeye başlarlar. Bence mantıklı. Bir insanı korurken onun kusurlarını ve zaaflarını da öğrenirsin. Adam, ne olduğunu bile anlamadan, hayatını onu öldürmek isteyen birine emanet ettiğini fark eder."

Gennat, "Diğer suçluların da bu kadar aptal olması gibi," dedi. "Hepsi lise mezunu olsa onları nasıl yakalardık bilmiyorum."

Weiss gözlüğünü silerken, "Katil katildir," dedi. "Önemli olan da onu yakalamaktır. Gizem, tespit ya da katille senin arandaki zekâ mücadelesi değil, sonunda onu tutuklamış olman bir şey ifade eder. Kalanı teferruattır. Bunu unutma, Günther."

Gennat paltosunun cebindeki şişeden ikisine de schnapps koydu. Kadehini kaldırıp Weiss'ın da aynısını yapmasını bekledi. Koca pembe parmaklarındaki kadeh kristal bir yüksüğe benziyordu.

Acaba benim erken talihime mi diye düşünüp, "Neye içiyoruz?" diye sordum.

Gennat, "Hiçbir şeye içmiyoruz, delikanlı," dedi. "Gidip bir cesede daha bakacağız."

"Şimdi mi?"

"Evet. Şimdi. Bu gece. Şu anda. Anlaşılan hepimizin biraz sıvı desteğine de ihtiyacı olacak çünkü kurban epey etkileyici görünüyormuş."

Weiss, "Bir kızın daha kafa derisi yüzülmüş," dedikten sonra içkisini tek dikişte bitirerek beni şaşırttı.

Schnapps'ı bitirdim ve şapkamla paltomu alarak onların peşi sıra dışarı çıktım.

***

Teşkilatın önündeki cinayet arabasında Weiss bana Silezya İstasyonu dosyalarının tümünü okuyup okumadığımı sordu.

"Daha bitmedi, amirim. Mathilde Luz ve Helen Strauch dosyalarını okudum. Üçüncü vakayı okuyacakken –cinayete teşebbüs– Spree'de bir ceset daha bulunduğu haberi geldi."

"Eva, Hans'ı bekliyoruz, değil mi?" Gennat sigarasını yakmakta olan Bayan Künstler'e bakıyordu.

"Fazla gecikmem dedi. Makinesi için yeni bir aparat alması gerekiyormuş."

Weiss, "Ölü kızın acelesi olacağını zannetmem," dedi. "Bir an önce eve dönmek için acele eden o değil, benim. Zavallı."

"Haklısınız, amirim."

Weiss, "Ernst, Günther'e son saldırı hakkında malumat ver," dedi. "Eva, bu tür konuşmaları dinlemekten rahatsız olur musun?"

"Hayır, olmam. Nihayetinde cinayet raporlarını yazan benim. Yazdığım her şeyi unuttuğumu

mu zannediyorsunuz? Bazen bu şehirde savaş meydanından daha fazla ceset olduğunu düşünürüm. Unutmaya çalışsam da uzun sürmüyor ve yeterli olmuyor. İnsanın unutması için bir hobisi olması gerekir, ama bu lanet arabadan bir türlü çıkamadığımdan fırsatım olmuyor."

Weiss, "Üzgünüm, senden tekrar mesaiye kalmanı istediğim için özür dilerim," dedi.

"Sorun değil. Neyse ki fazladan para lazım. Ayrıca size çalışmaya başladığımdan beri doğru düzgün uyuyamaz oldum."

Gennat, "Hiç şaşırmadım," dedi.

"Gerçi cinayetler ya da kurbanların başına gelenlerle alakası yok. Onları az çok kaldırabiliyorum. Beni asıl uyutmayan alt katımdaki adam. Comedian Harmonists diye bir grupta şarkıcıymış. Sarhoş olduğunda, saat kaç olursa olsun şarkı söylemeye başlıyor."

Gennat, "Evet, o grubu biliyorum," dedi. "Çok meşhur."

Eva Künstler, "Ama uzun sürmeyecek," dedi. "Bir gece size Potsdamer Chaussee'den bir ihbar gelecek ve olay yerine geldiğinizde boğazı kesilmiş bir şarkıcı ve başında elinde bıçakla dikilen beni bulacaksınız."

Gennat, "Güzel bir muhit," dedi. "Orada hiç vakamız olmadı. Bir gün olsun öyle bir mahalleye gitmek hoş bir değişiklik olurdu. Ayrıca bu konuşmayı da hiç yapmadığımızı farz ediyorum. Bundan daha iyisini yapamam."

Weiss, "Ernst soruşturduğu cinayetlerin her ayrıntısını hatırlar," dedi. "Haksız mıyım, Ernst?"

"Bilmem. Sanırım. Öyle diyorsanız."

"Bu kadar iyi bir dedektif olmasının nedenlerinden biri de bu. Büyük Buddha hiç unutmaz. Neyse, Bernie'ye üç numaralı kurban Fritz Pabst hakkında bilgi ver."

"Fritz mi? Kadına erkek ismi mi vermişler?"

Weiss, "İnan bana, benzerlikler bununla sınırla değil," dedi.

Gennat, "Louise Pabst olarak da bilinen Fritz Pabst bir travesti fahişe," dedi, "ve iyi olduğu da söylenebilir, çünkü gündüz gözüyle bile erkek olduğunu anlamak zormuş. Fritz'in Louise olarak giyindiği zaman çektirdiği fotoğraflardan etkilenmeyecek erkek bulmak zor. Goschenhofer iç çamaşırına kadar her şeyi tastamam."

Bayan Künstler, "Keşke öyle şeyler almaya param yetseydi," diye mırıldandı.

"Pabst'ın bir fotoğraf albümü var ve Pan Lounge'da şarkıcı olmayı planlıyormuş. Gündüz Wertheim'daki mağazada, tuhafiyede, çalışıp geceleri de Pan ve Eldorado kulüplerine gidiyormuş, saldırıya uğrayıp ölüme terk edildiği yerden çok uzak değil. Evet, doğru: Ölüme terk edildiği. Çünkü üçüncü kurban saldırıdan sağ çıkmayı başarmış.

"Pabst müşteri almadığı ve saldırganın karanlık bir kapıdan çıkıp ona vurduğu yönünde ısrar ediyor. Önceki kurbanlar gibi ensesine bir çekiç yemiş. Galiba saldırgan onun kafa derisini yüzmek istediğinde Fritz'in peruğu çıkınca kaçmış. Kurbanın hayatta kalıp bize bilgi verdiğini şimdilik gazetelerden gizlemeyi başardık. Saldırıya uğramadan önceki saniyeler haricinde, saldırgan

hakkında bir şey hatırlamıyor. Birinin Fransız besteci Paul Dukas'a ait *The Sorcerer's Apprentice*'i ıslıkla çaldığını duymuş. Şarkının ismini bilmese de bana mırıldandı, ben de aynısını Bernburger Strasse'deki orkestradaki bir müzisyene mırıldanınca ne olduğunu anladı. Tek tanık –onu bulan kadın– ıslık çalan bir adam hatırlamasa da adamın birinin Fritz'in baygın bedeninin yanındaki at yalağında ellerini yıkadığını hatırlıyor. Adam yumuşak ve geniş siperli bir şapka takıyormuş ve saçları bohem tarzı, uzunmuş. Aktöre benzediğini söyledi. Fritz Pabst hastanede ve şimdilik başka bir şey hatırlamıyor. Gerçi açık konuşmak gerekirse, hatırlamasını da beklemiyorum; tekrar yürüyebileceği bile meçhul. Tekrar topuklu giyemeyeceğiyse kesin."

Hans Gross gelip cinayet arabasının arka kapısını açtı ve kamera levhaları kutusu, üçayak ve ark lambalarını yerleştirdikten sonra Bayan Künstler'in yanına oturdu. Kadının dizini sıkıp sigarasından bir nefes aldı; kadının ikisine de itiraz etmemesi beni şaşırttı.

"Beklettiğim için özür dilerim. Amirim, Anschütz'den bazı şeyler sipariş vermem gerekecek. Elimizdeki stok azaldı."

Weiss, "Cinayet soruşturması pahalı bir iştir," dedi. "Özellikle de Berlin'de. Halledeceğim, Hans, bana bırak."

Üniformalı bir polis olan şoför motoru çalıştırdı ve bir devriye aracının peşinden yola çıktık.

Gross, "Nereye gidiyoruz?" diye sordu.

Weiss, "Wormser Strasse," dedi.

"Önceki kurbanlardan daha batıda."

Gennat, "Devam edebilir miyim?" dedi.

Weiss, "Can kulağıyla dinliyoruz," diye cevap verdi.

"Kafa derisi yüzmediği halde saldırganın neden ellerini yıkamaya ihtiyaç duyduğunu başta anlamamıştım. Çünkü kan yoktu. Ama orada gündüz dolaşırken Alte Jakobstrasse'de Patent Ofisinin yeni boyanmış levhalarını gördüm ve katilin kan değil de belki de yeşil boya yüzünden ellerini yıkadığını anladım. O yüzden kapıları söküp üzerlerinde parmak izi arayınca kısmi bir parmak izi bulduk ki haliyle herhangi birine ait olabilir. Maalesef elimizdeki kayıtlardaki kimseyle eşleşmediğinden oradan da bir şey çıkmadığını söyleyebilirim."

Weiss, "Zekice hareket etmişsin," dedi. "Benim aklıma gelmezdi. Günther, gördüğün gibi, Büyük Buddha isminin hakkını veriyor. Son derece dikkatli olduğu gibi her alanda da bilgi sahibi. Onunla çalışırken bir dedektifin dokuz erdemini öğrenebilirsin. Öğren ve sen de tatbik et."

Gennat iltifatları duymazdan gelerek, "Fritz Pabst'ın erkek ya da kız arkadaşı yokmuş," dedi, "ya da ikisinin ortası her neyse, ne demek istediğimi anlıyorsunuz. O yüzden suçu onu seven birinin üzerine yıkamayız. Fakat ilginçtir ki Fritz'in yerdeki peruğunun yanında bir İngiliz sterlini bulduk. Katilin cebinden düşmüş olabilir."

"Değeri ne kadar?"

"Yirmi mark kadar."

"Bu da bir fahişenin fiyatının iki katı demektir," dedim. "Belki de katil, Fritz Pabst ya da Loui-

se'e para teklif etti. Ama Alman parası kullanmadı. Gerçi önemli de değil."

Gennat, "Ne demek istiyorsun?" diye sordu.

"Katil, Fritz Pabst'ı öldürecekse kaç para olduğunun ya da hangi parayı kullandığının ne önemi var? Fritz parayı ışığa tutup bakana kadar muhtemelen çok geç olmuştur."

"Yani Fritz'in müşteri alma konusunda yalan söylediğini mi düşünüyorsun?"

"Tam olarak değil. Biri seni öldürmek için sana çekiçle vurmuşsa, muhtemelen son döviz kurundan da çok şeyi unutursun. Her şeyi unutursun sanırım. Her halükârda, bu, katilin İngiliz olabileceğini gösterir. Ya da biri öyle görünmesini istiyordur." Omuz silktim. "Belki de vakayla tamamen alakasız biri parasını düşürmüştür."

Weiss, "Paranın üzerinde yeşil boya izi bulduk," dedi. "Patent Ofisinin boyalı tabelaları üzerinde kullanılan boyanın aynısı. Parayla ilgili bilgi alabilmek için Bank of England ile temasa geçsek de bize sadece paranın Galler'e gönderdikleri desteye ait olduğunu söylediler ki bunun da pek bir işe yarayacağını zannetmem."

"Bilmiyorum," dedim. "Katilin İngiliz olduğu ortaya çıkarsa, Almanların çoğu geceleri daha rahat nefes alır."

Weiss, "Neden öyle söyledin?" diye sordu.

"Sanırım, savaşın ardından çok gaddar insanlara dönüştük. Galiba hâlâ olup biteni sindirebilmiş değiliz. Yakın geçmişimizi."

Weiss, "Tarih sanki bitmiş bir şeymiş gibi konuşuyorsun," dedi. "Ama bildiğin üzere tarih hiç-

bir zaman sona ermez. Ne bugün ve kesinlikle ne de yarın."

"Öyle olsa da insanların kana ve insan ıstırabına susadığı inkâr edilemez. Antik Romalılar gibi. Ayrıca ülkesiyle gurur duyan tüm Almanların Winnetou'nun başka milletten çıkmasına memnun olacağından eminim."

Gennat, "Doğru," dedi.

"Belki de aradığımız adam bir seks turistidir," dedim. "Berlin, gece kulüplerimiz ve kadınlarımızdan istifade etmek isteyen İngiliz ve Amerikalılarla dolu. Versay'da bize geçirdikleri yetmezmiş gibi, şimdi aynısını anavatanımızda yapıyorlar."

Weiss, "Naziler gibi konuşmaya başladın," dedi.

"Hayatta kahverengi giymem," dedi. "Hiç sevdiğim bir renk değil."

Weiss, "Versay'da bize geçiren İngilizler ya da Amerikalılar değildi," dedi. "Fransızlar bile değildi. Biz kazığı Alman genelkurmayından yedik. Şu arkadan bıçaklama palavrasını bize yutturmaya çalışanlar onlar. Böylece kendilerini temize çıkarmaya uğraşıyorlar."

"Evet, amirim."

Weiss, "Günther, bir ara Dr. Hirschfeld'le görüşmeni istiyorum," dedi. "Kendisi katilin kadınlardan nefret eden değil de onları çok sevip onlardan biri olmak isteyen bir erkek olduğunu düşünüyor."

"Sevgisini göstermek için tuhaf bir yol seçmiş, amirim," dedim. "Bence kadın olmak isteyen bir erkeğin tek yapması gereken, Fritz Pabst'ın yo-

lundan gitmek – kendine güzel bir elbiseyle peruk alır ve ismini Louise olarak değiştirerek Eldorado'ya gider. Orada kadın olmak isteyen bir sürü erkek var. Erkek olmak isteyen kadınlarsa ayrı bir mevzu."

Weiss, "Hirschfeld'e göre gerçek bir kadın olmakla aynı şey değil," dedi.

"Doğru," dedim. "Tanımadığım bir kadınla konuşurken de bunu unutmamaya çalışacağım. Gerçek kadınlar bu şekilde doğar. Çirkin olanlar bile. Başka bir şekilde davranmak, aile gümüşünü saklayıp vitrindeki süsleri rafın en arkasına koymaya benzer. Ama kim bilir? Belki de cinsel organını kesecek kadar aptaldır. Onu tutukladığımızda bazı şeylerin eksik olduğunu görebiliriz."

Gennat, "Kimse o kadar aptal değildir," dedi. "Kan kaybından ölürsün."

"Çoğu suçlunun aptal olduğunu söylediğini sanıyordum."

Gennat, "Öyle, ama senin söylediğin şey resmen delilik."

Hans Gross, "O kadar manyağını Berlin'de bile bulamazsın," dedi.

"Bu adam o tarife en yakın kişi olabilir," dedim. "Kadın olmak için cinsel organını kesmişse, kafasını da keserek bizi zahmetten kurtarabilir."

Weiss güldü. "Schnapps'ın Günther'e fazla geldiğini düşünmeye başlıyorum. Cinayet Masasına geldiğinden beri bu kadar konuştuğunu görmemiştim. Söylediklerinin bazıları mantıklı olsa da."

Camı açıp nemli havayı ciğerlerime çektim. Beni sersemleten schnapps değil de sigara du-

manı olmuştu; eğer cinayet dedektifi olacaksam buna da alışmam gerekeceğini anladım. Cinayet arabasındakilere kıyasla ben acemiydim. Ayrıca Ernst Gennat ile Hans Gross'un sesinin neden nalbant törpüsü gibi çıktığını da anlamaya başlamıştım. Bayan Künstler'in sesi kahvesi ve manikürü gibi koyuydu.

"Affedersiniz, amirim."

"Merak etme, ben dedektifin konuşkanını severim. Çünkü şaşırtıcı görünebilir ama söyledikleri ne kadar tuhaf ve farklı olsa da insanı düşünmeye sevk eder. Bu arada dilediğini söyleyebilirsin. Bayan Künstler'i rahatsız etmediği müddetçe ben ya da Büyük Buddha bir şey demeyiz."

Daktilosunun kılıfını çıkaran kadın, "Siz beni merak etmeyin," dedi. "Ben Wedding'liyim ve başımın çaresine bakarım."

"Fakat anlatacaksan eğlenceli bir şeyler olsun. Sıkıcı insanları sevmeyiz. Ayrıca bu arabada amirim deme. Burada her şey gayri resmidir."

***

Biraz midem bulandığından cinayet arabasının camı hâlâ açıktı ve rüzgâr ve yağmur damlaları yüzüme çarpıyordu. Alexanderplatz'ın güneydoğusunda, James-Klein Revue'nün hemen dışındaki Friedrichstrasse'deki ışıklarda, Haller-Revue'nün bitişiğindeki 104 numarada durduk. İki bina da ışıl ışıldı ve insanla doluydu – içip uyuşturucu kullanan zengin insanlar. Herhangi birinin Wolfmium fabrikasındaki patlama ya da sayıları elliyi bulan ölen işçileri düşündüğünü

zannetmiyordum. En azından cinayet arabasındaki bize göre daha çok eğlendiklerine emindim. İki kulüpten yükselen müzik ve neşeli kahkahalar, ahlaksızlık ve taşkınlık hissini misliyle artırıyordu. Üstelik iki kulüp arasında, sanki kulüp patronları Nazilerin dansçı kadınların olduğu bu kulüpleri kapatmak istediklerini bilmiyormuş gibi, bir SA kahverengi gömlekli para toplamak için bekliyordu. Reichstag'ın çatısı kadar büyük bir şemsiye taşıyan Jimmy Klein'in kapıcısı Sasha adındaki uzun boylu Rus aralıklı dişleriyle sırıtarak arabaya yaklaştı ve benim açık camıma doğru eğildi.

"Beyler," dedi, "içeride bize katılmaz mısınız?" dedi. "Hüsrana uğramayacağınızdan eminim. İçeride çırılçıplak dansçılar var. Cesaretleri takdire şayan yetmiş beş çıplak model mevcut – Berlin'deki hiçbir kulüpte böylesi yok. James-Klein Revue sınırları olmayan sarsıcı yirmi dört sahnelik erotik gösteriyi gururla sunar."

Weiss, "Bir gecede mi yoksa on yılda mı?" diye sordu.

Sasha beni ancak o zaman tanıdı. Onunla Ahlak Masası zamanından tanışırdık. Arada bir ondan bilgi alırdım.

"Ah, Bay Günther, kusura bakmayın," dedi. "Sizi fark etmedim. Demek cenaze işindesiniz?" Cinayet arabası ve içindekilerden bahsediyordu ve pek de haksız sayılmazdı. "Bedava bilet ister misiniz? Bu gece *conférencier* [konuşmacı] Paul Morgan var. Berlin'de onun kadar müstehcen fıkra bilen yoktur."

Fakat onu pek dinlemiyordum. Gözlerim Haller-Revue'nün kapısındaydı, saksafon sesini ayırt etmeye çalışarak müziğin ne kadarının Rosa Braun'a ait olduğunu kestirmeye gayret ediyordum. O gece onu görmeye oraya gidemeyeceğim kesindi. Weiss'la Gennat yanımda olmasaydı, gişeye gidip benim için bıraktığı bilete lüzum olmadığını ve beni beklememesini söylerdim. Yeşil ışık yandı ve biz de kadavramızı, canlılarla ya da erotik sahnelerle alakası olmayan hortlağımızı bulmak için devam ettik. Kimse konuşmuyordu. Canice öldürülmüş birini görmenin insanlar üzerinde sükûnet uyandıran bir etkisi vardı.

Araba Wittenbergplatz'da yavaşladı, sonra güneye, şık ofis ve dairelerle çevrili büyük bir meydanın yer aldığı Wormser Strasse'ye döndük. Üniformalı bir polisin rehberliğinde meydana girip el lambası ışığında uzak bir köşeye gittik. Dik bodrum merdiveninin başında sorumlu dedektif duruyordu. Ku'damm'ın kuzeyindeki Sophie-Charlotte-Platz'da yer alan Polis Teşkilatında görev yapıyordu. İsmi Johann Körner'di ve bıyığında daha az balmumu olan Erich Ludendorff'a benziyordu – kıçına bir *pickelhaube*• kaçmış, eski kafalı bir Prusya polisi. Haliyle Bernhard Weiss'tan hem Yahudi hem de yenilikçi fikirleri olduğu için nefret ediyordu. Daha önce gırtlak gırtlağa gelmiş olsalar da Weiss'ın onunla konuşma tarzından bunu anlamak mümkün değildi.

• 19. ve 20. yüzyıllarda Alman ordusu, itfaiye ve polisi tarafından giyilen sivri uçlu miğfer –ed.n.

"Komiser Körner, sizi gördüğüme sevindim. Duyduğum kadarıyla kafa derisi yüzülmüş bir kadın cesedi bulunmuş."

"Winnetou'nun marifeti olduğundan hiç şüphem yok. Ensesine çekiçle vurulup kafa derisi yüzülmüş. Merdivenin dibinde yatıyor. Sabah erken saatlerde öldürülmüş diyebilirim."

"Farklı bir karara varılana dek bu senin davan. Ama bildiğin üzere, buna benzer iki üç vakayı soruşturduğumuzdan katilin cinayet yöntemlerine dair bilgimiz var. O yüzden buraya gelmemizin asıl nedeni danışmanlık; dilersen iş birliği de yapabiliriz ya da vakayı tümüyle bize de devredebilirsin. Gerçekten, tamamen sana bağlı."

Körner sanki yatma vakti geçmiş gibi saatine baktı, bıyığını sıvazladı ve parmakları üzerinde yükseldi.

"Amirim, size bulduklarımızı söylesek ve kalanını da size bıraksak nasıl olur? Bu tür şeyleri siz ve sizinkilerin benden çok daha iyi bildiğine şüphem yok."

"Sizinkiler" derken cinayet arabasındakileri mi yoksa başka bir şeyi mi kastetti bilmiyordum, ama Weiss hakarete uğramışsa bile belli etmemişti. Her zamanki gibi soğukkanlı ve nazikti. Karşısında Johann Körner gibi Yahudi düşmanı bir *Pifke** mi yoksa mahkemedeki bir avukat mı var ayırt edemezdiniz.

---

* Avusturya'daki Almanlar için kullanılan aşağılayıcı bir terim –ed.n.

"Çok cömertsin, Johann. Teşekkürler. Öyleyse bize bildiklerini anlat."

"Eva Angerstein, yirmi yedi yaşında. Maaş günü fahişesi. Gündüzleri Siemensstadt'taki Siemens-Halske'de sekreter olarak çalışıyormuş. Ku'damm'ın sonundaki Heilbronner Strasse yirmi dört numaradaki bir dairede oturuyormuş. Ofis elbiselerini onun olduğunu düşündüğümüz büyük bir bez çantanın içinde bulduk."

Maaş günü fahişesi sadece ay sonunda, yani paranın bitmek üzere olduğu zaman fahişelik yapanlara denirdi. Çok masraflı bir şehir olan Berlin'de onlardan bolca vardı.

"Binanın kapıcısı kazana bakmak için indiğinde onu burada bulmuş. Pietsch adında iğrenç biri. Fahişelerin, müşterilerini Wittenbergplatz'dan buraya getirmek gibi bir huyları olduğunu söyledi. Merdivenin dibi galiba onlar için gayet müsait bir yer, sanırım. Tahminiz bu. Muhtemelen birlikte aşağı indiler, adam çekiçle vurup zavallının kafa derisini yüzdü."

"Tanık var mı?"

"Hayır."

"Wittenbergplatz'daki fahişelerle konuştunuz mu?"

"Hayır. El çantasında Joachimstaler Strasse'deki Kakadu kulübünden dün geceye ait bir makbuz var. O yüzden katiliyle orada tanışmış olması muhtemel. Oraya da henüz gitmedik."

Körner, adamlarından birinin kendisine verdiği not defterini Weiss'a verdi, Weiss onu Gennat'a uzattı, o da ellerini silerek bana uzattı. Açıp

lambayı içine tuttuğumda Ku'damm'daki kaliteli deri eşyalar dükkânı olan Hulbe'den alınmış olduğunu gördüm. İçindekilere bakacağım sırada torbanın üzerinin kömür tozuyla kaplı olduğunu fark ettim; kadının kimlik kâğıdı haricinde içinde bir şey yoktu.

"İçinde kıyafetler olan bez çantayı merdivende, kadının cesedinin yanında bulduk; el çantası da zemin kattaki kömürlükten çıktı. Adamlarımdan biri tesadüfen gördü, çok kısa bir süre önce."

"Neden orada olduğuna dair bir fikri olan var mı?"

"Çanta açıktı, dedi. Biri içine baktıktan sonra oraya atmış olabilir."

"Çantada kızın kimliği haricinde hiçbir şey yok," dedim. "Para, cüzdan, mücevher, değerli eşya. Hiçbir şey yok."

Weiss, "Adamımızın her zamanki davranışı değil," dedi. "Bir tuhaflık var. Önceki kurbanların paraları hâlâ üzerindeydi."

"O şerefsizin normal tarafı yok ki."

"Öyle. Sadece, adamın kurbanlarını soymak gibi bir huyu olmadığını kastetmiştim."

Weiss'ın benimle aynı şeyi düşündüğünü tahmin ediyordum: Körner'in adamlarından biri Eva Angerstein'ın parasını çalıp komiseriyle paylaşmıştı. Berlin polisinin böyle şeyler yaptığı bilinse de ikimiz de bir şey demedik.

Körner, "Winnetou gibi bir manyağın aklından ne geçtiğini kim bilebilir?" dedi. "Tecrübeme göre, o tarz kişilerden her hareket beklenir. Hırsızlık, kundakçılık, tecavüz, aklınıza ne geliyorsa. Vatana ihaneti tasarladığını duysam dahi şaşırmam.

Nihayetinde katillerin kanunlara karşı hassas oldukları söylenemez. Naçizane fikrim, amirim."

Weiss'a, "Çanta Hulbe'den," dedim. "İyi bir mağazadan kaliteli bir çanta. Böyle bir çanta alabilecek bir kızın müşterisini böyle bir kuytuya getirecek olması pek mantıklı değil. Odasını kullanabileceğini düşünürsünüz. Duş alabileceği bir oda." Konuşurken çantayı kurcalamaya devam ettim.

Körner, "Sanki kız fahişe değilmiş gibi konuşuyorsun," dedi. "Alt tarafı bir el çantası, haksız mıyım? Bundan ne çıkmasını bekliyorsunuz? Belki de Fritz'in acelesi vardı. Bu kızlardan bazılarının giydiği ipeksi süslere ve şık iç çamaşırlara falan düşkün değildi. Çabucak işini hallettikten sonra taksi için biraz nakit alıp gitmek istemiştir."

Weiss, "Johann, muhtemelen haklısın," dedi.

"Bu çok ilginç," dedim. "Çantada gizli bir cep var. Fermuarı üstte değil de cebin altında, o yüzden gözden kaçırılması zor değil. Acelesi olan birinin gözden kaçırması normal. Ayrıca içinde de bir şey var." Çantadan çıkardığım elimde bir çift altın yüzük ve yeni on marklık bir banknot duruyordu.

Rahatsız olan Körner, "Bir bakayım," dedi.

Sadece yüzükleri ona verdim.

"Bay Thaer'e dokunmasanız bence daha iyi," dedim. "Bu yeniye benziyor. Sanki dün basılmış gibi. İzini sürmemiz bile mümkün, amirim."

"Aferin, Günther."

On marklar yeşildi ve üzerlerinde, tek başarısı bu paranın üzerine çıkabilmek olan ziraatçı Albrecht Thaer'in resmi vardı. Adını hiç duymadım.

Belki de gerçek demokrasinin yansıması olan Weimar Cumhuriyetinin kahramanları pek tanınmıyordu; Kaiser döneminde Alman parası çok daha vatanperver ve ilham verici görünürdü.

Parayı bir kâğıt torbaya koyup torbayı cinayet arabasına götürdükten sonra merdivenin başına döndüm. Weiss'la Körner'i bırakıp Ernst Gennat'ın yılların tecrübesiyle cesedi incelediği merdivenin dibine indim. El lambası bir karıncayiyenin burnu gibi tüm zemini tarıyordu. Kafası kanla kaplı kadın merdivenden düşüp kafasını yarmış gibiydi. Elbiseleri kaliteli, iç çamaşırlarıysa ipekti; gri şapkası Oberwallstrasse'deki Manheimer'den alınmış olup işe yaramamış bir çelik miğfere benziyordu.

Gennat, "Sertleşmeye başlamış," dedi. "Bence öleli yirmi iki ya da yirmi üç saat olmuş. Fok yavrusu öldürmek gibi."

"Nasıl yani?"

"Kadın buraya adamın önünde inmiş, adam kadının ensesine bir çekiç indirmiş ve yere düşmesine fırsat vermeden bıçağını çıkarıp derisini yüzmeye hazırlanmış. İşi en fazla altmış saniye sürmüştür."

"Tanrım, çok hızlıymış."

"Yaptığı işten keyif almadığı için. Bu çok bariz. Eğer keyif alsaydı, etrafta gözünün karardığını gösteren başka deliller de olurdu. Kimi zaman bir katil öldürecek cesareti bulduğunda hızını alamayıp bıçaklamaya devam eder. Ama bu kızın eteği bile kaldırılmamış ve gördüğüm kadarıyla da vücudunda bir iz yok. O yüzden, Günt-

her, bu seksle alakalı bir şey değil. Öldürmekle alakalı bile değil. Mesele hatıra toplamak. Saç ve kafa derisi." Gennat durdu. "Çantada bir şey buldun, değil mi?"

Ona banknottan bahsettim.

"On mark onu buraya getirmek için verdiği paradır," dedi. "Böylece kadının şüphelenmemesini sağlamıştır. Ayrıca kadının isteyeceği paradan fazla bile."

"Ben de öyle düşündüm. Belki de para kafasına takıldı ve almak için geri döndü. El çantasını o yüzden aramış olabilir." Sesimi kıstım. "Ben de Körner'in adamlarından birinin yaptığını zannetmiştim."

"Bu, Körner'in çocuklardan birinin çantadan bir şeyler aşırmadığı manasına gelmez. Sophie-Charlotte-Platz polisi bu tür mevzular şöhretlidir. Dikkat edersen, kimliğini tespit etmekle uğraşmamak için kimlik kâğıdını çantada bırakmışlar. Günther, bence banknot teorin gayet makul. İspatlayabilir musun, bir bak. Belki el çantasından çıkan ruj, anahtar ya da fondöten gibi başka şeyler de bulursun. Arama işini bitirdikten sonra Kakadu'ya gidip onu hatırlayan biri var mı diye bak. Wittenbergplatz'daki diğer kızları da unutma. Belki onu biriyle birlikte görmüşlerdir. Umarım sırtında *katil* yazan biri."

"Peki, efendim." El lambasını kullanarak merdivenden çıkmaya başladım. Gözüme bir şey çarpınca eğilip yakından baktım. Fildişi bir ağızlıktı.

"Onun da el çantasından çıktığını hiç zannetmem."

Gennat yaklaşıp ağızlığı kaleminin ucuyla kaldırdı. Yüksek sesle küfretti.

"Bu ne demek biliyorsun, değil mi?"

"Katili puro mu içiyormuş?"

"Üç cinayet mahallinde de önemli bir ipucu bulduğumuz anlamına geliyor. Bir kol düğmesi. Bir sterlin ve şimdi de bu."

"Sizce katil bizimle oyun mu oynuyor?"

"Galiba öyle. Kim bilir katilin Mason olabileceği fikrine Reichenbach ne kadar vakit harcadı?"

"Gerçi bunların tümü gerçek deliller de olabilir. Belki gerçekten de puro içip, Mason kol düğmesi takıp sterlin kullanıyordur."

"Elbette, neden olmasın? Eğer diş perisinin dişini aldıktan sonra yerine para bıraktığına inanıyorsan, buna da inanırsın. Bence Winnetou bizi salak yerine koyuyor. Tecrübelerime göre, bu tür deliller şarap gibidir; önem kazanmaları için yıllanmaları gerekir. İpuçları sadece hikâyelerde ipucuna benzer. Benim şüphelenme nedenim, burnumun seninkinden daha iyi koku alması. Asıl soru, neden? Neden bizimle dalga geçiyor? Önceden tasarlanmış bir şeye benziyor."

"Vaktimizi ziyan etmemizi istiyor. Avcıyı atlatmak isteyen bir tilki gibi. Bizi ne kadar oyalarsa onun için o kadar iyi."

"Mantıklı. Bence buradaki asıl delil banknot. Şimdi gidip bunu araştır."

***

Elimde el lambasıyla yeri tarayarak meydanda dolaştım. Arada bir başımı kaldırıp meraklıların

biriktiği camlara baktım. Berlinlileri evlerinden çıkarmada cinayet gibisi yoktur. Birkaçı bana seslense de dediklerini duymadım, duysam da cevap vermezdim zaten.

Merdivenin yakınında, durumu pek iyi olmayan bir ağaç vardı; ağacın dibinde bir delik gördüm; kolumu dirseğime kadar deliğe sokunca ölü kızın Hulbe el çantasıyla uyuşan deri bir cüzdan buldum. İçinde para yoktu ancak otobüs bileti ile Eva Angerstein'ın bir fotoğrafı vardı. Potsdamer Platz'daki ünlü trafik ışığı saatinin önünde poz vermişti. Arkasında aynı derecede meşhur, Eva gibi bir kızın çalışacağı türde bir yer olan, Köthener Strasse'deki Haus Vaterland'ı görmek mümkündü. Başına küçük bir donanma şapkası takmıştı ve üzerinde tek eliyle kırmızı çorabını gösterecek kadar kaldırdığı bol bir mavi elbise vardı: insanları güldürmek için çekilmiş tahrik edici bir poz. Yüzüne ilk kez o zaman doğru düzgün baktım. Güzeldi, M şeklinde dudakları, siyah saçları ve güzel bir gülümsemesi vardı. Birinin kızıydı, diye düşündüm, ya da birinin kız kardeşiydi; ve şimdi de kurban olmuştu.

Ağacın kovuğunu tekrar yokladığımda bir ruj buldum. Ruju kâğıt bir torbaya koyup fotoğrafı da cebime attım. Sonra da delilleri cinayet arabasına götürüp Bernhard Weiss'a gideceğim yeri ve onlar gitmeden dönemezsem sabaha görüşeceğimizi söyledim. Sonra da onu hatırlayan birini bulma ümidiyle yürüyerek beş dakika mesafedeki Kakadu'ya gittim.

Ama kimse hatırlamadı.

Her masanın üzerinde, kadehe bıçakla vurduğun zaman bağırması gereken bir papağan vardı ve insanlar yerine o kuşlara sorsam belki daha çok bilgi alırdım. Ama dışarı çıkarken sorduğum vestiyer kıza sorduğumda şansım yaver gitti. Onu gördüğünü, hatta geçen gece onun yanında olan başka bir kızın da adını söyledi. İsmi Daisy'ydi, Amerikalıydı ve vestiyer kız onu varlığını bile unuttuğum küçük bir kulüpte bulabileceğimi söyledi.

Kulüpte şöminesi ve kanepeleri olan pek çok nezih köşe vardı ve çiftler birbirlerini yakından tanıyordu; şansıma, Daisy onlardan biri değildi. Kakadu'daki diğer kadınlardan kolayca ayırt edilebiliyordu: Amerikalı kadınlar Alman kadınlardan daha iyi giyinirdi. Tek başına oturmuş, şampanya içiyordu ve gözünün ucuyla ona yaklaştığımı görünce sabırsızlıkla saatine baktı. Zayıf, küçük göğüslü ve güzeldi, muhtemelen yirmili yaşlarındaydı ve bol paralı kızlarda genelde olduğu gibi kendinden emin görünüyordu. Parası olduğunu kol saatinden anladım: Üstü yeşimtaşı ve elmas doluydu ve saatin kaç olduğu muhtemelen umrunda değildi.

"Daisy?"

"Birini bekliyorum, Fritz," dedi. "Ve az sonra gelir, o yüzden oturmaya zahmet etme."

"Hiç sorun değil. Özellikle de benim için. Ayrıca ismim Fritz değil." Oturup yeni rozetimi gösterdim. "Polis. Başının dertte olup olmadığı da bulacağımız şeye göre değişir."

"Ne istiyorsun?"

"Bilgi. Öncelikle tam ismin nedir?"

"Daisy Torrens. Mevzu nedir?"

"Daisy, gergin görünüyorsun."

"Dediğim gibi, birini bekliyorum."

"O zaman elimi çabuk tutacağım." Eva'nın fotoğrafını cebimden çıkardım. "Bu kızı tanıyor musun?"

"Hayır." Daisy fotoğrafa sanki tramvay biletine bakar gibi umursamadan bakmıştı.

"Bence bir daha baksan iyi olur, çünkü biri dün gece seni onunla konuşurken görmüş. Ayrıca Amerikalı bir kızın bir Alman polisi yanlış yönlendirmesi hiç de hoş olmaz. Delil sakladığın mazeretiyle seni tutuklamak zorunda kalırsam, uluslararası ilişkiler açısından kötü olur."

"Evet, onunla konuştum. Ne olmuş?"

"Ne hakkında?"

"Hatırlamıyorum. Sadece birkaç dakika kadar erkeklerden, buradan, diğer salonda masaların üzerine sıçan papağanlardan bahsettik. Bilemiyorum."

"İstersen bu sohbete Alexanderplatz'da da devam edebiliriz. Ama oradaki masaların üzerine kimsenin sıçmayacağına söz veremem."

"Mesele nedir? Burada herkes herkesle konuşur. Yasak değil ya."

"Eva Angerstein dün gece buradan gittikten sonra öldürüldü ve bunun yasak olduğunu da söyleyebilirim. Bildiğimiz kadarıyla onu en son sağ gören kişi sensin."

"Ah, anladım. Korkunç. Üzüldüm." Hiç de üzülmüşe benzemiyordu. Biraz düşünüp dudak-

larını büzdükten sonra bana baktı. "Bak, sana bildiklerimi anlatırsam, ki zaten fazla bir şey değil, gidip beni rahat bırakır mısın? Erkek arkadaşım polisle konuştuğumu görürse bundan hoşlanmayacaktır."

"Tamam. Neden olmasın? Ama ciddi olduğundan emin olmak için önce kimliğini görmek istiyorum."

Çantasından çıkardığı kimliğini bana verdi. Adresi kolayca akılda kalacak türdendi: Villa G, 6. Sokak. 9 numara, şık bir banliyö olan Eichkamp'ta. Kol saatinde yeşim ve elmas olan birinin oturabileceği türde bir muhitti. Kimliğini geri verdim.

"Pekâlâ, anlat."

Daisy Torrens, "Eva bana kokain alırdı," dedi. "Wittenbergplatz'da istasyonun dışında bir satıcı var. Hem uyuşturucu hem de sosis satar. Ama beni gördüğünde fiyatını ikiye katlar. Amerikalı olduğum için buna uygun olduğumu düşünür. Ayrıca sosis kokusunu da pek sevmem. Buraya gelmemin nedenlerinden biri de bu: Burası Berlin'in en iyi vejetaryen restoranıdır."

"Kokain almak için reçeten olması gerek," dedim. "Ve ancak eczaneden alabilirsin."

"Biliyorum, ama gecenin o saatinde eczaneyi nereden bulacağım?"

"Demek Eva aracıydı. Bunu daha önce de yaptın mı?"

"Elbette. Defalarca. Onunla bir süre önce burada tanıştık. Arkadaştık diyemem. Ona zahmeti karşılığında yüzde on veriyorum. Sadece bana

değil, başkalarına da getirirdi. Burada uyuşturucu satılmasını istemiyorlar. Neyse, Eva güvenilirdi. Son geceye kadar. Ona mal alması için elli mark verdim, ama geri dönmedi." Daisy tekrar saatine baktı. İkinci kez bakmaya değerdi. "Nedenini şimdi anladım."

"Eva'nın fahişe olduğunu biliyor muydun?"

"Söylemese de tahmin ettim. Buradaki kızların çoğu öyle."

"Ama sen değilsin."

"Hayır." Sesi kalınlaştı ve bana defol git diyecekmiş gibi başını kaldırdı, polis olmasam muhtemelen derdi. "İşin aslı, ben aktrisim ve müsaaden olursa artık yalnız kalmak istiyorum."

"Son bir soru, sonra seni yalnız bırakacağım. Dün gece onu herhangi bir erkekle konuşurken gördün mü? Herhangi bir erkek."

"Dürüstçe? Hayır. Burası, gördüğün gibi, loş ve gözlüğüm de yanımda değildi. O yüzden birini onunla konuşurken görsem bile tanımazdım."

"Miyop musun?"

"Evet."

"Gözlüğünü görebilir miyim?"

"Tabii." Çantasını açıp çıkardığı gözlük kutusunu bana verdi. Gözlüğü çıkarıp camlarına baktım. "İkna oldun mu?" diye sordu.

Gözlüğü iade ettim. "Teşekkürler." Ayağa kalkıp tek kelime etmeden uzaklaştım, ama küçük kulübün bir köşesindeki direğin arkasında, beklediğini söylediği erkek arkadaşını görmek için biraz oyalandım. Daisy beni görmedi. Bundan emindim, çünkü gözlüğünü takmamıştı. Ama

beklediği ve şu anda hevesle öptüğü adamı görebiliyordum. Smokin giymişti, kızın iki katı yaşında ve ebadındaydı: esmer, yapılı, seyrek saçlı, gür kaşlı ve araba kornası büyüklüğünde bir burnu olan bir adam. Kısacası, Alman yobazların hayalindeki Yahudi tipine sahipti ve yetmezmiş gibi, onu tanımış ve kendimi lunaparktaki eğlence trenine binmiş gibi hissetmiştim. İsmi Albert Grzesinski'ydi, eski Berlin emniyet müdürü ve Weimar Hükümetinin mevcut içişleri bakanıydı.

***

Wittenbergplatz'a vardığımızda yorgunluktan tükenmiştim. Ayaklarımın sızısından duramıyordum ve beynim bir barmenin avcundaki yarım limondan farksızdı. Geceleri yanan neon ışıkların insanın ruhunu emmek gibi bir yeteneği vardı. Kakadu'daki kadar kibar olamayacak derecede yorgundum ve Daisy Torrens'e daha fazla yüklenmediğime çoktan pişman olmuştum. Eva Angerstein'ın ölüm haberi karşısındaki kayıtsızlığı beni biraz şaşırtmıştı; Ahlak Masasında iki sene çalışmış olmama rağmen insan davranışları hâlâ beni hayrete düşürebiliyordu.

Wittenbergplatz iki şeyiyle meşhurdu: kıyafetlerimin çoğunu satın aldığım ve eski ismi Jandorf's olan Hermann Tietz mağazası ve art nouveau U-Bahn istasyonu; neoklasik cephesi ve büyük giriş salonuyla istasyondan çok kiliseye benziyordu. Berlin böyleydi. Her şeyi daha iyi, daha güzel ve olduğundan daha yüce gösterirdi. Nollendorfplatz'daki UFA Sinemasının, Samson

gelip mimariyi değiştirmeye karar vermeden önceki kadim Dagon Mabedine benzemesi gibi.

Trenden inen yolcuların arasında gezen fahişelerin bildik bir manzara olduğu Wittenbergplatz istasyonunun giriş salonunda gerçekten de sosis tepsisi taşıyan bir adamla iki dilenci vardı – sadaka toplayan engelli askerler. Girişe gelip fahişelere ve dilencilere baktıktan sonra söylenmeye başlayan şişman hukukçusuna varana kadar bildik bir büyükşehir manzarasıydı.

Adam iki dilenciye, "Yazıklar olsun," dedi. Neden eleştirmek için onları seçtiğini bilmiyordum. "Kendinizden utanın. O üniformaya ve madalyalara layık değilsiniz."

Bu sözleri duyunca adamların yanına gidip şapkalarının içine birkaç bozukluk atmam, şişkonun, onu fikirlerini paylaşacağı başka bir yere götürecek trene doğru yönelmesine yetti de arttı.

Bir paket Salem Aleikum alıp sosisçinin önüne geldim ve bir paket tuz istedim, ki sosis olmadan bu tek bir manaya gelirdi; paketi elinde gördükten sonra da rozetimi çıkardım. Reçetesiz kokain satmak, büyük bir suç olmasa da, onun sokak satıcısı ruhsatını kaybetmesine neden olabilirdi.

"Tuz paketi sende kalsın," dedim. "Onunla ilgilenmiyorum. Ben daha çok, düzenli bir müşterin hakkında konuşmak istiyorum. Eva Angerstein adında bir fahişe."

"İsimleri de mi var? Beni şaşırttın."

"Bunun fotoğrafı da var."

Uzattığım fotoğrafı yağlı parmaklarıyla tuttu, göğüs cebinden gözlüğünü çıkardıktan sonra fo-

toğrafa baktı, bu gece satmayacağı belli olan sosisten biraz yedikten sonra başını salladı.

"Güzel kız."

"Öyle."

"Evet, onu tanıyorum," dedi. "Haftada iki üç gece benden alır. Onun için çok fazla. Galiba kulüplere götürüp kadınlar tuvaletinde satıyor. Ona fiyat verirken bunu da dikkate alıyorum."

"Onu en son ne zaman gördün?"

"Dün gece bu saatlerde. Neden? Ne yaptı?"

"Öldürüldü."

"Yazık. Bu aralar çok olmaya başladı. İşin aslı, durum öyle kötü ki bazı kızlar çalışmaya bile korkuyor. Farkında mısın bilmem, ama sokaklardaki kız sayısı yarıya indi. Winnetou'nun, kafa derilerini yüzmesinden korkuyorlar. Kim korkmaz ki? Onunki de mi yüzülmüş?"

"Söyleyemem."

"Söyledin bile. Eva mal alıp şuradaki kızlarla konuşmaya gitti. En azından onlar olduğunu tahmin ediyorum. Uzaktan ayırt etmesi zor. Birkaç dakika sonra bir adam geldi ve beraber istasyondan çıktılar. Ön kapıdan."

"Adamı tarif edebilir misin?"

"Çok şey istiyorsun. O kızlar benim sattığım sosisten daha çok adamla konuşuyor. Bu bana az önce sattığım sosisi sormak gibi bir şey."

"Sen yine de dene."

"İyi giyimli. Centilmen görünümlü. Şapkasını yan takmış. Gösterişli şekilde. Büyük pardösülü. Fazla dikkat etmedim." Omuz silkti. "Bu onunla alakalı. Bence fahişelere sorsan daha

iyi olur. Hiçbir şeyi kaçırmazlar. On saniyede cebinde kaç para olduğunu ve senden iş çıkıp çıkmayacağını, kadın peşinde olup olmadığını anlarlar."

Haklıydı.

Kızlara döndüm ama sosisçiyle konuşurken polis olduğumu anladıklarından tümü toz olmuştu. Muhbirime döndüm.

"Gördün mü?" Güldü. "Bana fotoğrafı verdiğinde polis olduğunu anladılar, evlat. Senin gibiler müşterileri kaçırmadan da işler zor zaten."

Başımı salladım ve dönüp yavaşça uzaklaştım. Nollendorfplatz'daki yatağım yakındı ve orada olmayı çok istiyordum. Tek başıma.

Sosisçi, "Bir şey daha var," dedi. "Onu öldürenin şapkalı adam olduğunu zannetmem. Şapkalı Fritz'i demek istiyorum."

"Neden böyle söylüyorsun?"

"Çünkü bana göre hiç de cinayet işleyecek birine benzemiyordu."

"Nereden anladın?"

"Adam ıslık çalıyordu. Bir kızı öldürüp kafa derisini yüzecek kişi ıslık çalar mı? Hiç zannetmem. Bir insanın ıslık çalması için rahat ve keyfinin yerinde olması gerekir. Savaşa girecek biri için zor."

"Muhtemelen haklısın. Sırf meraktan soruyorum, ıslıkla çaldığı müziği hatırlıyor musun?"

"Hayır, maalesef. Müzik kulağım yoktur. Al, bir sosis ye. Benden. Zaten bu saatten sonra satamam. Ziyan olacaklar."

***

Wormser Strasse'deki meydana döndüm, sosisimi karanlıkta yerken bacaklarımı ahşap kısa koltuk değneklerine ve bir dilencinin arabasına çarptım, bacaksız ya da kısmen felç olanların tekerlekli sandalye alamadıkları zaman kullandıkları türden bir şeydi. Bana uyduruk taçları ve arkalarında tilki kuyrukları olan Alman dilencileri gösteren ortaçağ resimlerini hatırlattı. Almanya'da mizahın hep böyle zalim bir yanı olmuştur. Araba ev yapımı ve basit olsa da çoğu insanın başka çaresi yoktu. Almanya'da engelliler için üretilen ortopedik tekerlekli sandalyeler çok pahalı olup savaştan sonra onların sıklıkla çalındığına şahit olmuştuk. Belki de o yüzden bu, genelde bilindiği ismiyle "engelli arabasını" boş görmek beni şaşırttı. Onu kullanan adam neredeydi? Ayrıca bu akşam daha erken saatte aynı arabaya rastladığımı unutmuş olmam Almanya'daki engellilere karşı tutumumu da gösteriyordu. Ateşkesten on yıl sonra bile Berlin'deki engellilerle hâlâ –ben de dahil olmak üzere– kimse ilgilenmiyordu; sokak kedisi ya da köpeğinden farklı değillerdi. Wittenbergplatz'da verdiğim para birkaç yıldan beri verdiğim ilk sadakaydı.

Yeni keşfettiklerimle ilgili başka övgüler de almak için aceleyle meydana girdim.

Komiser Körner eve gitmiş, geride sadece Sophie-Charlotte-Platz'dan birkaç üniformalı polis bırakmıştı. İnsanlar hâlâ olup biteni görebilmek için camlardan bakıyordu; diğerleri de radyo din-

liyordu ya da belki yatmıştı. En çok hangisini istediğimi biliyordum. Yatağımda şu an kaliteli bir şişe romla bir çift temiz pijama olsa bu kadar cazip görünmezdi. Hans Gross fotoğraf çekimini bitirmişti. Bayan Künstler daktilosunun örtüsünü kapatmış, sigara içiyordu. Weiss köstekli saatine bakıyordu; arabasıyla polis şoförü onu eve götürmek için gelmişti ve gitmeye hazır gibi görünüyordu; en azından o ve Gennat'a Wittenbergplatz ve daha da önemlisi Kakadu'da keşfettiklerimi anlatana kadar öyleydi.

"Kurban öldürülmeden önce uyuşturucusunu aldığı kadınla buluşmuş," dedim. "Daisy Torrens adında Amerikalı bir kız."

Weiss kaşlarını çattı. "Bu isim bana tanıdık geldi."

"Belki de tanıdığın biriyle görüştüğü içindir, amirim. İsmi Albert Grzesinski."

Gennat, "Yeni bakan mı?" diye sordu.

"İkizi yoksa evet."

Weiss, "Emin misin?" diye sordu. Fakat duyduğundan pek de şüphe etmişe benzemiyordu.

"Eminim."

"O kadınla herkesin gözü önünde miydi?"

"Epey de samimiydiler."

"Tanrım."

Gennat, "Daisy Torrens kim?" diye sordu. "Hiç duymadım."

Weiss, "Aktris," dedi. "*We'll Meet Again in the Homeland* isimli UFA filminde başroldeydi. Sinemayla ilgilendiğini sanıyordum."

Gennat, "O berbat bir filmdi," dedi.

"Doğrudur. Neyse, Grzesinski'nin Bayan Torrens ile ilişkisi olsa da bu konuda yakın zamana kadar çok dikkatliydi. Nihayetinde adam evli. Ama Eichkamp'ta aynı evde kalıyorlar."

"Kız bana adresini verdi," dedim.

"Şimdilik medya meseleyle ilgilenmiyor, ama Naziler öğrenirse *Der Angriff*'i kullanarak adamın kariyerini bitirirler. Onlar için Amerikalı bir kızla takılan Yahudi kadar güzel bir haber olamaz. Uyuşturucu da cabası." Weiss pins-nezini çıkarıp camlarını sildikten sonra tekrar burnunun üstüne koyup bana baktı. "O kısmından emin misin?"

"Kendisi söyledi," dedim.

"Hangi kadın böyle bir şey söyler?"

"Zengin bir kaltak. Büyüleyici ve kalpsiz."

Weiss, "Bence de," dedi. Bir an için öksürük krizine girse de elinin tersiyle bastırdı.

"Bu ortaya çıkarsa," dedi Gennat, "yeni hükümet başlamadan biter," dedi. "Naziler haricinde hiç kimse yeni bir seçim istemez. Ülkede demokrasi daha yerleşmeden insanlar ondan bıkmaya başladı."

Weiss, "O zaman kimseye söylemesek daha iyi," dedi.

"Anlaştık," dedi Gennat.

Sanki onayım önemliymiş gibi başımı salladım; hükümetin akıbeti üzerinde bir tesirim olabileceği düşüncesi bana garip geldi.

Weiss, "Grzesinski'yle konuşacağım ve hem kendisinin hem de Amerikalı arkadaşının bundan sonra daha sağduyulu olmasını tavsiye ederim," diye ekledi. "Hem kendisi hem ülkenin se-

lameti için. Neyse, bu ayrı bir mevzu. Günther, katile dair bir eşkâl daha elde ettin ki Fritz Pabst'ı bulan kadının verdiği eşkâle uyuyor. Aferin, oğlum. Sabah ilk iş Jägerstrasse'deki Reichsbank'a giderek bulduğun on marklık banknotu kontrol ettirmeni istiyorum. Eğer bir sorun yaşarsan beni evden ara, ben Heinrich Köhler'le bizzat konuşurum. Bana bir iyilik borcu var."

Köhler, Alman maliye bakanıydı.

"Ama şimdi, eve gitmelisin. Sen de, Ernst. Bu gece kızın başında mum yakıp nöbet beklemek haricinde yapılabilecek her şeyi yaptık." Başını kaldırıp camdan bize ıslık çalan birine baktı. "Eğer burada biraz daha kalırsak, Berliner Luft'tan bir şeyler isteyecekler."

***

"Eva Angerstein'ın çantasında bulduğum paranın üzerindeki seri numarası bir hafta önce basıldığını gösteriyor," dedim. "İzini Moabit'teki Commerzbank'ın bir şubesine kadar sürdüm. Müdür, Alman merkez bankası tarafından basılıp geçen cuma bir ya da iki yerel işletmedeki işçilerin parasını ödemek için kullanılan gruptan olduğunu düşünüyor. Ödemelerin çoğu Charité hastanesine yapıldığına göre katil bir sağlık çalışanı olabilir. Bu da katilin keskin bıçaklara tutkusuyla uyumlu. Bence hastane müdürüyle konuşup Charité'deki erkek çalışanların tümünü en kısa sürede Alex'te sorgulamamız gerekiyor. Adamın eşkâli var, parmak izi de olabilir ve tanıkları olup olmadığını da kontrol ederiz.

Bu banknot şüpheli sayısını büyük ölçüde azaltabilir."

Weiss dikkatle dinledikten sonra başını salladı. Pazartesi öğleden sonraydı ve Alex'teki ofisindeydik. Aklı başka yerde gibi görünüyordu ki bu da çok şaşırtıcı değildi. Berlin polisi ve bilhassa onun açısından zor bir hafta olmuştu – yüzündeki koca morluktan bunu anlamak kolaydı. Batı Berlin'deki komünist yürüyüşü sırasında polisler kordonu aşan Kızıllara saldırmış, ateş açılmış ve bir komünist işçi ölmüştü. Bu yetmezmiş gibi, Frankfurter Allee'de Otto Dillenburger adında biri başka bir komünist gösterisini izleyen Weiss'a saldırmıştı. Doğu polis bölgesinin emniyet amiri sağcı olduğundan Weiss'ın gizlice komünistlerle iş birliği yaptığını söyleyen Dillenburger açığa alınmış ve soruşturulmayı bekliyordu. Fakat PPMD'ye –Prusya Polis Memurları Derneği– başvuruda bulunmuştu ve çok geçmeden görevine iade edileceği düşünülüyordu. PPMD de en az Dillenburger kadar sağcıydı.

Weiss'ın komünist olduğundan neden şüphelendiklerini anlamak için dedektif olmaya gerek yoktu. Nazilere sempatizanı olan herkes Yahudilerin koca burunlu, altın saatli komünizm destekçileri olduğunu düşünürdü. Hayran olduğum o ve onun gibilerin haline çok üzülsem de Dillenburger vukuatından bahsetmedim; Weiss talihsizliklere takılacak ya da insanların ona acımasını isteyecek biri değildi.

"Bernie, sence Charité hastanesinde kaç kişi çalışıyordur?"

"Bilmem. Bin civarıdır galiba."

"Peki, Alex'te kaç kişi çalışıyor?"

"Yarısı kadar."

Weiss gülümsedi. "Doğru. Maalesef emniyeti toparlamak için hâlâ pek çok reform yapılması gerekecek. Pek çok polis iş kurmak için kıdem tazminatı ve polis tazminatı talebi için beklemede. Aramızda kalsın, ama bazı devriyelerin emniyetten cebinde birkaç bin markla ayrıldığını duydum."

Usulca ıslık çaldım. "Üniformalılar bu yüzden binici çizmesi giyiyor demek ki. Böyle büyük teklifler için ceplerinin de büyük olması gerekir."

Weiss, "İronik, değil mi?" dedi. "Sosyalizm, sendika ve işçi haklarına bu kadar karşı olmasına rağmen Almanya'da polis sendikası kadar güçlüsü yok."

Purosunu yakıp, sanki her şey tavanda berrak net görünüyormuş gibi, gaz lambalı avizeye baktı;

"Bernie, tavsiye ettiğin şeyin yapmamız gereken şey olduğuna şüphe yok; gelecekte tüm soruşturmaların da tanık ifadelerinin mukayesesine dayalı yapılacağına eminim. Fakat maalesef dediğini yapmamız mümkün değil. Öncelikle vaktimiz yok ve olsa dahi yine de yapabileceğimizden emin değilim. İşin içinde siyaset var. Evet, siyaset. Bu binada o kelimeyi kullanmaktan nefret etsem de gerçek bu. Berlin toplumunun sokaklardaki fahişelerin azalmasıyla düzeleceğine inanan biri değilim, ama pek çoğu –mesela Komiser Körner– öyle olduğunu düşünüyor. O yüzden eğer o katili yakalayacaksak, bunu Cinayet Masasının

kaynakları ve emniyetin tümü yerine bizim gibi düşünen polislerle yapacağız. Charité mevzusuna dönersek, hastane müdürüyle konuşabilirsin; belki kendisi bize şüphelendiği, kafayı yemiş bir doktordan bahseder. Zamanında ben birkaçını tanımıştım. Fakat sorgulamak istersen, bunu tek başına yapman gerekecek. Kusura bakma, Bernie, ama durum bu. Anladın mı?"

"Anladım."

"Başka bir şey var mı?"

"Evet. Cinayet soruşturması yapan dedektiflerle görüşerek senaryo yazmak isteyen bir yazar var. Galiba arka plan araştırması yapıyor. İzniniz olursa hafta içi izin günlerimden birinde onu buraya getirmek istiyorum. İsmi Thea von Harbou."

"Yönetmen Fritz Lang'la evli. Evet, duymuştum. İzin verdim. Tek şartla."

"Nedir?"

"Thea von Harbou Bavyeralı asil bir aileden geliyor. Fritz Lang için aynısı söylenemez. Katolik olduğunu söyleyen bir Yahudi ve bu Hitler ve uşağı Josef Goebbels gibilere bir şey ifade etmiyor. Yahudi, Yahudidir. O yüzden onu buraya getirip ona elinden geldiği kadarıyla yardım edebilirsin, fakat lütfen onunla ve kocasıyla gizlice görüş, senin adın Albert Grzesinski ve onunki de Daisy Torrens'miş gibi."

***

Berlin Hayvanat Bahçesine gidip giriş ücreti ödememek gibiydi ki oradaki kuyruğun daha uzun olmasının nedeni belki de buydu. Berlin ölü sergi

evi –namı diğer polis morgu– öyle bir yerdi: Gözde bir mekândı ve Avrupa'da cesetlerin, durumları ne kadar beter olursa olsun, halka gösterilmesine hâlâ izin verilen belki de son yerdi. İnsanların bu "sergiye" girmek için girdikleri kuyruk, Hannoversche Strasse'den Oranienburger Tor'a kadar uzanırdı. Merkez salonun etrafındaki camekânlarda bir arada dururlarken hayvanat bahçesinin meşhur akvaryumunun sakinlerini hatırlatırdı. Bu cesetlerin en az yılanbalıkları ya da mavi ıstakozlar kadar cansız göründüğü şüphesizdi. On altı yaşın altındakilerin girmesi yasak olsa da çocuklar polise ya da Charité hastanesine değil de bitişikteki hayvan hastanesine bağlı çalışan görevlileri kolayca aşardı. Çocukken ben de Hanno sergi evine gizlice girmeye çalışmış ve sonunda başardığımda da pişman olmuştum.

Haliyle bu serginin adli bir amacı da vardı; maktulle alakalı bir bilgiyi, Prusya ve Berlin polisine karşı duydukları müşterek nefret haricinde ortak bir şeyi olmayan şehir halkından almak çok zordu ve ceset sergisi rahatsız edici olsa da bazen faydalı bilgilerin elde edilmesine de vesile olurdu. Hiçbiri benim gözümde pek bir şey ifade etmiyordu. Ölüleri görmeye gidenler ile sosis alıp tekerlekli sandalyedekileri izlemeye gidenlerin aynı kişiler olduğunu anlamak için biraz kulak misafiri olmak yeterliydi. Kimi zaman, ister ölü ister diri olsun, hemşerin kadar fenası yoktu.

Merkez salonda sergilenen cesetlerin hiçbirini tanımıyordum ve benim asıl aradığım şey isim ya da delil olmayıp Arthur Nebe'nin Prusya Polis Me-

murları Derneğindeki konuşması sırasında söylediği bir şeydi: Hanno sergi evi bir şeyler çizmek isteyen Berlinli ressamların gözdesiydi. Bu ressamların Leonardo da Vinci ve belki de Goya'nın yolundan giderek, çizdikleri sırada kımıldamayacak insan modelleri aradıkları gibi hatalı bir zanna kapılmıştım.

O salı günü öğleden sonra Hanno sergi evinde tek bir ressama denk geldim. Anatomik çalışma yerine gerçek yaraları çizmesi beni şaşırttı – kesik boğazlar ve ayrıntılı bir şekilde deşilmiş karınlar. Kendisi ölü erkeklerle ilgilenmeyip sadece kadınları, bilhassa da çıplak olanları tercih ediyordu. Kırklı yaşlarındaydı, gür siyah saçları vardı ve bilmediğim bir nedenle, bir Amerikalı kovboy gibi giyinmişti. Ağzında pipo vardı, çevresinden bihaber gibiydi – canlılarla alakası yoktu. Birkaç kez, omzunun üzerinden yaptığı çizimlere baktıktan sonra sonunda Kripo rozetimi çıkartarak kendimi tanıttım. Sanat eleştirmeni olmasam da tarzını *ahlaksız* olarak ifade etmek mümkündü. Eğer bir Apaçi gibi giyinmiş olsaydı belki de onu tutuklardım.

"Konuşabilir miyiz?"

"Ne oldu, başım belada mı?" diye sorunca Berlinli olduğunu anladım. "Çünkü yaptığımın yasak olmadığını biliyorum. Çiğnediğim bir kural da yok. Sorumlulara burada çalışıp çalışamayacağımı sorduğumda izin verdiler ama fotoğraf çekmek yok."

İlginç görüntüsüne rağmen –mahmuzları bile vardı– Fritz tam bir Berlinliydi: Prusyalı bir memur karşısında haklarını savunuyordu.

"Evet, görünen o ki benden daha fazla şey biliyorsunuz, Bay..."

Grosz. George Ehrenfried Grosz."

"Hayır, başınız belada değil. En azından benim haberim yok. Sadece müsaitseniz konuşmak istiyorum."

"Olur, ama ne hakkında konuşacağız?"

"Bunun hakkında, tabii ki. Çizdikleriniz. Tercih ettiğiniz konular. Cinayet. Özellikle de ölü kadınlar. Luisenstrasse'de Lauer's adında bir bar var."

"Biliyorum."

"Size bir içki ısmarlayayım."

"Bu resmi bir görüşme mi? Avukatımı çağırmama gerek var mı?"

"Neden? Başkent polisini sevmiyor musunuz?"

Güldü. "Çavuş Günther, anlaşılan ismimi duymamışsınız. Kanunla benim çalışmalarımın arasının pek iyi olduğunu söyleyemem. Bu ilk kez de olmuyor. Halihazırda küfür suçundan mahkemeye verildim."

"Benim şubemin işi değil, korkarım. Benim evimde sadece Hegel'in resmi var ve o da en büyük düşmanı tarafından çizilmiş gibi. Boğazı kesilip kıçı açıkta kalsa bu kadar kötü görünmezdi."

"Tarih bize kimsenin Hegel'den ders almadığını gösterdi. Özellikle de sanat ve tarih konularında. Fakat sizin tarifiniz çok ilginç. Sizden ödünç alabilirim."

Lauer's'te ikimize bira aldım –şehrin en iyi birası olan Schultheiss-Patzenhofer– ve sakin bir köşeye oturduk. Gerçi George Grosz bu tür şeylerle ilgiliymiş gibi görünmüyordu; ona deliymiş gibi

bakan insanlar umrunda değildi; belki de evcil ıstakozunu mavi ipek tasmasıyla sokaklarda gezdirmek gibi artistik bir şeydi. Konuşup biramızı içerken kalem ve mürekkep kullanarak büyük bir sürat ve maharetle benim resmimi çizdi.

"Tom Mix kıyafeti nereden çıktı?"

"Buraya kıyafetimi mi konuşmaya geldin yoksa sanatımı mı?"

"Belki ikisini de."

"Kendime üniforma alsam belki de polis gibi giyinirdim."

"Botları sevmezdiniz. Şapkayı da. Maaşı da öyle. Bu şehirde polis gibi giyinmek de muhtemelen suçtur. Berlin polisinin bu konularda pek mizah anlayışı olduğu söylenemez. Gerçi düşündüm de, diğer konularda çok da farklı değiller."

"Botlar ve şapkalar konusunda haklısın. Ama bir şeyi kimse inkâr edemez: Copları sağa hiç dokunmayıp sadece sola vuruyor."

Keyifsizce gülümsedim. "Bunu daha önce duymamıştım."

"Bir komünist işçinin vurulduğu cumartesi günkü gösteriyi gördüm."

"Komünist misiniz?"

"Olmadığımı öğrenmek seni şaşırtır mı?"

"Açıkçası evet."

"Bir kez Lenin'le tanıştım, o yüzden komünist değilim. Bu kadar yavan birini görmedim."

"Peki, Lenin'le tanışan biri neden kovboy kıyafeti giyer?"

"Romantizm hevesi denebilir. Amerika'yı hep Rusya'dan daha çok sevmişimdir. Çocuk-

ken bolca James Fenimore Cooper ve Karl May okudum."

"Ben de."

"Başka bir şey söylesen şaşardım."

"Vahşi Batıya çok meraklı olan Karl May mahlas kullanmayı da severdi."

"Doğru."

"Peki, George Grosz gerçek isminiz mi? Ya da başka bir şey?"

Grosz elini ceketine atıp çıkardığı kartını sessizce bana verdi. Detaylara baktıktan sonra kartı ışığa tuttum –gösteriş olsun diye değil de bolca sahtekârlık olduğundan yapmıştım– ve geri verdim.

"Ama haklısın," dedi. "Mahlas kullanmayı da severim. Sanatçı olduğunda bu tür şeyler keyfi olmaktan çıkıp mazur görülebilir hale gelir. Hatta elzemdir. Günümüzde sanatçı olmanın asıl nedeni, kendi kurallarını koyabilme isteğidir."

"Bir adamın yalnızca resim yapmak ve çizmek için sanatçı olmak istediğini düşünürdüm."

"Öyleyse bence senin polis olma nedenin bu."

"May'in en sevdiğiniz kitabı hangisi?"

"*Old Surehand* ve *Winnetou the Red Gentleman*."

"Gazetelerde Winnetou'yu taklit eden katili okumuşsunuzdur."

"Kurbanlarının kafa derisini yüzen mi? Evet. Çavuş, şimdi neden benimle ilgilendiğini anlamaya başladım. Arada bir ölü kadın resmi çizdiğimden gerçekte de onları öldürebileceğimi düşündün. Caravaggio ya da Richard Dadd gibi."

"Aklıma gelmedi değil."

"Söylesene, askerlik yaptın mı?"

"Dört yıl farklı yerlerde. Ama hep aynı berbat siperde. Siz?"

"Tanrım, dört yıl mı? Ben altı ay yaptım ve az kalsın ölüyordum. Kısmen çürük olduğumdan acemileri eğitip savaş esirlerine nöbetçilik yaptım."

"Sağlam görünüyorsunuz."

"Evet, biliyorum. Beni iki kez attıklarını utanarak söylüyorum. Birinde sinüzitten, ikincisi sinir krizi geçirdiğim için. Beni firari olarak idam edeceklerdi, ama savaş bitti. Fakat bitmeden önce eserlerimi etkilemesine yetecek kadar çok şey gördüm. Belki de o etkiden kurtulmam hiç mümkün olmayacak. O yüzden ressam olarak çaresizlik, hüsran, nefret, korku, yozlaşma, riyakârlık ve ölümü resmediyorum. Sarhoşları, kusan erkekleri, fahişeleri, elleri kanlı askerleri, birana işeyen kadınları, intiharları, engellileri ve skat oynayan erkeklerin öldürdüğü kadınları çiziyorum. Ama asıl konum, cehennemin başkenti Berlin. Tüm aşırılığı ve çürümüşlüğüyle bu şehir insanlığın gerçek özünü gösteriyor gibi."

"Haksız sayılmazsınız."

"Belki de sen benim manzara, gülen kızlar ve kedi resimleri çizmemi beklerdin, ama bunu yapamam. Artık olmaz. Ateş hattında ne güzel kızlar, ne manzaralar ne de kedi yavruları var. Ne zaman bir manzara görsem, ortasında bir bomba çukuru, siperler ve dikenli tellere asılı iskeletlerle neye benzeyeceğini hayal etmeye çalışıyorum. Ne zaman gülümseyen güzel bir kız görsem, bir Vickers makineli tüfek tarafından ikiye biçildiğin-

de neye benzeyeceğini hayal etmeye çalışıyorum. Olur da bir gün kedi yavrusu çizersem, muhtemelen onu bir masanın üzerinde burunsuz iki adam tarafından parçalanırken çizerim."

"Bu tür şeylerin alıcısı var mı bari?"

"Ben bunu para için yapmıyorum. Böyle çiziyoruz, çünkü böyle çizmeye mecburuz. Evet, doğru, yalnız değilim. Benim gibi düşünüp resmeden bir sürü ressam var. Max Beckmann, Otto Dix – eğer bende bir arıza olduğunu düşünüyorsan, sen bir de Dix'in çalışmalarını gör. Eserlerinden bazıları benim hayal bile edemeyeceğim kadar abartılı. Ama hemen belirteyim, ikisinin de katil olduğunu düşünmüyorum. Aslında, bundan eminim."

Bir an aptal bir polis olmaktan memnun olduğumu hissettim – aklından öyle geçtiği belliydi. Yine de ona yanıldığını ispatlamaya kararlıydım, çünkü yapabileceğimi düşünüyordum. Ama muhtemelen o konuda da yanılıyordum ve çok geçmeden kendimi Wellenbad'daki kapalı havuzda bulunan dalga makinesine karşı yüzüyor gibi hissettim.

"Bay Grosz, doğruyu söylemek gerekirse, ne çizmeye karar verdiğiniz umrumda bile değil. Orası size kalmış. Burası Moskova değil, Berlin. Burada insanlar hâlâ az çok istediklerini yapabiliyorlar. Sizin gibi ben de arada bir savaştan sonra hiçbir şeyin eskisi gibi olmayacağını düşünüyorum. Ama sizden farklı olarak ben henüz güzellikten, iyimserlikten, ümitten, az çok kanun ve düzenden ve biraz ahlaktan; kısacası, Kutsal Almanya'dan vazgeçmiş değilim."

Grosz gülse de dişlerini sıktığı belliydi. Hâlâ dalgalara karşı yüzüyordum.

"Gariptir, kadınlarda hâlâ iyiliği görebiliyorum. Mesela karım, ölene kadar, tanıdığım en harika insandı. Bu konuda fikrim değişmedi. Beni iflah olmaz bir romantik yapan belki budur. En azından iflah olmaz bir şey."

Grosz belli belirsiz gülerken çizmeye devam etti. Arada bir bana bakıp, ölçüp biçerek hesap yapıyordu. Daha önce hiç kimse resmimi çizmediğinden, Hanno sergi evindeki cesetler gibi, çırılçıplak soyulmuşum gibi hissettim.

"Bir erkek harika bir kadından bahsettiğinde, genelde kadının, bir erkeğe benzemek için harcadığı çabadan dolayı ondan hoşlandığını söyler. Son zamanlarda bu şehirdeki kadınlara hiç baktın mı? Tanrım, çoğu erkek gibi görünüyor. Günümüzde sadece erkekler gerçek kadınlara benziyor. Ayrıca kadınların en iyi vasıflarının ne olduğu da umrumda değil."

"Aslında neden ölü kadınların resmini çizdiğiniz sorusuna cevap verdiniz. Çünkü kadınları pek sevmiyorsunuz. Ama beni çizdiğiniz resim hoşuma gitti. Acaba bunu bana verebilir misiniz?"

Grosz eskiz defterinden sayfayı yırttı, tarihi ve mekânı yazıp imzaladı ve sanki para çekiymiş gibi masanın üzerinden bana doğru itti.

"Senin olsun. Benden Berlin polisine hediye."

"Duvarıma asacağım. Hegel'in yanına." Tekrar bakıp başımı salladım. "Ama beni çok genç ve güler yüzlü çizmişsiniz. Liseden yeni mezun olmuş gibiyim."

"Çavuş, seni nasıl görüyorsam öyle çizdim. Genç ve safsın. Senin de kendini öyle gördüğün kesin. Cephede dört yıl geçirdikten sonra hâlâ böyle olman çok ilginç."

"Siz söylediğiniz için, efendim, bunu iltifat kabul ediyorum. Kendimi sadece portresinde yaşlanıp ruhunu kaybeden İngiliz bir eşcinsel gibi hissettim."

"Galiba Dorian Gray'i kastettin."

"Evet, o. Tek farkı, benim ruhum hâlâ duruyor. Gelecekte bu resme bakıp talihli olduğumu düşüneceğim. En kötüsünü ruhumu kaybetmeden atlatmayı başardım ki bunun da bir kıymeti olsa gerek."

***

Ertesi gün, Çarşamba, izin günümdü ve terfimi kutlamak için Tietz'e gidip Alex'teki yeni ofisim için bir şeyler almayı düşünüyordum: duvara bir şehir haritası, orta boy bir küllük, bir masa çakmağı, bir masa seti ve birinin ziyarete gelme ihtimaline karşılık da kaliteli bir Korn şişesiyle birkaç bardak; sonra da sabahı odamda polis dosyalarını okuyarak geçirecektim. Ama o sabahki kahvaltıdan sonra –kahve, Tilsit peyniri ve Schwerinstrasse'deki Yahudi fırınından alınmış taze ekmek– Bayan Weitendorf'un –saçı her zamankinden daha Golem-vari olduğundan peruk olduğuna hükmettim– sabahımı nasıl geçirmem gerektiğine dair farklı fikirleri olduğunu öğrendim. Şişman, kıpkırmızı yüzüne koyduğu sigarayı maymunun kalaylı tuhaf sırtına yerleştirilmiş

kibritle yaktı, ki bu onu sıklıkla güldürürdü (bu kez öyle olmasa da) acıyla sadede geldi:

"Anlaşılan henüz Bay Rankin'i görmediniz," dedi; sarı çiçekli bir vazonun yanında ve bir Achenbach deniz manzarası resminin altında duran Firma Telefunken radyonun sesini kısarken.

"Bugün görmedim."

"Bay Günther, onu en son ne zaman gördünüz?"

"Bilmem. Cuma akşamı olabilir, belki? Hepimiz oturup sizin ciğer yahninizi yemiştik."

"O masadaki herkes en son o zaman görmüş," dedi keyifsizce.

Kahvaltıya inmiş diğer ikisine baktım.

"Öyle mi?"

Rosa başını sallayıp masadan kalktı.

Bay Fischer da başını sallayıp konuyla zerre kadar alakası olmayan fikirlerini zikretmeyi de ihmal etmedi.

"Evet, Cuma akşamıydı. Hatırlıyorum, çünkü ertesi gün Bismarckstrasse'deki komünist yürüyüşüne katıldım. Seninkiler Krumme Strasse'deki kavşakta trafiğin akması için bandomuzun geçişini engellerken ateş açtı. Ki haksızdı. Ama Berlin polisinden farklı bir şey beklemezdim zaten."

Seninkiler dediği polislerdi, tabii ki. Omuz silktim. "Trafik, Marx ve Engels'ten daha önemlidir."

"Ben ateş edilmesini kastettim."

"Ah, onu diyorsunuz. Bunların hiçbirinin mevzumuzla alakası yok. Halk düzeninden değil de Bay Rankin'den söz ettiğimizi sanıyordum."

"Kayboldu," dedi Bayan Weitendorf. "Eminim."

"Emin misiniz? Belki de birkaç günlüğüne bir yerlere gitmiştir. Keşke ben de gitsem diye düşünmeye başladım."

"Valizi hâlâ burada."

"Odasına mı girdiniz?"

"Temizlemem için bana para veriyor. Ayrıca haftada bir çarşaflarını değiştirmem için de. Dün gittiğimde çarşaf dümdüzdü, birkaç gündür orada değilmiş. Yerde birkaç boş şişeyle lavaboda kan vardı."

"Emin misiniz?"

"Gidip kendiniz bakın."

Üst kata çıktık ve pembe ipek kuşağa bağlı anahtarlığıyla Rankin'in kapısını açıp bana eşlik etti.

Özellikle Fischer'a, "Hepimiz burada olmamalıyız," dedim. "Ne olursa olsun, Rankin'in mahremiyetine saygı göstermemiz gerek bence."

Konuşurken bir yandan da gözümün ucuyla duvarda asılı, hayal gücüne hiçbir şey bırakmayan çıplak erkekleri resimlerine bakıyordum.

Fischer, "Tipik polis işte," dedi. "Sürekli insanlara ne yapacaklarını söylerler. Tıpkı o ve onun gibilerin severek hizmet ettiği Naziler gibi. Bak, hepimiz burada oturuyoruz. Robert Rankin benim arkadaşım, hem de iyi bir arkadaşım. Beni daha önce de buraya davet etmedi değil. Ayrıca ona bir şey olduysa bilmek hakkım diye düşünüyorum."

Fischer'ın sürekli şikâyet etmesinden ve polis olduğum için aynı zamanda Nazi yalakası olduğumu da iddia etmesinden bıkmıştım.

"Bence hiçbir şey bilmeyi hak etmiyorsun," deyip onu kapıdan dışarı ittim. "Gerçi senin gibi Bolşevik kapı köpeklerinin bunu anlayabileceğinden de şüpheliyim."

"Dinle, ben bir vatandaşım. Bana karşı daha kibar olman gerekir. Yoksa seni amirlerine şikâyet ederim."

"Hiç durma. Bu arada, Bay Fischer, bundan sonra sana kibar olmak gibi bir hata yapmayacağımı da bil."

Kapıyı suratına kapadığımda yanımda kalan Bayan Weitendorf sırıttı; anlaşılan, Bay Fischer ile konuşma tarzım hoşuna gitmişti.

"Solcu şerefsiz," diye mırıldandı.

"Genelde komünistlere karşı değilimdir," dedim. "Ama bu adam için bir istisna yapabilirim."

Rankin'in odası benimkine benziyor olsa da daha büyük ve daha düzenliydi, eşyalar aynıydı, ama fazladan resimler ve büyük Royal marka bir daktilo bulunuyordu. Kenarında kan olan lavabo pembe suyla doluydu. Yerdeki kırık plak parçalarının arasında bir zamanlar dolu olduğu belli olan birkaç boş iyi viski şişesi duruyordu; daktilonun arkasındaki küllük İngiliz sigarası izmaritiyle doluydu; dolapta kaliteli deriden bir valiz vardı. Raflarda kitabı *Pack Up Your Troubles*'tan, sanki kendisi alarak satışları artırmak istemiş gibi, en az on tane vardı. Yatak odasına gidip tek kişilik yatağa baktım. Yastığın Coty parfümü kokmasından Rosa Braun'un Robert Rankin'le arasının tahmin ettiğimden daha iyi olabileceğini anladım.

Plaklardan birini alıp etiketine baktım: Bessie Smith'e aitti.

"İnsan böyle bir plağı neden kırar? Bu normal değil."

"Bu o kişinin Bessie Smith'i ne kadar sevdiğine bağlı," dedim. "Benim açımdan olsa da olur olmasa da."

"Size söylememde sakınca yok, Bay Günther, Bay Rankin'in başına bir şey gelmiş olmasından korkuyorum." Kadın sigarasını Rankin'in küllüğünde söndürüp kollarını koca göğüslerinin altında kavuşturdu.

"Burada gördüklerime dayanarak sizinle hemfikir değilim. Henüz. Burada gördüklerime dayanarak değil. Çok fazla içer. İçmesi gerekenden daha çok belki. Birkaç plak kırmış. Sarhoşlar böyle şeyler yapar. Ayrıca tıraş olurken yüzünü kesmiştir. Tezgâhtaki kan taşı yerinde olsa endişeye mahal yok derdim."

Buna kayıp adamın yastığındaki Coty parfümü kokusunu da ekleyebilirdim.

Rankin'in masasına oturdum. Bir günlük ve büyük siyah Royal'in yanında, muhtemelen Almancaya çevirdiği romana ait daktilo edilmiş sayfalar vardı. Bunlardan başına gelenlere dair bir ipucu elde edebileceğimi düşündüm. "Bundan sonrasın bana bıraksanız nasıl olur? Masa çekmecelerini karıştıracağım, ne bulabileceğime bir bakayım."

Kadın, "Bilmiyorum," dedi. "Burada kalıp eşyalara göz kulak olmam gerekir. Bay Rankin'in iyiliği için."

"Doğru, günümüzde kimseye güven olmuyor. Hele polislere hiç olmuyor."

"Bay Günther, bir şey çalacağınızı kastetmedim."

"Polisleri benim kadar tanımıyorsunuz da ondan." Aklıma Komiser Körner'le adamlarının Eva Angerstein'ın çantasındakileri çalması geldi. "Pekâlâ, oturun. Beklerken bir sigara için."

Cebimden Salem Aleikum paketini çıkarıp ikimize de bir tane yaktıktan sonra üst çekmeceyi açtım. Küçük bir .25 kalibrelik Browning gözüme takıldı; dikkatle kokladım; yeni temizlenmişti. Yakındaki bir eşcinsel barı olan Cosy Corner'dan gelen posta kartları da dahil olmak üzere her şey zararsız görünüyordu. Kartlara ve duvardaki resimlere bakınca yastıktaki Coty parfümünün Rankin'in kendisine ait olduğunu düşünmeye başladım; tabii bu sadece hüsnükuruntuydu, hakikatin farklı olduğunun farkındaydım. Öncelikle, çekmecesinde parfüm şişesi yoktu ve eşcinsellerin bazıları kadınlardan da hoşlanırdı. Ayrıca Rankin paralı ve yakışıklı olduğundan, Rosa da dahil olmak üzere, Berlin'deki tüm kadınlar için karşı konulmaz bir adaydı. İkisinin birbirlerine bakışını görmüştüm ve adamın oğlan düşkünlüğü ve kadının giyim tarzı dikkate alınırsa pek çok müşterek noktaları olduğu ortadaydı.

Baktığım günlüğünden öğle yemeklerinde genelde Höhn's Oyster Saloon'a gitmesi ve hiç de akıllıca bir zaman harcama yolu olmayan operaya merakı haricinde bir şey öğrenemedim.

"Günlüğüne göre Cuma gecesi Comic Opera'ya gidecekmiş," dedim. "Eğer öldüyse, parasını geri alacak vakti var."

"Bay Günther, böyle konularda şaka yapmayın."

"Evet, haklısınız." Daktilo edilmiş kâğıtları alıp okumaya başladım. İtiraf etmem gerek ki beklediğimden fazlasına bulaşmıştım.

Nisanda Somme'daki Royal Welch Fusiliers'in Birinci Taburuna katıldım. Karargâhımız güzel bir köy olan Morlancourt'ta, siperlerimiz de –önceden Fransızlara ait olan, her zamankinden daha fazla sıçan bulunan– Fricourt'taydı ve Almanlarla birbirimize her türden yeni bomba ve el bombası atabilecek kadar yakındık; yeni deneysel silahlar içinde en fenası mutfak lavabosu dediğimiz şeydi – içi patlayıcı, metal parçaları ve şarapnel yerine geçebilecek her türden ıvır zıvırla dolu on litrelik bir bidon. Bir keresinde patlamamış bir mutfak lavabosu bulduğumuzda, içinde her zamanki çivi ve cıvata gibi şeylere ek olarak bir de tavuk iskeleti olduğunu gördük. Komik gibi görünse de değildi. Kemik parçaları en az vidalar ya da eski tüfek parçaları kadar tehlikeliydi, belki daha da fazla. Hatta sipere düşen bir havan mermisi yüzünden askerin birinin kafasına kendi subayının çene kemiğinin isabet ettiğini gördüm; birkaç gün sonra bu yara yüzünden öldü.

Birkaç hafta sonra İkinci Tabura nakledildim ve tabip subay benim siperde görev yapmaya müsait olmadığıma karar verdi; buna şaşırdım, çünkü sonradan bronşit yüzünden olduğunu öğ-

rendiğim öksürük haricinde bir şeyim yoktu. Frise'ye dönüp işlerin çok daha kolay olduğu ya da daha doğrusu öyle olduğunu düşündüğüm karargâhta görev yapmaya başladım. Çok geçmeden cereyan eden bir hadise beni siperlerde farelerin arasında Almanlarla savaşmanın daha iyi olacağına ikna etti. Günün birinde tüm ayak parmaklarımı kaybetmeme neden olacak siper ayağı denen hastalık yüzünden bir at ödünç alıp en yakındaki sahra hastanesine gittim. Şanslıydım: Bu yüzden çoğu askere ya debridman yapılıyor ya da ayağı kesiliyordu. Tedavimin ardından komutan benden korkaklıkla itham edilen Gallerli bir onbaşıyı idam edecek idam mangasının komutasını almamı istedi.

Royal Welch'teki herkes gibi ben de durumdan haberdardım; düşman karşısında tüfeğini bırakmadan önceki gün onbaşı, siperler arası bölgede Alman dikenli tellerine kadar yürümüştü, herkesin öldüğünü zannettiği ama sonra canlanıp yardım isteyen yaralı çavuşu almaya gitmişti. Gün ışığında onbaşı siperden çıkıp elindeki beyaz mendili bayrak gibi sallayarak yavaşça yaralı çavuşun yanına gitmişti. Başta Almanlar onu durdurmak için ayaklarına ateş ettiler, ama adam caymayınca onun cesaretini takdir edip ateşi kestiler. Yaralı çavuşun yanına varan onbaşı onun yarasını sarıp ona biraz rom verdikten sonra onu sırtına alıp siperine geri taşıdı. Şahit olan herkes, bunun gördükleri en cesur hareket olduğunu ve vurulmamasının da bir mucize olduğunu söyledi; Almanlar bile ona tezahürat yaptı. Onbaşı madalyayı hak

etmiş olsa da maalesef bu hadiseye şahit olan bir subay yoktu.

Çavuş hayatta kalmış olsa muhtemelen işler daha iyi olacaktı, ama ertesi gün yaraları ölümüne sebep oldu ve tugaydaki geri zekâlının biri bunu Alman saldırısının hemen öncesinde onbaşıya söyleyince tüfek bırakma hadisesi vuku buldu. Onbaşı siperi müdafaa etmek yerine nefretle tüfeğini atıp Tugay Karargâhına döndü ve orada tutuklandı.

İyi bir avukatı olsaydı hayatta kalabilirdi; ordu tüzüğüne göre, bir asker idama mahkûm edilirse, daha önce gösterdiği kahramanlıklar hafifletici neden kabul edilirdi. Onbaşının bir gün önce çavuşun hayatını kurtarmak için sergilediği cesaret onun hayatını kurtarmaya da fazlasıyla yeterdi. Fakat askeri mahkeme kendisine tüfeğini neden attığını sorduğunda, eğer onu biraz daha elinde tutarsa bölüğe komuta eden teğmeni ya da denk geleceği kurmay subaylardan birini vurabileceğinden korktuğunu söyledi. Gerçi bunun da mümkün olmadığını düşünüyordu, çünkü ona göre kurmay subaylar kendisinden bile korkaktı. Bir subayı ölümle tehdit etmek onbaşının korkaklık suçlamasını perçinlemeye yetti ve suçlu bulunan onbaşının kendi birliğinden kurayla seçilen askerler tarafından kurşuna dizilmesi emredildi.

Elbette bu görevi reddedebilirdim, ama bunu yaptığımda doğrudan bir emre itaatsizlik etmiş olacağımdan ben de askeri mahkemeye verilirdim; ayrıca idam mangasının komutasına başkası getirilir ve sonuç değişmezdi. Hâlâ aksamaya devam ederek idamından bir gece önce onbaşıyı ziyaret et-

tim, ona romla sigara verdim. Benden daha fazla uyuduğunu zannetmiyorum.

Ertesi sabah onbaşıyı kurşuna dizileceği kilise mezarlığına götürdük ve orada Fransız askeri valisinin huzurunda onu Fransa-Prusya savaşı kurbanları için dikilmiş olan dikilitaşa bağladık – ki bu bana ironik gelmişti. O sabah o ülkede gördüğüm belki de en güzel sabahtı; çuhaçiçekleriyle dolu mezarlık bana Oxford'daki kusursuz bir mayıs sabahını hatırlattı. Ona gözbağı teklif etsem de reddetti, silah arkadaşlarına baktı ve sanki onlara bu vazifeyi yapabilmelerini sağlayacak cesareti vermek istermiş gibi başını sallayarak onları teşvik etti. Son sözleri, taburun sloganıydı: "Sonuna kadar Gallerli." Gördüğüm en cesur adamı korkaklık gerekçesiyle kurşuna diziyor olmamız da ironikti. Fakat askerler etkilenip kalbi üzerine konan kartonu ıskalayınca subay olarak işini bitirmek bana kaldı.

Fransızlar kafaya sıkılan bu kurşuna coup de grace* derler, ama bunda nezaketten eser yoktur. Onbaşının mavi gözlerinin ardına kadar açık olması onun son sınavıydı. Onun sınavıydı diyorum diyorum ancak bu, ondan ziyade benim için bir sınav olmuştu. Tabancamı kılıfından çıkarırken gözlerini kırpmadan bana baktı ve gülümsediğine yemin ederim. Bu yetmezmiş gibi, ayağımın düzelmesi için dua etti; hayatımın boyunca yüzündeki o ifadeyi unutmadım ve o hadiseden on yıl

* Merhamet vuruşu. Ağır yaralı bir kişinin veya hayvanın acısını sona erdirmek için vurulan ölümcül darbe –ed.n.

sonra bugün bile hâlâ dünmüş gibi hatırlıyorum; kâbuslarımda sürekli kendimi elimde tabancayla Frise'de görüyorum. Gördüğüm kâbus yüzünden günlerce bunalımdan çıkamıyorum ve pek çok kez keşke orada onbaşı değil de ben ölseydim diye düşündüm.

Bunu yazarken bile kafasının futbol topu gibi patlaması gözlerimin önünde; kelimelerimi dikkatle seçiyorum. Onbaşı savaştan önce Wrexham United'da futbol oynamış ve üç kez Galler Kupasının kazanılmasına yardım etmişti. Bu arada, çuhaçiçeklerinin kokusu ve görüntüsü de beni her seferinde ağlayıp sızlayan bir enkaza çevirmeye yeter.

Rankin burada yazmayı bırakmış olsa da, asıl metne göre bu, ilgili bölümün yarısıydı ve İngilizcem yeterli olsa kalanını da okurdum. Yazıyı kenara koyup Salem'den bir nefes çektikten sonra düşündüm. Yarı Alman olmasına rağmen bir zamanlar düşmanım olan birinin hatıralarını okumak tuhaf bir histi ve aramızdaki müşterek noktaların farklılıklardan çok daha fazla olduğunu fark ettim. Sanki silah arkadaşı gibiydik. Bayan Weitendorf gibi ben de Rankin'in durumunu merak etmeye başladım.

"Peki, ne düşünüyorsunuz?"

İngilizin odasında yalnız olmadığımı unutmuştum.

"Yemek salonundaki sarı çiçekler," dedim. "Sarı olanlar. Onlara ne deniyor?"

Bayan Weitendorf "Çuhaçiçeği," dedi. "Heinrich-von-Kleist-Park'tan topladım. Bu mevsimde

orası bu çiçeklerle dolu. Güzeller, değil mi? Neden?"

"Onları oraya ne zaman koydunuz?"

"Cumartesi öğleden sonra. Ne önemi var?"

"Bence gelecekte başka bir şey seçerseniz iyi olur. O çiçekler İngilizin zihnindeki korkunç hatıraları canlandırıyor olabilir. İntihara meyilli olması bile mümkün."

"Bu nasıl olur?"

"Bilmiyorum. Ama tecrübeyle sabit olduğunu söyleyebilirim. En basit şeyler bile savaşa dair nahoş hatıraları tetikleyebilir." Sigaramı bitirip söndürdüm. "Alex'te biraz soruşturup hastanelere de sorarım. Her ihtimale karşı."

Hanno sergi evinden de bahsedebilirdim, ama oradan yeni gelmiştim ve Robert Rankin'e benzeyen bir ceset gördüğümü de hatırlamıyordum.

***

Alex'ten telefon ettiler ve iznimi kısa kesip ertesi gün gelmemi söylediler ki bu yüzden Thea von Harbou'yla sadece yemek yiyecek kadar zamanım kaldı. Hotel Adlon'da buluşmayı teklif etti.

***

Thea uzun boylu, güzelden ziyade çekici, dolgun ve kırklı yaşlarında bir kadındı. Ona bakınca robotlar ve gelecekteki sanayileşmiş dünyayla ilgili senaryolar yazdığına inanasım gelmedi. Daha ziyade bir opera sanatçısı olduğunu düşündüm; göğsünün buna müsait olduğu kesindi. Üzerinde iki parça hafif bir takım, erkek gömleği ve krava-

tı, beyaz çorap ve bir çift gümüş küpe vardı. Kısa sarı saçları bir tarafa taranmıştı, ağzı biraz büyüktü, burnu biraz uzun olsa da Ockham'ın usturası kadar zarifti ve sivriydi. Yanında Liebmann'dan pahalı kırtasiye eşyaları vardı ve takıları bana Hindistan'ı ziyaret ettiğini düşündürdü: Babür kilimlerini andıran altın kakmalı sigara kutusu; gümüş ve fildişi bilezikler; bir Hindu tanrısı deseni olan ve içinde opera dürbünü ile birkaç büyük banknot bulunan yeşil bir çanta. Ki bu akıllıcaydı çünkü Berlin'in en pahalı restoranı Hotel Adlon'daydı. Biliyordum, çünkü mönüdeki fiyatlar fidye ister gibiydi ve bitişik masada Fritz Thyssen oturuyordu. Haliyle Thea von Harbou ile arkadaşlardı; bence tanımaya değer herkesi tanıyordu ve Thyssen de fazlasıyla değerdi. Thyssen'in giydiği son derece kaliteli, çift göğüslü gri takımın yanında benim gri takımım ölü gergedan derisi gibi kalmıştı.

"Ne zaman polis oldun?" diye sordu.

"Savaştan hemen sonra."

"Cinayet Masasına ancak şimdi mi girebildin?"

"Acelem yoktu. Ya sen? Sinema işine nasıl girdin?"

"Her zamanki gibi. Bir adam. Daha doğrusu, iki adam. Kocam ve ondan önceki kocam. Galiba daima eş olmaktan ziyade yazar olmak istedim. İşin aslı, hâlâ öyleyim."

Sesi, sanki en güzel balla tatlandırılmış gibi, insanın kulağının içini dışını yalayan türdendi; karanlık, seksi, kendinden emin ve yastık kılıfının danteli gibi hafif keskin. Onu da sesini de be-

ğenmiştim. Adlon'da size yemek ısmarlayan bir kadını sevmemek elde değildi.

"Peki, kocan bu konuda ne düşünüyor? Şimdikini kastediyorum."

"Anlaşmaya vardık. O başka kadınlarla görüşüyor –çok fazla kadın, çoğunlukla diğer aktrisler–, ben de anlayışlı olmaya çalışıyorum. Gitmeyi sevdiği bir kulüp var. Kurfürstendamm'daki The Heaven and Hell. Muhtemelen orada küçük *minette*'in biriyledir."

"Üzgünüm."

"Üzülme. Fritz çoğu bakımdan bencil, narsist bir adamdır. Fakat çok yeteneklidir ve bu açıdan ona hayranım. O nedenle genelde iyi bir ekibiz."

"Biliyorum. Son filminiz *Metropolis*'i izledim."

"Ne düşündün?"

"Ne düşünmedim ki? İnsanı düşünmeye sevk eden türden. Özellikle işçilerin işverenlere karşı ayaklandığı sahne hoşuma gitti. Beni asıl şaşırtan, gerçek hayatta hâlâ yapmamış olmaları. Ben böyle düşünüyorum."

"Öyleyse aynı düşünüyoruz."

"Fakat arkadaşlarından bunu anlamak pek mümkün değil." Göz ucuyla Thyssen'e baktım.

"Thyssen mi? O kadar da kötü değildir. Filmlerimin çoğuna, hatta para kazandırmayacak olanlara bile para yatırdı. Bana bu kadarı yeter."

"Peki, *Metropolis* nasıl tepki aldı?"

---

* Fransızcada güzel kadınları tanımlamak için kullanılan bir kelime –ed.n.

"Karışık. Kocamın tepkisi bile öyle. Film hakkında kötü şeyler duyduğunda beni suçluyor, iyi şeyler duyduğunda hemen kendine pay çıkarıyor. Bütün takdiri kendisi toplamayı tercih ediyor. Ama yönetmenler böyledir. Sadece kameraların değil onların egolarının da üçayağa ihtiyacı var. Yazarlar onların bir alt modeli gibidir. Daha basit ve ucuz. Özellikle de kadınlar. Neyse, gelecekle ilgili filmler çekmekten vazgeçtik. Almanya'da gelecek kimsenin umrunda değil. En azından şu an için. Öyle olsa komünistlere ya da Nazilere oy vermezlerdi. Doğru düzgün işleyen bir hükümetimiz olurdu. O yüzden daha farklı ve popüler şeylere yöneldik. Özellikle, Fritz Haarmann gibi seri katiller ve Berlinli fahişeleri öldürüp kafa derilerini yüzen Winnetou gibi. Fritz seks cinayetlerine kendini kaptırıyor. Özellikle de bu cinayetleri. Kafayı takı bile denebilir."

"Sence neden?"

"Bazen ben de merak ediyorum."

"Peki, cevabını bulabildin mi?"

"Kurbanların fahişe olmasından kaynaklanıyor olabilir. Fritz'in Berlin'in *demi-monde** kadınlarına düşkünlüğü vardır. Ama kafa derisi yüzünden de olabilir. Evet, bence o yüzden, çünkü çok aşırı bir eylem. Fritz yönetmen olmayıp böyle aşırı şeylere meraklı olsaydı, onun hakkında endişe ederdim."

"Bence sadece o değil, Thea. Seks cinayetleri pek çok Berlinli ressamın da takıntısı olmuş."

---

* Fransızca "yarı-dünya" anlamına gelen kelime; 19. yüzyılda toplumsal ahlakı ve statüsü şüpheli kabul edilen kadınlar sınıfı için kullanılırdı –ed.n.

George Grosz ile görüşmemi ve bana Otto Dix ve Max Beckmann hakkında söylediklerini anlattım.

"Hiç şaşırmadım. Fritz, Berlin'in Batı dünyasının seks cinayetleri başkenti olduğunu söyledi. Belki de öyle, bilmiyorum. Ama gazetelere bakılırsa, doğruymuş gibi görünüyor. Bu nedenle Berlin'de Winnetou gibi bir seks katili ve Ernst Gennat gibi bir dedektif hakkında bir film çekmeye karar verdik."

"Onun çok hoşuna gidecek."

"Nasıl bir adam?"

"Gennat mı? Kocaman bir purosu ve üşütmüş bir kara ayınınki gibi bir sesi olan Buddha. Berlin'in, belki de Almanya'nın en iyi dedektifi, ama bunu yüzüne karşı söyleme. Şişman, palyaçoyu andıran, asık suratlı ve kolayca hafife alınacak türde biri."

"Evli mi?"

"Hayır."

"Kız arkadaş?"

"Günümüzde bu tür şeylerin nasıl yapıldığını ona öğretmen gerekecek. Bence ne niyeti ne de vakti var."

Kadın başını sallayıp, yemekle birlikte gelen mükemmel Mosel'i yudumladı. Sonra da gülümsedi. Gülümsemesi sıcak ve samimiydi, arkamdaki adama gülümsediğini çok geç fark ettim.

"Kurt Reichenbach da aynısını söyledi."

"Onun dediğinin üzerine söyleyecek bir şeyim var mı bilmiyorum."

"Belki. Fakat Fritz yatırımcılarımızın Cinayet Masasında çalışan bir kaynak konusunda ısrarcı

olduğunu söyledi. O tür insanları böyle şeyler etkiler. Fritz bana danışmanlık yaparsan onların da bu filmin fazlasıyla gerçekçi olduğuna ikna edilebileceğini söyledi. Tabii katilin neden böyle davrandığını, bunca zaman nasıl kaçtığını ve sonunda nasıl yakalandığını da söylemen gerekecek."

"Sanki sonuç kaçınılmazmış gibi konuşuyorsun."

"Değil mi?"

"Alakası yok. Ne kadar çok katilin adaletten kaçtığını bilsen şaşarsın. Katil yakalamak o kadar kolay olsa ben Postdamer Platz'da trafik polisi olurdum ya da kayıp kedi köpekleri arardım."

"Yüreğime su serpildi."

"Dedektiflik çok düşünmeyi gerektiren bir iş, Thea. Şans da önemli. Beceriksizlik ve aptallıktan bahsetmiyorum bile."

Sahtekârlığı da ekleyebilirdim, ama Fritz ile ikisinin bir dedektifi filmlerinin kahramanı yapmak istediklerini öğrenmiştim.

"Çoğu dedektifin suçları çözmek için profesyonel suçlulardan yardım aldığını öğrenmek seni şaşırtır mı? Bir şekilde muhbire dönüşen suçlulardan. Gerçek şu ki, çoğu polis onlar olmadan bir şey yapamaz. Cinayet Masasında bile bir şeyler yapabilmek için Berlin'in suçlularından istifade ederiz. Kimi zaman en iyi dedektif, en güvenilir muhbiri olan adamdır. Ya da tabiri caizse, limon sıkmayı bilen kişi. Çoğu katilin nasıl kurtulduğunu bilmek ister misin?"

"Anlat."

"Çünkü onlar da senin benim gibi kişiler. En azından, benim gibiler. Berlin'de bile fahişe öldü-

ren kadına denk gelmezsin. Gerçekçilik mi istiyorsun? O zaman katili kibar, sıradan biri yapın. Benim tavsiyem budur. Çocukları ve hayvanları seven, üstü başı düzgün biri olsun. Düzenli yıkanıp sineği bile incitmeyen saygıdeğer biri. Onu tutukladıktan sonra tüm komşuları aynen böyle biri olduğunu söyleyecektir. Yara izleri, kamburu, pis bakışları, uzun tırnakları ve sinsi tebessümü yoktur. O yüzden Conrad Veidt ya da Max Schreck'i unut. Başrol oyuncusunu önemsiz, küçük biri yap. Kesinlikle kötü birine benzemesin. Artık hayatının manası kalmamış biri olmalı. Drama yönünden eksik olabilir, ama bu, gerçekçidir."

Thea birkaç dakika konuşmadı. "Peki, bana Winnetou'yu anlat."

"Sana anlatmama izin verilen kadarını anlatacağım. Başka bir zaman seni Cinayet Masasına davet edip belki Gennat'la tanıştırır, cinayet arabasını gösteririm, ama yarın çalışmam gerekiyor."

"Not almamın mahzuru var mı? Yalnızca sekreterim daktilo edecek ve sonra Fritz de okuyacak."

"Sorun değil."

Thea bir sigara yaktı, not defterini masanın üzerine açıp ona söylediğim her şeyi mukaddes sözlermiş gibi kaydetmeye başladı. Belki de bu nedenle, anlatmayı bitirdiğimde Alex'teki pek çok kişinin –yani pek çok erkeğin– Winnetou cinayetlerini önemsemediğini söyledim.

"Demek istediğim, Thea, bu şehirde ölü fahişenin pek bir önemi yok. Her ne kadar en az Weiss

ile Gennat kadar o şerefsizi yakalamak istiyorsam da Alex'teki pek çok kişinin umrunda bile değil. Aslında sadece Alex'te değil, tüm şehirde durum aynı: Berlinlilerin çoğu o kızların, başlarına gelenleri hak ettiğini düşünüyor. Onlara göre Winnetou, Tanrı'ya hizmet ederek Augeas'ın ahırlarını temizliyor. Muhtemelen çoğu, Almanya'nın mevcut durumundan çıkabilmek için güçlü bir öndere ihtiyaç duyduğuna da inanıyor. Hitler gibi birine. Ya da ordu, belki. Hindenburg ya da Fareli Köyün Kavalcısı. Bilmiyorum."

"Yani ne diyorsun? Bu filmi çekmemeli miyiz?"

"Hayır, alakası yok. Sadece, neden sorunun parçası olarak görülen insanları hedef alan bir katili seçerek riske giriyorsunuz? Farklı türde bir katil ve kimsenin itiraz etmeyeceği bir kurban seçebilirdiniz. Böylece herkesin hoşuna giderdi."

"Mesela?"

"Bilmiyorum, ben yazar değilim, polisim. Fakat çocukları hedef alan bir katili seçerseniz hiç kimse o çocukların belasını aradığı gibi bir şey iddia etmeye kalkamaz. Gennat da dahil olmak üzere herkes çocukları sever."

"Bir çocuk katili." Thea'nın gözleri büyüdü. "Bu yeni bir şey olduğundan fazla gelebilir. Sence insanlar öyle bir filmi kaldırabilir mi?"

"Bunu sen sağlayacaksın." Kadehimi kaldırıp sandalyemde arkama yaslandım ve Thyssen'in, sigarasını ağızlığına takmasını izledim; adamın değerini ve nasıl bir evi olduğunu düşündüm. Muhtemelen o da bana bakıp aynı şeyi düşünüyordu.

"Fakat bunu söylememin bir nedeni daha var. Eğer bir çocuk katili hakkında yazacaksan, o zaman katilin Winnetou'dan farklı görünmesi şart. Böylece Bernhard Weiss ile kocan arasına da biraz mesafe koymuş olursun."

"Neden, ikisi de Yahudi olduğu için mi?"

"İkisi de Yahudi olduğu için. Naziler afaki komplo teorilerine bayılır. O yüzden onlara cephane vermeye gerek yok. Bu arada bu benim değil, Weiss'ın fikri. Ben sadece bir dedektifim."

Arabasıyla beni evime bıraktı. Nollendorfplatz'daki eve girdiğimde Rankin'in sağ salim döndüğünü gördüm. İngiltere'den gelen arkadaşlarıyla birlikte Schmargendorf'ta kiraladıkları bir evde kalmışlardı.

"Kusura bakmayın, ama içinizden birinin merak edeceği hiç aklıma gelmedi," dedi.

"Sorun değil," dedim. "Tekrar böyle bir şey olduğunda muhtemelen iyi olacağını bileceğiz. Haksız mıyım, Bayan Weitendorf?"

"Bence bencilce davrandınız," dedi. "Bayan Braun ve ben başınıza korkunç bir şey geldiğinden korktuk, Bay Rankin. Odanızda, yerdeki kırık plaklar... Boş viski şişeleri... Başka ne düşünecektik ki? Bay Günther bile sizi merak etti."

"Evet, kimi zaman içkiyi fazla kaçırıyorum. Öyle olduğunda da müzik kafamı bozmaya başlıyor. O plakları hiç almamam gerekirdi. Bir tür deney yaptığımı söyleyebilirsiniz. Aslında Wagner ile Schubert'i tercih ederim."

"Bu bir mazeret değil," dedi Bayan Weitendorf ve sinirli bir şekilde sallanarak çıktı.

"Bence ölmüş olmanı tercih ederdi," dedim.

"Bence de. Neyse, sakinleşecektir. Hep öyle olur. Temizlik için biraz fazla para ödersem sorun kalmaz." Rankin saf saf sırıttı. "Kadınlar, ha? Ne onlarla ne de onlarsız."

Thea von Harbou ile geçirdiğim güzel akşamı hatırlayıp kocasının da Rankin gibi düşündüğünü tahmin ettim. Benim kadınlar hakkındaki kanaatim daha az çelişkiliydi: Karımla yaşamayı onsuz yaşamaya tercih ederdim. Dahası, kimi zaman onsuz yaşamak tahammül edilmez hale geliyordu. Kadınların iyi olduğu bir konu varsa o da şuydu: Kendinizi sonsuza dek erkek gibi hissetmenize neden olan keskinliği alıp götürürlerdi.

İKİNCİ BÖLÜM

BOZULMA

"Yeryüzünün derinlerinde işçilerin şehri uzanır."

– Senaryosunu Thea von Harbou'nun yazıp Fritz Lang'ın yönettiği *Metropolis* filminden.

Nihayet Berlin'e yaz geldi ve ışığa boğulan şehir yağlı kalın paltosundan kurtuldu. Âşıklar, elindeki telsiz arpa bakıp acaba ne çalsam diye düşünen Apollon'dan çok da uzakta olmayan Tiergarten'deki banklara yerleştiler. Pazar günleri binlerce işçi S-Bahn treniyle Wannsee'nin beyaz kumlu plajlarına giderdi. Bir gün ben de gittim ve o kadar çok insan vardı ki sahili görünmüyordu, kumun nerede bitip suyun nerede başladığını zar zor çıkarabildim. Kumun nerede bittiğini ve suyun nerede başladığını anlamak kolay değildi; ayaklarını ılık ve sığ suya soktuktan sonra, yüzleri güneşten kızarmış ve karınları sosis, lahana turşusu ve birayla dolu halde doğudaki kasvetli gecekondularına dönerlerdi. Gezi tekneleri Spree üzerinde Grünau ve Heidesee'ye doğru gidiyordu

ve Berlin'in zafer abidesinin tepesindeki Victoria heykeli, kıyameti duyurmak için gelmiş hiddetli bir melek gibi güneşin altında parlıyordu.

Alex'te, yaz gelince boyacıları çağırır, bodrumdaki hücreleri hortumla yıkar ve üst katın pencerelerini bütün gün yarı açık bırakarak kasvetin, tütün kokusunun ve terin çıkmasını sağlardık. Ama uzun sürmezdi. Kapısını ne kadar açık olsa da kafes kafestir ve içinde tutulan hayvanlar gibi kokar: katiller, hırsızlar, yankesiciler, ibneler, fahişeler, kontrol delisi kızlar, keşler, alkolikler, karısını dövenler ve gangsterler. Ama çoğunlukla polisler. Hiç kimse bizden kötü kokmaz.

Sıcak yaz gecelerinde büyük Polis Teşkilatının farklı bir yanı vardır: Suçun pılı pırtıyı toplayıp Berlin'in geri kalanı gibi tatile çıktığını düşünmek çok kolay olsa da gerçek öyle değildir. İnsanları kötülüğe sevk eden; soğuk değil, sıcaktır. Onlara insan diyebilirseniz: Berlin toplumu olarak adlandırmaya alışık olduğumuz tabakanın altından sızan hastalıklı, rüşvetçi ayaktakımı. Kimi zaman George Grosz'un haklı, benimse haksız olduğumu düşünüyorum; o sadece etraftakilerin kaydını tutuyordu: umursamaz şişko bankacılar, malul gaziler, engelli dilenciler ve ölü fahişeler – işte biz gerçekten bu kadar çirkin, iğrenç, riyakâr ve hissizdik.

Fakat bu meslekte mutlaka sizi şaşırtacak yeni bir şeye denk gelirsiniz. Her şeyi gördüğünüzü düşündüğünüz için görmeyi hiç beklemediğiniz türden ve sizi gafil avlayan bir cinayet gibi. Uzun ve sıcak 1928 yazında olan buydu.

Halkın Winnetou'ya ilgisinin zirvede olduğu ama her şeyin bir anda değişip neredeyse bir gece insanların zihnine farklı türde bir katilin yerleştiği gündü. Kripo Cinayet Masası, Eva Angerstein cinayetini soruştururken birden o ve Winnetou'nun diğer talihsiz kurbanları hiç var olmamış gibi davranmaya başladılar. Bir süre gizlice soruşturmaya devam etmeye çalışsam da olmadı. Emir en tepeden geliyordu.

Günün birinde Bernhard Weiss, Wilhelmstrasse'deki Adalet Bakanlığına çağrıldı ve kendisine kesin bir şekilde, Cinayet Masasının Winnetou cinayetleriyle ilgilenmeyi bırakıp tüm enerjisini basının, gazetelere gönderdiği mektuplarda kendisine öyle hitap ettiği için, "Dr. Gnadenschuss" diye adlandırdığı kişiyi yakalamaya harcaması söylendi. Gönderdiği mektuplarda son cinayetlerin sorumluluğunu alırken Berlin polisi ve bilhassa da Cinayet Masasıyla dalga geçmişti. O yüzden görüşmede Adalet Bakanı Hermann Schmidt, İçişleri Bakanı Albert Grzesinski ve ViPoPra Karl Zörgiebel de bulunuyordu. Weiss'ın, itiraz etmeksizin emre itaat etmekten başka çaresi yoktu. Sanki biri, Thea von Harbou'yla yemekteki sohbetimize kulak misafiri olmuş gibiydi. Wilhelmstrasse'den gelen emir hükümettekilerin birkaç ölü fahişeyi umursamadığını gösteriyordu – ortalıkta siyasi açıdan daha önemli bir katil varken olacak iş değildi. Hükümet ve siyasetçiler, Dr. Gnadenschuss'un yaptıklarının Cumhuriyeti küçük düşürdüğünü düşündüklerinden, Cinayet Masasının her şeyi bırakıp onu yakalamasını is-

temişlerdi. Bu arada aynı toplantıya katılan Polis Albayı Magnus Heimannsberg, Schupo'daki* üniformalılarından Berlin fahişelerine sokaklardan uzak durmalarını yoksa başlarına geleceklerden mesul olmayacaklarını söylemelerini istemişti.

İşin aslı, Magnus Heimannsberg risk konusunda fahişeler hakkında –en azından kadın olanlar hakkında– bildiklerinden fazlasını biliyordu. Gennat'a göre, kendisi Berlin Schöneberg'de Apostel-Paulus-Strasse'deki evinde Walther Encke adında yakışıklı bir polis binbaşıyla birlikte yaşıyordu. Bu onun neden Cumhuriyetin büyük polis reformcularından biri olamadığını da açıklamaya yeterdi. Fakat kariyerine en alt kademeden başladığı ve siyasetten uzak durduğu için, ki bu da benim gibi cumhuriyetçi olduğunu gösterirdi, alt kademe polisler tarafından sevilirdi. Komünist ya da Nazi olmayıp sadece emrindekilerin durumuyla ilgilenen ve Weiss'ın hiçbir zaman yapmayacağı biçimde diğerlerine müsamaha gösteren biriydi. İki kıdemli polis birbirlerini sevmeseler de ulusal boyuttaki bir skandaldan kaçınmak gerektiği ve Dr. Gnadenschuss'un en kısa sürede yakalanmasıyla Berlin polisine yapılan hakaretlerin intikamının alınması hususunda hemfikirdi.

***

Diğer milletlerin *coup de grâce* dediği şeye biz Almanlar *Gnadenschuss* deriz: ölmek üzere olan biri-

* Schutzpolizei. Caddelerde devriye gezmek, acil durumlara müdahale etmek, trafiği düzenlemek gibi görevleri olan üniformalı polislerin oluşturduğu birim –ed.n.

nin kafasına bir kurşun sıkarak ıstırabına son vermek. Fakat bu adam 1928 yılında Berlin'de gündüz vakti, on yıl önce sakatlanmış kişilere bunu uygulamıştı. Yeni kurbanların tümü, S-Bahn istasyonları dışında dilenen malul gazilerdi. Kurbanları, kaçması mümkün olmayan kişilerdi. Üçünü de .25 kalibrelik bir tabancayla yakın mesafeden başlarından vurmasının üzerinden bir hafta bile geçmemişti; silahın kalibresi küçük olduğundan istasyondaki trenlerin gürültüsü sesini bastırmıştı. Kurbanlardan ikisinin öldüğü ancak saatler sonra fark edilmişti. Gazilerin olağan durumu ve sessizce ortadan kaldırılma yöntemi buydu.

Gennat'ın ofisinde üç cinayeti gözden geçirdik: Weiss, Heller, Gennat, Otto Trettin ve ben. Bayan Künstler de söylediklerimizi daktiloda yazıyordu. Trettin sanatoryumda uzun süre kaldıktan sonra nihayet dönmüştü, böylece tam kadromuza erişmiştik.

Weiss, "Bernie, bildiklerimizi Otto'ya anlat," dedi. "Dosyaları sonra okur."

"İlk kurban Werner Schlichter," dedim. "Otuz altı yaşında ve bildiğimiz bir akrabası yok. Önceden 180. Piyade Birliğinde çavuşmuş. 1916'da Somme Muharebesinde omurgasına bir mermi isabet edince belden aşağısı felç olmuş. Berlinli ve savaştan önce Dahlem'deki Botanik Bahçesinde bahçıvanmış. Ölmeden önce Müllerstrasse'deki Selamet Ordusu barınağında kalıyormuş. Cesedi 6 Haziranda Nettelbeckplatz'ın güneyindeki Wedding tren istasyonunun yakınında bulundu. Gündüz vakti yakın mesafeden ve alnından .25

kalibrelik otomatik tabancayla vurulmuş. Suç mahallinde boş kovan olmaması, katilin kovanı alıp gidecek kadar kendine güvendiğini gösteriyor. Cesedi Pankstrasse'deki Lessing Akademik Lisede görevli Bay Kesten adında bir öğretmen tarafından bulundu. Kendisi de gazi olan adam, Schlichter'le, şapkasına para atarken birkaç kez konuşmuş. Fakat bu sefer adamın şapkası, para toplamak için daha kullanışlı olan uyluğunda değil, kurşun yarasını örtecek şekilde başındaymış. Muhtemelen şapkayı adamın kafasına katil koydu. Schlichter'in asker üniformasında hâlâ Kılıçlı Şeref Nişanı ve Alman İmparatorluk Yaralı Rozeti ve cebinde de birkaç mark vardı. Barınaktaki, yine gazi olan Harfensteller ismindeki Selamet Ordusu komutanı, Schlichter'in içine kapanık olduğunu ve dostu ya da düşmanı olmadığını söyledi. Sokaklarda dilenmeye başlamadan evvel burada, Berlin'deki Oskar-Helene Home'da çalışıyormuş, ama galiba oradaki yönetimle anlaşamayıp ayrılmış."

Trettin, "Bir şey gören olmamış mı?" diye sordu.

"Hayır," deyip Trettin'e Hans Gross'un çektiği fotoğrafı verdim. Fotoğraftan cinayetin neden birkaç saat boyunca fark edilmediğini anlamak zor değildi; Schlichter *klutz* [hantal] arabasında oturmuş ve uyuyormuş gibi görünüyordu; merminin giriş yarasıysa alnındaki ufacık bir izden başka bir şey değildi.

Trettin, "Oskar-Helene'yi neden sevmemiş?" diye sordu.

"Ona da geleceğim."

Otto Trettin iyi bir dedektifti ama Kurt Reichenbach gibi o da kimi zaman kendine hâkim olamıyordu; bir keresinde kendisine saldıran, Apaçi Kanı adındaki çeteye mensup iki serseriyi hastanelik etmiş ve biri de gözünden olmuştu. Bulaşılacak türde biri değildi. Ayrıca masraf meselesi yüzünden Gennat'la da kapışmıştı. Meşhur Berlin cinayet davalarında tuttuğu başka bir dedektifle çalıştığı söylenirdi. Para düşkünü olsa da nihayetinde hepimiz bu işi para için yapıyorduk elbette. Bernhard Weiss bile *Polis ve Politika* adında bir kitap yayımlamıştı. Biraz yavandı, sıradan okuyucuya hitap etmese de duyduklarından hoşlanmayan bazı Berlinli polislerin canını sıkmıştı. Gennat'ın da kitap yazmaya niyetli olduğu söyleniyordu. Bazen Cinayet Masasında kitap yazmayı düşünmeyen tek dedektifin ben olduğumu düşündüm.

"Otuz altı saat sonra," dedim "ikinci cesedi bulduk: Kırk yaşındaki Oskar Heyde. Ceset Friedrichstrasse istasyon köprüsünün altındaydı. Yakın mesafeden kafasından iki kez vurulmuş. Silezyalı bir iş adamıyken piyade teğmeni olarak Ellinci İhtiyat Tümenine katılmış ve Eylül 1917'deki Üçüncü Ypres Muharebesinde [Passchendaele Muharebesi] İngiliz mayınının patlaması yüzünden iki bacağını kaybetmiş ve sol gözü kör olmuş. Bu yüzden Demir Haç nişanıyla taltif edilmiş. Savaşın ardından Potsdam'daki kardeşi Gustav'ın yanına gitmiş ama kardeşi enflasyonda her şeyini kaybedip intihar etmiş. Heyde oradan da Oskar-Helene Home'a gitmiş, ama yönetimle

anlaşamayıp ayrılmış ve o tarihten beri sokaktaymış. Benzer şekilde, onun öldüğü de cinayetten birkaç saat sonra anlaşılmış."

Trettin, "Bu Oskar-Helene'nin olayı ne?" diye sordu.

Weiss'a baktım. "Amirim? Bence sen cevaplasan daha iyi olur."

Weiss pins-nezini çıkarıp purosunu tekrar yaktıktan sonra arkasına yaslandı. "Günther ile geçen gün Berlin-Zehlendorf'taki eve gittik," dedi. "Faydalı ve iç karartıcı bir ziyaret oldu. Uzun süredir bu kadar içim kararmamıştı. Bence orayı yönetenler modern Almanya'da yanlış olan her şeyi temsil ediyorlar. Mekânı, rehabilitasyon ve sosyal entegrasyon konusunda çok katı görüşleri olan, Konrad Biesalski ve Hans Wurtz adında iki doktor yönetiyor. Yaralanmış bir insanı iyileştirecek tek şeyin çok çalışmak olduğuna inanıyorlar; onlara göre, işten kaytaran ve toplumdan medet uman kişi "sakat ruhludur" ve yapısal olarak yozlaşacak kadar zayıf biridir. Açıkçası, orada denk geldiğimiz adamların hiçbirinde, hatta yarım yüzlü yarım adamlarda bile gururdan eser bırakmamışlar.

"Niyetlerinin iyi olduğundan şüphem yok. Ama bence yaralanmış herkes çalışabilecek durumda değil. Onların kurallarına uyup ahlaki açıdan sağlıklı, iyileştirilmesi mümkün bir sakat olursan tekrar eğitilip topluma, daha doğrusu o iki doktorun toplum algısına faydalı bir birey olmayı da kabul ediyorsun demektir. Eğer kurallarına uymazsan seni geri zekâlı, ahlaki açıdan sağlıksız, iyileşmesi imkânsız bir sakat olarak kabul

Halkın Winnetou'ya ilgisinin zirvede olduğu ama her şeyin bir anda değişip neredeyse bir gece insanların zihnine farklı türde bir katilin yerleştiği gündü. Kripo Cinayet Masası, Eva Angerstein cinayetini soruşturururken birden o ve Winnetou'nun diğer talihsiz kurbanları hiç var olmamış gibi davranmaya başladılar. Bir süre gizlice soruşturmaya devam etmeye çalışsam da olmadı. Emir en tepeden geliyordu.

Günün birinde Bernhard Weiss, Wilhelmstrasse'deki Adalet Bakanlığına çağrıldı ve kendisine kesin bir şekilde, Cinayet Masasının Winnetou cinayetleriyle ilgilenmeyi bırakıp tüm enerjisini basının, gazetelere gönderdiği mektuplarda kendisine öyle hitap ettiği için, "Dr. Gnadenschuss" diye adlandırdığı kişiyi yakalamaya harcaması söylendi. Gönderdiği mektuplarda son cinayetlerin sorumluluğunu alırken Berlin polisi ve bilhassa da Cinayet Masasıyla dalga geçmişti. O yüzden görüşmede Adalet Bakanı Hermann Schmidt, İçişleri Bakanı Albert Grzesinski ve ViPoPra Karl Zörgiebel de bulunuyordu. Weiss'ın, itiraz etmeksizin emre itaat etmekten başka çaresi yoktu. Sanki biri, Thea von Harbou'yla yemekteki sohbetimize kulak misafiri olmuş gibiydi. Wilhelmstrasse'den gelen emir hükümettekilerin birkaç ölü fahişeyi umursamadığını gösteriyordu – ortalıkta siyasi açıdan daha önemli bir katil varken olacak iş değildi. Hükümet ve siyasetçiler, Dr. Gnadenschuss'un yaptıklarının Cumhuriyeti küçük düşürdüğünü düşündüklerinden, Cinayet Masasının her şeyi bırakıp onu yakalamasını is-

"Önemli değil," dedi. Kalın dudaklı ağız açıklığı, kırık burnu, koyu renk ve büyük gözleriyle totem direğini andıran biriydi. "Oradan bahsetmek beni rahatsız etmez. Sadece kontrolden çıkan küçük bir alışkanlık, o kadar. Bu meslekte mesainin ne kadar uzun olduğu malum. Bir öyle bir böyle. Bazen ayakta durabilmek için bir şeyler kullanmak gerekiyor. Neyse, artık hepsi geride kaldı. Amirim sağ olsun."

"İşe döndüğünü görmek güzel, Otto," dedi Weiss. "Önemli olan bu. Özellikle de şu an."

Gennat homurdanıp, günde birkaç kez yaptığı gibi, ofisindeki duvar saatini ayarlamak için ayağa kalktı; işlevselden ziyade süs olan eski bir demiryolu saatiydi. Ne zaman baksam yanlıştı ve Gennat'ın öyle olmasından memnun olduğuna dair şüpheler vardı. Böylece bitirmek istediği bir toplantıyı kesmeye bahanesi olurdu ki zaten Otto Trettin'i de pek sevmezdi. Uyuşturucu kullanan hiç kimseye güvenmezdi. Gennat saati düzeltip kurduktan sonra anlatmaya devam ettim.

"Dilenci olsa da Werner Jugo'nun torbacı olduğundan şüphe ediliyor. Cesedinde birkaç gram mal bulduk. Karısı, Magda, Excelsior'un tuvaletçisiymiş ve onun da satıyor olması mümkün. Ama önceki vakalara bakılırsa, cinayetin uyuşturucuyla alakası olmadığını düşünüyoruz. Jugo yakın mesafeden alnından vurulmuş. Cesedi Schönhauser Allee istasyonunun altında, hâlâ engelli arabasındayken bulunmuş. İkinci kurbandan sadece yirmi dört saat sonra bulundu. Aynı şekilde, tren-

ler silah sesini bastırdığından, bir şey gören ya da duyan olmamış.

"Jugo'nun cinayetinin ertesi günü dört Berlin gazetesi –*Morgenpost, Vossische Zeitung, Lokal-Anzeiger* ve *Tageblatt*– yazanın, katil olduğunu iddia ettiği aynı el yazısına sahip mektuplar aldı. *Morgenpost*'a giden mektubun yanında, üzerinde Oskar Heyde'nin adının yazdığı bir asker şapkası bulundu. Üzerinde, Bendlerblock'tan teyit ettiğimiz, ordu numarası vardı. Numaranın gerçek olduğunu Reichswehr onayladı."

Weiss, "Ki bu da mektupların gerçek olduğunu gösterir," dedi. "Kripo'nun kurum içi daktilosu ve yazıbilim uzmanı Gottfried Hanke mektupların bir Orga Privat Bingwerke daktiloda yazıldığını düşünüyor. Ayrıca makinenin yatay hizalamasında bir sorun varmış: Büyük G harfini biraz sağa basıyor. Hanke'den Berlin'deki ofis malzemesi tedarikçilerine sorup o makinenin satış kaydı olup olmadığını öğrenmesini istedim. Zarfın mührü Friedrichshain'den gönderildiğini gösterse de bunun bir önemi yok. Ben de orada oturuyorum. Neyse, Bernie, mektubu oku."

Sevgili editör,

Ben üç engelli gazinin katiliyim. Bana Dr. Gnadenschuss diyebilirsiniz. Bu adamları öldürdüğümü ispat etmek için söylüyorum: .25 kalibrelik tabancayla onları yakın mesafeden alınlarından vurdum. Derilerini yakacak kadar yakındı. Cesetlerin yanında boş kovan bırakmadım. İlkini bir, ikinciyi iki, üçüncüyü de üç kez vurdum. Ama bir

sonrakini sadece bir kez vuracağım; ayrıca eğer varsa madalyalarından birini de alacağım. Üstelik önceki vakaların birinden bir hatıra aldım –bir asker şapkası– ve onu da Morgenpost'a gönderdiğim mektupla birlikte gönderdim. Özel bir nedeni yok; özür dilerim bayım. İsmi Heyde'ydi. Kendini vatansever Alman olarak gören kim varsa o üçünü neden öldürdüğümü anlar. Vurduklarım zaten ölmüştü ve ben sadece ıstıraplarına son verdim; onlar yaşadığı müddetçe yalnızca üniformalarını küçük düşürmekle kalmayıp ayrıca herkese Almanya'nın mağlubiyetini hatırlatacaklar. Arkadan bıçaklama teorisini duymuşsunuzdur; bu adamlar da bizi önden bıçaklıyor. Sıçanlar gibi kaldırımlarda sürünmeleri insanlığa ve medeniyete bir hakarettir. Kısacası, Almanya'nın kendini tekrar inşa edebilmesi için gerekeni yaptım. Gerçek şu ki, rezil geçmişinin pejmürde, yozlaşmış ve kötürüm hatıraları sokaklarımızı hayalet ve gulyabani gibi ele geçirdiği müddetçe Almanya'nın küllerinden doğması mümkün olmaz. Bunlar devletin üstünde yük. Milletimizin bağrındaki bu iğrenç manzara ortadan kalkmadan Alman ordusunun milletin istikbalindeki haklı yerini alması imkânsızdır. Herkesin uzun zamandır bildiği şeyi söylediğimin hepimiz farkındayız. Ayrıca bu engelli gazilerin çoğu yalancı ve sahtekâr; içlerinden birinin, ismi Lazarus'muş gibi, engelli arabasından kalkıp yürüdüğünü bizzat gördüm.

Sizden bana teşekkür etmenizi beklemiyorum, ama sizi ikaz ediyorum. Her neyse, polisin sayabileceğinden daha çok engelli gazi öldürmeye devam

edeceğim, o yüzden uzun süre Berlin sokaklarından kan eksik olmayacak. Polisin yapabileceği bir şey de yok. Polis, özellikle de Berlin'in meşhur Cinayet Masası, benim rasgele saldırılarımı durdurmak için hiçbir şey yapamayacağını biliyor. Oldukları kadar aptal olmasalar bile ellerinden bir şey gelmez –Winnetou'yu yakalayabildiler mi? Tabii ki hayır– o yüzden beni de durduramazlar. Artık bu şehirde dedektiflik eskisi gibi değil. Kripo hiçbir halt beceremez. Eğer aklınız varsa, bu mektubu yayımlarsınız.

Heil Hitler.
Sevgilerimle,
Dr. Gnadenschuss.

Weiss, "Beyler, yorumu olan var mı?" diye sordu.

Trettin, "Cinayet Masası kurulalı iki yıl oldu," dedi. "Adamın mevcut polis uygulamalarından pek haberi yok."

Weiss, "Belki de tam tersi," dedi.

Gennat, "Bir yorumum var," dedi. "Yorumum bu mektupta sergilenen garip Yahudi düşmanlığı hakkında."

Weiss, "Mektupta Yahudi düşmanlığı yok," dedi.

"Garip olan da bu zaten. İlk kez biri Kripo ve Cinayet Masasını eleştirip başında bir Yahudi olmasından bahsetmemiş. Özellikle, senden. Hem de sonunda Heil Hitler yazdığı halde."

Weiss, "Evet, haklısın," dedi. "Hiç düşünmemiştim."

Gennat, "Her açıdan tipik bir Nazi gibi konuşuyor," dedi.

"Ya da Nazi taklidi yapan biri gibi," dedim. "Ama Ernst'le hemfikirim. Bir Nazi seni suçlama fırsatını asla kaçırmazdı, amirim. Bu tür şeyleri hiç ihmal etmezler."

Trettin, "Özellikle de Goebbels denen şerefsiz," dedi. "O adamları bir Nazinin öldürdüğü ortaya çıksa güzel olmaz mıydı? Hitler gazilerin dostu gibi görünmeyi seviyor. O tür bir şey onu gerçekten de mahcup ederdi."

Weiss bir şey demese de aynı şeyi düşündüğünü anlamak zor değildi.

"Biliyor musun, amirim" diye ekledi Trettin, "o mektubu dinlerken aklıma Zehlendorf'ta Oskar-Helene Home'daki iki doktor geldi. Onların ırk ıslahçısı olduklarını söylemiştin. Hiçbir işe yaramayanların ortadan kaldırılması gerektiğine inanıyorlar."

Weiss, "Maalesef günümüzde bilimin bu tür çarpık türevleri, bilhassa Almanya'da epey revaçta," dedi. "Hem de pek çok saygıdeğer insan tarafından kabul görüyor. Birkaç yıl önce ölene kadar Karl Binding 'merhamet cinayeti' dediği şeyi hararetle savunuyordu. Psikiyatrist Alfred Hoche de engelliler ve akıl hastaları için yıllardır ötenaziyi savunuyor."

"Yine de," dedi Trettin "belki de Doktor Biesalski ve Wurtz'un bu cinayetlerle bir alakası olduğunu düşünmemiz gerekir," dedi.

"Yani onları muhtemel katil olarak mı göreceğiz?"

"O kadar ileri gidebilir miyiz bilmiyorum. Ama bir başkasını bu cinayetleri işlemesi için yönlendirmiş olabilirler."

Weiss kaşlarını çattı. "Bence pek muhtemel değil. Onları zerre kadar sevmesem de bir Alman doktorun sözde ırk saflığı adına bir insanı silahla öldüreceği ya da öldürteceğine ihtimal vermem. Almanya'nın durumu ahlaki açıdan kötü, evet, ama o kadar da kötü değil. Yine de eğer değeceğini düşünüyorsan, bunu muhtemel bir ipucu olarak değerlendirebilirsin, Otto. Zaten elimizde fazla bir şey yok. Fakat el altından yap. Bakanlığa şikâyet etmelerini istemem."

Gennat toplantı masasına dönüp pembe ellerini kilise korosunda şarkı söyleyen bir çocuk gibi göbeğinin önünde kavuşturdu. Oturmadı. Bir şey anlatmak, masadakilere öfkeli bir yönetim kurulu başkanı gibi hitap etmek istiyordu.

"Bana sorarsanız, tüm bu cinayetlerin arkasında gençler var," dedi. Gennat her zamankinden daha kırmızı yüzlü ve patlak gözlü görünüyordu ve sesi bir kılıcın ucunu köreltebilirdi. "Evet. Sevgili, çok önemli, vatanperver ve hiçbir şey bilmeyip fazlasını da öğrenmek istemeyen Alman gençliği. Tembel şerefsizler. Çoğu, polisleri komedyen gibi görüyor." Alaycı bir masumiyetle tavana bakıp bir ergen gibi konuşmaya çalıştı. "'Ne, ben mi, memur bey? Neden bahsettiğinizi bilmiyorum, memur bey. Hayır, dün gece nerede olduğumu hatırlamıyorum. Söylediğiniz şeyi yapmayı hayal bile etmem. İşin aslı, büyükannem için dua ettiğim kiliseden henüz geldim.'

"Midemi bulandırıyorlar." Gennat, Weiss'ın yüzündeki tebessümü görünce ağızlığıyla onu işaret etti. "Neden olmasın? Neden bahsettiğimi

biliyorsun, amirim. Eğlence arayan gençler çetesi. Sırf eğlence olsun diye, hem de artık hiçbir işe yaramayan ihtiyarları öldürmek kadar eğlencelisi var mıdır? Bazı hukukçular bunun Darwinizm olduğunu söylüyor."

Weiss, "Ernst, biraz mübalağa ediyorsun," dedi. "Gençler o kadar da kötü değil, değil mi"

"Hayır, daha da kötüler. Bana inanmıyorsan, çocuk mahkemesine gidip kendin bak, Bernhard. Yarısının ruhu yok. Ama bunun bizi şaşırtmaması lazım. Babaları savaşta öldüğünden çoğu disiplinsiz büyüyor."

"Ya mektup? Sence onu da mı bir genç yazdı?"

"Kusura bakmayın, amirim, ama neden olmasın?"

Weiss abartılı bir el hareketiyle Gennat'a devam etmesini işaret etti.

"Yazabiliyorlar. Eğitimliler. Bu genç domuzlardan bazıları zannettiğimizden çok daha kurnaz, amirim. Mesela Paul Krantz'ı hatırlıyor musun? İyi bir okula, bir akademik liseye gidiyordu ve cinayet işlemeseydi diplomasını alacaktı."

Paul Krantz kısa süre önce Berlin'de mahkemeye çıkan bir gençti; diğer iki genci öldürmekle suçlanmıştı. Biri Berlin-Steglitz'de orta sınıf bir ailenin çocuğuydu, diğeriyse onun sevdiği kıza göz koymuştu. Cinayetler Berlin gazetelerinin büyük ilgisini çekmişti.

Weiss, "Fakat Paul Krantz beraat etti," dedi.

"Daha fena. Ama Berlin'de herkes onun yaptığını biliyor. Üç cinayet işledi ve sadece izinsiz .25 kalibrelik bir tabanca taşıdığı için üç hafta hapis

yattı. İşte ben buna kurnazlık derim. Abarttığımı mı düşünüyorsunuz? Ben öyle düşünmüyorum. Hâkimin günümüz gençlerinde mevcut olan *tehlikeli eğilimlerden* bahsettiğini hatırlıyorum. Alman gençlerinin çoğu komünist ya da Nazi ve bundan haberleri bile yok. Belki Dr. Gnadenschuss onlardan biridir: Nazilerin saflarına katmak için çok çabaladığı genç *Pimpfe*'lerden biri, çünkü çoğunun vicdanı yok. İdeal Nazi.

"Bu arada Paul Krantz'ın .25 kalibrelik bir tabancası olduğuna dikkatinizi çekerim. Çetelerdeki gençlerin çoğunda o silahtan var. Bıçaklar ve sopalar tarih oldu; bu vahşi gençlerin çoğu otomatik tabanca taşıyor. Onlar için küpe, deri şort ya da eski bir smokin gibi bir statü simgesi. Onlar sadece kendi kanunsuz zevklerinin peşinde koşan kanunsuz bir nesil."

Gömleğinin kol düğmesiyle oynayan Weiss, "Peki, ne öneriyorsun?" diye sordu. Çabuk parlayan yaverinden farklı olarak sabır küpü bir adamdı.

"Bir sabah Schupo tümünü sorgu için toplasın. Bakalım *lederhosen** ceplerinden ne dökülecek. Bir şey çıkmasa bile bakan bir şeyler yaptığımızı düşünür. Kim bilir belki de şansımız yaver gider. Bir şeyler yapma zamanı geldi. G harfini yanlış basan daktilosu olan bir genç bulduk mu köşeyi döneriz."

"Peki, bu genç çeteciler neredeler?"

---

* Bir dönem Orta Avrupa'da günlük bir giysi olup günümüzde özellikle Bavyera'ya özgü kabul edilen deri pantolon –ed.n.

"Bulması zor değil. Park yerlerinde, boş depolarda ve Berlin'in dışındaki eski plaj kulübelerinde kurdukları karargâhlarda takılıyorlar, çoğunlukla da batıda. Bu çetelerden bazılarının isimlerini Karl May'in romanlarından aldığını biliyor muydunuz?"

Weiss, "Ernst, tüm bunları nereden biliyorsun?" diye sordu.

"Çünkü Charlottenburg'daki hücrede bir diğer çete üyesini bıçaklamış on dört yaşında bir kaçak var. Çıplak kıçlı izci oynadığını zanneden küçük bir eşcinsel. Aynısı enişte min kuzeninin başına da geldi. Kız kardeşim beni arayıp yardım istediğinde ona unutmasını söyledim. Ona ancak bir yıl önce yardım edilebilirdi; şimdi tek ihtiyacı, iyi bir avukat. Ayrıca ben bir dedektifim, psikiyatrist değilim."

Heller, "Fark ettik," dedi.

"Ne dersin, amirim, onları sorgu için toplayalım mı?"

Weiss, "Toplu tutuklamadan hazzetmem," dedi. "Freikorps ve sağcılar kudurur. Ama işe yarayacağını düşünüyorsan yaparız. Magnus Heimannsberg'le konuşup zamanını belirleyelim."

Gennat, "Ne kadar çabuk o kadar iyi," dedi. "Değil yeni bir cinayet, yeni bir mektuba bile tahammülümüz yok."

Weiss, "Haklısın," dedi. "Mektup tuhaf biçimde tüm dikkatleri Kripo'ya çekti. Muhafazakârlar ile komünistlerin eleştirilerinin yönünü değiştirmek çok zor bizim için. Galiba ben de *Tageblatt* için bir makale yazacağım. Gazeteler Dr. Gna-

denschuss'un tekelinde değil. Theo Wolff'la konuşacağım."

Gennat bir şey söyleyecek olsa da Weiss işaretparmağını kaldırarak onu susturdu.

"Yahudilerin işletmediği bir gazete seçmemi söyleyeceğini biliyorum, ama *Berliner Tageblatt*'ın tirajı çeyrek milyon. Sonra sıra diğerlerine de gelecek. Halkımızı, polisin gözü kulağı olmak için ikna etmenin zamanı geldi. Belki de Dr. Gnadenschuss'u bizim yerimize halk yakalar."

"Aslında, 'Bol şans,' diyecektim."

"Sence bu mümkün değil mi?"

Gennat bir an için bunalmış gibi göründü. "Gazetelerin işi kitlesel histeri yaratmaktır," dedi. "Katilin yakalanması umurlarında bile değil. Onların derdi korku ve paniği artırıp daha çok gazete satabilmek. Bir gazetede Dr. Gnadenschuss hakkında makale yazarsan, tüm dünyaya bu manyakları ciddiye aldığını gösterirsin."

Weiss, "Bunun nesi yanlış?" diye sordu.

"Bu, şehirdeki her ruh hastasına siz de ciddiye alınacaksınız demek gibi bir şey. Amirim, senin zamanından önceydi, ama gazeteler en son bir katilin mektubunu Ackermann vakasında 1921'de yayımladı. O tarihte yapılan basın konferansının ardından iki yüz kişi karakola gelip katil olduğunu iddia etti. Haliyle tümünü kontrol etmek zorunda kaldık. Sanki Berlin'deki tüm metronomlar birden ahenk içinde sallanmaya başladı. Takip eden üç taklit cinayetten bahsetmiyorum bile. Bence halkın katili yakalama tutkusu faydadan çok zarar verir."

"Seni anlıyorum, Ernst, ama ikisi birden olmaz –halkın umursamazlığı ya da histerisi–, kötünün iyisini seçmemiz gerekecek. Evet, bir şey yapmamız gerekiyor. En azından itibarımızı korumak için bu adamın hakaretlerine cevap vermeye mecburuz. Ayrıca engelli gazilerin tedbir alması için ikaz edilmesi ve mümkünse sokaklardan uzak durmaları gerekiyor. Ayrıca onlardan da yardım istememiz şart."

Gennat, "Onlar dilenci," dedi. "Çoğunun gazete alacak parası olmadığı gibi sokakta dilenmekten başka çaresi de yok."

Weiss, "Yine de yardımlarını istememiz gerekecek," dedi.

Ernst Gennat'ın ofisindeki masada oturan bizim için ikisinin tartışmasını izlemek Demspey-Firpo* müsabakasını izlemek gibiydi, genel olarak Bernhard Weiss'tan ziyade Gennat'ın dedikleri aklıma yatmıştı: Gennat işin mutfağını bilen eski kurttu. Weiss insanın dikkatini, Gennat ise saygısını hak ediyordu. Fakat üstlerim tartışırken bana konuşmak düşmeyeceğinden herhangi bir yorumda bulunmadım. Yine de yaverinin bu kadar rahat konuşabilmesinin nedeninin, Weiss'ın –I. Wilhelm ile Bismarck örneğinde olduğu gibi– hoşgörüsünden kaynaklandığını biliyordum. Gerçi Gennat dediği olmazsa istifa etmekle tehdit etmiyordu.

---

* Jack Dempsey, 1919'dan 1926'ya kadar dünya ağır sıklet boks şampiyonu unvanlı Amerikalı boksör. Luis Firpo, Arjantinli profesyonel boksör. 14 Eylül 1924'te yaptıkları maç bir efsane haline gelmiştir –ed.n.

Fakat işin aslı, aklım hâlâ Zehlendorf'taki Oskar-Helene Home'daydı. Dahlem'in kıyısındaki krem rengi binada gördüğüm bazı şeyler içimi karartmış, savaştan nasıl sağ salim, iki göz ve dört uzvumla, çıktığıma şaşırmama neden olmuştu. 1918 ateşkesinin üzerinden on yıl geçmiş olsa da savaş sırasında yaşadıklarımı hâlâ dünmüş gibi hatırlıyordum. Çoktan unuttuğumu zannettiğim bu zihinsel ıstırap ve eziyet nasıl yeniden hortlamıştı? Tüm o engelli askerleri görmek hatıralarımı öyle bir canlandırmıştı ki o ziyaretten beri gözüme uyku girmez olmuştu. Ne zaman gözlerimi kapatsam gözkapaklarımın arkasına işlenmiş kâbusu görmeye başlıyordum – cephedeki çamura bulanmış, perişan halim. Bilhassa üç sessiz filmi tekrar tekrar görüyordum: bir Lewis makineli tüfeğin kafasını dağıttığı arkadaşımın benim saçlarıma fırlayan beyin parçaları; son nefesinde yüzüme doğru çığlık atıp sonra da kan kusan asker; zaman kazanmak için giyotinle uzuv kesen bir sahra cerrahı.

Bu nedenle, orayı ziyaret ettiğimden beri, delirmemeye gayret eden bir nevrotik gibi, her zamankinden fazla içiyordum – Rankin'le, Gennat'la, Trettin'le, ama en çok da kendi başıma. Viski, schnapps ya da rom, benim için hepsi aynıydı. Sürekli içtiğimden, ağzım içki kokmasın diye bolca naneli şeker yiyor ve açık vermemek için mümkün olduğunca az konuşuyordum. Fakat kendisi de içen Ernst Gennat'tan bunu saklamam mümkün değildi. Ofisindeki toplantıdan sonra beni kenara çekti.

"Günther, hep böyle çok içer misin?"

"Çok içmem. Sadece sık içerim. Son zamanlarda daha sık içmeye başladım."

"Neden? Yoksa işin şimdiden seni etkilemeye mi başladı? Dünya üzerindeki en ilginç iş olsa da baskıyı herkes kaldıramaz."

"İş yüzünden değil. En azından doğrudan değil. İşin aslı, Zehlendorf'taki o engelliler evini ziyaret ettikten sonra böyle içmeye başladım. Zihnimdeki, unuttuğumu zannettiğim tüm berbat savaş hatıraları canlandı. Oraya gitmek bana ne kadar kişiyi kaybettiğimi hatırlattı. Silah arkadaşları. Dostlar. Önemsediğim adamlar. Yüzleri hâlâ gözümün önünde. Yüzlercesi. Dün gece bir arabanın egzozu patladığında az kalsın altıma yapacaktım. Güleceksin, ama bugün Tiergarten'de bir hendek gördüğümde içine girip saklanmak istedim. Çünkü orası bana güvenli bir yermiş gibi göründü. İçki içmek bu eziyeti biraz daha azaltıyor, hepsi bu."

Gennat başını sallayıp elini babacan bir şekilde omzuma koydu. Asker çantası kadar ağırdı. "İçmeyene güvenmem," dedi. "Bu, kendine güvenmediğini gösterir ve kendine güvenmeyen kişi de işime yaramaz. Öylesine bu meslekte güven olmaz. Ama içmek var, bir de alkolizm var. Biri polisin dostuyken diğeri en büyük düşmanıdır. Zaten bunu bilmesen kokunu yediğin naneli şekerle ve o berbat parfümle örtmeye çalışmazdın. Bunu bildiğin için de böyle içmeye en kısa sürede son vermenin hayrına olduğunu da bilirsin, delikanlı. Aş bunları. Er ya da geç. İçkinin yardımı

olmadan savaş hatıralarıyla yaşamayı öğrenmen gerekiyor. Çünkü sabah on birde bar havlusu gibi kokan biri ne benim ne de amirin işine yarar."

Ama, şaşırtıcı bir şekilde, bu konuda yanılıyordu.

***

Günün sonuna doğru onunla Zum'da takılırken Trettin, "Weiss çok haklı," dedi. "Eğer Dr. Gnadenschuss'u yakalayacaksak, şehrin evsiz ve dilencilerinin yardımına muhtacız. Mutlaka biri bir şeyler görmüştür. Fakat Gennat da haklı. O insanlar gazete almaz. Okumayı bırak, çoğu Almanca bile konuşmuyor. O yüzden onları tek tek sorgulamak işe yaramaz ve çok zamanımızı alır. O yüzden batakhaneye gidip onlarla konuşalım."

"Batakhane mi?"

"Evet."

"O ne demek?"

"Görürsün." Saatine baktı. "Bence tam zamanı."

İçkilerimizi bitirdik ve Trettin beni Weissensee'nin kuzeybatısına götürüp gazhanenin yanındaki Fröbelstrasse'ye park etti. Bazıları yalınayak olan yoksullar karşıdaki binaya girmek için beklerken iki SA da Nazi partisine adam katmak için elinden geleni yapıyordu.

"Palme," dedim. "Elbette."

Beş bin yatağıyla Palme, Berlin'in en eski ve en büyük evsiz barınağıydı. Sadece temel ihtiyaçlar karşılanırdı: En fazla beş gece üst üste kalmaya izin verilir, kıyafetler dezenfekte edilir, kişisel temizlik tesislerine erişim imkânı ve sabah akşam

bir tabak çorbayla bir parça ekmek verilirdi. Berlinliler oraya bazen fakirlerin Adlon'u derdi. Gözden ırak bir yerdeydi: Alex'in iki kilometre kuzeydoğusunda olup saygıdeğer insanların görüp şikâyet edemeyeceği kadar uzaktaydı.

"Nereye gidersek gidelim," dedim "karşımıza mutlaka bir Nazi çıkıyor."

"Kahverengi gömlek hiç değilse temizdir. Fakat o şerefsizler iktidara gelirse buradaki herkesi tutuklarlar. Bu sözümü unutma. Bugün evsizleri aralarına alıyorlar ama ileride tutuklayacaklar. Halkı rahatsız ediyorlar gibi bir şey uyduracaklar."

"Hepsini tutuklayamazlar," dedim. "Ayrıca onları yine de bir yere koymaları gerekir."

"Sence bu onlara mani olur mu? Hiç zannetmem."

"Zavallı piçler."

"Neden, evsiz oldukları için mi? Dinle, çoğunun seçtiği hayat bu. Geri kalanları da zaten deli."

"Hiç zannetmem."

"Ama doğru."

"Otto, inanılmaz kalın kafalı biri olduğunu biliyor musun?"

***

Oraya neden Palme dendiğini Trettin bilmiyordu.

"Giriş salonunda palmiye ağacı olmasından olabilir," dedi. "Daha doğrusu Palme'nin kurulduğu 1886'da varmış."

"Berlin'de palmiye ağacı mı? Birisi dalga geçmek istemiş galiba."

Yüzünü buruşturdu. "Evet, benim de pek aklıma yatmadı." Yeleğinin cebinden küçük bir kutu çıkarıp bana verdi.

"Bu ne?"

"Mentollü kâfur. Otopsiye girme ihtimalime karşı cebimde taşıyorum. Biraz burnunun altına sür. İçeri girdiğimizde kokuyu bastırır."

Arabadan indik ve pis kokan insanların arasından geçerek içeri girdik. Trettin mentollü kâfur konusunda haklıydı. Mekân sıcak bir günde siperler nasıl kokuyorsa öyle kokuyordu. Etrafımızı dişleri dökük, suratsız kül rengi tipler kuşattı; metropol yaşamının kasvetli yönünü gösteren bir tablonun içine girmiş gibiydik.

Trettin önden bir masaya gidip görevliye rozetini gösterdi ve müdürle konuşmak istediğini söyledi.

Beş dakika sonra ana binanın avlusuna tepeden bakan büyük bir ofisteydik. Duvarda Palme'nin kuruluşuna yardım eden Berlin planlama heyeti başkanının ve St. Benedict Joseph Labre'nin resimleri asılıydı. Müdür, Dr. Manfred Ostwald, beyaz saçlı ve koyu renk gözlü, iri yarı bir adamdı; sert yakaları ve ceketiyle bana bir çocuk hikâyesindeki porsuğu hatırlattı. Masanın üzerinde *The Tramp* adında bir derginin birkaç sayısı duruyordu; Uluslararası Serseri Kardeşliği tarafından yayımlandığını söylediğinde kulağa şaka gibi gelse de öyle değildi. Talebimizi dinledikten sonra bize, Palme'nin kırk yurduna da hoparlörle bağlı olduğunu söylediği, yeni kurulmuş, halka hitap sistemini gösterdi.

"Beyler, size bir tavsiyede bulunayım," dedi. "Söyleyeceklerinizi önce yazın. Böylece aynı şeyi tekrar etmeyeceğiniz gibi tereddüt de etmezsiniz."

Trettin "İyi fikir," deyip nüshasını bana verdi.

"Benim okumamı mı istiyorsun?"

"Sen benden çok içtin."

"Ne alakası var?"

"Sen rahatsın. Bense karıma gazeteden haber okurken bile gerilirim."

"Eh, evet, karını gördüğüm için bu beni şaşırtmadı. O kadın bir sırtlanı bile korkutur."

Trettin güldü. "Çok doğru."

Kâğıttakileri içimden birkaç kez okuduktan sonra mikrofondan yüksek sesle okudum ve biri çıkıp gelecek mi diye beklerken de Dr. Ostwald bir bardak schnapps içmemiz konusunda ısrar etti, ki kabaydı, ancak şikâyet edeceğimiz bir şey yoktu. Bir soruşturmanın iyi gideceğini göstermek için bir kadeh içki gibisi yoktur. On beş dakika sonra Ostwald'ın sekreteri kapıyı çalıp birinin bilgi vermek için geldiğini söyledi. Ama söylediği isim müdürün tereddüt etmesine neden oldu.

Trettin, "İçeri alın," dedi. "Buraya bunun için gelmedik mi?"

Dr. Ostwald'ın tereddüdüne asık suratı da eşlik etti. "Bir dakika, bu adamı tanıyorum," dedi. "Stefan Rühle müdavimlerimizdendir ve biraz baş belasıdır. Para isteyecektir; bazı eksantrik... deli demiyorum... fikirleri vardır. Bu arada sakın ona, en azından şu an, para *vermeyin* yoksa onun gibi en az on tanesi daha gelir. Bu adamla altı da-

kika konuştuktan sonra hâlâ fikriniz değişmezse ben hatalı olduğumu kabul ederim. Aksi takdirde de sadece, 'Ben demiştim,' derim."

"Ona altı dakikamızı harcayabiliriz," dedim. "Dışarıdaki Naziler bile ona o kadar vakit ayırmıştır."

"Peki, fakat sakın dediği her şeye kanmayın yoksa başınıza iş alırsınız." Dr. Ostwald sekreterine işaret etti. "Hanna, adamı içeri al canım."

Kadın dışarı çıkıp adamı çevreleyen kokudan etkilenmiyormuş gibi görünmeye çalışarak geri geldi. Adam oynak ve patlak gözlü biriydi, şapkası kafasında büyümüş yosuna, ceketiyse yünden ziyade yağa benziyordu. Bizi görünce sırıtıp heyecanla kollarını salladı.

"Polis misiniz?"

"Evet."

"Polisseniz rozetleriniz nerede? Bir şey söylemeden önce kimliğinizi gösterin. Ben aptal değilim."

Ona rozetimi gösterdim. "Pekâlâ. Bay Rüfle, sende işimize yarayabilecek bir bilgi mi var?"

"Stefan. Kimse bana Bay Rühle demez. Bugünlerde değil. Tabii başım beladaysa farklı. Başım belada değil, değil mi?"

"Hayır, hiçbir sorun yok," dedim. "O halde... Şuna ne dersiniz? Engelli gazileri öldüren adama dair bir şey biliyor musun?"

"Eğer bildiğimi söylersem beni de öldürmeyeceğinizi nereden bileyim?"

"Seni neden öldürelim?" diye sordu Trettin.

"Aradığınız bilgiyi size verdiğimde anlarsınız. Ayrıca, polissiniz. Bu da benim gibi insanlara zarar verme hakkına sahip olduğunuzu gösterir."

Trettin sabırla gülümsedi. "Stefan, seni öldürmeyeceğimize söz veriyoruz. Öyle değil mi, Bernie?"

"Yemin ederim ki..."

"Bana polis sözü gibi geldi ki bu da güven olmayacağı manasına gelir. Belki bir şeyler içseydim samimiyetinize ikna olmam kolaylaşırdı."

Başını sallayan Ostwald'a baktım.

Trettin, "Eğer bize işe yarar bir şey söylersen, seni bira içmeye götürürüz," dedi. "Bize isim verirsen, dilediğin kadar bira içebilirsin."

"Ben bira değil, schnapps severim. Tıpkı sizin gibi, baylar. Nefesiniz schnapps kokuyor."

"Pekâlâ, sana schnapps alacağız. O zamana kadar bir sigarayla idare etmeye ne dersin?" Trettin sigara kutusunu açıp Rühle'nin birkaç tane almasına izin verdi. Adam sigaraları sonrası için cebine koydu.

"Teşekkürler. Artık işimize bakalım. Gazileri öldüren adam sizin gibi bir polis. Biliyorum, çünkü onu birini vururken gördüm."

Sabırla sıntma sırası bana geldi. "Neden öyle söyledin?"

"Doğru da ondan. Onu tanıdım. O, insanları öldüren bir polis ve onu öldürürken gördüm. Ve bana sorarsanız, bence merhamet gösteriyor."

"Üniforma giyiyor muydu?"

"Hayır."

"Polis olduğunu nereden anladın?"

"Nasıl? Yani, anladım işte. Onu daha önce de görmüştüm, ama nerede gördüğümü hatırlamıyorum. Ama o tarihte polis olduğunu söylediğin-

den eminim. *Schnorrers*'lerden birini vuran da aynı adam."

Rühle kesik kesik, denetimsiz, göz teması kurmadan konuştuğu için akli dengesinin yerinde olmadığını düşündüm. Konuşurken çoğunlukla sanki müthiş bir desen görmüş gibi halıya bakıyordu.

Trettin, "İyi de bir polis neden böyle bir şey yapsın?" diye sordu.

"Basit. Bu adamların serseri olduğunu düşünüyor muhtemelen. Ona göre onlar bu şehri saran salgının parçası. Çünkü aykırı ve rahatsız ediciler. Bence bu yüzden yapıyor. Çünkü dilenciler, fakirliklerini, insanlara onları en çok rahatsız edecek şekilde hatırlatırlar. İnsanlar Almanya'nın gelişmeye başladığına ancak dilenciler bir şekilde göz önünden çekildikten sonra inanırlar. İşte bu yüzden yapıyor. Çok bariz değil mi? Kendince şehri temizliyor ki onunla hemfikir olduğumu söyleyebilirim. Ekonomiye zararlı davranışlara karşı bir savunma hareketi."

"Meslektaşım sadece bir polisin bu tür soğukkanlı cinayetler işleyebileceğine inanmadığını söylemek istedi," dedim.

"Ben olsam şaşırmazdım. Herkes polisin kötü ama gerekli olduğunu bilir. Ama *kötülerdir*. Onlar –siz– şeytanın işini yapıyorsunuz. Bir polis, işi gereği de olsa, birini suç işlediği için vurduğunda yaptığı şey soğukkanlı cinayet değil mi? Karşılığında para da alıyor. Bir duygu ya da his de yok.

---

* İngilizce "dilenci" anlamına gelen Yidiş bir terim –ed.n.

Polisler var, çünkü bizi kötülerden uzak tutmak için kötü işler yapacak başka kötü insanlara ihtiyacımız var. Ya da o öyle düşünüyor. Ama bence asıl nedeni, bunu ona şeytanın söylemesi. Gece evine döndüğünde rahatça uyuyabiliyor, çünkü kendisine sadece şeytanın emirlerine itaat ettiğini söylüyor."

"Şeytan." Trettin iç çekip başını iki yana salladı. Stefan Rühle'den işe yarar bilgi edinme ümidini çoktan kaybettiği belliydi.

"Bu polis neye benziyordu?" diye sordu.

"Tıpkı bir iblise benziyordu, ama hangisi olduğundan emin değilim. Yüzü kıllarla kaplıydı. Gözleri kırmızıydı ve üzerinde görüp görebileceğin en kaliteli kıyafetler vardı. Sanki para sorunu yokmuş gibiydi. Ayakkabıları kar gibiydi. Elindeki asası, yeryüzündeki kudretinin simgesiydi. Dişleri bir kurdunki kadar beyazdı. Kalıp onunla konuşmaya kalksam, dişleriyle gırtlağımı parçalayacağından eminim. Eğer polis ressamı varsa, ona memnuniyetle eşkâlini çizdiririm."

Saatime bakarken, "Buna gerek olacağını zannetmiyorum," dedim. Altı dakika tükenmişti. Adamı gönderdikten sonra Dr. Ostwald bana bakıp göz kırptı.

"Ben demiştim."

***

Berlin'in vahşi çocuklarının geçici olarak gözaltına alınması planlandığı gibi sürse de işimize yarayacak hemen hemen hiçbir şey öğrenemedik. Adi suçlar ve genel kabahatler. Ernst Gennat hüs-

ranını omuz silkerek geçiştirdi. Bir şey çıkmaması, bunun yapılması gereken doğru şey olmadığı anlamına gelmezdi; olaya böyle bakıyordu. Bu arada Weiss'ın makalesi *Berliner Tageblatt*'ta yayımlandı ve tahmin ettiğimiz gibi, bina Dr. Gnadenschuss olduğunu iddia eden adamlarla –ve bir lezbiyen travestiyle– doldu. Fakat hemen akabinde dördüncü bir engelli gazinin öldürülmesiyle, polisin vaktini ziyan etmemeleri yönünde ikaz edip hepsini gönderdik.

Otuz yedi yaşındaki Walther Frölich, Dresden'de doğmuş ve Üçüncü Ordu, Dokuzuncu Landwehr Tümeninde onbaşı olarak görev yaparak ikinci sınıf Demir Haç nişanı kazanmıştı. Ekim 1918'de Verdun'da omurgasından vurulunca belden aşağısı felç olmuştu; cesedi Oberbaum Köprüsünün altında, kararmış harabesi cehennemin kapısıymış gibi Spree'ye tepeden bakan, Wolfmium fabrikasına iki adımlık yerdeki Schlesisches Tor'da bulunmuştu. Tek mermiyle başından vurulmuştu.

***

Bernhard Weiss gazetede makale yayımlamanın büyük bir hata olduğunu fark etmemişse bile etmesi uzun sürmeyecekti.

Wedding'deki Uncle Pelle Circus'ta meşhur bir ucube gösterisi vardı. Katılanlardan bazıları gaziydi ve içlerinden biri posterlerde "insan kırkayak" olarak duyurulan kolsuz ve bacaksız bir adamdı. Weiss'ın makalesinin *Berliner Tageblatt*'ta yayımlanmasından birkaç gün sonra kendisine

bu adamdan bir telefon geldi. Adam, Becerikli Hank adındaki meşhur sirk nişancısının Dr. Gnadenschuss olduğunu ve şimdi de Weiss'ı vurmayı düşündüğünü iddia etti. Becerikli Hank, SA'lara ateş etmeyi öğreten bir Naziydi ve siyasi cinayetlere bulaşmış sağcı ve Yahudi düşmanı örgütlerle bağlantısı bulunduğundan yeterince şüpheli bir tipti. İnsan kırkayağın bu telefonu nasıl açtığını bilen olmasa da Weiss yüz yüze görüşmek için ısrar eden bu adamla görüşmeye kendini mecbur hissetti. İnsan kırkayağın ona gelmesi zor olduğundan Weiss benden onu sirke götürmemi istedi.

Güvenlik gerekçesiyle amirin şahsi aracını seçtik: direksiyonu solda olduğundan Berlin'deki çoğu arabadan kolayca ayırt edilecek olan mavi bir Audi Type K. Sağ elle vites atmakta biraz zorlansam da kullanması hoşuma gitmişti. Gelen trafik daha iyi görüldüğü gibi direksiyonu sağda bulunan çoğu araçtan daha emniyetliydi. Araba kapısının cebinde duran süpürge saplı Mauser de bu hissi pekiştiriyordu. İyi bir silah olsa da Bernhard Weiss kadar düşmanım olsaydı, ben bir kısa namluluyla dolaşmayı tercih ederdim.

Alex'in avlusundan çıkıp kuzeye ve sonra batıya dönerek Wedding'e doğru gittim ve çok geçmeden amirin direksiyon başında verdiğim her kararı incelediğini fark ettim. Gözleri vitesin üzerindeki elimdeydi.

Vites atmayı unutup, "İnsan kırkayağın ismi ne?" diye sordum.

"Kurzidim, Albert Kurzidim. En başından beri Togotzes'ten şüphelendiğini ve makalemden

sonra emin olduğunu söyledi. Becerikli Hank'in asıl ismi Hans Togotzes."

Tekrar vites atmayı unutarak, "Çocukluğumdan beri sirke gitmedim," dedim.

Oranienburger Strasse'den Chausseestrasse'ye geçerken, "Bu işi becerebilecek misin?" diye sordu.

"Neyi, amirim?"

"Bunu. Şu an yaptığın şeyi. Araba kullanmayı."

"Ne demek istiyorsunuz, amirim?"

"Bu arabayı kullanabilecek durumda mısın öğrenmek istedim."

"Sürüşümde bir terslik mi var, amirim?"

"O zaman şöyle sorayım: Bugün içtin mi?"

"Dün geceden sonra içmedim," diye yalan söyledim.

"Sana inanıyorum," deyişinden bana inanmadığını anladım. "Gennat engelliler evini ziyaretinin ardından çok fazla içmeye başladığını söyledi. Sadece, seni anladığımı söylemek istiyorum, Bernie. Ernst'in anlayamayacağı şekilde anladığımdan eminim. Ernst savaş zamanında bizim gibi cepheye gitmedi. Ben önce sıhhiye bölüğünde subaydım, sonra da süvari birliğinde yüzbaşı oldum ve bir daha hiç görmek istemediğim şeyler gördüm. Senin de aynı durumda olduğundan eminim. Oskar-Helene'ye gittiğimizden beri ben de fazladan içtiğimi inkâr edemem. Hatta birkaç yıl önce gitmiş olsak durumum çok daha kötü olurdu. Bernie, bunda utanacak bir şey yok. Hatta bugünlerde bunun adı bile var. Savaş sonrası nevrozu ya da nevrasteni deniyor. Hastanelerde

bu durumdan mustarip olup tedavi gören en az seksen bin Alman askeri olduğunu biliyor musun? O insanlar da en az o gün gördüğümüz kadar yaralılar, ama yaraları zihinlerinde."

Uncle Pelle levhasını görünce anayoldan çıkıp iki küçük mezarlık arasındaki dar bir çakıl yoldan devam ettim. Yolun iki tarafında kavak ağaçları vardı, onların ötesinde sirk çadırlarının tepelerinin kolaylıkla ayırt edilebilen kırmızı-beyaz çizgileri görünüyordu.

"Eğer ihtiyacın varsa izne çıkabilirsin. Dilediğin kadar izinli kalabilirsin. Hiç olmamandansa iyileşen bir ayyaş olarak Kripo'ya dönmeni tercih ederim. Sarhoş ya da ayık, elimdeki en iyilerden birisin."

"Teşekkürler, amirim. Başımın çaresine bakacağım."

***

Tabii hepsi numaraydı. Kahvaltıda bile içmiş olsam da görüşümde bir şey yoktu. Otuz metre uzakta, yanyoldan elinde bir MP-18'le çıkan adamı bile görmüştüm. Otuz iki mermili tamburalı şarjörü olan ve sol elinde tuttuğu MP-18 arabaların yan aynasına benziyordu; çok farklıydı ve ölümcül olmasından bahsetmiyorum bile. Bize ateş etmek için silahını doğrultunca aniden sağa kırıp frene bastım, sonra Weiss'ı arabanın yerine yatırıp Mauser'e uzandım.

"Orada kalın," diye bağırıp arabanın kapısını açtım, içinden yuvarlanarak çıkarken arabanın gövdesine isabet eden mermilerin sesini duy-

dum. Fakat mermiler rasgele geliyordu, çünkü otuz metre Bergmann için fazla bir mesafe sayılırdı; MP-18 yakın mesafeden siperleri temizlemek için kullanılacak bir silahtı.

Audi'nin arkasından dolaşıp soldaki mezarlık duvarına çıktım ve duvarı siper olarak kullanarak silahlı adama doğru koştum. Koşarken Mauser'in emniyetini açıp horozunu da geri çektim, artık kullanılmaya hazırdı. Tekrar ateş edildiğini duyduğumda adamın benim kaçtığımı ve Weiss'ın işini bitirmek için acelesi olmadığını düşündüğünü tahmin ettim; sigarasının kokusunu alıp çakıl üzerindeki ayak seslerini ve sonra da silahına yeni şarjör taktığını duydum. Saldırganın arkasında olduğumdan tekrar duvara tırmandım. Kahvaltıda rom içmemin faydalarından biri de buydu, çünkü cephede siperden çıkıp hücuma geçmeden önce de aynısını yapardık.

On metre kadar ötemde sırtı dönük bir şekilde duran saldırgan, makineli tüfeğinin kurma kolunu çekip tekrar ateş etmeye hazırlandı. Uzun boyluydu, işçi şapkası ile yeleği vardı ve çizmesi dizlerine kadar bağcıklıydı. Omzunun üzerindeki küçük çantada kullanılmış şarjörler ve muhtemelen yedek bir silah bulunuyordu. Uyarı için çok az ya da belki hiç zaman yoktu, özellikle de karşıdaki mezarlıkta, otların arkasında ikinci bir adam olmasından şüphelenmeme rağmen ama yine de denedim.

"Polis. Silahını indir."

Sigarasını atıp döndüğünde adamın en fazla yirmi yaşında, sert çehreli ve parlak mavi gözlü

olduğunu gördüm; gözünü kan bürümüştü ve şu açıktı ki, fırsatı olsa ateş etmekten çekinmezdi. Sırıtmasının nedeni de muhtemelen elindeki silahın benimkinden daha iyi olmasıydı. Tepemizdeki ağaçların yaprakları arasından süzülüp yeri aydınlatan ve göl yüzeyine benzemesine neden olan güneş karşımızdaki gerçekliği daha da gerçeküstü kılıyordu. Harika bir yaz gününde ve böylesine huzur dolu bir yerde ikimizden biri ölecekti. Mauser'in tetiğini çekmeme fırsat vermemek için daha ben nişan alamadan MP-18'i ateşlese de netice beklediği gibi olmadı.

Onu göğsünden vurduğumda geriye doğru düştü ve zemine denizyıldızı gibi yatmadan önce hâlâ ikinci atışını yapıyordu. Tekrar ateş etmeye hazır halde dikkatle yanına gittiğimde hâlâ sağ olduğunu gördüm, elindeki MP-18'i tekmeleyerek uzaklaştırdım ve yeleğindeki Nazi Partisi rozetini aldım. Ayağa kalkmaya gayret etti, ama başaramadı. Kendi kanında boğuluyordu ve durumu ümitsizdi; en fazla on ya da on beş dakikası kalmıştı ve onu bu akıbetten hiçbir şey ya da hiç kimse kurtaramazdı. Fakat asıl mesele tehlikenin henüz sona ermemiş olmasıydı; çoktan ikinci ya da üçüncü suikastçıyı aramaya başlamıştım, çünkü pusular böyle kurulurdu ve içimde Dr. Gnadenschuss tarzı merhamet göstermek haricinde bir şey yapmak için ne vakit ne de istek olduğundan Mauser'i ölmek üzere olan adamın kafasına dayayıp tetiği çektim ve arabaya koştum.

Bernhard Weiss hâlâ Audi'nin zemininde, onu bıraktığım yerde yatıyordu. Elinde bir Walther

vardı ve sürücü koltuğuna geçtiğimde az kalsın beni vuracaktı. Arabanın motoru hâlâ çalışıyordu ve hiçbir açıklama yapmadan, birinin arabaya el bombası atmasına ya da tekrar ateş etmesine izin vermeden, geri vitese takıp anayola kadar geri geri gittim. Şapkasını tutan Weiss az önce onu öldürmeye çalışan kişinin cesedine bakıyordu.

Moralini düzeltmek için, "Arabanızı sevdim," dedim.

"Tanrı aşkına, Bernie, boş ver arabayı; adam beni öldürecekti."

"İkimizi de öldürecekti. Mecburdu, çünkü tanık bırakamaz. Şansımız yaver gitti."

"Galiba Becerikli Hank ve insan kırkayakla bir alakası yok. Hiç de olmadı. Tümünü beni tuzağa çekmek için uydurmuşlar."

"Söylemem gerekir ki zaten hiç içime sinmemişti. Bir şey çok iyi görünüyorsa, onda mutlaka bir bit yeniği vardır."

"İyi de bunu ben neden göremedim? Bunun bile farkına varamadıysam benden nasıl dedektif olur?"

"Galiba gazetede makale yazmanın sonu böyle oluyor. Okurlardan biri eleştirilerini bildirmek istemiş."

"O da bir bakış açısı."

"Editöre mektup göndermek daha etkili."

Yolun sonuna varınca arabayı döndürüp güneye ve doğuya doğru olay mahallinden hızla uzaklaştım. Weiss oturduğu yerde dönüp arka camdan işaret etti.

"Peki, *ona* ne olacak?"

"Kime?"

"Saldırgana tabii ki. Belki hâlâ hayattadır."

Cevap vermedim.

"Hâlâ sağ mı?"

"Umarım değildir."

"Neden?"

"Amirim, o öldü. İşini kesin olarak bitirdim. Fakat şu an bu bizi ilgilendirmez, çünkü suç ortakları olabilir. Bu korkakların genelde vardır. Rathenau ile Erzberger'i de öyle öldürdüler. İki kişilik gruplar halinde. Bence Alex'e dönene kadar emniyette değilsiniz." Yüksek süratin Weiss'ı susturacağı umuduyla gaza bassam da öyle olmadı.

"Onu orada bırakamayız."

"Neden? Onun niyeti tam olarak buydu."

"Ama biz onun gibi değiliz."

"Öyle mi?"

"Biz polisiz, o yüzden durup bildirmemiz gerekir."

"Bana kalırsa, araba tamircisi haricinde hiç kimseye bu durumdan bahsetmeyin. Güvenliğiniz için direksiyonu solda olan araba seçtiniz; şimdi de beni dinleyin ve aynı nedenle dediğimi yapın."

"Bu mümkün değil."

"Neden?"

"Bernie, ben Kripo'nun başıyım. Emniyet müdür yardımcısıyım ve hukukçuyum. Ayrıca mahkeme üyesiyim. Hedef ben olsam dahi bir suç mahallini terk edemem. Doğru olmaz. Yasal olmayacağı da kesin."

"Amirim, sizinle benden başka bilen yok. Böyle kalsa nasıl olur?"

"Bernie, bunu yapamayacağımı bildiğin halde neden ısrar ediyorsun?"

"Amirim, akşam gazetesine mi çıkmak istiyorsunuz? Eşinizin ve kızınızın bugün birinin sizi öldürmeye kalktığını öğrenmesini mi istiyorsun? İstediğiniz bu mu? Çünkü bunu bildirdiğimiz zaman olacak olanlar bunlar. Artık evden her çıktığınızda siz tekrar dönene dek Lotte günün geri kalanında size korkunç bir şey olduğunu düşünerek endişelenecek."

Weiss bir süre sessiz kaldı.

Sonunda, "Bu bakımdan haklısın," dedi. "Otto Dillenburger saldırdığından beri kızım Hilda emniyetten istifa etmem için bana yalvarıyor. Karım bir şey demese de farklı düşünmediğini biliyorum."

"Bir şey daha: Cesedi orada bırakmak bu milliyetçi şerefsizlere güzel bir mesaj olur. Nihayetinde onu öldürenin siz değil de ben olduğumu bilmiyorlar. Sizi tekrar öldürme konusunu iki kez düşünürler. Belki de göründüğünüzden daha sert ve zalim olduğunu düşünürler. Ayrıca bunu bildirirseniz, Nazilerin, gazetelerinde bunu nasıl çarpıtacaklarını bilmiyorsunuz. Kim bilir, birden o çocuğun annesi ve kız kardeşi ortaya çıkar, kilise korosunda olduğunu, karıncayı bile incitmediğini ve bizim karşımızda hiç şansı olmadığını öğreniriz. Aslında sadece sizi korkutmak istemiştir. Hatta Goebbels gibi biri onu şehit ilan edip ne kadar iyi bir *Fritz* olduğunu, pis bir Yahudi tarafından nasıl öldürüldüğünü anlatan bir şiir yazar."

"Nazi olup olmadığını bilmiyoruz."

"Bilmiyor muyuz?"

Weiss'a ölü adamın göğsünden aldığım parti rozetini verdim.

"Amirim, bu arada sadece sizi düşündüğümü düşünüyorsunuz ama bir şey daha var: Bu duyulursa, Nazilerin ölüm listesinde sizinkinin yanına benim adım da yazılır. Belki siz Yahudi olduğunuzdan bu tür şeylere alışıksınızdır, ama benim başım alkolle zaten yeterince dertte, botlarımda bile yılan görüyorum. İstediğim son şey, tetikte olmak."

Alex'in güvenliğine ulaşana kadar Weiss konuşmadı. Arabayı avluya park edip motoru kapattım ve ikimize de birer sigara yaktım.

"Eğer bu dediklerim sizi ikna etmeye yetmediyse, bir de şöyle düşünün, amirim. Siz düzgün birisin ve size saygı ve hayranlık duyuyorum; ama aynı zamanda Almanya'da yaşayan bir Yahudisiniz. Bu da, hoşunuza gitse de gitmese de, halkınızın anavatanla savaş halinde olduğunu gösterir. 1893'te Yahudi düşmanları Reichstag'da, Prusya'da dahil olmak üzere, on altı koltuk kazandığından beri bu böyle. Unuttuysanız hatırlatayım, bu ülkede Yahudi nefretini toplum tarafından kabul edilir hale getiren, o seçimdir. Savaşa girince de en önemli şey, ne pahasına olursa olsun kazanmaktır. Amirim, kitabına göre hareket ederek kazanamazsınız. Ancak onlardan daha zalim olarak ve Prusya tarzı hareket ederek kazanabilirsiniz. Yani onlar sizi öldürmeden onları öldürerek."

Weiss sigarasından bir nefes çekip düşünceli halde ucuna baktı. "Dediklerinden hoşlandığımı söyleyemem, ama muhtemelen haklısın."

"Keşke olmasaydım, ama öyle. Sonuç olarak, kimseye söylemiyoruz. Ne ViPoPra, ne sekreteriniz ne de Ernst Gennat bilecek. Gerçi onun da benden farklı düşüneceğini zannetmiyorum."

"Bu konuda olabilir, ama diğer konularda pek öyle değil. Senin Cinayet Masasından gönderilmeni istiyor. Seni Ahlak Masasına iade etmek istiyor. En azından içkiyi bırakana kadar. Senin çatlamak üzere olduğunu düşünüyor."

"Çok da mantıksız değil."

"Çatlamak üzere misin?"

"Burası Berlin, kimin umrunda olur ki? Ama hayır, çatlayacak falan değilim, şef. Haşlandım, en az on dakika. Bu sabah kahveme içki katmış olsam da dağıldığımı görmeyeceksiniz. Şu an dolmakalemle kabuğumun üzerine onu kırmadan Goethe'nin şiirlerini yazacakmış gibi hissediyorum."

"Hayatımı kurtardın. Bunu unutmayacağım. Sen olmasaydın ben ölecektim ve karım Lotte de dul kalacaktı. A *sheynem dank**, Bernie Günther."

Elimi ceket cebime atıp içi Avusturya romu dolu cep şişemi çıkardım. Kapağını açıp hem sinirlerimi yatıştırmak hem de gösteriş olsun diye kocaman bir yudum aldım. Weiss'ın hakkımda ne düşündüğü umrumda bile değildi. Hayatını kurtardığım için bana biraz daha hoşgörülü olacağını düşünüyordum.

---

* Yidişçe: Teşekkür ederim –ed.n.

"O zaman karınızın şerefine içiyorum," dedim. "Evinize gidin ve onu ve ailenizi görün. Önemli olan tek şey bu. Evinize gidin. Bu şehirde polis olan herkes için en önemli şey bu."

Şişeyi ona verip kalbim gibi titreyen eliyle içişini izledim. Birini öldürmeyeli çok zaman olmuştu. İçki içmeseydim saldırgana ikinci kez ateş edip etmeyeceğimi merak ettim. Düşününce, kimi zaman birini öldürmek için tek gereken odur.

***

Eva Angerstein'ın öldürüldüğü Wormser Strasse'ye dönmemi sağlayan şey dedektif içgüdülerim değil de yetkililerin o ve diğer kızların ölümleri karşısında sergilediği kayıtsızlığa duyduğum öfkeydi. Ayrıca adalet adına bakanlığın emirlerine itaatsizlik etme arzusuyla da yanıp tutuşuyordum; içtiğiniz zaman adaletin ne olduğunu daha iyi anlıyordunuz. Ayrıca Dr. Gnadenschuss davasında elimizde ipucu yoktu. Rasgele cinayetlerin çözülmesinin zor olmasının nedeni budur; cinayetler ve kurbanlar arasında bağlantı olmaz, Alman çoban köpeği ile dakhundu çiftleştirsen daha iyi.

Aslında Eva Angerstein'ın ölümüne herkes kayıtsız değildi; en azından, cesedinin bulunduğu merdivenin dibine bırakılan çiçek buketinden –yirmi yedi beyaz zambak– bu sonuca vardım. Çiçeklerin üzerinde duran ıslak karttaki ismi okumak zor olsa da çiçekçinin ismi gayet net görünüyordu: Friedrichstrasse'deki Harry Leh-

mann. Wormser Strasse'nin dört beş kilometre doğusundaki pahalı bir çiçekçiden yirmi yedi çiçek alınması; alıcının, ölü kıza yakın, cinayet mahalline bilhassa gelen biri olduğunu gösteriyordu. Sayıyı merak ettiğimde aklıma Eva Angerstein'ın yirmi yedi yaşında olduğu geldi ki bu da alıcının, kıza *çok* yakın olduğunu gösterirdi. Eva'nın en yakın akrabasının izini sürdük ama başarısız olduk. Gerçi buna şaşırmadım; fahişelik yapan kızların çoğunun malum nedenle akrabalarıyla irtibatı kesilirdi. Bu nedenle çiçekleri getiren kişiyle konuşmak istedim ve Alex'e dönerken Harry Lehmann'a uğramaya karar verdim. Yirmi yedi zambak, unutulması kolay bir sipariş değildi.

Merdivenden çıktığımda, yakaları baltalı kargı gibi olan mavi çizgili bir takım giymiş, melon şapkalı ve deri eldivenli bir adama denk geldim. Elinde kalın bir baston taşıyordu, sarı saçları uzuncaydı ve kırmızı alnındaki çizgiler öyle derindi ki bir buzul tarafından açılmışa benziyorlardı. Beni çiçeklere bakarken gördüğü belliydi.

"Yardımcı olabilir miyim?" diye sordu.

"Çiçekler size ait değilse, hayır," dedim karşısına geçerek. Ellili yaşlarındaydı ve aksanından Berlinli olduğu belliydi.

"Soran kim?"

Ona rozetimi gösterdiğimde gözlerini kıstı.

"Polis gibi kokmuyorsun."

"Bunu iltifat olarak ediyorum?"

"Demek istediğim, nefesine kibrit tutsam bütün mahalleyi yakarsın. Bunu demek istedim.

Sabahın bu saatinde denk geldiğim polislerin çoğu genelde ilk kahvesini sindirmekle meşgul olur."

"Sen kimsin? Sigortacı mı?"

Omzumun üzerinden başıyla aşağıyı işaret etti. "Eva'nın ölümünü mü soruşturuyorsun?"

"Evet."

"Cinayet Masasından mısın?"

Başımı salladım. "Sen de dene. Çürümenin farklı safhalarında bir sürü ceset görüyoruz. Onları unutmak için de içiyoruz. Her zaman ayık olmasak da delirmememize yardımcı oluyor."

"Tahmin edebiliyorum."

"Kendin için, umarım etmezsiniz, Bay..."

"Angerstein."

"Eva'nın babası mısın?"

Başını salladı.

"Ben Çavuş Günther, Bernhard Günther. Başınız sağ olsun."

Soğukkanlılığını muhafaza etmeye çalışarak tekrar başını salladı. "Ben öldüğünü öğrendiğimde onu çoktan yakmışlardı."

"Akrabalarını aradık, ama bulamadık."

"Beni bulamazdınız. Uzaktaydım." Duvara mı yoksa bana mı yumruk atsa karar vermeye çalışırmış gibi etrafına baktı. "Mahalleli, Eva'nın öldüğü geceden beri buraya pek polis gelmediğini söyledi. Sen neden geldin?" Sesi insandan ziyade hayvana ait gibi çıkıyordu, açık dişleri ve dumanlı bademcikleriyle.

"Bir şey arıyorum."

"Bana da söyler misin?"

"Gördüğümde anlarım. Muhtemelen daha önce görmediğim bir şey. O ana kadar sana da söylememde bir mahzur yok. Bay Angerstein, bizim mesleğimiz böyledir. Gizli nesne oyunu oynamak gibi. Bakmaya devam edersin ve belki daha sonra ilk seferinde kaçırdığın bir şey olduğunu hatırlarsın."

"Eva fahişe değildi, yani... En azından tam zamanlı değildi. İyi bir işi vardı. En azından bunu bilmeni istiyorum." Cüzdanından aldığı elli markı mendilmiş gibi göğüs cebime tıkıştırdı. "Katilini bul, evlat, adını temizle; bu paranın geldiği yerde bundan daha çok var. Eğer onunla benim ilgilenmeme izin verirsen, daha çok..."

Parayı çıkarıp ona geri verdim. "Nefesim açgözlülük değil, rom kokuyor, Bay Angerstein. O yüzden teşekkürler, ama alamam. Eğer alırsam, sana borçlu olduğumu düşünmeye başlarsın. Katili yakalayamazsam da elli markın gittiğine üzülürsün."

"Yakalanmaması ihtimali var mı?"

"Katil, adını ve adresini bırakmadığı müddetçe daima böyle bir ihtimal vardır."

"Onu öldüren şerefsizi yakalarsan, sana başka bir şey veririm. Çok daha iyi bir şey belki."

"Senden bir şey istemiyorum."

"Tabii ki istiyorsun. Nihayetinde polissin, değil mi? Onu yakalayıp kızımın ismini temize çıkarırsan, sana Wolfmium fabrikasını kimin yaktığını söylerim. Böylece tek seferde elli cinayet çözmüş olursun – belki de daha fazla, çünkü ölü sayısı sürekli artıyor. Sana adını, adresini, hatta neden

yaktığını bile söylerim." Elli markı cüzdanına geri koydu. "Bir düşün. Kariyerine büyük faydası olur, evlat. Tabii kariyerine önem verdiğini varsayıyorum. Bugün nasıl koktuğuna bakılırsa, ondan da şüpheliyim."

"Cinayet olduğunu nereden çıkardın?"

"Sizinkiyle kimi zaman çakışan bir çevreye dahil oldum diyelim. Daha ziyade, bir çete diyebilirim."

Çeteler genelde Berlin'in kuzeyinde bulunan, isimleri, kendi kuralları ve kimi zaman ayırt edici dövmeleri olan profesyonel suç çeteleriydi. Alman tarzı örgütlü suç. Berlin'de onların bulaşmadığı profesyonel suça denk gelmek zordu. Reichstag'a kadar uzanan nüfuzlarıyla son derece güçlüydüler. Bir keresinde Uzun Ludwig adındaki bir çete reisinin cenazesine şahit olmuştum ki Kaiser'in cenazesi deseler inanırdım.

"Hangisi?"

"Açıklayıcı olurdu ama sana şimdiye kadar yeterince şey söyledim, Günther. Eğer sonuç alırsan fazlasını da anlatırım, Günther. O şerefsizi bulursan."

"Yeterince adil."

"Adaletin bununla ne alakası var? Bu dünyada adalet olsaydı, benim küçük kızım hâlâ yaşıyor olurdu." Bir sigara yakıp pis pis sırıttı. "*Adil*, öyle mi? Dinle, evlat, bu ülke –özellikle de bu şehir– pisliğe batmış halde. Ve bu pislik gittikçe derinleşiyor. Komünistler, Naziler, Junkerler*, Prusya-

* Prusya'daki toprak sahibi soyluların üyeleri –ed.n.

lılar, askerler, pezevenkler, keşler, sapıklar. Bu sözümü bir kenara yaz, Günther, gün gelecek artık temiz hiçbir yer kalmayacak ve hepimiz bu pisliğin içine batacağız."

Bunu dedikten sonra da çekip gitti.

Ben avluda boydan boya dolanırken adamın biri gelip laternayla "The Happy Wanderer" çalmaya başladı. Gerçi en fazla Flandre'deki bir tarlada dolaşıyormuş gibi mutlu görünüyordu. Yine de birkaç kadın bir kapıdan çıkıp sanki balo salonundaymış gibi dans etmeye başladı. Burası Berlin'in balo salonuydu. Erkek sayısı az olduğundan, dans etmek isteyen yaşlı kadınlar birbirleriyle dans etmeye mecbur kalıyordu. Kömürlüğe ve Eva'nın cüzdanını bulduğum ağaç kovuğuna tekrar baksam da bir şey bulamadım.

Bir engelli arabasıyla oynayan çocukları görünce o arabanın muhtemelen Eva Angerstein'ın öldürüldüğü gece Wormser Strasse'de bırakılmış arabayla muhtemelen aynı olduğunu düşündüm. O zaman önemli değildi, fakat Dr. Gnadenschuss'tan sonra bir anlamı olabilirdi. Araba neden bırakılmıştı? Onun sahibi olan engelli Berlin'de onsuz nasıl dolaşıyordu? O yalnızca ulaşım aracı değil, onun ekmek teknesiydi de. Onu tekrar görmek zihnimde bir sürü sorunun belirmesine neden oldu.

Çocukların yanına gidip rozetimi gösterdim ve arabayı alıp onları da kovaladım; gerçi birkaç dondurma parasına onlardan satın almam da mümkündü, ama o aralar meteliksizdim. Benim gibi bir adamın, Angerstein'ın teklif ettiği elli markı reddetmesi kolay olmamıştı.

Engelli arabasını alıp inceledim. Dikkate değer bir tarafı yoktu; ahşaptan yapılmıştı, aşınmış bir deri koltuğu ve eski bir çocuk arabasından alınmış dört tekerleği vardı. Çok yavaş biçimde olsa da her şeye başka bir gözle bakmaya başlamıştım. Bacaksız bir insan için yapılmış olan platform aslında zekice tasarlanmış tekerlekli bir kutuydu. Derinliği kırk santim kadardı, böylece sahibi bacaklarını içeri koyup sadece dizlerini göstererek engelli taklidi yapabilirdi. Arabaya baktıkça bunu kullanan kişinin engelli bir gazi değil de sahtekâr, hödük avcısı, bir *zhulik**, kazanç sağlamak için engelli gazi rolü yapan biri olduğunu anladım. İçinde yazan *Prusyalı Emil* bir yeraltı ismine, Angerstein'ın kendisinin de kullanabileceği türden bir isme benziyordu. Wittenbergplatz'daki istasyonun dışında dilenirken gördüğüm engelli gazilerle konuşmaya karar verdim.

***

Saat fahişeler için erken olsa da istasyonun girişindeki sosis satıcısı beni görünce el salladı.

"Hey polis, seni tekrar görmeyi umuyordum. İşine yarayacak bir şey hatırladım. Benden mal alan ve kafa derisi yüzülen şu kız. Eva-bir-şey. Birkaç kez onu bir *Fritz* ile görmüştüm, ama müşterisi değildi."

"Olmadığını ne biliyorsun?"

"Eşcinseldi de ondan. Eva adının Rudi-bir-şey olduğunu söyledi. Geise, galiba. Evet, Rudi Geise.

* Rusça "dolandırıcı" –ed.n.

Kıza benzeyen bir adamla birlikte birkaç kez kendi başına uyuşturucu almaya geldi. UFA Babelsberg'de çalıştığını ve bazı film yıldızlarının film çekerken kullanmayı sevdiğini söyledi. Benden sık sık mal almasının nedeni buymuş. Cebinde bir sürü para olmasının da. Ona o kadar para taşımanın tehlikeli olup olmadığını sorduğumda, bana paltosunun cebindeki bıçağı gösterdi. Sıradan bir bıçak da değildi; kabzası haç şeklinde ve yirmi santimdi. Ayı derisi yüzmeye niyeti varmış gibiydi. Göz korkutmak için olduğunu söylese de Wintergarten'deki türden bir gösteri olduğunu zannetmem. Bilmem anlatabildim mi?"

"Evet, anladım. İpucu için teşekkürler."

"Araba ne iş?"

"En son burada gördüğüm iki bacaksız mucizeyi arıyorum."

"Polisler onları uzaklaştırdı. Kendi güvenlikleri için. Onları avlayan katil yüzünden galiba."

"Nereye gittiklerini biliyor musun?"

"Akvaryumun dışına bak. Genelde oraya giderler. Daha emniyetlidir ayrıca. En azından Schupo'lar öyle söyledi."

"Bunu nasıl çözdüler?"

"Orada tren yok, o yüzden silah sesi duyulur. Arada bir denizaslanının sesi dışında bir şey duyulmaz."

***

Engelli arabası hâlâ elimdeyken, Ansbacher Strasse'ye, oradan da yeni inşa edilen hayvanat bahçesi ile akvaryumun olduğu Kurfürstenstras-

se'ye gittim. Aradığım iki engelli gazi girişin iki yanını süsleyen dinozor rölyeflerinin altında duruyordu. Sokağın ilerisinde gerçek boyutlarında bir iguanodon vardı. Nedendir bilmem, bana kızıl bacaklı Alman İmparatorluk kartalı Reichsadler'i hatırlattı; dinozorun gagayı andıran burnundan ya da hem iguanodonun hem de Alman İmparatorluğunun neslinin tükenmesinden olabilirdi.

Konuştuğum ilk adamın iki bacağı olmadığı gibi kör ve biraz da sağır olması ona soru sormanın anlamsız olduğunu gösterdi; işime yarayacak bir şey görmüş ya da duymuş olması zayıf bir ihtimaldi. Fakat diğer adam –stegosaurus rölyefinin altında oturan tek bacaklı ve cilalı ahşap koltuk değnekli gazi çavuş– işe yarayacak gibi görünüyordu. Kamuflajlı siperliği olan bir şapka takmış –önceki kırmızıdan daha güvenliydi– ve savaşın ilk dönemlerinde yaygın olan gri üniformadan giymişti. Sağlam ayağında bağcıklı bir bot vardı – çizmeden çok daha rahattı; üniformasındaki Prusya ikinci sınıf Demir Haç nişanı doğru bir şekilde ikinci düğme iliğine takılmıştı ki genelde birinin numara yaptığını anlamanın en kolay yolu buydu. Uyuyan iki kutup ayısını andıran gür beyaz bıyığı, Alman mücevher mağazası vitrinine layıkmış gibi görünen parlak mavi gözleri ve sadaka kutusu olarak kullandığı Metzger bisküvi kutusu kadar büyük, bronzlaşmış kulakları vardı. Kutuya para koyup yanına çömeldim. İki Salem sigarası yakıp birini ona verdim.

"Umarım buraya bana acımaya gelmedin," dedi.

"Aklıma bile gelmedi, çavuş."

"Yoksa bana ordunun yüz karası olduğumu mu söyleyeceksin?"

"Öyle değilsin. Bir aptal bile bunu anlayabilir. Şehirde çok dolaşıyor musun?"

"Kanada kazı gibiyim. Sence?"

"İnanırım."

"Ona inanırsan her şeye inanırsın ki bu bir polis için sıra dışıdır. Dinle, Ben ve oradaki arkadaşım Joachim zaten bugün bir kez yerimizden olduk. Tekrar gitmeye niyetimiz yok."

"Ben polisim, ama sizi yerinizden etmeye gelmedim. Ayrıca istemediğinizde sizi göndermenin kolay olmayacağını da biliyorum."

"Galiba Dr. Gnadenschuss hakkında konuşmak istiyorsun."

Arkadaşını işaret ettim. "Ya o?"

"O pek iyi konuşmaz. Nefes borusuna kurşun isabet ettiğinden beri yani. Ama benim için sorun değil. Hiç sorun değil."

"Gnadenschuss'tan korkmuyor musun?"

"Genç adam, sen de cephede miydin?"

"Evet."

"Öyleyse sorunun cevabını zaten biliyorsun. Ayrıca bugün ölecek değilim. Olmaz."

"Bundan çok eminsin."

"Öleceğin gün isminin Spree üzerinde yazılı olduğunu göreceğini söylerler. Bu sabah baktığımda ismim orada yoktu. Hiç endişeli değilim. Ayrıca bu hükümetten daha uzun yaşayacağımı söyleyebilirim."

Koltuk değneklerinden birine bağlı olan teneke bardağına cömert bir miktar rom koyduktan sonra şerefine kadeh kaldırdım.

"Buna içerim."

O bardaktan içerken ben de mataramdan yudum aldım.

"Son zamanlarda sana doğru .25 kalibrelik bir tabanca sallayan oldu mu?"

"Hayır."

"Böyle bir şeyden bahsedildiğini duydun mu?"

"Hayır."

"Ya kötü davranış? Saygıdeğer vatandaş öfkesi. Öyle bir şey var mı?"

"Bolca. Geçen gün ordunun yüz karası olduğumu düşünen sağcı öküzün biri bana bağırdı. Bir iki kez de çocuklar. Batıdan gelen ibneler." Gülümsedi. "Artık neredeyse her şeye hazırlıklıyım." Dolağından, geri hizmetteki askerlerin süngü yerine kullandığı bir siper bıçağı çıkardı. "Kendi kendime, 'Ne kadar düşebilirsin,' derdim. Sonra Berlin'e gelince öğrendim. Bu arada, elindeki ne? Bir *Fritz*'in *klutz* arabasına benziyor."

"Aynen öyle. Wittenbergplatz'ın biraz güneyinde Wormser Strasse'de buldum. İçinde bir isim var. Prusyalı Emil. Kim olduğunu biliyor musun diye soracaktım. Sahibini tanıyorsan belki neden bıraktığını da bilirsin."

"Sahibi kolay. Prusyalı Emil bir torbacı ve hırsız gözcüsüdür. Ayrıca arada bir de numaradan dilenir. Borazanı var ve hırsızlık sırasında beklenmedik bir anda polis gelince o borazanı çalar. Askerde firar yüzünden az kalsın kurşuna dizili-

yormuş, ama engelli değildir. Benim gibi gerçek dilencilerin ona mani olamamasının nedenlerinden biri bu; ayrıca çete üyesidir. Ama hangisi olduğunu sorma. Arada bir benim gibi gerçek *schnorrer*'lerin gönlünü almak için birkaç kuruş verir. Fakat onu polise ihbar eder ya da kendi başımıza halletmeye kalkarsak –ona yaklaşabildiğimizi varsayıyorum– işte o zaman çete devreye girer. Nedeni tamamen spekülasyon yapmaktır. *Klutz* arabasını bıraktığına göre muhtemelen kaçmak zorunda kalmıştır. Söyleyince dikkatimi çekti, onu bir süredir görmedim."

"Özellikle iş yaptığı biri var mı? Ya da para veren biri?"

"Galiba kim para öderse."

"Bana eşkâlini verebilir misin?"

"Onun için tek bir şey söyleyebilirim, en azından, çok gerçekçi görünür. Üzerinde İsveç kol düğmeli, 1910 model üniforma ve kahverengi, çizgili pantolon var. Sorsan Württemberg'deki 248. Alaydan olduğuna yemin eder. Aslında temkinli ve zekice davranıyor, çünkü giydiğinin Prusya üniforması olduğunu ve bu şehirde başının her an derde girebileceğini biliyor. Ayrıca Charlotte Haçı şeridi ve gümüş askeri yararlılık madalyası var. Siyah gözlükleri var, ki sayesinde köre benziyor. Haliyle onu sadece çalışırken takıyor. Çalışmadığında çok zayıf, aşırı zayıf. Neredeyse kadavra gibi. Hiç saçı yok. Ah, boynunda da sanki dikkatsiz bir garson üzerine bir şey dökmüş gibi bir leke var."

"Onu nerede bulabileceğimi biliyor musun? Ya da nereye bakabileceğimi?"

"Hayır. Ayrıca bir içki, sigara ve biraz para karşılığında benden yeterince şey öğrendin, polis."

"Kutuna biraz daha para koysam bir şey değişir mi?"

"Muhtemelen hayır. Sing Sing adında, Amerikan hapishanesine benzer bir kulüp var. Orada sırf milleti eğlendirmek için bir elektrikli sandalye bile varmış. Cesaret edebilirsen oraya bir bak. Orası çelik iç çamaşırı giymeni gerektirecek türde bir yer. Demedi deme."

Başımı sallayıp yürümeye başladım. "İçeri parolayla giriliyor," diye ekledi. "Değeri en az iki mark."

Eline iki mark sıkıştırınca beni selamlayıp parolayı söyledi.

"Seninle konuşmak güzeldi," dedim. "Aklına başka bir şey gelirse, ismim Bernhard Günther ve Alex'teyim."

"Çavuş Johann Tetzel."

***

Ernst Engelbrecht, Berlin polisinden ayrılmış olsa da onu genelde Alex yakınındaki S-Bahn istasyonunda yer alan Zum'daki bir masada bulmak mümkündü. Atmosferik bir yerdi. Sahibi Lothar Kuckenburg eski bir polis ve duvarları Schupo ile polis spor kulübünün fotoğraflarıyla süslemişti. Mekânın gururu, kasanın yanındaki Lothar'ı eski Schupo komutanı Hugo Kaupisch ile tokalaşırken gösteren fotoğraftı. Engelbrecht istifa edene kadar yerel suç kartelleri konusunda uzmandı ve hâlâ öyle olduğunu düşündüğümden ondan Angerstein

hakkında bildiklerini öğrenmek istedim. Yahudileri, özellikle de belli bir Yahudiyi sevmiyor olsa da biz iyi anlaşırdık ve bildiklerinden faydalanmamdan rahatsız olmazdı; aslında, hoşuna giderdi.

"Bernhard Günther," dedi.

"Bira ister misin?"

"Olur. Bira alacağım. Belki bir de açıklama."

"Ne hakkında?"

"Schrader-Verband. Orada ne işin vardı?"

"Cezamı çekiyordum."

"Evet. Ama Schrader-Verband var, bir de Schrader-Verband'ın sağcı kolunun düzenlediği içkiler partisi var. Biri sendika, diğeriyse olaylara başka bir biçimde bakma yöntemi."

"Belki de kararımı vermeden evvel Arthur Nebe'nin konuşmasını dinlemek istedim."

"Sonuç?"

"Hemen herkesle içer, her yerde herkesi dinlerim. İşin bitmesini sağlayacaksa herkesle çalışırım. Ama iş siyasete geldiğinde doğuştan tarafsızımdır."

"Öyle olsun. Ama çok yakın bir zamanda artık böyle devam edemeyeceksin."

"Ben polisim. Yapamayacağım bir sürü şey var ki onlardan biri de ilkesizlik."

"Berlin'deki bir polisin Nazi olmasının mali faydaları var. Senin gibi bir polisin örneğin. Masraflar. Seyahat parası."

"Polislere para değil risk almaları için maaş ödenir."

"Ah, elbette, ama ben rüşvetten bahsetmiyorum. Bahsettiğim sadece kazanç fazlası. Biriyle

konuşup senin için bir şey ayarlayabilirim. Birana biraz ahududu sosu eklenmiş gibi düşün."

"O dediğinin tadını hiç sevmem. Biramı musluktan çıktığı haliyle severim. Laf arasında."

Bara gidip birayla geri döndüm.

"Peki, Bernie, senin için ne yapabilirim?"

"Bana çetelerden ve Bay Angerstein'dan bahset."

"Ondan bahsetmenin belli bir nedeni var mı?"

"Gangster olması haricinde bir nedeni yok. Son duyduğuma göre müşterilerimiz onun gibi insanlarmış."

"Berlin'de en az seksen beş tane yeraltı kulübü var," dedi. "Açıkçası Angerstein –bu arada asıl ismi Erich, merak ediyorsan– bunların hiçbirine bağlı değil, çünkü bu kulüplerin çoğuna nezaret eden bir kartelin üyesi. Orta Alman Çetesi. Kulüplere kural koyar, faaliyetlerini denetler ve kulüp üyelerine hukuki destek sağlama karşılığında onlardan para alırlar. Pek insan içine çıkmayı sevmediğinden onunla bizzat tanışmadım. Fakat duyduğuma göre diğer suçluların bile sorgusuz sualsiz itaat ettiği korkutucu biriymiş. Bu da çok tehlikeli olduğunu gösterir. Her yıl kulüpler için Eden Hotel'de verdiği ziyafete binden fazla kadınla erkek katılır. Davetliler arasında birkaç polis de olur. Orta Alman'ın tüm polis meclis üyeleri ve bazı siyasetçilerle arası iyidir. Bu da onu nüfuz sahibi yapar. Onunla ilgili bir şeyler yapmayı düşünüyorsan, evlat, dikkatli ol. Adamın dişleri keskindir."

"Teşekkürler. Aklımda tutarım."

"En az Arthur Nebe'ninkiler kadar keskin."

"Bunu neden dert edeyim?"

"Bernie, fazla bağımsız takılma. Bir polis kendi kafasına göre gitmeye başladı mı dostu kalmaz. Dostu tükendiğinde şansı da tükenir."

***

"Peki *sen* hangi cehennemdeydin, Günther?"

Ernst Gennat'ın üzerindeki takım yeni olsa da sinirleri yıpranmıştı. Gözleri kanlanmıştı ve uykusuzdu, yüzü kırmızıydı ve alnında ter birikmişti. Sanki biriyle, belki de benimle dövüşmeye hazırmış gibi, pembe yumruklarını karnının önünde tutuyordu. Hırıltılı ve kalın sesi, ekşi olan, sanki sirke gargarası yapıyormuş gibi tek notadan çıkıyordu.

"Seni arıyordum, Günther. Ajandana göre burada olman gerekirdi ama sen yoktun. İşlerin nasıl yürüdüğünü bilirsin. Eğer bir dava için gidiyorsan, bunu ofisimin dışındaki tabloya yazman gerekir. Böylece siz piçleri takip etmem mümkün olur. En azından teoride öyle."

"Özür dilerim, amirim, ama halletmem gereken bir şey vardı. Eva Angerstein'ın cesedinin bulunduğu yere bir daha bakmak istedim."

"Bir barda içiyor olman daha muhtemel. Ayrıca amirin emrini duymadın mı? Dr. Gnadenschuss yakalanana kadar Winnetou davasını bıraktık. Ayrıca Winnetou bir süredir kimseyi öldürmedi."

"Siz de mi fark ettiniz? İşin aslı, Dr. Gnadenschuss ortaya çıktığından beri katil kimseyi öldürmedi. Belki bu bize bir şey anlatır."

"Bana senin emirlere kulak asmadığını anlatıyor. Şimdi, dinle –hayır, sözümü kesme, çünkü söyleyeceklerim önemli– bir kriminal kiti alıp Friedrichstadt'taki Mosse binasına gitmeni istiyorum. *Tageblatt*'a bir mektup daha gelmiş, bu seferkinde bir de madalya var. Mektupta bir parmak izi de varmış ve dünya ve onun köpeği muhtemel bir delili kirletmeden gidip bakmanı istiyorum. Başeditör Theodor Wolff'u sor. Seni bekliyor. Ayrıca onunla konuşmadan önce de nane şekeri ye. Nefesin birahane gibi kokuyor."

"Diğer gazetelere gitmemiş mi?"

"Bildiğim kadarıyla hayır."

"Garajdan araba alabilir miyim?"

"Hayır. Tramvayla git. Günün bu saatinde daha çabuk gidersin. Ayrıca bu kadar içtikten sonra senin için daha emniyetli. Döner dönmez de Gnadenschuss'un cinayetlerini üstlenenlerden bazılarıyla konuşmanı istiyorum. Şu an hücrede en az beş tane var." Omuz silkti. "Elbette günün birinde bu şubede söylediğimi dinleyen biri çıkacaktır."

Alexanderplatz'dan Potsdam İstasyonuna 8 tramvayıyla gidip oradan da kuzeydoğuya doğru yürüdüm. Mosse yayın grubunun dergi ve gazetelerinden biri, tirajı çeyrek milyonu bulan *Berliner Tageblatt*'tı. Satın almasanız bile, ben de dahil olmak üzere, Berlin'deki herkes bir şekilde *Tageblatt*'ı okurdu; liberalizmle uzaktan yakından alakası olan herkes için onu okumak vazife gibi bir şeydi ve gazetenin sahibinin –Hans Lachmann-Mosse– ve editörünün –Theo Wolff– Yahu-

di olması nedeniyle Almanya'nın muhafazakâr sağcıları ondan uzak dururdu.

Mosse grubun merkezi rüstik duvarları, devasa demir kapısı ve taş tırabzanlarıyla kale gibiydi ve 1919'daki III. Köle Savaşı sırasında sağcı Freikorpsların* orayı alıp tahkim etmesinin nedeni muhtemelen buydu. Hatta şu anda şehrin her bir köşesine gazete dağıtanların kullandığı bir düzine bisikletin beklediği avlusunda, geçmişte birkaç solcunun idam edildiği bile söylenmişti. Yakında birkaç büyük gazete kâğıdı rulosu duruyordu. Sadece orayı görmek bile insanın özgür basının Almanya'da savunulması gereken bir şey olduğunu düşünmesine neden olurdu.

Kalenin kapısındaki kapıcılara rozetimi gösterip içeri girdikten sonra asansörle *Tageblatt*'ın hazırlandığı üst kata çıktım. Devasa bekleme salonunda bir görevli ismimi alıp birini bulmaya giderken ben de arka duvarın dibindeki sıraya oturup ana kapının bitişiğindeki hava basınçlı tüpten bir ağa damlayan pirinç kapsülleri izlemeye başladım. Burada gazetecilik, polislikten çok daha kolay gibi görünüyordu. Görevli nihayet döndü ve onun peşi sıra, trol, gnome ve goblin topluluğunun, dağ kralının huzuruna çıkmak için beklediği gibi, uzun bir koridordan gitmeye başladım.

---

* Almanya'da 18. yüzyıldan sonra genelde kırda oluşturulan düzensiz silahlı birliklere verilen isim. I. Dünya Savaşından sonra Weimar Cumhuriyetinde özellikle komünistlere karşı devlet eliyle örgütlenen düzensiz silahlı birliklere Freikorps denmiştir –ed.n.

Theo Wolff en az o kadar güçlü olmalıydı, sanırım. Siyasi bir parti –Almanya Demokrat Partisi– kuran Wolff, Paris'te Alman elçisi olma teklifini reddedip gazeteci olarak kalmayı tercih etmişti ki bu da Almanya'da gazeteciliğin önemine ne kadar inandığını gösteriyordu. Altmışlı yaşlarında, ufak tefek ve hırçın bir adamdı, odasına girdiğimde Yahudi Düşmanı Hugenberg yayın grubundan geliyor olsam herhalde daha fazla sevinirdi. Bernhard Weiss'ın emrinde olsam da Berlin polisinin pek liberal olduğu söylenemezdi.

Editör masasının etrafında isimleri yüzlerinden daha tanıdık insanlar vardı: Rudolf Olden, Ernst Feder, Fred Hildebrandt, Kurt Tucholsky ve en meşhuru Alfred Kerr.

Wolff ile el sıkışıp diğerleri takdim edilirken başımla selamladım. Sonra da masanın üzerinde geldiği zarf, içindeki madalya ve muhtemelen nüshasını çıkaran kişinin kullandığı daktilonun yanında duran mektubu işaret ettim.

"Bu mu?"

"Evet."

"Ona kaç kişi dokundu, bayım?" diye sordum.

"Galiba üç. Postacı. Sekreterim. Ve ben. Ne olduğunu görür görmez Alex'i aradım."

Alex'ten aldığım cerrah eldivenlerini takıp cebimden bir cımbız çıkardım. Mektubu dikkatle masadan alıp oturdum ve G'si sağa çeken daktiloda mı yazılmış diye baktım. Sonra da mektubu okudum.

Sevgili editör,

Oberbaum Köprüsü yakınında öldürülen Walther Frölich'in katili benim. Onu .25 kalibrelik Browning otomatik tabancayla tek atışla alnından vurdum. Bunu kanıtlamak için, ölünün gömleğinden aldığım madalyayı ve kafasından aldığım kanlı saç tutamını gönderiyorum. Bu sayede bu cinayeti ne kadar sürede işlediğimi ve polisin beni yakalamasından endişe duymadığımı da anlamış olacaksınız. Saçtaki kan grubuna ve gönderdiğim Birinci Sınıf Demir Haç nişanına bakabilirler, böylece doğruyu söylediğimi anlayacaklardır. Kendilerine gazi diyen diğer üç asalağı öldüren de benim ve yaptıklarımdan gayet memnunum.

Elbette bu cinayetlere kolayca son verebilirsiniz. Yalnızca, bu sıçan ve haşereleri sokaklardan temizlemesi için hükümete çağrı yapan bir yazıya ihtiyacınız var. Eğer size kulak verip dediğinizi yaparlarsa – tüm bu haşereleri tutuklayıp şehir dışına çıkararak temiz biçimde onlardan kurtulmalarını ya da onları özel kamplara ya da hastanelere yerleştirmelerini önerebilir miyim? Böylece başkentimizin sokakları tekrar vatanperver Almanların huzur içinde yürüyebileceği hale gelecektir. Halihazırda her sokak köşesinde milli utancımızın canlı nişaneleri dilenirken bu ülkeden nasıl gurur duyabiliriz?

Bir gün, şehirlerini temizlediğim için Almanya bana teşekkür edecek. Berlin'deki engellilerle işim bitince sıra listedeki diğerlerine gelecek; evet, küçük bir listem var – diğer baş belalarını içeren bir liste. Çingeneler belki. Sokak çocukları. Fahişeler.

Masonlar. Komünistler. Veya ibneler – Onları da memnuniyetle öldüreceğimden şüpheniz olmasın.

Bu arada polisin beni yakalaması da mümkün değil, ama sizden, bunu söylememin nedeninin ki-bir olmadığını anlamanızı istiyorum; ben çok zeki değilim, onlar çok aptal. Başında Yahudi Bernhard Weiss'ın olduğu Cinayet Masası, tıpkı kurbanlarım gibi, engelli ve işe yaramaz; şubeyi yönetiş şekline bakınca Bernhard Weiss'ın kafasında da bir delik olduğunu düşünüyor olabilirsiniz. Sizin gazetenizde yayımlanan makalesi hem kötü hem de yanlış. Bu sözümü unutmayın: Gazetecilik adı altında yaptığınız şey, polisi, benim yaptıklarımı üstlenmeye çalışan Berlinlerle meşgul etmekten başka hiçbir işe yaramayacak. Lafımı dinleyin ve onun sözlerine bir daha gazetenizde yer vermeyin.

Kripo'nun ne kadar aciz olduğunu ispat etmek için size kendi parmak izi –benimkini!– gönderdim. Böylece Alex'teki uzmanlar gönderdiğim parmak izini ellerindeki dosyalarla eşleştirebilmek için uğraşabilirler. Boşu boşuna elbette, çok basit bir nedenden: Ben bir suçlu değil, bir vatanseverim. Çok yaşa Almanya.

Heil Hitler.
Sevgilerimle,
Dr. Gnadenschuss

"Saç tutamı nerede?"

Wolff, "Hâlâ zarfında," dedi. "Burada hiç kimse dokunmadı. Mektup Humboldthain'den gönderilmiş."

"Bunu basacak mısınız," diye sordum.

"Biz kilise dergisi değil, gazeteyiz. Ayrıca bu ilk sayfaya layık bir haber."

"Bunu evet olarak kabul ediyorum, değil mi, bayım?"

"Basmamız gerektiğini düşünmediğini görebiliyorum. Ama burası Sovyet Rusya değil, Almanya. Bolşeviklerden farklı olarak biz burada basın sansürü uygulamıyoruz. Okurlarımızın *Tageblatt*'a güvenmesinin nedeni bu. Haber haberdir. Hangi haberi basmayacağımıza karar vermeye başladığımız anda *Pravda*'dan bir farkımız kalmaz."

"Güzel konuşmaydı, efendim ve ben de hemfikirim. Ben sadece haberi mektubu okuyup sindirmemize zaman tanıyacak kadar geciktirmenizi istiyorum. Böylece parmak izini inceleyecek zamanımız olur. Bulmamız durumunda veya başka şey bize yol gösterebilir."

"Ne kadar zaman istiyorsun?"

"Yetmiş iki saat."

"Yirmi dört."

"Kırk sekiz."

"Otuz altı."

"Kabul."

"Başka?"

"Evet. Eğer zahmet olmazsa tabancanın markası ve otomatik olmasından da bahsetmeyin. Okurlarınızdan fazlasını bilmek bizim açımızdan önemli. Haksız mıyım?"

Wolff, "Anlaştık," dedi. "Ya parmak izi? Sence gerçek mi?"

"Ah, gerçek parmak izi, kuşkusuz. Asıl mesele, kime ait olduğu. Emil Jannings, Gösta Ekman ya

da Werner Krauss; Hindenburg da olabilir. Ama iyi bir doktora ait olmadığına hayatım üstüne iddiaya girerim. Nazilerin davul çalıp bayrak sallaması gibi bu adamın da polisin vaktini ziyan etmekten hoşlandığına dair bir his var içimde."

Mektubu cımbızla alıp ince bir dosyanın içine koydum: Zarfla madalyayı da benzer şekilde aldıktan sonra duman altı odada etrafıma bakıp kendime bir soru sordum. Mektup hakkında ne düşündüğümü bilsem de onların ne düşündüğünü merak ediyordum.

"Genelde bu kadar ünlü isimlerle bir araya gelmem," dedim. "Siz centilmen beylerden herhangi birinizin, birinin neden dört engelli adamı öldürmek gibi iğrenç bir şeye kalkıştığına dair bir varsayımı var mı? Gerekçesi nedir?"

Bir ses, "Ciddi misin?" dedi.

"Tabii ki."

"Şimdi mi?"

"Şimdi, şu dakika, evet. Eğer hemen yapabilirseniz memnun olurum. Bakın, binlerce insan sizin görüşlerinize önem veriyor. Yani neden bana düşüncelerinizi söylemeyesiniz? Gazetede ne yazacağınıza dair. Ben bir okur olduğum kadar dinleyiciyimdir de."

Biri, "Zeki birine benziyor," dedi.

Başka biri, "Katili kastetti," dedi biri, "seni değil, çavuş."

Onlar kahkaha atarken ben de gülümsedim. "Pek yakışıklı da sayılmam. Bir dahaki sefere saçımı tarayıp dişlerimi fırçalayacak, temiz bir gömlek giyip kaliteli bir kalemle geleceğim."

Wolff, "Dr. Gnadenschuss'un mektubunda bahsettiği nedenlere gerçekte inanmadığını düşünüyor gibisin," dedi.

"Ben polisim ve inanmadığım çok şey var. Bence mektup sadece ortalığı karıştırmak için. Doğru. Kendince bize duymak istediklerimizi söylüyor. Açıkçası bu abuk sabuk konuşmaların hiçbirine inanmadım."

Wolff, "Elbette bunu basmamızı engellemek için söylüyor da olabilirsin," dedi.

"Hayır, öyle düşünsem bile yapabileceğimi düşünmüyorum. Ama bu tür siyasi açıklamaları daha önce de duydum. Landsberg Hapishanesinde vakit öldürenlerin yazdığı türden bir zırva."

"*Heil Hitler* diye imzalamış. Bilmemiz gereken sadece bu değil mi? Katilin bir Nazi olduğu belli."

Bir diğeri, "Kesinlikle," dedi.

"Öyle olduğunu düşünmemizi istediği kesin," dedim. "Ama neden mektubu sadece bir Yahudi gazetesine gönderdiğini merak ettim. Bildiğimiz kadarıyla diğer hiçbir gazeteye mektup gitmemiş. Ve kabul edelim, baylar, adamın buradakilerle hemfikir olduğu söylenemez. Sanırım hiçbiriniz silah kullanarak şehri dilencilerden temizlemeyi düşünmüyorsunuzdur."

"Tabii ki hayır."

"Bence mektubu size Bernhard Weiss'ın makalesini yayımladığınız ve son mektubun bir Nazi tarafından yazıldığına inanacağınız için gönderdi. Çünkü cani bir Nazinin mektubunu yayımlamak sizin gündeminiz için de uygun, değil mi? Ama kendinize şunu sormalısınız: *Völkischer Be-*

obachter ya da *Der Angriff* bu mektubu yayımlar mıydı? Aslında Hugenberg yayın imparatorluğuna bağlı gazeteler?"

Wolff, "Makul bir soru," dedi.

"Peki, cevabı?"

"Yayımlayacaklarından şüpheliyim."

"Sen bir Nazi değilsin, değil mi, çavuş?" diye sordu Wolff.

"Galiba Landsberg Hapishanesiyle ilgili esprimi anlamadınız."

"Mektubu yazanın bir Nazi olmayabileceğine bizi ikna etmeye biraz hevesliymişsin gibi geldi de."

"Heves mi, hayır, bayım. Ben sadece hakikati öğrenmek istiyorum, hepsi bu. İlk mektupta Bernhard Weiss'ın Yahudi olmasından bahsedilmiyordu. Bir Nazinin bunu söylemeden durması biraz zor."

"Haklı."

"Yeni mektupta da Yahudi olduğundan sadece bir kez bahsedilmiş ki daha işe yarayabilecek zehir saçan kelimelerle değil."

Wolff "Ne demek istiyorsun, çavuş," diye sordu.

"Ben de emin değilim, bayım. Şimdilik elimde bolca soru olsa da yeterli gerçek yok. O tür bir gazetecilik *Der Angriff* için yeterli olabilir, ama benim okumayı tercih ettiklerim için değil."

Kel, at suratlı ve Charlie Chaplin bıyıklı bir adam, "Ben sadece tiyatro eleştirmeniyim," dedi. Bunu söyleyen kişi *Tageblatt*'ın belki de en meşhur yazarı olan Alfred Kerr'di. "Ama soruna cevap olarak söyleyeyim, bu adam hakkında bir şeyler yazmak isterim. Shakespeare bize bu tür bir in-

sanın muhtemelen hayal kırıklığı yaşamış biri olduğunu öğretmiştir. İstediklerini elde edememiştir. Çaresiz bir şekilde, güçlü ve önemli olmak ister. Hepsinden öte söyleyebileceğim de, nefret doludur. Samuel Taylor Coleridge'in *Othello*'daki Iago'dan bahsederken söylediği gibi, nedensiz kötülük. Evet, çavuş, işte senin sorunun bu. Bu adamın muhtemelen bir amacı yok. Sadece kötülük olsun diye kötülük yapan biri olabilir. Maalesef sadece kimin yaptığı gizemiyle değil, hayatın kendisinin gizemiyle de uğraşıyorsun."

Kafamı kaşıyıp başımı salladım. "Teşekkürler, bayım. Sorduğuma memnun oldum."

***

Alex'e dönüş yolunda itfaiye müdürü Walter Gempp ile görüşmek için Berlin İtfaiyesine uğradım. Güler yüzlü, yardımsever bir adamdı ve itfaiyeyi modernleştirmesi ve sol eğilimli Almanya Demokrat Partisini tutması nedeniyle Grzesinski ve Weiss gibilerin doğal müttefiki olmuştu. Gempp'in yanında Linienstrasse itfaiye şefi ve Gempp'in yardımcısı Emil Puhle de bulunuyordu.

"Waldemar Koltz bana senin Wolfmium fabrikası yangını hakkında sorular sorduğunu söylediği için gelmeni istedim."

Klotz, Moabit'teki 7. Bölük'ün itfaiye şefiydi. Angerstein'ın bana Wolfmium fabrika yangını hakkında söylediklerinden sonra onu arayıp kundaklamaya dair delil var mı diye sormuştum.

"Evet, doğru." Yangın hakkındaki bilgiyi Berlinli bir gangsterden aldığımı söylemek istemedi-

ğimden, şüphelerimi henüz Gennat ya da Weiss ile de paylaşmadığımdan, aslında olduğumdan daha ilgisizmiş gibi görünmeye çalıştım.

"Nedenini sorabilir miyim?"

"Rutin soruşturma diyebilirsiniz. Asgari elli işçi öldüğünden Cinayet Masasıyla alakalı bir şey var mı görmek istedim. O yüzden kundakçılık olup olmadığını merak ettim."

"Evet, haklısın. Şüpheye yol açacak hiçbir şey bulamadık. Hiç. Görevlilerimiz yangının sigorta yüzünden başladığından emin. Yangın başladıktan sonra felakete dönüşmesi de kaçınılmazdı. Ampul üretiminde kullanılan oksit –osmiyum tetroksit– son derece yanıcıdır. Ayrıca zehirli gaz üretir ki işçilerin çoğunun ölmesinin nedeni de o. Hatta itfaiyecilerden bazıları da o gaz yüzünden hastaneye kaldırıldı. Wedding'deki Schering şirketi yangınının üzerinden otuz yıl geçtiği ve önceki itfaiye şefi Erich Giersberg de o yangında öldüğü halde şehirde hâlâ yeterli sayıda solunum cihazı yok.

"Günther, sıklıkla Almanya Demokrat Partisiyle ilişkilendirilen biri olarak söylüyorum, ülkemizdeki işçilerin güvenliğiyle yakından ilgiliyim. Çoğu Rus ya da Volga Almanı olsa da Wolfmium'daki işçiler de istisna değil. O yüzden eğer beni herhangi bir cezai ihmal olduğuna inandıracak bir şey bulursan, mutlaka haber ver."

"Peki, efendim."

"Mesela: Berlin borsasındaki bir simsarla irtibatım var. O bana birkaç ay önce Wolfmium'un en büyük rakiplerinden biri olan Osram'a büyük

bir ihale kaptırdığını söyledi. O yüzden yangından önce Wolfmium'un hisseleri yarıya düşmüş. Bunu söylememin nedeni şu: Hamburg Yangın Sigorta Şirketi fabrika sahiplerinin bir milyon marklık talebini kabul etti. Bu da fabrika sahiplerinin borsadaki kayıplarını telafi etmeye yeter. Açıkça görülüyor ki, bu benim soruşturabileceğim bir şey değil, fakat polisten birileri sadece bunun bile soruşturmaya değer olduğuna karar verebilir. Haksız mıyım?"

"Haklısınız, efendim."

***

Günün kalanını Bernhard Weiss'ın *Tageblatt*'taki makalesinden ilham alıp Dr. Gnadenschuss olduğunu iddia eden kişilerle geçirdim. Ernst Gennat'ın, Weiss'ın Gnadenschuss cinayetleri hakkında bir makale yazmasının gerekliliği hakkında yanlış düşündüğüne inanmak zordu. Duyduğum itirafları Engizisyonun bile kabul edeceğinden şüpheliydim ve içgüdülerim bana bu adamları Wuhlgarten'deki tımarhaneye tıkıp onları, tecrübeyle sabit bir yöntem olan, yarım saat hortumla su sıkarak tedavi etmem gerektiğini söylüyordu. Vaktimi ziyan eden bu adamlardan tek aklı başında görüneni, en genci ve muhtemelen de en acayibiydi.

Sadece on beş yaşında olan Sigmar Gröning, Wrangelstrasse'deki, Frölich'in cesedinin bulunduğu yerden yürüyerek on dakika uzakta olan Leibniz Akademik Lisede öğrenciydi. Cesedi bulan öğrencilerden biri de oydu. Gröning'in altın ren-

gi saçları, merhametsiz gri gözleri, geniş bir alnı, kendinden memnun hali, sırıtan bir ağzı ve çıkık bir çenesi vardı. Ismarlama siyah ceket, siyah golf pantolon, uzun bağcıklı botlar giymişti ve kravat ve küçük parlak ucu muhtemelen ruhunu andıran, denizci tarzı siyah bir şapka takmıştı. Kansız, ruhsuz, dik duruşlu – insanların düşmüş melek dediklerinde akıllarına gelen bu olmalıydı.

Sorguladığım diğerlerinden farklı olarak hiç değilse ödevini yapmıştı, gazetede yayımlanan ilk mektubun tüm ayrıntılarını biliyordu. İşin aslı, Gnadenschuss cinayetleri hakkındaki bilgisi benimkine denkti. Ama kimseyi öldürmediğini anlamam zor olmadı; fakat benzer şekilde herhangi birini öldürmekten memnun olacağını da anlamıştım. Yeterince katilin gözlerinin içine baktığımdan bu gencin gözlerinin arkasında yatanı görebiliyordum. Bu kalpsiz canavarla yarım saat geçirdikten sonra eğer gençlik böyleyse ülkenin hali ne olacak diye merak etmeye başladım. Gröning'in on yıl sonraki halini hayal edince, eğer onu polisin zamanını boşa harcamak gibi herhangi bir şeyle suçlamazsam, müstakbel bir avukatla konuşacağım sonucuna vardım.

Babası Reichenberger Strasse'deki Luisen Tiyatrosunun müdürüydü, orta sınıf ailesi Belle-Alliance-Platz'daki konforlu dairelerinde oturuyordu. Muhtemelen iyi insanlardı. Onlara telefon açıp oğullarının Alex'te sorgulandığını söylesem ne tepki vereceklerini merak ettim.

"Sigmar, daktilon var mı?"

"Babamın var galiba. Neden sordunuz?"

"Annen ve baban burada olduğunu biliyor mu?" diye sordum. "Beş cinayeti itiraf ettiğini?"

Aslında dört cinayetti, ama itiraz etmedi.

"Onlarla alakası yok," dedi. "Buraya kendi başıma geldim. Aradığınız kişi benim."

Omuz silktim. "Neden devam etmedin? İtiraf etmesen seni yakalamamız mümkün değildi. Polisleri bu kadar rahat atlatırken neden vazgeçtin?"

Gröning omuz silkti. "Sıkıldım. Çünkü derdimi anlattığımı düşündüm."

"Çok doğru. Çok doğru. Söylemek istemezdim, evlat, ama seni büyük ihtimalle idam edecekler."

"Benim için önemi yok."

"Senin için önemsiz olabilir, ama Plötzensee'deki giyotine götürüldüğünü görmek anneni üzebilir."

"Belki onu kendine getirir. İyice gevşemiş halde. İşin aslı, onun benim ölümümü görmesini istiyorum."

"Düşen baltanın nasıl bir şey olduğunu görmediğin içindir. Ama ben gördüm ve hiç de hoş bir manzara değil. Bir keresinde tıpkı senin gibi sıska bir adam kafasını sadece birkaç santim geri çekti diye bıçak boynunu kesip geçmek yerine kafatasına saplandı. Berbat bir şeydi. Bıçağı kafatasından ancak on beş dakikada çıkarabildik. Bu zaman zarfında da hâlâ sağ olan adam domuz gibi çığlık atıp durdu. İğrenç bir manzaraydı. Az kalsın kusuyordum."

"Beni korkutamazsınız."

"Hep öyle derler, evlat. Ama inan bana, şapkasıyla celladı görür görmez fikirlerini değiştirirler."

Bir sigara yakıp arkama yaslandım. "Peki ya baban? İstersen biraz da ondan bahsedelim."

"Şart mı? Ondan nefret ediyorum."

"Hiç şaşırmadım. On beş yaşında olup da babasından nefret etmeyen görmedim. Ama bence onun çok ilginç bir mesleği var. Tiyatroda bir sürü ilginç oyun izliyordur. Sen de öyle."

Sigaramı işaret edip, "Bir tane alabilir miyim, lütfen?" diye sordu. Elini masanın üzerine koydu; bir kemancıya aitmiş gibi görünen ince, narin ve tırnakları fena yenmiş bir eldi.

"Yaşın tutmuyor."

Gröning dudaklarını ısırdı, belki de hak ettiği saygıyı görmemek onu rahatsız etmişti.

"Pekâlâ, bir sürü oyun izledi mi?"

"Saçma bir soru."

"Öyleydi sanırım. Pekâlâ. O zaman konumuza dönelim, Siggy. Onları neden öldürdün? Bu daha önemli. Katılmıyor musun? Demek istediğim, savcı için raporuma bir şeyler yazmam gerekiyor. Sadece bildik şeyleri yazarsam mahkemede hoş görünmez. *Onları, yapabileceğim için öldürdüm ve bıraktım çünkü canım sıkıldı.* Hiç kimse inanmaz. Zaten buraya gelip itiraf etmenin nedeni de bu, değil mi? Sana inanmamızı istiyorsun, değil mi?"

"Evet."

"Peki, neden yaptın? O beş kişiyi neden vurdun?"

"Mektupta söyledim. Onlar hem topluma yük hem de Almanya'nın utancı."

"Bu zırvaya gerçekten inanmıyorsun, değil mi?"

"Tabii ki inanıyorum. Tıpkı bu ülkenin bir kaderi olduğuna inandığım gibi."

"Sence her şeyin çözümü Hitler mi?"

"Evet, bence Almanya'yı bu içler acısı halinden kurtaracak kişi o."

"Öyle olsun. Sigmar, bence bu seni meşhur yapacak, çünkü senden başka, beş kişi öldürmüş on beş yaşında birini bilmiyorum. Muhtemelen Nazilerin kahramanı olacaksın, çünkü onlar bu tür nihai muharebelere hayrandır."

"İcraat her şey, şöhretse hiçbir şeydir."

Goethe'nin *Faust*'undan yapılan bu alıntıyı duyunca gülümseyip o anda ne yapmaya çalıştığını anladım. Ayağa kalkıp odada dolaştıktan sonra yanına gelip yüzüne duman üfledim. O an en çok istediğim şey, suratına bir yumruk yapıştırmaktı. Hem kendisi hem de Almanya için çok geç olmadan suratındaki kibrin bir kısmını silmek istiyordum.

"Ne düşünüyorum biliyor musun? Bence babanın tiyatrosunda *Faust*'u oynayan aktör gibi sen de rol yapıyorsun. Bu zor rolü –katil rolünü– üstlendin ve pahalı bir avukat gelip seni bu durumdan kurtarana kadar nereye kadar gidebileceğini öğrenmek istiyorsun ve mahkemeye itirafının koca bir yalan olduğunu söyleyeceksin. Kendini Emil Jannings gibi büyük bir aktör olarak görüyorsun. İsmin gazetelere çıkacak ve herkes aptal polisleri nasıl uyuttuğuna hayran olacak. Bunlar tüm aktörlerin gurur duyacağı şeylerdir."

Çocuk kızardı.

"Haklıyım, değil mi? Yoksa okuldan biri seni gaza mı getirdi, Sigmar? Belki de tiyatroda etkilemek istediğin biri vardır? Bir kız falan. Bir aktris..."

"Neden bahsettiğinizi bilmiyorum."

"Bence biliyorsun, evlat. Belki de Paul Krantz gibi, yaptığının yanına kâr kalacağını düşündün. İtiraf etmene rağmen insanlar suratına bakıp senin böyle bir şey yapmanın imkânsız olduğunu düşünecekti. Belki de en fazla, polisin vaktini boşa harcamakla suçlanacağını düşündün. Gerçi iyi bir avukat seni bundan da kurtarır. 'Sayın hâkim, müvekkilim sadece bir çocuk. Aklınca şaka yapmak istemiş. Okulda başarılı ve gelecek vaat ediyor. Ona hapis cezası hükmü verip üniversiteye gitme imkânını elinden almak yazık olur.'

"Peki, senin gibi, değerli vaktimizi harcayan burnu havada çocuklara ne yaptığımızı biliyor musun? Onları polis köpekleriyle birkaç dakika baş başa bırakırız. Böylece sakatlandığında suçu köpeklere yükleriz. Hiç kimse polis şiddeti suçundan bir köpeği hapse tıkmaz."

"Yapamazsınız."

"Denemek ister misin?"

Ayağa kalkıp kulağını tutarak çektim ve iyice döndürdüm. Yorgundum, öfkeliydim ve eve gitmek istiyordum. Her ne kadar onu polis köpekleriyle baş başa bırakmak istiyorsam da bu soytarılığa son vermenin vakti gelmişti.

"Hadi evlat, kaybol."

Onu ayağa kaldırıp sorgu odasının kapısına doğru sürükledim ve ana koridordan geçerken hızlandım. Durumu gören üniformalılardan birkaçı güldü; hiç kimse vaktimizi harcayanları, özellikle de bu kısa şortlu veletleri kimse sevmez-

di. Büyük kapıdan çıkınca *Pifke*'nin kulağını bırakıp kıçına sert bir tekme attım.

"Sakın annenden hasta kâğıdı almadan döneyim deme."

Onun kaldırımda gidişini izlerken kendi okul günlerimi hatırlayıp gülümsedim.

"Hep öğretmen olmam gerektiğini düşünmüşümdür."

***

Weiss ile Gennat'a, "İkinizin de teorimi dinlemenizi istiyorum," dedim. Ofisim akvaryum kadardı ve duvarları cam olduğundan herkesin gözü önündeydim. Yan ofiste telefon çalıyor, açık pencereden sıcak alacakaranlık ve trafik gürültüsü geliyordu.

Gennat, "Bir teoriyi bu sinizm tapınağında inandırıcı yapabilmen için Feuerbach ya da Marx gibi uzun kır bir sakala ihtiyacın var, Günther," dedi.

"İsterseniz sakal bırakırım."

"Faydası olmaz. Teorisi olan polis mahkemeye boş çantayla giden avukat gibidir; elinde delil yoktur ve orada önemli olan da odur."

"O zaman, teori değil. Gerçeklerin yeniden yorumlanması."

"Yine de teori gibi duruyor."

"Sadece dinleyin. Sonra dilediğiniz gibi dalga geçersiniz."

"Ernst, bırak da çocuk konuşsun," dedi Weiss. "Önceden de haklı çıktı."

"Bozuk saat de günde iki kez doğruyu gösterir."

Yanımda getirip çocuk oyuncağı gibi yere bıraktığım engelli arabasını gösterdim.

"Bu *klutz* arabasını Wormser Strasse'deki bir avlunun girişinde, Eva Angerstein'ın öldürüldüğü gece buldum."

Gennat, "Sana o davayı bırak demiştim," dedi.

"Önceden engelli kılığına girerek hödük avcılarına ve hırsızlara gözcülük yapan Prusyalı Emil adında biri tarafından kullanılıyormuş. Duyduğuma göre, engelli bile değilmiş. Arkadaşlarının soyacakları evin önünde durup evin sahibini ya da polisleri gördüğünde de borazan çalarmış. Arabanın neden Eva Angerstein'ın cinayet mahallinde terk edildiğini merak edip Komiser Körner'e sordum. Aynı gece Bayreuther Strasse'nin köşesindeki bir ev soyulmuş. Wormser Strasse avlusuna çok yakın."

Weiss, "İlginç," dedi.

Gennat, "Peki, ne anlatmaya çalışıyorsun?" diye sordu.

"Prusyalı Emil'in Eva Angerstein'ı öldüreni görmüş olabileceğini söylüyorum. Belki onu tanıdı ve Winnetou onu da öldürmeden kaçtı. O tarihten beri de ortalıkta yok."

Gennat, "Yani Winnetou ile Dr. Gnadenschuss aynı kişi mi?" diye sordu. "Tanrım, lanet teorin bu muydu?"

"Evet. Bakın, Dr. Gnadenschuss'un engelli gazileri öldürmeye başlamasından beri Winnetou'nun hiç cinayet işlemediği sizin de dikkatinizi çekmiştir."

"Hakkını vermem gerek, zekice. Tek taşla iki katil. Seni Teitz'ın satış katının müdürü yapmaları gerekir."

"Belki de engellileri, onun Eva Angerstein'ı öldürdüğüne tanıklık eden kişileri ortadan kaldırma umuduyla öldürüyordur. Belki de sonra hoşuna gitti. Belki de bu yönde devam etmeye karar verdi. Nihayetinde Winnetou cinayetlerinin seksle alakası yoktu."

Gennat, "Bir *klutz*'u kafadan vurmakla bir kızı öldürüp kafa derisini yüzmek birbirinden çok farklı suçlardır," dedi.

"Doğru. Ama siz de onun sırf keyif aldığı için öldürdüğünü söylediniz. Bir de, polise işkence etme meselesi var tabii."

Gennat, "Prusyalı Emil *klutz* arabasını Eva Angerstein cinayetini incelemeye gelen polisleri gördüğünde bırakıp kaçmış da olabilir," diye itiraz etti. "Bana bu daha makul geldi. O zaman senin teorin ne olacak?"

"Yerle bir olacak," dedim. "İyi de Winnetou ile Gnadenschuss arasında en az bir kez bağlantı kurmak mümkünken neden sizin açıklamanızı kabul edelim? Bu tür bir sebep sonuç ilişkisinin bize faydası olur."

"Ya da değerli vaktimizi boşa harcar."

Weiss, "İkiniz de haklısınız," dedi. "Ve ikiniz de haksızsınız. Ama polis çalışması böyle bir şeydir zaten. Halihazırda ikinizin de haklı olduğu varsayımından devam etmek mecburiyetindeyiz. Aksi takdirde bu soruşturmanın ilerleyeceğini düşünmüyorum, Ernst. Günther bir süre teorisini takip

etsin ve bizi nereye götüreceğini görelim. Bu konuda bir fikrin var mı, Bernie?"

"Oranienburger Tor yakınlarında, Chausseestrasse'de Sing Sing adında bir kulüp var. Prusyalı Emil diğer çete üyeleriyle birlikte orada içermiş. Oraya gidip ne bulabileceğime bakacağım."

"Bar işi." Gennat güldü. "Tahmin etmeliydim. Tam sana göre."

Weiss, "Orası önceden Café Roland'dı," dedi. "Hiç gitmedim, ama duydum. Başgarsonu Gustav adında bir tefeciydi. Bir yıl kadar önce bir Schupo onun cesedini bulmamış mıydı?"

"Tieckstrasse'de," dedi Gennat. "Ama kazaydı. Şiddetli bir yağmurdan sonra yürürken kaldırımın altındaki açık kablo yüzünden elektrik çarpmış."

Weiss, "Teorini zayıflatma ihtimali olan bir sorum var, Bernie" dedi. "Eğer Dr. Gnadenschuss, Prusyalı Emil'in Eva Angerstein'ın cinayet mahallinden kaçtığını gördüyse, o zaman Emil'in hödük avcısı olduğunu da biliyordur. Bir sahtekâr olduğunu. Öyleyse *klutz* arabasıyla dolaşan engelli gazileri öldürmesinin bir anlamı yok. Neden onlarla uğraşsın?"

"Prusyalı Emil, Berlin'deki tek hödük avcısı değil. Bu adamların çoğunun numara yaptığını herkes biliyor. Dr. Gnadenschuss ilk mektubunda birinin *ismi Lazarus'muş gibi* engelli arabasından kalkıp yürüdüğünü gördüğünü söylemişti. Belki de kalkıp kaçtığını gördüğü kişi Prusyalı Emil'dir. O yüzden sadece *klutz* arabalı adamları öldürüyordur. Belki bu sayede eninde sonunda doğru adamı vuracağını varsaymıştır."

Gennat, "*İddiada bulunmak* yerine neden *varsaymak* kelimesini kullanıyorsun? Ya da *ihtimal vermek*? Hatta *bir varmış bir yokmuş*," diye sordu.

"Aynı zamanda bu adamları temizleyerek halka değerli bir hizmet sunduğu fikrine kapılmaya başlamıştır. Böylece bizimle gazeteler vasıtasıyla dalga geçebiliyor ve şansımız yaver gidene kadar da bu konuda bir şey yapamayacağımızı biliyor. İşin aslı, bu tür bir vakayı çözmek için en çok ihtiyacımız olan şey de şans."

"İşte anlamadığım kısım bu," dedi Weiss. "Bizime dalga geçmek. Neden bizimle dalga geçiyor? Boşa kürek çekelim diye mi yoksa eğlence için mi?"

"Basit," dedi Gennat. "Polisten nefret ediyor. Pek çok insan da ondan farklı düşünmüyor, amirim."

Weiss, "Ben de kalkmış seçimlere katılmayı düşünüyorum," dedi. "Yazık."

Gennat, "Bu zaman zarfında da bizi halkın gözünde geri zekâlı konumuna düşürerek kendi kötü şöhretini yaratıyor," dedi.

Saatime baktım. "Gitsem iyi olacak."

Weiss gülümsedi. "Bernie, bu gece Sing Sing denen çete barına mı gideceksin?"

"Muhtemelen."

Gennat, "Öldürülmesi işten bile değil," dedi. "Fareler bile oradan uzak duruyor."

"Ernst haklı, Bernie. Dikkatli ol. Orada polisleri sevmezler."

"Biliyorum. O yüzden hiç kimsenin bir polisle olacağını tahmin etmeyeceği birini götüreceğim."

"Ah, kimmiş?"

"Bir kız."

***

Rosa Braun, Haller-Revue orkestrasında saksafon çalmayı bitirdikten sonra kulüpten çıkıp Friedrichstrasse'den Oranienburger Tor'a doğru yürüdük. Saat gecenin biri olsa da sokaklar ışığa üşüşen pervaneleri andıran, sıcak yaz havasının tadını çıkaran ve bir sonraki sarhoşluğu bekleyen terli Berlinlilerle doluydu.

Kadın, "Bu gece seni görmeyi beklemiyordum," dedi. "Hele de bu takımla. Nereden buldun?"

"Nesi var?"

"Nesi olduğunu gayet iyi biliyorsun."

"Dedi, erkek kıyafeti giyen kadın.

"Bu benim iş elbisem."

"Benimki de öyle aslında. Gideceğimiz bar katil ve hırsız dolu. O yüzden dikkat çekmememiz gerek."

"Senin kıyafetinin av partisi ya da at yarışı haricinde her yerde dikkat çekeceğinden eminim."

"Aslında iyi tahmin ettin. Birkaç yıl önce, peşinde olduğumuz bir pezevengi bulmak için Hoppegarten'de epey vakit geçirmiştim. Oradakilere benzemek için masrafa yazdırarak bu kıyafetle şapkayı almıştım."

"Pezevenk İrlandalıydı galiba."

"Bravo."

"Demek iş üzerindesin?"

"Öyle de denebilir. Daha doğrusu, birini arıyorum. Fakat seni de davet ederek işle eğlenceyi birleştirmenin güzel olacağını düşündüm. Üstelik masraflar şirketten. Bu arada şimdiden

söyleyeyim, oradayken sakın polis olduğumdan bahsetme. Anladın mı? Nedenini oraya gidince anlarsın."

"Peki, birinin sorma ihtimaline karşı, ismin ne?"

"Zehr. Helmut Zehr."

"Tanıştığımıza memnun oldum, Helmut. Peki, birinin seni tanımasından korkmuyor musun?"

"Ben emniyet amiri değil, sadece bir çavuşum. Ayrıca şu saatte Sing Sing'in gediklileri o kadar sarhoştur ki burunlarının ucunu bile göremezler."

"O mekânın namını bende duydum. Sing Sing'in Berlin'in en tehlikeli barı olduğunu söylerler."

"Doğrudur."

"Peki, oraya gitmek istediğimi nereden çıkardın?"

"Yeşil ruj ve oje süren bir kız tehlikeli yaşamayı da seviyor demektir. Böyle bir renk kombinasyonuyla oraya uyum sağlarsın."

"Bence biz de birbirimize uyduk, ne dersin? Senin İrlandalı görüntün. Benim yeteneğim. Yeşil rujum. Senin yeşil takımın. İnsanlar çift olduğumuzu düşünecek. Gerçi, büyük ölçüde senin yüzünden çok zevksiz olduğumuzu da düşünecekler."

"Bir bir çiftiz. Gerçekten. Sing Sing'deyken birbirine kelepçeli mahkûmlar gibi bir arada olacağız. Uzaktan ters bir şey duyarsan hemen bana söyle."

"Beni korkutuyorsun."

Ona sarıldım. "Rosa, dediklerime uyduğun müddetçe emniyette olursun."

"Ah, taktiğini şimdi anladım İrlandalı. Çok sinsice. Önce beni korkutup sarıldın, sonra kim bilir neler yapacaksın?"

"Bence ikimiz de ne olacağını biliyoruz, değil mi?"

Durup yeşil dudaklarından öpmeye kalktım.

"Hayır, bekle," dedi. "Rujumu berbat etmek mi istiyorsun? Buradan çıktıktan sonra dilediğin kadar öpebilirsin. Ama şimdilik, Tannhäuser gibi davranıp bana bakire prenses muamelesi yapmanı istiyorum. Kabul mü?"

"Anlaştık."

Yürümeye devam ettik. "Sing Sing, Çin'deki bir hapishane değil mi?" diye sordu.

"Hayır, o New York'ta. Ama adının neden böyle olduğunu sorma. Sing Sing'de Old Sparky dedikleri ünlü bir elektrikli sandalye var. Bir takma isimden daha fazlası gibi görünüyor. Bana kulüpte de bir tane olduğu söylendi. Sırf görüntü içinmiş."

"Duyduğuma sevindim."

Rustik kulüp kapısına vardık. Oradaki diğer her şey gibi, pencere parmaklığı ve kapı üzerindeki küçük kapağıyla, bir hapishaneyi andıracak şekilde tasarlanmıştı. Zili çaldım, parmaklıkta bir göz ve hırçın bir yumuşakça gibi görünen bir ağız parolayı sordu.

Güvensiz bir şekilde, "Hitler," dedim.

Birkaç saniye sonra kapının sürgülerinin açıldığını duydum.

"Umarım çıkması da bu kadar kolay olur," diye mırıldandım, sonra içerideki bir kapı daha açılınca dumanlı ve kokulu hava dışarı çıktı.

Kapıdaki fedai yarı insan yarı çoban köpeğiydi. Burnundaki kocaman yara izi yüzünden iki burnu varmış gibi görünüyordu ve kulakları bana doğmamış bir cenini hatırlattı. İlk bakışta insandan çok Frankenstein'ın canavarını akla getiriyordu. Üzerinde gardiyan üniforması, elinde cop vardı, aşırı bira kokuyordu ve sırıttığında kendimi eski bir mezarlığa bakıyormuş gibi hissettim. Kapıyı arkamızdan kapatıp kilitledikten sonra bir garsonu çağırdı. Tümü mahkûm gibi giyinmiş, sırtlarında rakamlar olan kafası tıraşlı garsonlar en az fedai kadar sert görünüyordu. Bizi 191819 numaralı masaya götüren garson, yüzündeki yara izleri yüzünden Potsdam istasyonundaki raylara benziyordu. Ona beş mark verip bize bir şişe Alman şampanyası ile iki kadeh getirmesini söyledim; Henkell şişesi ve iki emaye bardakla hemen geri geldi.

"Burada cam bardak yok, sadece hapishane kupaları var," dedi.

Rakamı makbuza yazıp –191819/22– makbuzu şampanya şişesinin altına iliştirdi.

Hiç değilse şampanya soğuktu. Şampanyaları koyup gergin bir şekilde gülümseyen Rosa ile kadeh tokuşturdum. Bir şey dese de yanımızda oturan adam üzerinde sadece çorap ve jartiyer ile sıkı bir büstiyer giyen bir kıza bağırarak bir şeyler söylediğinden onun dediğini duyamadım; ikisi de marihuana içiyordu. Birkaç saniye sonra kız ağzındaki sakızı tükürüp adamı öpmeye başladı. Adam sürekli Helga diyordu, kızın adının bu olduğunu düşündüm. Sadece bakmak bile o kızın

diğer bir Krakatoa patlamasını atlatacak kadar sağlam olduğunu anlamınıza yetiyordu.

Emaye kupaya rağmen şampanyanın tadı beklediğimden çok daha iyiydi. Rosa da öyle düşünmüş olacak ki ilk kadehten sonra gelip dizime oturdu.

"Hiç değilse artık seni duyabiliyorum," deyip kadehini doldurmama izin verdi.

Rosa'nın vücudunu siper olarak kullanarak etrafı kolaçan ettim. Mekân, ahşap masaları, camlardaki demir parmaklıkları ve garsonun söylediğine göre yankesicileri gözetleyen gardiyanıyla, Plötzensee'nin yemekhanesi gibi tasarlanmıştı. İçerisi Berlin'in ayaktakımıyla dolu olsa da akvaryumun önündeki gazinin verdiği Prusyalı Emil eşkâline uyan birini bulamadım.

En önde siyah perdeli bir sahne vardı, bir kabare sanatçısının oraya çıkıp bizi eğlendireceğini düşünürken bir adam masamıza gelip düşündüğüm şeyi yaptı. Adamın ellerinde pranga vardı.

"İşte," dedi. "Kelepçelere bakın. Gerçek bakır kelepçeler. Hadi millet, kontrol edin."

Kelepçeleri alıp dikkatle inceledim.

"Gerçeğe benziyor," dedim.

"Benzemek mi? Zaten gerçek. Hadi durma, aşkım, bileklerime tak. Dilediğin kadar sıkı yapabilirsin. İşte bu. Hadi, sargı dolamıyorsun. İşte. Şimdi ne düşünüyorsun? Senin mahkûmun oldum mu?"

Rosa başını salladı. "Hapı yuttun, şüphesiz."

Nasıl yaptığını bilmiyorum, ama kaşla göz arasında kelepçelerden kurtuldu ve uzattığı şapkasına para attım.

Biraz daha şampanya içip ortama iyice ısındık. Bitişiğimizdeki adam Helga'ya Moabit Hapishanesinde yattığı zamanı anlatıyordu; başka bir yerde böyle bir şeyden bahsetmezdiniz, ama Sing Sing'de bu, Alman Operasındaki birine Milanolu bir tenor olduğunuzu söylemek gibi bir şeydi.

Kadın, "Hugo, hapiste ne kadar kaldın?" diye sordu.

"Beş yıl."

"Neden?"

"Şiir yazmaktan," deyip güldü.

"Hapiste olmayı hak eden çok şair var."

Bu dediğine itiraz edemeyecek olsam da izlemeye devam edip fikirlerimi kendime sakladım. Sing Sing'de fikirlerinizi kendinize saklamanız elzemdi; müşterilerinden bazıları buluttan nem kapacak türde insanlara benziyordu. Kulübün diğer tarafında çoktan bir kavga çıkmıştı, ama fedai derhal müdahale edip alkışlar ve tezahüratlar eşliğinde iki kavgacının da kafasına copu indirmişti. Bilinçsiz kavgacıları dışarı taşıyıp kaba bir şekilde yola attılar.

Oraya gideli bir saat kadar olmuşken Rosa'ya sahip olma arzusu Prusyalı Emil'i bulma arzuma galip gelmeye başladı; zaten bu saatten sonra gelmesi de zayıf ihtimaldi. Hesabı ödeyecekken gardiyan kılıklı ve makyajlı bir adam sahneye çıkıp düdük çaldı. Neler olacağını bilen bazı seyircilerin alkışlamasının ardından mekân sessizliğe gömüldü.

Şapkasını çıkarıp, "İyi akşamlar, bayanlar ve baylar," dedi. "Sing Sing'e hoş geldiniz."

Daha çok tezahürat.

"Günümüzde pek çok Berlin kulübünde müzik grupları, çıplak kızlar, vantriloklar ve sihirbazlar var. Bazı kulüplerde seks yapanları dahi izleyebildiğinizi duydum. Kimi zaman grup yapıyorlarmış. Daha çok penis, daha çok kadın, daha çok *passe*•. Fakat eğlence dendiğinde Sing Sing onların tümünden farklıdır. Size göstereceğimiz şeyi unutmayacağınıza eminim. Bayanlar ve baylar, lafı daha fazla uzatmadan sizleri tüm Berlin kabarelerinin en büyük yıldızıyla baş başa bırakıyorum. Hep birlikte Old Sparky'ye hoş geldin diyelim!"

İnsanlar tezahürat yapıp ayaklarını ahşap zemine vururken açılan perdenin ardındaki deri kayışlı büyük ahşap sandalye ortaya çıktı. Sunucu sandalyeye oturup bacak bacak üzerine attı.

"Gördüğünüz üzere, bu, New York Sing Sing'deki ve kısa süre önce sigortadan para almak için kocasını öldüren Yahudi ev hanımı Ruth Snyder'ın idam edildiği elektrikli sandalyenin çalışan bir taklididir. Zavallı kadın. Sanki böyle bir şey çok sıra dışıymış gibi. Berlin'de olsa kadına madalya takıp emekli maaşı bağlarlardı."

Tekrar tezahürat.

"Çoğunuz elektrikli sandalyenin asılmanın yerine daha insani bir çözüm bulma gayretiyle kullanılmaya başladığını bilirsiniz. Fakat elektrik her zaman yetkililer ya da mahkûmların istediği gibi

---

• Fr. Bir fahişe ile müşterisi arasındaki cinsel münasebet – ed.n.

çalışmaz. Kimi zaman elektrik fazla olduğundan mahkûm alev alır; kimi zaman da az geldiğinden mahkûm ölmez ve tekrar elektrik vermek gerekir. Haliyle tümü para meselesi olup sonuç da mahkûmun elektrik faturasını ödeyip ödemediğine bağlıdır. Neyse ki Sing Sing Kulübün Berlin Elektrik Şirketiyle bir sıkıntısı yok. Gerçi her zaman kendi paramızla değil. Ama öderiz, çünkü Old Sparky ile eğlenebilmeniz için elektrik şart.

"Evet, şimdi gecenin en özel zamanı, sahneye gelip bize katılacak birini ve elektrikli sandalyede infazı gerçekleştirecek gönüllü istiyorum. Bundan daha büyük bir eğlence olabilir mi? Keşke Reichstag'daki siyasetçilerimiz de bu tür şeylere gönüllü olsa, değil mi? Çünkü o şerefsizlerin hak ettiği bu. Evet, bir gönüllü var mı? Hadi bayanlar ve baylar, çekinmeyin. Old Sparky kendi tarzında merhaba ve iyi akşamlar demek için bekliyor.

"Gönüllü yok mu? Aslında şaşırdım diyemem. Old Sparky herkeste çekingenlik yaratır. Nihayetinde diğerlerini eğlendirmek için sandalyede kızarmak basit bir şey değil. O yüzden genelde kurayla seçeriz. Evet, bayanlar ve baylar, makbuzunuza bakarsanız üzerinde bir numara olduğunu göreceksiniz. Ben rasgele bir numara seçerken lütfen siz de numaranızın ne olduğuna bakın."

Sunucu, elini üzerinde SWAG yazan büyük torbanın içine sokup bir kâğıt parçası çıkardı ve üstünde yazanı okudu: "Gecenin kaybeden numarası 191819/22."

Hayretle ve dehşet içinde, numaranın bana ait olduğunu gördüm ve tam makbuzu atıp kapıya

yönelecekken numarayı çoktan gören Hugo'nun arkadaşı Helga sunucuya beni işaret etti.

Heyecanla, "İşte burada," diye bağırınca herkes bana baktı. "Hükümlü burada, yanımda oturuyor."

İçimden Helga'nın boynunu koparmak gelse de ona gülümsedim. Çaresizdim. Neşeliymiş gibi yapıp Sing Sing'in bu nahoş eğlencesine iştirak etmekten başka seçeneğim yoktu. Alkışlar eşliğinde sahneye doğru giderken görünmez eller beni sahneye itip çekmeye başladı. Sunucuya yaklaştığımda Rosa'ya baksam da benim tedirginliğimden gürültülü ve sadist bir şekilde keyif alan hemşerilerimin terli suratları haricinde bir şey göremedim. En arkadakiler bile dünya üzerindeki son dakikalarımı kaçırmamak için ayağa kalkmış olduğundan, ister istemez, binlerce Berlinlinin izlediği Neuer Markt'taki halka açık idamları hatırladım.

"İsmin ne, evlat," dedi sunucu ben onun yanına çıkarken ve beni sandalyeye oturttu.

"Helmut Zehr," dedim.

Yasadışı absent kokan sunucu, makbuzu elimden alıp sanki kulübe olan borcumu silermiş gibi yırtıp attı. Mahkûm garsonların en irilerinden ikisi kollarımı ve ayaklarımı sandalyeye bağlamaya başladı; biri pantolon paçalarımı sıvayıp ayak bileklerime, sanki gerçekten de bana elektrik verecekmiş gibi soğuk metaller taktı. İşte o anda tuğla duvardaki büyük H-şalterlerini ve deri eldivenlerle yanımda duran adamı fark ettim. Benim haricimde, yüzü gülmeyen tek kişi oydu.

Sunucu, "Pekâlâ, Helmut," dedi, "bilmeme ihtimaline karşın, bunun nasıl olacağını anlatayım. Bir alkışmetre var, sandalyedeki gösterin ne kadar gerçekçi olursa, bu gece buradan o kadar çok parayla gidersin. Bu arada performansına destek sağlaması için ellerine ve ayaklarına biraz elektrik vereceğiz." Sırıtıp ekledi: "Tabii sağ çıkabilirsen, çünkü herkes başaramıyor. Arada bir terslik olur ve sandalyede oturan kişi gerçekten kızarır. Fakat sadece hak ettiğinde."

Sunucu geriledi ve iki garsonun el ve ayakların bağlandığına dair işaret vermesinin ardından, bağırmadan önce, seyircilerin susması için ellerini kaldırdı. Eldivenli adama, "Birini indir," dedi. Celladım H şalterlerinden birini indirdi ve kulübün ışıkları birden daha da aydınlanırken sunucu gür ve yargılayıcı bir sesle tekrar bana hitap etti. Suratına yumruk atmak istesem de kayışlar bana mani oldu.

"Helmut Zehr: Alman Yüce Mahkemesinin üç hâkimi seni ölüme mahkûm etti. Cezan infaz edilmeden önce söylemek istediğin bir şey var mı?"

Sing Sing seyircileri ölüm fermanımı öyle heyecanla karşıladı ki gerçeğini de aynı coşkuyla izleseler şaşırmazdım.

"Hadi uzatmayın," diye mırıldandım.

"Prusya devlet kanununa göre, ölene kadar vücuduna elektrik verilecek. Tanrı ruhunu affetsin."

Kısa bir sessizlikten sonra sunucu, "İkinciyi indir," dedi ve eldivenli adam ikinci şalteri indirdi. O esnada kulübün ışıkları titredi ve uzuvlarımda beni rahatsız edecek kadar güçlü bir elektrik

hissettim. Bu rezil hadiseyi olabildiğince çabucak sona erdirip kulüpten gitme isteğiyle bağırdım ve biraz çırpındıktan sonra ölmüş gibi yaptım. Ardından sandalyenin altında patlayan duman bombası yüzünden son bir kez zıpladım ve her şey sona erdi.

Sunucu, "Bayanlar ve baylar," dedi, "karşınızda Helmut Zehr."

Beni sandalyeye bağlayan kayışlar açılınca güçbela ayağa kalktım, çılgın alkışlar karşısında elimi kaldırıp selam verdim.

Sunucu, "Eğilerek selamla," dedi. "Helmut, gayet iyiydin."

***

Sing Sing Kulübün dışında duvara yaslanıp, Berlin'in o kısmında temiz hava adına ne kaldıysa, içime çektim. Titreyen ellerle bir sigara yakıp ağzıma götürürken kibritlerin kalanını da yere döktüm. Rosa endişeyle bana baktı.

"Bu geceyi kolay kolay unutmayacağım," dedi.

"Ben de öyle."

"Bir an için gerçekten öldüğünü zannettim."

"İnan ben de aynısını hissettim. O sandalyede gerçekten elektrik var."

"Şimdi iyi misin?"

"Fena değilim. Orada olanlar hatıralarımı tetikledi diyebilirim. Bir keresinde, cephedeyken boğazıma kadar çamur dolu bir mermi çukurunda sıkışıp kalmıştım. Ellerimi ve ayaklarımı oynatamıyordum ve boğulacaktım. Sürekli rüyalarımda onu görürüm. Kaçamayacağımı. Öleceğimi.

On yıldan sonra aştığımı düşünebilirsin ama yapamadım. Genelde fazla etkilemese de arada bir sanki dün olmuş gibi tekrar, her anını sanki canlı canlı yaşıyorum." Sigaramdan derin bir nefes aldım. "Bir dakikaya düzelirim. Aslında düzeldim bile."

"Zarfta ne var?"

Elimdeki zarfa baktım; Sing Sing'in kapısından çıkarken biri elime tutuşturmuştu. "Galiba ücret," dedim. "Performansım için. Seni buraya getirmemeliydim, özür dilerim. Çok kötüydü."

"Bence yaptığın hatanın bedelini fazlasıyla ödedin, Bernie."

Gülümsemeye çalıştım. Sanki yapıştırıcı sürülmüş gibi, yüzümde bir gerginlik hissediyordum.

"Hadi," dedi. "Bir taksi bulalım da seni eve bırakayım."

***

Ama akşam henüz bitmemişti. Fazla uzaklaşamadan, üstü açık yepyeni bir Mercedes kenara çekti ve krem rengi kapısından kısmen tanıdığım bir adam bana baktı.

"Hey. Helmut Zehr. Araba lazım mı?"

"Evet," dedim.

"Atla," dedi ters bir şekilde.

Bu, Eva'nın babası Erich Angerstein'dı.

Kapıyı açıp isteksiz görünen Rosa'ya başımı salladım. "Sorun değil," dedim. "Birbirimizi tanıyoruz denebilir."

Galeri kokan arabaya bindik.

"Nereye?" diye sordu.

"Nollendorfplatz," dedim.

"Güzel. Yolumun üstünde."

Koca araba sarsılmadan hareket etti. Bir süre sonra Angerstein, "Sana biraz schnapps lazım gibi," dedi. "Torpido gözünde bir şişe var."

Angerstein'ın içkisinden birkaç yudum aldım ve başımı sallayarak teşekkür ettim. Üzerinde tek sıra düğmeli şık bir ipek takım, kaliteli beyaz gömlek ve yeşil ipek kravat vardı. Sadece elindeki deri eldivenler biraz uygunsuz görünüyordu. Belki araba çalıntıydı. Belki de sadece her yere parmak izi bırakmak istemeyen biriydi.

"Çıktığınız yerin çete barı olduğunu biliyor muydun?" dedi.

"Elbette."

"Hangi akla hizmet oradaydın?"

"Orada mıydın?"

"Tüm lanet şeyi gördüm. Sen ve Old Sparky. Seni sadece benim tanıdığıma şükret yoksa gerçekten kızartırlardı."

"Abartıyorsun."

"Öyle mi?"

"Sana polis olduğumu söylemeseydim, senin gözünde sıradan biri olacaktım. Rosa, bu Erich Angerstein. Kendisi gangsterdir, ama rahat ol. Menfaati olmadığı müddetçe bir sineğe bile zarar vermez."

"Bay Angerstein, tanıştığımıza memnun oldum. Sanırım."

"Sakin ol tatlım, ısırmam. Özellikle de yeni bir araba sürerken."

"Güzel. Bu arada, ne bu? Mercedes Getaway mi?"

"Ah, Günther, bu kız hoşuma gitti. Bence bırakma, çünkü çok cesur."

"Benden daha cesur galiba."

"Olabilir. Bak, Günther, o kulübün sahipleri, polislerden, para kaybetmekten bile daha çok nefret ederler. Acaba kim olduğunu söylesem ne olurdu?"

"Ben kızının katilini bulmaya çalışırken neden böyle bir şey yapasın?"

"Belki de haklısın, ama hâlâ neden oraya gittiğini anlamış değilim."

"Birini arıyorum. Potansiyel bir tanık."

"Kızımın cinayetinin tanığı mı?"

Bu konuda fazla konuşmak istemedim. İstediğim son şey, Angerstein'ın Prusyalı Emil'i bulup kendi başına sorgulamasıydı çünkü işin sonunun nereye varacağı belli olmazdı.

"Emin değilim. Her şey onu bulduğumda bana söyleyeceklerine bağlı. İşe yarar bir şeyler biliyor olabilir, ama belli olmaz."

"Bulmana yardım edebilirim."

"Olabilir."

"Bu *Fritz*'in adı var mı?"

"Evet ama sana söylemeyeceğimden emin değilim."

"Neden?"

"Hile yapıp kendi hesabına arayabilirsin, hatta bulabilirsin bile. Senin gibi eğitimi ve birikimi olan birinin onu bulması beni şaşırtmaz. Sonra sabırsızlanıp doğru soruları soramadığından yanlış cevaplar alabilirsin."

"Ne demek istediğini anladım."

"Bak, bu koşullarda, müdahale etmek istediğin seni suçlayamam. Ama eğer edersen, soruşturmanın lehine olmaz."

"Peki, söz verirsem?"

"Yapma, sen bir Prusya subayı değil, Berlinli bir gangstersin."

"Yani sözümün kıymeti yok mu?"

"Olabilir. Bak, seni tanımıyorum, ama ben şüpheci hıyarın tekiyimdir. Cazibemin sırrı da bu."

"Sana daha önce de söyledim. Kızımın katilini yakalamana yardım etmek istiyorum."

"Tamam, anlıyorum, fakat ben bu *Fritz*'i mahkemeye çıkarmak isterken sen öldürmek istiyorsun."

"Uzun vadede farkı ne?"

"Aslında yok. Ama benim vazifem doğru kişinin kellesini kaybetmesini sağlamak."

"Yani bana ismini söylemeyeceksin."

"Nasıl söylerim bilmiyorum."

Angerstein iç çekti. "Satrançta bunun bir adı var. Oyuncular birkaç saat oynadıktan sonra hamle yapamaz hale gelir ve kazanan ya da kaybeden olmaz."

"Vakit kaybı mı?"

"*Pata*. Yoksa hiç satranç oynamadın mı?"

"Oynadım tabii ki. Hamlet de oynadım, ama kazanamamak ya da seninle kaybetmek vicdanımı rahatsız etmez, Bay Angerstein. Bu şehirdeki tek muhbir sen değilsin. Dedektifler kendilerine muhbir bulmakta zorlanmaz."

"Öyle, ama inan, bulup bulabileceğin en iyi muhbir benim. Berlin'de benim bilmediğim bir

suç yoktur. Gerçek şu ki, o şerefsizin yakalanmasını isteyen tek ben değilim; bağlı olduğum karteldeki patronların tümü bunu istiyor. Bu tür katiller işleri kötü etkiler. Tüm polisler onun peşinde ve bu yüzden bulmaları gerekenden fazlasını bulabilirler."

"Evet, buna inanırım. Ama dediğim gibi, Bay Angerstein, ben kolay güvenen biri değilim. Bana düşünmem için para ödemiyorlar. Kar yağdığında evde durmam gerektiğini bilirim. Günümüzde bu kadarı dedektif olmak için yeterli."

"Bence söylediğinden çok daha zekisin. Üstelik kıyafetinin gösterdiğinden daha da zeki olman gerekiyor. Günther, ait olduğum çeteye ettiğim yemine göre, yoldaş üyelerin yararına, polislere kazık atmaya mecburum. Ama sana öyle yapmadım, ki bunun kıymetini bilmen gerek."

"Bunun da bir ismi var mı?"

"İyi niyet nişanesi diyebilirsin. Neden tereddüt ettiğini anlıyorum, fakat o şerefsizi yakalamanı gerçekten de istiyorum. Sadece ben ve Eva için değil, öldürdüğü ve öldüreceği herkes için de bunu yapman gerekir. O yüzden bana bir şans ver, sana yardım edeyim. Berlin yeraltı dünyası senin gibi bir polis için açacağı olmayan bir sardalye konservesi gibidir. Ama benim bağlantılarımla bu balığı çok geçmeden yakalarız."

"Bizi eve bırakmayı teklif ettiğinden beri söylediğin ilk makul şey bu oldu."

"Peki, bana araştırmam için bir isim verecek misin?"

"Hâlâ karar veremedim."

"Peki, düşün bakalım, polis, biz buradayız."

"Beni aceleye getirme. Kafam hâlâ Çin santrali gibi."

Nollendorfplatz pahalı bir arabanın içinden çok daha güzel görünüyordu. Yeni bir üstü açık Mercedes, jantları ve elde dikilmiş deri döşemeleriyle görmeye değer bir manzaraydı. Egzozu bile güzel kokuyordu. Angerstein bir elindeki eldiveni çıkarıp ipek takımının cebine uzandı ve çıkardığı kartı manikürlü eliyle bana uzattı. Üzerindeki kabartmada Teltow Canal, Lichterfelde'de bir adres, telefon numarası ve isim vardı. Suç işleyen bedelini öder derler, ama ikramiye epey iyi görünüyordu.

Rosa ile arabadan indim. Sonra da Mercedes'in sürücü camına eğilip, "Prusyalı Emil," dedim.

"O kadar mı?"

"Adam hödük avcısı ve torbacı. Engelli gazi taklidi yapıyor. Ama çoğunlukla hırsızlara gözcülük yapıyor. *Klutz* arabasıyla bir evin dışında durup polis görürse borazan çalıyor. Kızının öldürüldüğü gece civardaki evlerden biri soyulmuş."

"Peki Sing Sing'e neden gittin? Onunla iş yapan biri var mı diye öğrenmek mi istedin? Senin bu kadar uzun yaşaman mucize, Günther."

"Hem gözüm hem de kulağım var. Aramaya gittiğim kişi uzun boylu, zayıf, asker tipli ve boynunda üzerine şarap dökülmüşe benzeyen bir leke var. Biz dedektifler buna eşkâl deriz. Belki duymuşsundur."

"Fazla değilmiş."

"Polisken bazen elindeki bundan ibarettir, Bay Angerstein. Arada denemelisin."

***

Gömleğimin yaka düğmesini açarken ellerim hâlâ titrediğinden Rosa'dan yardım istedim.

"Bırak, ben hallederim."

Erkek elbisesi giymiş birinin soyunmama yardım etmesine izin vermek tuhaf bir his olsa da o da soyunup yanıma uzandığında, kadına, çok daha fazla benzediği için bu sorun ortadan kalktı – narin ve uzun saçları o sıkı topuzdan kurtulup zarif sırtından aşağı bir şelale gibi dökülmüştü. Gözlerinde şefkat vardı. Büyük bir şok yaşamış olsam da gerçek Sing Sing'de Bayan Snyder'ın yaşadığı kadar büyük bir şok olmadığından kendimi sahtekâr gibi hissettim ve neredeyse vücudumun verdiği tepki yüzünden özür dileyecektim. Hâlâ, Galvani elektrotları değdirilmiş kurbağa bacakları gibi seğiren kaslarımı göz ardı edemiyordum. O yanımda olmasaydı, muhtemelen masamın çekmecesindeki rom şişesini bitirmiştim.

"Sorun yok," dedi nazikçe. "Artık hepsi geçti. Yanımda güvendesin. Uzan ve gözlerini kapat."

Saat sabahın dördünü geçmişti ve cam ardına kadar açık olsa da içerisi çok sıcaktı; bir süre yorgun ve terden parlamış halde çarşafın üzerinde uzanıp şehrin yavaş tempolu senfonisini dinledik, sigara içmeye ya da birbirimize dokunmaya mecalimiz kalmamıştı, ama söylemeden bile tüm bu gizem için başka bir zaman olacağını biliyorduk. Bir yerlerde bir at arabası erkenden

teslimata çıkmıştı; iki kedi, oynadıkları satranç oyununda açmaza girmişti; uzaklarda bir mavna Spree'de giden bir dinozor gibi bizi varlığından haberdar ediyordu.

İkimiz de konuşmadık ve bir an için boşluğa uzanıp kusursuz masumiyete dokunduğumuzu düşündüm. Bir süre sonra bedenimden ayrılıp yükselerek aşağıda birbirine sarılmış sevgililere baktım ve Rosa'yı benden çok daha güzel ve cazip kılan küçük farkları hayranlıkla izledim. Dudaklarımın anlaşılmaz aşk sözleri sarf etmek için hareket ettiğini görsem de söylenmesi gereken hiçbir şey olmadığından sessiz kalmaya devam ettim. Sonunda Rosa sonunda esneyip "Bernie, neden bu kadar tuhaf hayatlarımız olduğunu düşünmüyor musun hiç?" diye sordu ve başını göğsüme koyarak uyudu.

Bu, inkâr edilemez bir şeydi ve tek nedeni, o gece olanlar da değildi. Hayat o kadar hızlı hareket ediyordu ki kimi zaman her şeyin kontrolden çıktığını düşünmemek mümkün değildi; Berlin'de üstü açık, sürücüsüz arabalarla şehri dolaşıyormuş gibi, kendi ürünümüz olan bilinmeyen bir felakete doğru gidiyorduk.

***

Bernhard Weiss, Sing Sing'de geçirdiğim geceyi dinledikten sonra başını iki yana salladı.

"Cüretkâr bir teşebbüs," dedi. "Denediğin için de seni takdir ettim. Fakat başarısız olduğun için kendine yüklenme. Asıl önemli olan, yaptıklarının ardında yatan düşünce. Kulübe gittiğinde ola-

cakları tahmin etmen mümkün değildi. Alman mizahının kurbanı olman talihsizlikten başka bir şey değil. Şahsen ben anlamıyorum. Bence bu tür şeylerin ürünü olan kahkahalar modern hayata karşı bir çığlıktır, insanın geçmişte kendisini rahatlatan tüm mutlaklıklarla bağını kesmesidir – Tanrı, gelenek, vatan sevgisi. O kahkahaların amacı varoluş krizini gizlemektir."

Yüz ifademi kontrol etmeye çalıştım; daha önce de uydurduğunu duymuş olsam da artık kendini aşmıştı. Ona insanların çoğunun sadece şerefsiz ve durumun da bundan ibaret olduğunu söylemek istedim, ama sabah içtiğim bir ya da iki kadeh yüzünden ağzımı kapatsam daha iyi olur diye düşündüm; vatandaşlarımızın ahlaki değerleri hakkında amirimle tartışmak istediğim son şeydi.

"O kadar geç saate kadar ayakta kaldığından yorgunsundur, Bernie. Kahve ister misin?"

"Hayır, amirim, teşekkürler."

"Evet, hava pek kahveye müsait değil. İstersen su da var."

"Hayır, amirim, teşekkürler."

Ayağa kalkıp açık pencereye gitti. "Düzgün çalışan bir vantilatör gönderebileceklerini düşünüyorsundur. Masamdaki bir işe yaramıyor. Böyle sıcak bir havada affedilir gibi değil."

Weiss'ın sadede gelme yavaşlığı beni sinir etti. Lindner'in koltuğunu Kurt Reichenbach yerine bana verdiğine pişman olup polis disiplini hakkında bir nutuk çekerek beni Cinayet Masasından Ahlak Masasına geri göndereceğinden şüphe ediyordum.

Masasına dönüp küllükten purosunu aldı ve oturmadan tekrar yaktı. "Söyle, Bernie, Klein ve Nebbe davasını hatırlıyor musun?"

"Berlin'de onu hatırlamayan yoktur."

"Stettinli Alfred Döblin adındaki bir yazarın o dava hakkında yazdığı bir makaleyi okuyordum. Sana da okumanı tavsiye ederim. Kriminalistikle ilgili herkesin de okuması gerekir. İçinde gazete haberleri, mahkeme kayıtları, doktor ifadeleri, her şey var. Fakat amacı, olup bitenleri ilgi çekici hale getirmek değil, açıklamak."

"İki kadın bir kocayı zehirleyip diğerini de zehirlemeyi denemiş," dedim. "Bunun anlaşılacak ya da açıklanacak tarafı ne? Suç her lisanda suçtur."

Weiss küçük bir not defteri çıkarıp itirazımı duymazdan gelerek sesli bir şekilde okumaya hazırlandı.

"Kitaptaki bir bölüm özellikle dikkatimi çekti. Şöyle diyor: *Onların –katillerin– düzenli olarak gezdiği sokaklarda gezme isteğim vardı. Benzer şekilde o iki kadının tanıştığı barlarda da oturmak istiyordum. İçlerinden birinin evine gidip onunla bizzat konuştum, dahil olan diğerleriyle de konuşup onları gözlemledim.*"

"Bence anlaşılacak pek bir şey kalmadı," dedim. "Altı yıl önceydi."

"Döblin bu makaleyi 1924'te yazdı. Ayrıca fikrine katılmıyorum. Onun yaptığı, bir toplumda suç olmayanın nerede bitip suçun nerede başladığını anlamaya yönelik cesur bir çalışma. Fakat beni asıl ilgilendiren elde ettiği sonuçlar değil de soruşturma yönteminin bütünü."

Başımı salladım. Dava hakkındaki gerçek görüşlerimi söylememek için elimden geleni yapardım ki bana göre lezbiyen bir çift olan Ella Klein ile Margarete Nebbe mahkemede aldıkları mahkûmiyetten çok daha sert bir cezayı hak etmişti; Alex'te onların düşen baltayı hak etmediğine inanan tek polis yoktu. Arsenik her evli ve mutlu erkeğin en büyük kâbusuydu.

"Biliyor musun, Bernie, bu makalenin yeni bir tür dedektiflik çalışması için bir ilham kaynağı olacağını düşünüyorum. Suç mahallinde delil arayıp tanıklardan ifade almaktan daha fazlası."

"Ne gibi?"

"Dün gece senin yaptığın şey gibi. Bir suçu insanların arasına karışarak gizlice soruşturdun. Sokak düzeyinde. Benim bahsettiğim dedektiflik işte bu. Günümüzde Scotland Yard da dahil olmak üzere bunu yapan yok."

"Amirim, ben hâlâ anlamış değilim."

"Mesele şu. Dedektiflik denen şey, soruşturmalarda bizim suçlulardan daha iyi olduğumuz varsayımı üzerine kuruludur. Öyle değil mi?"

"Evet."

"Biz suçluların seviyesine inmeyiz. Ama bence bu noktada büyük bir avantajı kaybediyoruz, çünkü kimi zaman yapılması gereken tam olarak budur. Bir suçu çözmek için bazen *re*aktiften ziyade *pro*aktif olmak gerekir. Suçun işlendiği her katmanı araştırmamız gerekir. Anladın mı? Onun parçası olmak yerine o dünyada olmalıyız."

Dudağımı ısırıp tırnaklarıma baktım. Bir okul müdürünün karşısındaki, anlatılanlara kafası

basmayan bir talebe gibiydim. Bir sigara yakıp nefes çektim; keşke Weiss'ın konuşmasını sona erdirmek de bu kadar kolay olsaydı; şimdilik sözleri zihnimde bir kıvılcım yakamamıştı. Artık kovulmayacağımdan neredeyse emindim. Ama ders mi dinliyordum yoksa laf olsun diye sorulan sualler dizisi mi, bilmiyordum.

"Hâlâ içiyor musun, Bernie? Gerçi içtiğin belli, çünkü hâlâ kokusunu alıyorum. Burası Lutheryan kilisesi değil, biliyorum ve polisler mesai sırasında içebilirler, ama acaba kontrol edebiliyor musun?"

"Edebiliyorum."

Weiss anlayışlı bir ifadeyle başını salladı. "Çünkü düşündüğüm şeyi yapabilmen için aklının başında olması gerekiyor."

"Hayatınızı kurtardım, değil mi?"

"Evet, kurtardın. İşte o nedenle bu işe en uygun kişinin sen olduğunu düşünüyorum. Bir şeyler yapmamız gerek. Dr. Gnadenschuss'u yakalamamız için bakan büyük baskı yapıyor. Şu anda yapmakta olduklarımız da yeterli görünmüyor." Durup puro dumanının ardından bana baktı. "Ne düşünüyorsun?"

"Dürüstçe mi? Açıkçası, tekrar öldürene kadar, onu yakalama ihtimalimiz olduğunu düşünmüyorum. *Berliner Tageblatt*'a gönderilen mektubun üzerindeki parmak izi, bildiğiniz üzere, kayıtlarımızdakilerle eşleşmedi. O yüzden yeni bir cesede kadar yapabileceğimiz hiçbir şey yok."

"Yine de bir şeyler yapmaya mecburuz, çünkü başka seçeneğimiz yok."

"Aklınızda ne var?"

"Öncelikle reddetmekte serbest olduğunu söyleyeyim. Kesinlikle senin aleyhine olmaz. Gerçi genç ve hevesli olduğundan muhtemelen düşünmeden evet diyeceksin. Ama yine de iyi düşünmeni tavsiye ediyorum, çünkü sana teklif edeceğim şey biraz sıra dışı. Senden av yemi olmanı isteyeceğim. Kısacası, senden Eva Angerstein'ın cinayet mahallinde bulduğun *klutz* arabasını kullanarak zavallı bir engelli gazi taklidi yapmanı istiyorum. Yani Prusyalı Emil'in yaptığını yapacaksın. Evet, Dr. Gnadenschuss'un seni öldürmeyi denemesi ümidiyle senden *klutz* kılığına girmeni istiyorum. O seni öldürmeye kalkıştığında da onu rahatlıkla tutuklayabilirsin. *In flagrante delicto* [suçüstü]. Tabii kabul edip etmemek sana kalmış."

Weiss gülümsemiyordu, şaka yapmadığını anlasam da söylediği şakadan farksızdı.

"Bu yüzden bir süre sokakta yaşaman, tren istasyonu dışında dilenmen ve hatta barınakta kalıp orada yiyip içmen, yıkanmaman, hatta biraz suiistimal edilmen gerekebilir. Bu zaman zarfında bir yandan da seni öldürmeye çalışan birini yakalamaya gayret edeceksin."

"Eğer amacımız Dr. Gnadenschuss'u yakalamaksa kabul ediyorum."

"Emin misin?" Düşünceli biçimde bana baktı. "Evet, eminsin galiba. Haliyle gerçek bir *klutz*'a benzemek için biraz yardım alman gerekecek. Sana bir üniforma ve engel lazım. Bir oyunda aktörmüşsün gibi. Bulduğun *klutz* arabası işine yarar, çünkü gerçekte engelli olmayan biri için ya-

pılmış. Kalanı içinse seni Schiffbauerdamm'daki Neues Tiyatrosunda bulunan bir dostuma göndereceğim. Kendisi Brigitte Mölbling adında bir makyöz ve kostümcüdür. *Metropolis* filminde çalıştı. Tabii eğer gerçekten yapmak istiyorsan, Bernie."

"Denemek istiyorum, amirim. Dediğiniz gibi, bir şey yapmamız gerek."

"Güzel, güzel."

"Ernst bu planla ilgili ne düşünüyor, efendim?"

"Ona söylemedim. Başka kimseye söylemeye niyetim yok ve sen de söyleme. Ne kadar az kişi bilirse o kadar iyi. Sanki sergideymişsin gibi diğer polislerin gelip sana bakmaya başlaması hiç iyi olmaz. Ya da gazetelere dedektiflerden birinin kılık değiştirdiği haberini uçurabilirler. Ernst'e sen içkiyi bırakana kadar sana izin verdiğimi söyleyeceğim. Aslında fena fikir de değil. Sen dilenmeye başladıktan sonra arada bir ziyaretine gelip şapkana birkaç kuruş koyarım."

***

Görevime başlamak için ayrılmadan evvel Alex'teki ticari usulsüzlüklerle ilgilenmek için yeni kurulan şubeye baktım. Weiss'ın kurduğu şubenin başında Ulrich Possehl yer alıyordu. İyi ve saygıdeğer bir memurdu, savaştaki başarıları müthişti. Fakat halihazırda tatilde olduğundan, yerine, ondan tümüyle farklı Dr. Alfred Jachode bakıyordu. Avukatlık ve muhasebe eğitimi almıştı ve ofisinde bu alanlarla alakalı kitapları bulmak

mümkündü. Ayrıca Stahlhelm* destekçisiydi ve bu örgütün parti siyasetinin üzerinde olması gerekse de üyelerinin çoğu siyasi görüşlerini açıklamaktan kaçınmazdı – hatta çoğu, yakasına minik bir miğfer takardı. O derece demokrasi ve cumhuriyet aleyhtarıydılar ki Naziler bile onların yanında makul kalırdı. Ofisine girdiğimde, Wolfmium fabrikası sahiplerini ticari sahtekârlıkla suçlamak için bir neden var mı diye sormanın vakit kaybı olduğunu biliyordum.

"Gerçekten çok yüzsüzsün, biliyor musun? Senin gibi bir Yahudi yalakasına yardım edeceğimi zannediyorsan, daha çok beklersin, Günther."

"Cinayet Masasındaki mevkimi Bernhard Weiss'a borçlu olduğumu düşünüyorsan hata ediyorsun. Cinayet Masasını olduğu gibi ona borçluyuz."

"Ne istiyorsun?"

"Vaktini harcamak istiyordum ki muhtemelen daha iyi bir sonuca benziyor. Ayrıca bana fabrika yangınında ölen işçilere ettiğinden daha fazla yardım etmeni de beklemiyorum."

"Çoğu kaçak Rus olduğundan hiç umrumda değil. Hak ettilerini aldılar."

"Senin mantığınla Almanya da hak ettiğini bulursa, halimiz harap demektir."

"Komünistler."

"Aslında işçilerin çoğu Almandı."

"Volga Almanı," dedi. "Arada büyük fark var."

---

* 1918 yılı sonunda kurulan paramiliter bir milliyetçi örgüt. Adını Alman Ordusunun simgesi olan çelik miğferden almıştır –ed.n.

"Var mı?"

"Birkaçı düzgün insan olabilir. Ama çoğu muhtemelen hırsız, tecavüzcü ve katildi ve isimleri hariç hepsi Rustu. Ayrıca kaçaktılar. Öylelerini sadece Yahudiler ve Yahudi uşakları kafaya takar."

Volga Almanları 1762 yılında Rus Çariçesi Büyük Katerina –kendisi de Stettin yerlisi olan bir Pomeranlalıdır– tarafından Rus topraklarında tarım yapmaları için davet edilen Bavyeralı, Rhineland'li ve Hessenli etnik Almanlardı. Geri kalmış Rus tarımının modernleştirilmesine yardım ettilerse de, Alman olduklarından, Bolşevik Devrimi sırasında komünistler topraklarına el koyup onları anavatana geri gönderdi. Burada da pek hoş karşılanmadıklarını söylemeye gerek yok.

"O yüzden ben meseleye şöyle bakıyorum: Berlin'de elli ölü Volga Almanı demek, sınırlarımızı koruyacak doğru düzgün bir hükümet seçtiğimizde doğu bataklıklarına göndereceğimiz elli Rusun azalması demektir." İnce ince sırıttı. "Başka bir şey var mıydı?"

"Galiba hepsini konuştuk."

"Yine çok geç değil," dedi Jachode. "Senin için, demek istiyorum. Kişisel olarak. Bize katılabilirsin. Stahlhelm'de. Yeni Almanya'yı kurarken."

"Evet, benim de hiç umrumda olmayan kısım o."

"Ben seni atmadan defol."

Genelde polis olmakla gurur duyarım. Polisin kendisinde arıza olmadığı müddetçe polis olmakta bir mahzur yoktur. Fakat kimi zaman tüm

kusurlarını gördüğünüz halde Berlin polisini sevmek gerçekten de çok zor.

***

Neues Tiyatrosu yüksek çatılı ve çan kuleli yüksek bir neo-Barok binaydı. Max Reinhardt'ın idaresinde olup çoğunlukla opera ve müzikal sergilerdi. Müzikalleri pek sevmem. Müzik de sahneyi işgal eden fevkalade mesut tiyatrocular da umrumda olmaz – onlardan nefret ederim. Ama beni asıl sinir eden, hikâyenin en dramatik anında birinin ortada hiç neden yokken şarkı söyleyip dans etmeye başlamasıdır. Eğlenceyi fazla kafaya takmayan biri olarak konuşmayı şarkıya tercih ederim, çünkü daha çabuk bittiği için oradan çıkıp bara ya da daha yakın olan evime daha çabuk dönebilirim. Orkestrayı daha derin bir çukura gömüp tiyatrocuları da dipsiz bir kuyuya atarak daha güzel hale getirilemeyecek bir müzikal görmedim.

Gittiğimde yeni bir operanın provası yapılıyordu ve duyduklarıma bakılırsa, *Üç Kuruşluk Opera*'yı, üç yıl kadar önce Neues Tiyatrosunda son izlediğim opera olan *The Cheerful Vineyard*'dan daha çok seveceğimi zannetmiyordum. Orkestra acınası bir şekilde detoneydi, su almış bir laterna gibiydi, mezzo-sopranonun durumu benim poker oyunculuğumdan bile fenaydı. Görüntüsü de yavandı –soyunma odasına giderken onu sahneden gördüm–; kibriti andıran zayıf, soluk yüzlü ve kırmızı saçlı Berlinli kızlardan biriydi.

Brigitte Mölbling ise, aksine, kafası süratli bir arabanın önündeki maskotu andıran, Amazon

tipli bir sarışındı. Soğuk tebessümlü ve büyük burunluydu, kaşları Raphael ya da Titian tarafından çizilmiş gibi muntazamdı. Düz siyah bir elbise giymiş, Cleopatra'nın rehincisinden fazla bilezik, uzun altın kolye, her parmağına yüzük ve devasa, ucunda gülen bir Buddha olan tek bir küpe takmıştı. Buddha, Weiss'ın aklına uyduğum için bana gülüyor olabilirdi. Muhtemelen sonraki hayatımda ne tür bir hayvan olacağımı tahmin etmeye çalışıyordu: bir sıçan, bit ya da başka bir polis.

Küllükte siyah bir sigara ve elinde, içinde soğuk bir şey olan bir kadeh vardı. Kadehi bırakıp koltuktan kalktıktan sonra gelip üzerinde demlikler, şişeler, bitmiş bir kâğıt oyunu ve buz kâsesi olan büyük masaya oturdu. Kısık gözlerle beni süzerken, "Demek *klutz* rolü yapacak polis sensin," dedi.

"Ne düşündüğünü biliyorum: Bu, başrolden ziyade yardımcı oyunculuk, ama bana biçilen rolün o olduğu doğru."

Başını sallayıp sigarasını aldıktan sonra beni süzmeye devam etti.

"Kolay olmayacak. Öncelikle, formundasın. Sokaklarda yaşayan biri için fazla sağlıklı görünüyorsun. Saçın da tenin de yanlış."

"Dergiler de öyle söylüyor."

"Galiba halledebiliriz."

"Zaten bu nedenle geldim, doktor."

"Dişlerini de sarartmak gerekecek. Şu anda ağaç kabuğu çiğnemişsin gibi görünüyor. Ama onu da hallederiz."

"Kulağım sizde."

"Onlar iyi. Biraz temizler, o kadar. Asıl kalan kısımlarınla ilgilenmemiz gerek."

"Annem bunu duyunca sevinecek. Hep en önemli olanın, temiz kulaklar ve temiz iç çamaşırı olduğunu söylerdi."

"Annen işi biliyormuş."

"Ne yazık ki ona çekmemişim. Öyle olsaydı, polis olmazdım ve *klutz* rolüne gönüllü olmazdım."

"Yaptığın şey, tehlikeli mi?"

"Olabilir."

"Evet, Dr. Gnadenschuss'un seni vurma ihtimali de var. Bernhard Weiss zaten amacın bu olduğunu söyledi. Manyak herif engelli gazileri öldürüyor: Galiba Winnetou'dan daha önemli. Bu şehirde bir kızı öldürdüğünde kimsenin umrunda olmaz. Ama engelli bir gazi öldürüldü mü Reichstag karışır. Yine de riske girdiğin kesin."

"Risk olduğu doğru, ama şimdi burada seninle konuşunca bunun göze almaya değer bir risk olduğunu düşündüm."

"Düzgünsün, ha? Denk geldiğim polislerin çoğu çirkin sigaralarıyla kötü takım giyen bira göbekli ayılardı."

"Düz taban demeyi unuttun. Ama tenimi ya da saçımı sevmediğini unutmadım."

"Tenini iyi olduğu için sevmedim, çünkü yapacağın şeye müsait değil. Ama dediğim gibi, hallederiz. Saçını bile hallederiz."

"Galiba sizinkilerin kafaya koyup da halledemeyeceği bir şey yok. İçtiğin şey içki mi?"

"Kusura bakma. İster misin?"

"Aslında fena olmaz."

Viski şişesini açıp bir parça buzun üzerine viski döktü. Bu arada tüm mücevherleri gözlerimi göğüslerine bakmaktan alıkoyabilmek için boş yere sallanıp durdu. İçkiyi bana verince şerefe kadeh kaldırdım. Elimdeki ilaç haricinde bir doktordan isteyeceğim şey tam olarak bu kadın olurdu.

"Sana ve operaya. Artık her neyse. Dışarıdaki postere bakılırsa, belki bir bilet bile alabilirim."

"Bana zamanında tanıdığım bir komedyeni hatırlattın. O da komik olduğunu zannederdi."

"Ama sen zannetmiyordun."

"Sadece ben değil. Diğer pek çok kız da benim gibi düşünürdü."

"Şimdiye dek bir şikâyet almadım."

"Beni şaşırtıyorsun."

"Uğraşıyorum."

"Boşa uğraşma. Tiyatroda sürprize yer olmadığını bilmiyor musun? O yüzden prova yapıyoruz."

"Sahnede yapılan o mu?"

"Evet. Lotte şarkı söylüyor. Gösterinin bestecisi Kurt ile evlidir."

"Sanırım bu pek çok şeyi açıklıyor."

"Sesini beğenmedin mi?"

"Bence ses de müzik de fena değil. Bana piyanomu akort etmem gerektiğini hatırlatıyor."

"Sesin zaten öyle olması lazım."

"O yüzden mi *üç kuruşluk* opera deniyor?"

"Sen bir dedektifsin, değil mi?"

"Alex'te öyle olduğumu söylediler."

"Gerçekten gelip gösteriyi izlemelisin. Polisler, gangsterler, dilenciler, pezevenkler, Macheath adında bir katil ve Polly adında bir fahişe hakkında."

"O şeylerden ofiste bolca var."

Brigitte gülümsedi. "Eminim."

"Diğer taraftan, eğer gelmemi istiyorsan, programıma bir bakarım."

"Göreceğiz, değil mi?" Kadın beraberimde getirdiğim engelli arabasına baktı. "Tuhaf bir alet."

"Bu bir *klutz* arabası," dedim. "Ama bu, engeli olmayan biri için yapılmış. O bir hödük avcısı. Bir sahtekâr. Bacaklarını şu şeyin içine sokunca bacakları yokmuş gibi görünüyor. Zekice, değil mi?"

"Bilmem. Birkaç kuruş için o kadar zahmete girmeye değmez gibi görünüyor."

"Asıl işi uyuşturucu satıp hırsızlara gözcülük yapmak."

"Yani bütün gün oturmuyor."

"Hayır."

"Peki, bu işi ne kadar süre yapmayı düşünüyorsun?"

"O kısmını pek düşünmedim."

"Bence düşünsen iyi olur. Buraya gelmeden evvel UFA stüdyolarındaydım ve tek bacaklı bir korsanla alakalı bir film çektik. Aktörün iki bacağı da olduğundan her gün bir bacağını bağlaması gerekiyordu. Çok rahatsız ediciydi. Bir iki saat sonra bacağına kramp giriyordu. O yüzden yanına merhem ve alkollü bez al. Ayrıca iyi bir masörle de arkadaş ol. İhtiyacın olacak."

"Tavsiye için teşekkürler."

"Peki, nasıl hareket ediyorlar?" diye sordu.

"Çoğu, deri eldiven giyip elleriyle gidiyor. Birkaç tanesinin de kısa koltuk değnekleri kullandığını gördüm. Ben deri eldivenle deneyeceğim."

"Dilenecek misin yoksa gerçek İsveç kibriti gibi şeyler mi satacaksın?" *Gerçek İsveç kibritini* sanki kendisi de dilencilik yapmış gibi söylemişti.

"Sadece dileneceğim. Derdim para kazanmak değil, etrafı gözetlemek."

"Haklısın." Kadın bitirdiği sigarasını söndürdü. "Eski ordu üniforması da getirmişsin. Üzerine giy de nasıl göründüğüne bir bakalım. Perdenin arkasında giyebilirsin."

Üniformamı alıp tedirgin bir ifadeyle göz gezdirdim.

"Hadi. Merak etme, bakmam."

"Tereddüdümün nedeni o değil. Bunu 1919'dan beri giymedim."

"O zaman dua edelim de üzerine uysun yoksa genişletmemiz gerekir."

Perdenin arkasına geçip üniformayı giydim. Tekrar giymek acayip bir histi. Üniformanın neden olduğu kötü hisleri elimdeki içki büyük ölçüde telafi etti.

"Peki arabanın sahibi hödük avcısına ne oldu?" diye sordu.

"Kayboldu."

Perdeyi açıp hazır ola geçerken Brigitte bana dikkatle baktı.

"Fena değil," dedi. "Tek eksiğin bir tüfek ve bir sevgili."

"Gönüllülerden misin?"

"Tüfeğim yok. Merakım da yok. Ama kafanı traş etmeni tavsiye ederim. Böylece bitlenmezsin. İstersen saçını şimdi keseriz. Tenini halletmek daha zor. Küçük bir barut parçası çiğneyebilir-

sin, ama seni hasta eder ve her gün uğraşılmaz. O yüzden yüzünü beyaza boyasak daha iyi. Pierrot'ymuşsun* gibi. Nasıl yapacağını öğretirim. Ayrıca gözlerin hasarlıymış gibi koyu renk bir gözlük tak; seninkiler çok sağlıklı görünüyor. Demir Haçı iyi düşünmüşsün. Gerçekten kazandın mı yoksa sahte mi?"

"Bana bir siperi temizlediğim için verdiler."

"Ciddi misin?"

"Evet. O sırada içinde İngilizler vardı ki zaten aksi takdirde temizlememin manası olmazdı."

"Demek bir kahramansın."

"Hayır. Öyle deme. Tanıdığım kahramanlar oldu, ama ben o tanıma uymuyorum. Onlar kadar değil. Ayrıca benim cesur ve haysiyetli biri olduğumu da düşünmeni istemem."

"Merak etme, düşünmem. Şimdi de arabanın içinde nasıl görüneceğine bakalım."

Kadehimi boşaltıp mekanizmanın içinde diz çöktüm, yüzümü buruşturup kalktım.

"Minder mi lazım?" diye sordu.

"Evet."

Koltuktan bir minder alıp *klutz*'un içine yerleştirdi. Tekrar diz çöktükten sonra başımı salladım.

"Daha iyi mi?" diye sordu.

"Evet."

Başını salladı. "Fena değil. Nerede dileneceksin? Hiç düşündün mü?"

---

* Fransız tiyatrosunda, beyaz bir yüzü ve beyaz kıyafetleri olan komik bir karakter –ed.n.

"Friedrichstrasse tren istasyonunun oradaki nehrin karşısında dilenmeyi düşünüyorum. Orada yer, insan ve tren bol. Katil gürültülü yerleri seviyor, bilirsin. Trenler hareket ederken ateş ettiğinden kimse silah sesini duymuyor. Bu şekilde örtbas ediyor."

"Belki gelip sağ olup olmadığına bakarım. Nefes alıyorsan sadaka veririm. Değilsen ambulans çağırırım."

"İyi olur, ama benimle sakın konuşma. Bu her şeyi berbat eder. Bana haşereymişim gibi davran."

"Benden daha zor bir şey yapmamı iste, lütfen."

Biraz düşündüm. Şaka yaptığını ve bunun onun konuşma tarzı olduğunu biliyordum. Sanki birbirimizle hiç ilgilenmiyormuşuz gibi konuşuyorduk, ama aramızdaki şey bundan farklıydı. İkimiz de birbirimizden hoşlanmıştık ve kadın ve erkeklerin arada bir yaptığı gibi birbirimizi tartıyorduk; düşündüğünü söylemeyip düşünmediğini söylemek eğlenceli bir şeydi. Fakat Brigitte'ye karşı dürüst olursam, gerçekten de zor bir işte ona güvenebileceğimi o anda fark ettim.

"Sana bir sır verebilir miyim?"

"Deneyebilirsin."

"Ciddiyim. Winnetou hakkında söylediklerinle ilgili. O şerefsizin peşini hâlâ bırakmış değilim. Fakat senden sana söyleyeceklerimi hiç kimseye söylemeyeceğine dair bana söz vermeni istiyorum."

"Pekâlâ, asker, söz."

"Bence bu *klutz*'ı kullanan hödük avcısı, Winnetou'nun, son kurbanı Eva Angerstein'ı öldürmesine şahit oldu. Bu engelli arabasını cesedin yakınında buldum. Bence sahibi kaçtı ve katil de kendisini teşhis edebilecek kişiyi ortadan kaldırma umuduyla engelli gazileri öldürmeye başladı."

"Yani Winnetou ile Dr. Gnadenschuss aynı kişi mi?"

"Şimdilik sadece bir teori olsa da bence öyle."

"Bir fahişeyi öldürmekle bir *klutz*'ı öldürmenin çok farklı olduğunu düşünürdüm."

"Öyle zannetsen de pek çok insan iki zümrenin de şehrin ahlaki iklimine zararlı olduğunu düşünüyor. Çok fazla fahişe ve dilenci Berlin'i çirkin ve kötü gösteriyormuş ve şehrin temizlenmesi lazımmış."

"Evet, bunu ben de duydum. Bir şeyler yapılması gerektiğine ben de katılıyorum. İşler biraz çığrından çıktığından düzenin tekrar tesis edilmesi gerekiyor. Evden tiyatroya gelirken kaç kişinin bana asıldığını bilsen hayret edersin. Bir keresinde ondan da ileri gittiler. Fakat o kızların sokaklardan kurtarılması için bir şeyler yapılması lazım –başlangıç için, düzenli maaş–, o zavallı adamlar için de aynısı geçerli."

"Ben de aynısını söylüyorum – ayrıca katilin Berlin polisini mahcup etmek ister gibi bir niyeti de var. Gazetelerde yayımlattığı mektuplarla bizimle oynuyor. Belki de bir Nazidir ve başta bir Yahudinin olmasını hazmedemiyordur. Belki de sadece nefret ediyordur. Günümüzde böylelerine çok denk geliyoruz."

"Mümkün. İyi de tüm bunları bana neden anlatıyorsun?"

"İşe saat kaçta başlıyorsun?"

"Genelde gün ortası başlarım. Neden sordun?"

"Çünkü beni *klutz* kılığına sokmaktan çok daha fazlasını yapabilecekmişsin gibi geldi bana."

"Devam et."

"UFA'daki tek bacaklı aktörle ilgili söylediğin şey zekiceydi. Bu işi iyice düşünmediğimi anlamamı sağladı. Bu arabada ancak bir süre durabileceğimi anladım. Ayrıca ne kadar inandırıcı olacağım da şüpheli. Brigitte, senden çok şey istediğimi biliyorum, ama her gün on bir civarı gelmek istiyorum; sen asıl işine başlamadan, beni düzeltebilirsin; dilenmek için köprüyü geçmeden önce beni gerçek bir *klutz* gibi gösterebilirsin. Birkaç saat sonra geri döner ve sonra da eve giderim. Hatta kostümümle arabamı da burada bırakabilirim."

"Bunu neden yapayım?"

"Çünkü zekisin ve burada oturup kâğıt oynamak yerine bana yardım etmeyi tercih edersin. Bence Berlin'deki tüm kadınlar gibi sen de Winnetou'nun yakalanmasını istiyorsun ve şu an için bunu başarma şansı olan tek kişi benim."

"Kendinden çok eminsin, değil mi?"

"Alakası yok. *Şans* dediğimde aslında yüzde bir ihtimali kastettim. Uzak bir ihtimal, parlak göz, çok uzak bir ihtimal. Elimizde yalnızca uzun bir silah, derin bir nefes ve başarmak ya da haklı çıkmak için oldukça ufak bir şans var. Ama şu an, sahip olduğumuz tek şans da bu."

***

Ertesi gün güneş altındaki ağaçlar üzerine tünemiş serçeleri görünce o günün Goethe'nin kısa bir şiirine layık olduğunu düşündüm. Berlin'in kasvetli gri binalarının üzerindeki gökyüzü, bir plaj sandalyesinin üzerindeki şeritler kadar maviydi ve hava büyükşehirde yaşayan tüm insan sosisleri pişirmeye hazırmış gibiydi. Neues Tiyatrosunun önündeki Spree Nehri elmas gibi parlıyordu. Tiyatro sahnesindeki grup, oynayacakları operanın provasını yapmaya başlamış olsa da bu havada hiç de çekilecek gibi değildi. Bana eski kafalı diyebilirsiniz ama bence mükemmel günler mükemmel müzikler gerektirir. Mesela Schubert.

Brigitte Mölbling'in odasında üniformamı giyip makyaj masasına oturdum. Üniformamın yakasına bir bez parçası taktıktan sonra tıraşlı kafamda boya ve süngerle işe koyuldu. Yüzüme özen göstermesi hoşuma gitti; böylece bir bahaneyle o güzel yüzüne yaklaşmış oluyordum. Yüzündeki Nivea'nın ve parmaklarındaki parfümün kokusunu alabiliyordum; farklı şartlarda onu öpmeye bile teşebbüs edebilirdim. Çalışırken grupla birlikte mırıldanıyordu ve çok geçmeden ben de mırıldanmaya başladım; prova ettikleri şarkılardan biri insanın diline dolanıyordu.

"Kimsenin senin talihsizliğini görmezden gelmesini istemediğimizden..." Brigitte, benim itirazlarımı umursamadan, sigarayla üniformamda birkaç delik açıp mumla da lekeledi. "Sana acıma-

ları gerek, Günther. Geçit töreninden yeni çıkmış gibi görünerek fare kapanına gidemezdin."

Otuz dakika sonra yaptıklarından tatmin olunca dışarı çıkıp halkla buluşmaya hazırdım. O yüzden *klutz* arabama oturup beni büyük bir şokun beklediği aynanın önüne gittim. Kendimin daha kısa ve kâbuslardan çıkmış gibi duran bir türevine bakıyordum.

"Tanrım," dedim.

Bakışıma karşılık veren acınası yaratık benim kadar şanslı değildi, kötü hasar almıştı; sanki düşman havan bombasıyla parçalara ayrılmış ve sonra da, her şeye rağmen, Alman askeri doktorlar tarafından kurtarılmış; Weimar'ın Almanya'sında, körlere kılavuzluk eden körün yarı Brueghel dünyasında kolaylıkla yaşayabilecek bir Güntherdi. Yuvarlak, koyu renk gözlük, bu yaratığın soluk suratı ve kel kafasıyla öyle bir tezat teşkil ediyordu ki bir kafatasındaki boş gözyuvarlarını andırıyordu. Canlı ve nefes alan bir kafatası gibiydim, beni dünyevi zevkler ve bilgilerle ayartmaktan başka bir maksadı olmayan Mephistopheles tarafından alternatif gelecekleri gösterilen Faust gibi hissettim. Birinin, haline şükredip içkiye tövbe etmesine yeterliydi – neredeyse.

"Evet, ne düşünüyorsun?" diye sordu.

"Tanrım," diye tekrar mırıldandım. "Berbat görünüyorum."

"Bunu iltifat kabul ediyorum."

"Eh, evet, edebilirsin. Ne kadar şanslı olduğumu hiç fark etmemişim. Aynadaki adama bakınca her gün böyle biri olarak uyanmak ve bu

dehşetle karşılaşmak nasıldır diye kendime sormadan edemedim."

"Peki, cevabın ne oldu?"

Bir süre düşündüm. Kendimi böyle görmek, önemli ve gelecek günlerde muhtemelen etkisinden kurtulamayacağım bir şeyi anlamamı sağlamıştı. Bernhard Weiss ile Brigitte Mölbling sayesinde, Dr. Gnadenschuss'u yakalamayı beceremesem bile, çok faydalı bir şey elde etmiştim. Önemli bir hayat dersi almıştım.

"Bunu. Şansa paha biçilmeyeceğini öğrendim. İki kişi arasındaki fark bu: Biri aynanın önündeki, bacakları olmayan ve kibrit satan adam; diğeriyse, şükredeceği yerde kendine acıyan aptal bir dedektif. 1918'den sıyrık bile almadan çıkmanın ne büyük bir lütuf olduğunun farkına vardım."

"Ama şanslı olmak için akıllı olmak gerekir. Yine de söylediklerinden bir aydınlanma yaşadığın anlaşılıyor, bana sorarsan."

Bol yüzüklü elini alıp minnettarlıkla öptüm.

"Arşimet kadar olmasam da, evet, neden olmasın? Bir aydınlanma. İçmeye başladığında kurtulabilmek için dibe vurman gerektiğini söylerler; belki de bu sayede dibin nasıl bir yer olduğunu anlama imkânım oldu. Sayende belki de içkiyi tümden bırakabilirim. Gerçi ondan biraz şüpheliyim." Elini tekrar öptüm.

"Eğer bilmesem elimi çekip dezenfektan sıkardım. Senden daha temiz sokak köpekleri gördüm."

"Bunu sürekli duyar oldum."

"Pekâlâ, hazır mısın?"

"Evet."

"Peki, Dr. Gnadenschuss seni öldürmeye kalkarsa ne yapacaksın? Kendini nasıl koruyacaksın?"

"Her zamanki gibi." Üniformanın cebinden bir otomatik Walther çıkardım.

Sanki kendimi savunabilmem onun için önemliymiş gibi, "Güzel," dedi. Yine de böyle ilgili görünmesi güzeldi.

Bana tiyatronun ön kapısına kadar eşlik edip orada tıraşlı kafamı öptü.

"Artık benim ilgimi çektin, Günther, o yüzden dikkatli ol. Dışarıda sadece Dr. Gnadenschuss değil, sana zarar verebilecek bir sürü aşağılık şerefsiz var."

Kapıdan gün ışığına ve Berlin'in parke taşlı sokaklarına çıkıp katili bulmak için Friedrichstrasse Köprüsüne doğru gitmeye başladım.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

CİNSELLİK

Triptik: Birlikte değerlendirilmesi gereken, birbiriyle bağlantılı üç parça halindeki sanat, edebiyat ya da müzik eseri.

Berlin'i yukarıdan görmek hoşuma giderdi; katedral çatısının manzarası emsalsizdi. Ancak bir köpeğin kıçından daha yukarıda olmayan bir yerden baktığınızda dünya farklı ve ancak etrafınızdaki insanlar kadar önemli gibi görünürdü. Yere bu kadar yakın olunca kendimi, yazın çıplak halde nehre atlayan ya da nadiren güneş gören bir bahçeden diğerindeki arkadaşına bağıran bir sokak çocuğu gibi hissettim. *Üç Kuruşluk Opera*'da *klutz* var mı bilmiyordum, ama olması gerekirdi; yolunda aksayarak giderken, arabamın çıkardığı küçük gıcırtılı melodiler çıkardı ki bu bana operada duyduğum müzikleri hatırlattı. Belki de engelli taklidi yaptığımdan tiyatronun Charité hastanesine yakın ve şehrin tıp bölgesinin kıyısında olduğunu fark ettim. Burada bolca tıp kitabevi, özel

klinikler ve benimkinden çok daha cazip görünen yeni tekerlekli sandalyeler satan ortopedi mağazaları bulunurdu. Fakat fiyatlarına bakılırsa, bu tekerlekli sandalyelerden alan biri, dilenci kabul edilemezdi.

At pisliklerinden uzak durmaya özen göstererek Schiffbauerdamm'dan geçerken –Berlin sokaklarında ne kadar yük beygiri olduğunu unutmuşum– bir tur otobüsünün sürücüsü korna çalıp camından uzanarak bana bağırdı.

"Nereye gittiğine dikkat et, seni sersem *klutz*. Kollarını da kaybetmek istiyorsan doğru yolda olduğunu biliyor musun?"

Tur otobüsünün arkasındakiler bana baktı ve sanki Unter den Linden'deki Old Fritz ya da Belediye Binasının önündeki bronz heykelmişim gibi fotoğrafımı çektiler. Onlara mutlu bir şekilde el sallayıp sokağın köşesine gittikten sonra karşıya geçmek için diğerlerini bekledim. Genç kızların güzel baldırlarıyla çevrelenmiş olduğumdan ister istemez onlara bakarken iş adamları kapkaççı olduğumu varsayarak olabildiğince benden uzak durdu. Haklıydılar; *klutz*'ların çoğu hırsızdı. Hiç kimse beni insan yerine koymadı, en azından ihtiyaç sahibi biri yerine. Ama insanların beni engelli bir dilenci gibi gördüğü aşikârdı ki benim istediğim de buydu. Kadın çorapları da çok güzeldi, bunlardan çok fazla görmüyordum.

Spree'nin karşısında, Reichstagufer'deki evlerin bitişiğindeki demiryolu istasyonuna gidiyordum. Dokuz yaşındayken, onların arkasındaki Dorotheenstrasse'deki kilisede, kralın ölen oğlu

Kont van der Mark'ın mezarını görmüştüm. Benimle aynı yaşta olması beni çok etkilemişti, çünkü dokuz yaşındaki bir prens ölüyorsa ben de ölebilirdim. Belki faniliği ilk o zaman anlamıştım ve bir daha o kilisenin önünden bile geçmedim.

Köprüden geçip Friedrichstrasse'ye giderken reklam panosu taşıyan bir adam beni kenara itti. İstasyona vardığımda yorulmuştum ve bacaklarım ile ayaklarım uyuşmaya başlamıştı. Bir demiryolunun altında gözlerden uzak, güneşli bir yere yerleştim. Mekân güzeldi, çünkü ayakkabıcılar ile gazete satıcıları uzaktaydı, tren sesleri de olabildiğince yüksekti – dev ejderha Fafnir megafondan konuşuyor gibiydi. Friedrichstrasse en yoğun istasyonlardan biri olduğundan beş dakikada bir gelen trenler her tür alışverişi imkânsız hale getiriyordu. Amacım arkadaş edinmek değil, vurulmaktı.

Bir sigara yakıp asker şapkamı yere koydum ve içine siftah niyetine birkaç bozukluk atıp gözlerimi bir anlığına kapattım. Kendimi ittirerek ilerletmek, tahmin ettiğimden çok daha zordu, ter içinde kalmıştım. Kafamı duvara ve onun üzerindeki reklama dayadım: *Telefunken radyoları: Bir el hareketiyle tüm Avrupa elinizin altında*. Radyo dinlemek, uyumaktan çok daha emniyetli görünüyordu.

Kendi kendime, dikkatli ol, dedim; içkiyi bıraktığın için artık yaşayacak daha çok şeyin var. O kararı vermemin tek nedeninin aynadaki aksim olmadığını biliyordum. Brigitte Mölbling'in görüntüsü de etkili olmuştu. Hayalimde onu yirmi dört saattir içiyor ama yine de susamış

haldeydim. Ayrıca tiyatrodan çıkarken söylediklerini hayal edebilir miydim? İlgisini çektiğimi söylemesini? Benim onu ilgi çekici bulduğum kesindi. Peki, ilgisini çekmek ne manaya geliyordu? Baleden ya da *Harper's Bazaar*'da olanlardan konuşabileceğin biri mi yoksa birlikte yatmak isteyeceği biri mi?

Bir süre sonra gazete satıcılarından biri yanıma gelip çömeldi ve şapkama para bıraktı. Kırklı yaşlarında, çenesi boks eldivenine benzeyen, kısa boylu ve dağınık saçlı bir adamdı. Kollarını sıvamıştı, böylece kolundaki alay ismini andıran dövmeyi görebiliyordum.

"İsmim Gallwitz," dedi. "Ernst Gallwitz."

"Helmut Zehr," dedim.

"Dinle, Helmut," dedi, "nerede dileneceğin beni ilgilendirmez. Ama oturduğun yerde iki hafta önce bir gazi vuruldu. Adamın ismi Oskar Heyde'ydi. Gazetelere göre, Dr. Gnadenschuss'un marifetiymiş. Bilirsin, engelli gazilerin peşinde olan manyak. Adamı iki kaşının arasından vurmuş ve fark eden olmamış. En azından bir süre."

Orayı seçme nedenim zaten buydu, elbette; Dr. Gnadenschuss'un tekrar Friedrichstrasse istasyonu köprüsünün altında cinayet işlememesi için bir neden yoktu. Ama bunu gazete satıcısına söyleyecek değildim ve gidip başka bir yer bulmak zorunda kalacak olmasaydım, endişesini daha çok takdir ederdim. İçimden küfrettim; birinin bana göz kulak olması, istediğim son şeydi. Dr. Gnadenschuss böyle bir şeyi kolayca fark edebilirdi.

"İkaz ettiğin için teşekkürler, yoldaş," dedim. "O şerefsizi ben de duydum. Sanki hayatımız yeterince zor değilmiş gibi bir de o çıktı. Ama bilirsin, yıldırım iki kez aynı yere düşmez. O yüzden bence Berlin'deki en emniyetli yer burası. Daha önce burada birini öldürdüğü için, daha güvenli bence."

Satıcı başını salladı. "Belki de haklısın. Neyse, sana göz kulak olurum."

"Adamı tanır mıydın? Vurulan adamı?"

"Oskar'ı mı? Evet, tanırdım. İster inan ister inanma, savaşta benim teğmenimdi." Satıcı bana kolundaki dövmeyi gösterdi. "Bu biziz. 107. Piyade. Ellinci İhtiyat Tümenine bağlıydık. Passchendaele, Cambrai, sonra da Marne'daydık."

Bu adama neden daha önce denk gelmediğimi merak ettim. Oskar Heyde'nin cinayet mahalli yakınında bulunan bir gazete satıcısından alınmış bir ifade olmadığını biliyordum. Diğer elindeki dövme de dikkatimi çekti: üç nokta, ki bu, genelde "polislere ölüm" demekti.

"Ya sen?" diye sordu. "Biraz savaş görmüşe benziyorsun."

"Sekizinci Grenadiers. Somme'daydık. Bedenimin yarısı hâlâ orada, Fransız solucanları besliyor."

"Yazık olmuş."

Konuyu değiştirmek için, "Polislerin elinde bir ipucu var mı?" diye sordum.

"Hayır. Kıçlarını kaşıyıp parmaklarını emiyorlar. Değişiklik olsun diye. Zaten ne olursa olsun, polislerle konuşmam." Karanlık, kırçıllı sesi ada-

mın hayvani havasını pekiştiriyordu. "Bu şehirde kanun, çalışanları umursamaz. Onlar büyük hükümetin tarafında ve her şeye onların gözüyle bakıyorlar, ne demek istediğimi anlıyorsan..."

Sessizce iç çekip keşke şu zırvayı duyduğum her seferde bir mark kazansaydım diye düşündüm.

"Şerefsizin neye benzediğine dair bir şey var mı?"

"Sadece gazetelerde çıkanları biliyorum. Nihayetinde mesleğimiz. Katil trenin istasyona girmesini beklemiş. Gürültü silah sesini bastırmış. Gazete .25 kalibrelik bir otomatik tabanca olduğunu yazdı ki zaten o silah havalı tüfekten daha fazla ses çıkarmaz. O yüzden sana tavsiyem, tren geldiği zaman gözlerini dört aç."

Sırıttım. "Beş dakikada bir geliyor."

"Demek ebediyen yaşamak istiyorsun?"

"Böyleyken değil."

"Kendine iyi bak," deyip ıslıkla –her radyoda çalan– "Ain't She Sweet"i çalarak tezgâhına döndü, ama dönmeden bana son baskı yüzünden tedavülden kalkan *Morgenpost*'un sabah baskısını verdi.

Ernst Gallwitz'e neden denk gelmediğimize ek olarak, Dr. Gnadenschuss'un, Oskar Heyde'yi öldürmek için .25 kalibrelik otomatik tabanca kullandığını nereden bildiğini merak ettim. *Berliner Tageblatt*'ı bu ayrıntıyı dahil etmemeleri konusunda ikna etmiştim. Belki de atmış ve tutmuştu? Ya da fazlası vardı? Elindeki üç noktalı dövme haricinde katile benzemiyor olsa da günümüzde zaten hiç kimse benzemiyordu, özellikle de katiller; işimizi zorlaştıran şeylerden biri de buydu. Yine

de Berlin polisi hakkındaki yorumları onu şüpheli listesine dahil etmeme yetti. Nihayetinde listede ondan başkası yoktu.

Gazeteyi açıp çoğunlukla reklamla dolu sayfalarını pek dikkat etmeden çevirdim. Doğu Berlin'deki kadın kürk paltosu mağazasındaki indirim reklamı o konuda haksız olduğum şeklindeki fikrimi değiştirmeye yetmedi; yazın en sıcak gününde kürk palto almakla insan yiyen bir kaplanın karşısına çıkmak arasında bir fark yoktu.

Hâlâ gazete satıcısına küfrederken nereye gideceğimi düşünmeye başladım; en yakın istasyon yarım kilometre doğudaki Borsa'daydı. Ayakların olsa beş dakikalık mesafeyken *klutz* arabasıyla durum farklıydıve söz konusu bile olamazdı. Belki de yukarıdan geçen tüm raylara yakın olan Georgenstrasse'de bir yer bulabilirdim. Bir süre sonra iki yüz metre kadar uzaktaki Trianon Tiyatrosunun önünde karar kıldım. Bir süre bekleyip bir sigara daha içtikten sonra yola çıktım.

***

Trianon'un önündeki üçüncü günümde, parlak bir Maybach limuzinden inip tiyatroya doğru giden aktris Käthe Haack'ı gördüm. Birkaç fotoğraf imzalayıp meşhur gülümsemesini sergiledi ve içeri girmeden şapkama gümüş bir elli fenik koymayı ihmal etmedi. Dilenmeye başladığımdan beri aldığım en büyük sadaka olduğundan ona birkaç kez teşekkür edip kendisi ve berbat filmleri hakkında kötü konuşmamaya karar verdim. Az sonra Haack'ın kendisinden çok daha yaşlı

olan kocası Heinrich Schroth göründü – ve aynı kapıdan girmeden önce bana pis pis bakmaktan başka bir şey yapmadı. Filmlerde sürekli Prusyalı asilleri oynadığından neredeyse gerçekten öyle olduğuna inanacaktım. Geniş siperli, Bohem tarzda bir şapka takmıştı ve paltosunu omuzlarına pelerin gibi koymuştu; Fritz Pabst'ın verdiği eşkâle uyduğundan bir süre onun Winnetou olduğunu düşünerek kendimi eğlendirdim.

Trianon'un beş girişi vardı: Ana girişi Georgenstrasse'de, diğer dördü de Prinz-Louis-Ferdinand-Strasse ve Prinz-Franz-Karl-Strasse'deydi. Tiyatronun arkasındaki sokak ve küçük avlulardan Yeşil Polisin merkezine gidilebiliyordu. Yeşil Polis siyasi olduğundan ve tüm siyasi gösterilerle ilgilenmek onların işi olduğundan bu ismi almıştı, ama bu onları diğer polisler, yani Schupo tarafından idare edilen şehrin günlük tedbirleriyle çakışmaktan alıkoymuyordu. Kimi zaman Yeşiller, Friedrichstrasse'deki ünlü Admiralspalast'ta bulunan bar, tiyatro, gazino ve revülerden çıkan müşterilerini Trianon'un arkasındaki sokaklara getiren fahişeleri rahatsız ederdi. Fakat Trianon'un arkasındaki şerefsizlerin sayısını ancak tiyatronun içindeki şerefsizler aşabilirdi ve Schroth onların en beteri sayılmazdı; Mathias Wieman ve Gerhard Dammann genelde Trianon'un içinde ve civarında olurdu ve içlerinde en şerefsizi, şeytanın vücut bulmuş hali olsa bu derece kibirli olamayacak olan aktör Gustaf Gründgens'ti. Yarım sigarasını kafama attıktan sonra bile yüzündeki rezil sırıtış kaybolmadı. Amacı beni vurmak

mıydı yoksa içeyim diye mi attı bilmiyorum, ama dilenciler seçici olamayacağından sigarayı alıp sanki bana iyilik yapmış gibi onu selamladım.

"Teşekkürler, efendim. Çok naziksiniz. Hem de çok." Sigaradan bir nefes çekince mükemmel bir Türk tütünü olduğunu anladım. Gustaf Gründgens'ten zaten daha azını beklemezdim.

"Ne bu şimdi? Dilenci alaycılığı mı?"

"Hayır, efendim. Asla. Ne haddime. Ama bana kalırsa, büyük bir aktörün bile bir dilenciden öğreneceği şeyler vardır."

"Doğru."

Gründgens monoklunu gözüne takıp bana tuhaf bir böcekmişim gibi baktı.

"Demek kim olduğumu biliyorsun."

"Ah, evet, efendim. Muhtemelen sizi tanımayan yoktur. Siz Almanya'daki en büyük aktörsünüz, efendim. En azından eğitimliler öyle söylüyor. Siz büyük Emil Jannings'siniz."

Tebessümü kaybolan Gründgens tek kelime etmeden çekip gitti. İnsanın keyfinin yerine gelmesi için böyle küçük bir zafer de yeterliydi.

Trianon'da sadece aktörleri görmedim. Rolüme mahkûm olduğum dördüncü günde, bir adamın benim resmimi çizdiğini fark ettim. Kırklı yaşlarında, uzun boylu, yakışıklı, aklı başında, saç tıraşı bir çocuğunkini andıran, buğulu ve gri gözleri düşünceli görünen bir adamdı. Üzerinde hafif kahverengi bir takım, yaka rozeti olan gül rengi bir gömlek ve pembe papyon vardı. Beni vurmak istiyor gibi görünmüyordu, sadece çizmek istiyordu. Rahatsız olup gitmesini umut ederek başımı

çevirdim. Yakından izlenmek işime gelmezdi; portrem yapılırken Dr. Gnadenschuss'un bana saldırma ihtimali yoktu. Kafamı çevirince ressam yanıma gelip özür diledi ve önceki poza dönmem için elli fenik verdi. Ayrıca isminin Otto olduğunu söyledi.

Keyifsizce, "Pekâlâ," dedim.

"Nereden yaralandın?"

Beş karış suratla, "Bacaklarımdan," dedim.

"Onu kastetmedim. Yani... Ben de yaralandım esasen. Boynumdan. Her ne kadar fark etmeseniz de. Ağustos 1918'de. Aslında boynumdaki yara hayatımı kurtardı. Beni uçuş kursuna gönderdiler ve kurs bitene kadar da savaş bitti."

Homurdandım. "Bunu neden yapıyorsun," diye sordum, asık suratlı bir şerefsizi oynuyordum ve iyiydim de. Brigitte görse gurur duyardı. "Benim gibi birini çizmenin ne manası var? Benden tablo olmaz."

"Tam tersi. Senin kendine has bir güzelliğin var. Bu şehirde resmini çizdiğim ilk engelli gazi olmadığını garanti ederim."

"İstersen tiyatronun arkasına git. Klutz arabalı birinden çok daha ilginç şeyler görürsün."

"Ah, fahişeleri kastediyorsun."

"Onları ve müşterilerini."

"Hayır, geneleve gittiğimde onlardan bolca görüyorum zaten. İşin aslı, benim ilgimi çekenler senin gibiler. Çünkü az çok Berlin'e has sayılırsınız."

"Dalga mı geçiyorsun?"

"Alakası yok. Hiç değil. Bak, herkes sanatın..."

"Güzel bir resim. Güzel bir şey. Sanatın böyle *olması gerektiğini* düşünür. Duvara asabileceğin ve seni kusturmayacak bir şey olmalıdır. Sanat böyle olmalıdır. Bunu herkes bilir."

"Öyle düşünebilirsin, ama çok az insan resmi görüntü, renk ve yaşayan bir gerçeklik olarak kabul eder."

Omuz silktim. "Sana yaşayan gerçekliğin ne olduğunu anlatayım. Şu an ona bakıyorsun. Ve berbat bir şey. Ölmeyi istemediğim tek günüm geçmiyor."

"Benim anlatmak istediğim de bu zaten. Almanlar savaşın ne ıstıraplara yol açtığını çoktan unutmaya başladı. Onlara bunu hatırlatmak istiyorum. Seni çizmek ruhumda olanı ifade etme isteğinden başka bir şey değil. Seni çizerken aslında en mahrem hislerimi çizmiş oluyorum."

Kahkaha attım. "O zaman devam et, ama o resimleri satabileceğini zannetme. İnsanlar hayatın ne kadar berbat olduğunu hatırlamak değil, *unutmak* ister. Ben de dahil olmak üzere, savaşın ne kadar korkunç olduğunu hatırlamak isteyeni de bulamazsın."

Saçmalamayı bırakıp beni çizmeye kaldığı yerden devam etti ki bu ikimizin de işine geldi. Yarım saat sonra bana teşekkür edip bisikletle üniversiteye doğru gitti. Gözlerimi kapadım ve eğer tüm ressamlar Otto gibiyse, yani *klutz* arabasındaki bir engellinin resmi ruhunu yansıtıyorsa, Almanya'nın halinin zannettiğimden de vahim olduğunu düşündüm. Ayrıca Berlin sokaklarındaki engelli gazilerin resimlerini çizmenin yeterli

bir takıntı olduğuna hükmederek –kadın cesetleri çizen George Grosz'un durumundan farklı değildi– onu da şüpheli listesine ekledim.

***

"Hâlâ yaşıyorsun," dedi. "Çok şükür. Seni aramaya çıkacaktım."

"Bunun vakit kaybı olduğunu düşünmeye başladım."

"Ne? Profesyonel bakım ve alakamdan sıkıldın mı?"

"Zaten tek tesellim her gün buraya gelip seni görmek. Dr. Gnadenschuss şakağıma bir tabanca dayadığında son düşüncem şöyle olacak: Acaba Brigitte bu kurşun deliğini kapatıp beni canlı gibi gösterebilir mi? Elbette, sevenlerim üzülmesin diye."

"Neşe saçan bir düşünce."

"Ah, başka da var. Ama sana en komik olanı söyleyeyim. Bugün biri portremi çizdi. Takım elbiseli ve pembe kravatlı biriydi. Zavallı adam beni bir sanat eseriyle karıştırdı."

"Seni giydirip boyayan kişi olarak gurur duydum."

"Hiç böyle düşünmemiştim, ama belki de haklısın. Sanat galerisindeki bir resmin nüshasını çizen bir öğrenci gibi."

"Herhangi bir resim de değil. Velázquez'in çizdiği bir şey, belki. İspanya Kralının saray cüzelerini gösteren bir resim mesela."

"İşte Alman icadı bir modaya güzel bir örnek."

Brigitte Mölbling *klutz* arabasından çıkmama yardım ettikten sonra diz çöküp bacaklarımı ovalarken ben de lavaboda ellerimi yıkadım. İnce, gri

bir muslin elbise giymiş, aynı renkte bir eşarp ve daha önce gördüğüm altın koleksiyonunu gölgede bırakan bir Güney Amerika gümüş mücevher takımı takmıştı. Keşfetmek istediğim her yeri gösterdiğinden elbise harita gibiydi.

"Nasıl bir his?" diye sordu.

"Annemin kahvesinden daha iyi olduğunu söyleyebilirim."

"Biraz daha sert bir şeye ihtiyacın varmış gibi görünüyor," deyip pantolonumu çıkardı. "İçki ister misin?"

"Hayır, teşekkürler. O tür şeylere bir süre ara verdim."

"Bu yeni bir şeymiş gibi söyledin."

"Aslında öyle. Bırakamaz hale gelmeden önce bırakmak istiyorum, anlarsın ya. İşin aslı, artık içkiyi sevmeme tehlikesiyle karşı karşıyayım; tadı ilaç gibi gelmeye başladı. Bir daha içtiğimde ondan keyif almak istiyorum."

"Ya çok viski içmişsin ya da çok güneşte kalmışsın."

"Berlin'de mi? Biraz zor."

Brigitte üniformamı çıkardıktan sonra beni sandalyeye oturtup makyajımı silmeye başladı. Bir süre konuşmadan nefesinin, kokusunun ve omzuma sürtünen göğüslerinin keyfini çıkarıp onları evimdeki yastığın üstünde hayal ettim.

"Düşündüm de," dedim. "Hâlâ hakkında hiçbir şey bilmiyorum."

"Berlin doğumluyum. Burada altı aydır çalışıyorum ve senden fazla uzakta olmayan Luther Strasse'de bir dairem var. Manastır eğitimi aldım.

Paris'te sanat tarihi ve tiyatro okudum. Bir süre Prusyalı bir asille evli kalsam da yürümedi. Günün birinde eve geldiğimde onu iç çamaşırlarım da dahil olmak üzere kıyafetlerimi giymiş halde buldum. Bana eski kafalı diyebilirsin, ama kıyafetlerimi başkasının giymesinden hoşlanmam, kocamın bile. Kendisi artık daha mutlu. Hamburg'da fakir bir çocukla oturup kimsenin okumak istemediği eşcinsel şiirler yazıyor. Açık konuşmak gerekirse, pek erkek gibi değil. Onunla neden evlendiğimi hatırlayamıyorum. Muhtemelen sırf babamı mutlu etmek içindi. Tabii ki benim hatam. Psikanalistim bana sorunumun gerçek erkekleri sevmek olduğunu söyledi ve savaşın ardından, artık çok az kaldıkları için, öylesini bulmak çok zor. Galiba senden o yüzden hoşlandım. İçimden bir ses hiç kadın elbisesi giymediğini söylüyor."

"Üzerime oturacak bir tane bulamadım da ondan. Peki sonra?"

"Söyledim ya. UFA'da çalıştım."

"O kadar mı?"

"Berlin'de UFA tüm kapalı kapıları açar. Fritz Lang'ın, az kalsın stüdyoyu batıracak olan *Metropolis*'inde çalıştım. O yüzden şimdi tiyatrodayım. UFA maaşımı ödeyemez hale geldi."

"O zaman Thea von Harbou'yu tanırsın."

"Evet. Sen nereden tanıyorsun?"

"Sinema için yazdığı bir senaryoda ona yardım ettim."

"Tahmin etmiştim. Lang ile çok tuhaf bir çiftler. Çoğu açıdan çift bile değiller. Açık ilişki dedikleri bir şeyleri var ve ikisi de diğerinin ne yaptığıyla

ilgilenmiyor. Kadının Hintli çok genç bir sevgilisi var. Bu arada, ondan hoşlandığını düşünme ihtimaline karşı söylüyorum, Thea bir Nazi. Adama gelince, çoğu fahişe olan bir sürü kızla görüşüyor ve sonu da hep mutlu bitmiyor. Cinayet de dahil olmak üzere o adamdan her şeyi beklerim. İlk karısı intihar etti diye bilinse de pek çok kişi gibi ben de bundan şüpheliyim. Thea ile Fritz şiddet suçlarına çok meraklı. Evlerindeki kütüphane ikisinin de hayran olduğu Karındeşen Jack tarafından derlenmiş gibi. Hatta Karındeşen cinayetleriyle alakalı nesneleri topluyorlar. Çok acayipler. Kurt –küçük gösterimizin bestecisi Kurt Weill– Fritz'den nefret eder. Nedenini bilmiyorum, ama tiyatro ve sinema camiasında Fritz Lang'ı seven yok."

"Peki ya Daisy Torrens? Onu tanıyor musun?"

"Günther, bakıyorum da çok seçkin tipleri tanıyorsun. Evet, Daisy'yi tanıyorum. Eğlenceyi sever. Amerikalı. Parası bol. Evli olmasına rağmen İçişleri Bakanı Albert Grzesinski'yle birlikte yaşıyor. Yine de son erkek arkadaşı Rudi Geise'den iyidir. Adam berbattı."

İsim tanıdık gelse de çıkaramadım.

"Bana Rudi'den bahset."

"Reinhold Schünzel Films'te çalışıyor. Daisy yapımcı asistanı olduğunu söylese de adamın yaptığını gördüğüm tek şey birkaç gram kokaini bıçağın üzerinden çekmekti. Rudi kadınlardan nefret ettiği için neden çıktıklarını da anlamadım. İşin aslı, Rudi herkesten nefret eder. Savaş sırasında ona bir şey olmuş. Galiba erkek arkadaşı öldürülmüş. Neyse, her fırsatta cesetlerin uzuvları-

nı keserek onun intikamını İngilizlerden aldığını söyledi. Kulak falan kestiğini söyledi. Burnu yarıya ayırdığını. Söyledikleri doğru olmasa da berbat biridir." Doğrulup bana dikkatle baktı. "İşte, bitti. Az çok normal görünüyorsun. Şimdilik ancak bu kadar normal görünebilirsin."

Brigitte'nin söylediklerinden sonra Fritz Lang ile Rudi Geise'nin ismini de şüpheli listesine eklemekte bir mahzur görmedim ve engelli numarası yapmaya mahkûmiyetim bittiği an hâlâ yaşıyorsam ve Dr. Gnadenschuss'u yakalayamamışsam, gidip ikisiyle, özellikle de Rudi'yle konuşmaya karar verdim. Kafa derisi yüzmekle kulak kesmek arasında çok ince bir çizgi vardı. Ama şu anda asıl Brigitte'yle ilgileniyordum.

"Düşünüyordum da... Bir dahaki sefere makyajımı yaparken tırnaklarıma oje de sür."

"Hangi rengi tercih edersin?"

"Seninki gibi. Artık her neyse."

"Genelde kadınlar el ve ayak tırnaklarına aynı renk oje sürer." Ayakkabılarından birini çıkarıp bana ayağını gösterdi. Parmaklarının tümünde leylak rengi oje vardı.

"İkna oldun mu?"

"Pek sayılmaz. Ayağın güzel. Muhtemelen sende bir tane daha vardır, ama lütfen başladığın şeye ara verme."

"Diğerini de mi görmek istiyorsun?"

"Sadece renkler aynı mı diye bakacağım."

Seslere bakılırsa prova iyi gidiyordu; artık gösterideki ana karakterlerin ismini öğrenmiştim. Polly ile Macheath tuhaf bir aşk şarkısı söylüyor-

du. Belki de Brigitte ile aramdaki cinselliği başlatan da buydu. *Cinsellik*: Son derece doğal ama bir o kadar da aşırı görünen bu faaliyeti başka nasıl adlandıracağımı bilmiyorum. Fakat bir kadının ayaklarının leylak rengi ojeyle ve parmak dekoltesiyle bu kadar seksi gözükmesi inanılmazdı ve sen de bütün gün güneşin altında oturup duruyorsun. Brigitte kapıyı kilitledi, ikinci ayakkabısını çıkardı ve gri elbisesinin eteklerini toplayıp başının üzerinden çıkararak oturduğu sandalyenin arkasına koydu.

"Galiba benden iç çamaşırlarımı çıkarmamı da isteyeceksin."

"Bu tür durumlarda genelde öyle olur."

"Böyle mi diyorsun? Durum?"

"Evet."

"Peki, bu nasıl bir durum?"

"İlginç bir durum."

"O kadar mı?"

"Aynı zamanda karmaşık."

İç çamaşırını çıkarıp birkaç gül yaprağından fazla yer kaplamayacağı masanın üzerine attı.

"Çok çabuk sona erdirmek istemediğim bir durum."

"Kapıyı o yüzden kilitledim zaten, Bay Komiser. Seni kendi bencil zevklerim adına tutabilmek için."

"Bu benim başa çıkma yöntemimdi. Senin zevklerinle demek istiyorum. Sadece, şu an dikkatim biraz dağılmış durumda. Çünkü dünyanın harikalarına her gün bakma fırsatım olmuyor."

Geldi, kucağıma oturup kafamı okşadı ve kelimelerle, en azından birden fazla heceli olanlarla, ifade edemediğim bir nedenle onu yere atmadım; zaten onu öpmekle meşgul olduğumdan, istesem de konuşabileceğimden şüpheliydim.

"Peki, şimdi ne olacak?"

"Gayet belli olduğunu düşünmüştüm."

"Öyle zannedebilirsin, ama sen erkeksin. Bu da bu tür şeyleri fazla düşünmediğin anlamına gelir. Kıyafetlerim yokken kucağında oturmaktan mutluyum. İşin aslı, bu durumdan memnunum. Eğer durum buysa. Ama bir dahaki sefere büyük bir yatak ve temiz çarşaflar istiyorum. Bu da benim evime gideceğimiz anlamına geliyor. Henüz yatağı standartlarıma uygun bir erkeğe denk gelmedim. Bil diye söylüyorum, kalbime giden yol yüzde yüz Mısır pamuğundan geçer. İyi bir yatak olmazsa olmazımdır. Belki bir ara yemek de yeriz. Horcher's'te olabilir. Sen *polis maaşı* demeden de ekleyeyim, ben ısmarlıyorum. Burada çalışmam, param olmadığı anlamına gelmez. Babam Curt Mölbling."

"Sanayici mi?"

"Evet."

"Randevu defterime bakarım. Ne zaman istersin?"

"Bu akşam. Eğer ayarlayabilirsen. Daha erken olsa daha iyi olurdu."

***

Ertesi sabah on bir civarı her zamanki makyajımın ardından sokaklarda işe yarar bir şey görme

ümidiyle köprü altındaki Friedrichstrasse istasyonunun önünde oturdum. Hava dünden daha sıcaktı ve şikâyete bayılan Berlinliler şimdi de sıcaktan şikâyet edip yağmur istiyordu. Gazete satıcısı Ernst Gallwitz'den iz yoktu ve ayakkabı boyacıları da çoktan toplanıp eve gitmişti; onlar asıl işi öğlen değil de sabah yaparlardı. Galiba gün ortasında kimse ayakkabı boyatmak istemezdi.

Bir saat kadar trenlerin yeknesak gürültüsünü dinlememin ardından kaldırımın kenarına sarı bir BMW Dixi park etti ve sürücüsü motorlarını kapatmadan oturup istasyondan çıkacak birini bekliyormuş gibi etrafa baktı. Fakat bir süre sonra bana pis pis bakmaya başlayınca, Dr. Gnadenschuss olabileceğini düşünüp plakasını ezberledim.

Elimi asker ceketimin içine atıp tabancamın kabzasını tuttum. Şimdi düşünüyorum da belki de siyah gözlük taktığım için engelime ek olarak bir de kör müyüm diye bakıyordu; ama birkaç dakika sonra onun ve hasmane düşüncelerinin başkasını beklediğinin farkına vardım.

Sade, ahşap masaları ve Kaiser resimleriyle eski bir birahane olan Aschinger'den bir Fritz çıktı ve Friedrichstrasse'yi geçip istasyona giderken arabadaki adam camını açıp elindeki Bergmann makineli tabancayla ona otuz iki el ateş etti – sirkte Bernhard Weiss'a aynı silahla saldırı düzenlenmişti. Otuz iki el ateş ettiğini biliyordum, çünkü Bergmann'ın şarjörü otuz iki mermi alır ve adam şarjördeki mermileri tükettikten sonra silahı yolcu koltuğuna atıp arabayla uzaklaştı.

Tekrar ateş edilir korkusuyla çoğu insan uzak durdu – bu şartlar altında çok da mantıksız değildi; çete cinayetine benziyordu ve bir tür misilleme olduğunu varsaymak da yanlış olmazdı. Bu arada ben de delik deşik olmuş cesede bakmak için yanına gittim; cesedi tanımasam da onu vuranı tanımıştım: Sing Sing Kulüpte yanımda oturan fedaiydi. O akşam şahit olduğum hiçbir şeyi unutamazdım. Katilin ismi Hugo, yardımsever kız arkadaşının ismi de Helga'ydı. Ben bu ayrıntıları hatırlarken Helga, Aschinger'den çıkıp tarihöncesi bir kuş gibi bağırınca o anda bu felaketin gerçek niteliği de açığa kavuşmuş oldu. Bu cinayetin nedeni muhtemelen çeteler değil de kıskançlıktı. Hugo, Helga'nın başka bir adamla görüştüğünden şüphelenip rakibi aradan çıkarmaya karar vermiş olmalıydı. Bunu başardığına da şüphe yoktu: Yerde yatan adam gibi delik deşik olmuş çok az ceset görmüştüm.

Helga ölü sevgilisinin yanına gelip diz çöktü, üzerine bulaşan kanı dikkate almadan adamın kafasını kucağına aldı, o noktada adamın kafasından bir parça kopup kadının eline gelince kadının çığlığı daha da gürültülü bir hal aldı. Bir şey demedim ve adamın ölüp ölmediğine bakmak için Friedrichstrasse'nin yarısına kadar geldiğim için, durmadan ya da arkama bakmadan devam ettim. Yardım ederek kimliğimi ifşa etmek istemiyordum. Daha sonra Alex'i arayıp durumu bildirmek için bolca zamanım olurdu. Ayrıca sokak polisle dolacağından Dr. Gnadenschuss'un gelme ihtimali yoktu. Acilen başka bir yere gitmek istiyordum.

Bu sıcak günde soğuk bir bira içmek için doğuya doğru devam ettim. Yolda yabancı pul ve Diana havalı tüfeği satan bir dükkân ve *kuyruk kısaltma; kısırlaştırma ve acısız öldürme* hizmeti veren bir köpek kliniğinin önünden geçtim. Cesedin durumuna bakılırsa, Hugo'nun talihsiz kurbanının bu üç hizmete de ihtiyacı kalmamıştı – acısız kısmı hariç olabilir, çünkü o kadar mermi yemek epey can yakmıştır.

***

Tiyatronun dışında, Trianon Tiyatrosunun önündeki afişin önüne yerleştim. Daha küçük olan Rose Tiyatrosundan gelen, Ferdinand Raimund'a ait *The Spendthrift* oynuyordu. Mizah yeteneğine sahip birisi Raimund'un ismini çizip yerine Maliye Bakanı Heinrich Köhler'in ismini yazmıştı. Batıdan polis ve ambulans sirenlerini duymaya başlamıştım. Kontrol delisi kızlar da duyuyordu. Biri endişeyle ileriye bakıyor ve kendisinden daha endişeli olan müşterisini tiyatronun arkasına götürme riskine girip girmemeyi düşünüyordu. Çan biçiminde pembe bir şapka takmış ve göğüs dekolteli, ince, pembe bir elbise giymişti ki bana desteksiz kocaman göğüslerini görebileceğim iyi bir durum sağlamıştı; belli ki güneş görmelerini istemişti. Sonra beni fark etti.

"Hey," dedi. "Hindenburg. Görebiliyor musun?"

"Evet."

"O zaman neden gözlük takıyorsun?"

"Güneş var."

Kadın omuz silkti. "Makul. Peki, bugün bedavaya gördün, üstüne biraz da para kazanmak ister misin?"

"Tabii ki. Neden olmasın? Nasıl ve ne kadar?"

Kadın şapkama bir bozukluk atıp bana bir polis düdüğü verdi. "Burada yirmi beş fenik var. Eğer ben işimi bitirene kadar gözcülük yaparsan yirmi beş daha veririm. Polis görürsen hemen düdüğü çal, tamam mı?"

Rolümün gereğini yerine getirerek, "Endişelenme, tatlım," dedim. "Friedrichstrasse'nin dışında ateş edildiğinden o şerefsizler birkaç saat başka hiçbir şeyle ilgilenmezler. Bütün bu tantananın nedeni de bu."

"Ben endişelenmiyorum. Asıl endişeli olan, arkadaşım. Sen polis görürsen düdük çal yeter. Bir kez, o kadar. Tamam mı?"

"Ne kadar sürer?"

Kızarmış yüzünden genç ve tecrübesiz olduğu anlaşılan müşterisine bakan fahişe sırıttı.

"Asıl ona sormalıyız, değil mi?" Gence bakıp gülümsedi. "Ne dersin, Fritz. İşin ne kadar sürer?"

Genç daha da kızarırken fahişe bana bakıp, "En fazla on dakika," dedi.

Ama sonunda on dakikadan çok daha kısa sürdü. Onları tutuklamaya gelen iki Yeşili göremedim, ama onlar ikiliyi oradan alıp köşedeki karakola götürürken fahişe bana tıpkı sarı Dixi'deki adam gibi öldürücü bakışlarla baktı.

"Seni bacaksız şerefsiz, hem kör hem de aptal mısın?" diye bağırdı. "Tanrım, umarım dilenciliğin gözcülüğünden iyidir. Bacaklarını gerçek-

ten kayıp mı ettin yoksa onları bıraktığın yeri mi unuttun?"

"Kusura bakma." Özür dilercesine omuz silksem de meseleyi fazla kafama takmadım ve yarım saat kadar sonra yüzüme vuran yağmur damlaları ve bir kadının kahkahasıyla uyandım. Gözümü açtığımda ilk gördüğüm, burnumun dibindeki kadın cinsel organı oldu; birkaç saniye sonra Yeşillerin tutukladığı fahişenin geri geldiğini ve elbisesini kaldırıp bir bacağını duvara dayayarak üzerime işediğini anladım. Ben kendime geldiğimde artık çok geçti ve kadın eteğini indirdi ve beni leş gibi kokan idrarıya sırılsıklam bırakırken kahkaha atarak gitti.

"Bu aklını başına getirir, salak," diye bağırdı. "Bir dahaki sefere gözcülük yaparken gözlerini dört açarsın."

***

Bu hadise yüzünden ne kadar utandığımı anlatmaya kelimeler kifayetsiz kalırdı. Kendime Anita Berber'in aynı şeyi Jägerstrasse'deki White Mouse'ta mekân kapanana kadar yaptığını söyledim. Aam gerçek şu ki, yine de kendimi bu yüzden küçük düşürülmüş hissediyordum. Öyle ki Schiffbauerdamm Tiyatrosuna dönüp Brigitte'yi tekrar gördüğümde ona olanları tam olarak anlatamayıp şakayla geçiştirmeyi tercih ettim; en azından kendimi böyle teselli ettim.

Islak gömleğimi gösterip, "Bir köpek üzerime işedi," dedim. "Güneşin altında uyuyakalmışım, uyandığımda köpek üzerime işiyordu. Galiba gri

üniformamı sokak köşesiyle karıştırdı. Kendimden iğrenmesem gülerdim, o yüzden gülmekte serbestsin, rahatına bak. Çünkü komik. Ne dedektif ama? Alex'tekiler duysa bir daha dillerinden kurtulamam."

"Sen onlardan değil benden kork. Benim mizah anlayışım da en az onlarınki kadar merhametsizdir."

"Hiç şaşırmam."

Gülmemeye çalışarak, "Ne tür bir köpekti?" diye sordu.

"Büyük ve bolca dişi olan türden."

"Bu bir tarif sayılmaz."

"Türünü bilmem. Bir dahaki sefere birini severken ismini sorar, sonra da onu döveceğim sopayı getirmeye gönderirim."

"Zavallı şey sadece bölgesini işaretliyordur." Brigitte çantasından bir şişe kolonya çıkarıp havaya sıktı. "Aslında gurur duyman gerekir."

"Buraya gelirken ben de kendime aynısını söyledim. Ama güneşte kuruyup kokmaya başlayınca bayat balıktan farkım kalmadı."

Gömleğimi askıya asıp askıyı da camdan dışarı astım, pantolonumu çıkarıp elimi yüzümü yıkadım. Brigitte'nin yaktığı siyah sigara kokuyu biraz bastırdı. Sonra da sigarayı bana verdi. Dumanını kiliseki yardımcı çocuğun buhurdanından geliyormuş gibi içime çektim.

"İstersen üniformanı yıkatırım. Bir gecede. Bizim temizlikçiler iyidir."

"Eğer benim aldığım gecelik hizmetle aynıysa, o zaman Berlin'de onlardan iyisi yoktur."

Brigitte gülümsedi. "Duyduğuma sevindim. Ama o hizmet değil, merhamet işiydi."

"Demek aynı zamanda bir meleksin."

"Tiyatroda melek boldur. Birinin bu gösterilerin masrafını karşılaması gerek. Çoğunlukla da babam." Başını iki yana salladı. "Meleklerden bahsetmişken, bugün hep aklımdaydın. Hatta bir süre epey merak ettim. Friedrichstrasse'de bir cinayet işlendiğini duyunca belki de sensindir diye düşündüm."

"Peki, ben olmadığımı nereden anladın, melek?"

"Çünkü duyar duymaz oraya gidip bir polise sordum."

"Ne dedi?"

"Çete mevzusu olduğunu söyledi. Ama zaten sen olmadığını anlamıştım, çünkü ölenin eli, örtünün altından görünüyordu. Senin elinde bir kızın ismi dövme olarak yazılı değildi ya da pantolon manşetin yoktu. Ayrıca o kadar kanın olduğunu da zannetmiyorum. Kimsenin yoktur."

"Benim için endişelendin mi? Duygulandım."

"Abartma. Ayrıca egzersize ve temiz havaya ihtiyacım vardı."

"Peki, ölmediğimi anladığında?"

"Buraya döndüm."

"O kadar mı?"

"Hayır, St. John'da mum yaktım ve diz çökerek Tanrı'ya şükrettim."

"Seni dizlerinin üzerinde görmek isterdim."

"Senin hafızan, üzerindeki üniformandan bile berbat."

"İşin aslı, o cinayete şahit oldum. Her şeyi gördüm ve katili de tanıyorum."

"Bu seni ne yapar? Olaya seyirci kalan masum biri mi?"

"Sayılır. Seyirci kalmamam dışında. Ama ne kadar masum olduğumdan şüpheliyim."

"Dün geceki iyiliğimin ardından buna şahitlik edebilirim. Fakat her şeyi görmen iyi denk gelmiş. Nihayetinde polissin. Peki, iş mahkemeye giderse, savunma avukatları sana inanır mı? *Ben başka bir vaka için klutz arabasında otururken müvekkiliniz birini vurup öldürdü.* Bu arada polis komiseri de seni terfi ettirir veya sana madalya ya da yeni bir büyüteç verir. Sen katilin kellesini ona sunarken ne yapacağı ona kalmış."

"Kendi kıyafetlerimi giyer giymez Alex'i arayıp durumu bildireceğim."

"Acelen ne? Pantolonsuz halin güzeldi." Ayakkabılarını çıkarıp bana parmaklarını gösterdi. "Ayrıca kurbanın bir acelesi yok."

"Ama katili unutuyorsun. Kaçabilir."

"Zannetmem. Her zaman peşine düştüğü kişiyi yakalayan türde bir polise benziyorsun. Kendi kadınından bahsetmiyorum. Bu, kendisinin kadını olmazsa bir başkasınınki de olabilir."

"Şimdi, sana bunu söyleten nedir?"

"Kadınlarla iyi anlaşıyorsun, Günther. Kâğıt saymayı bilen profesyonel bir kumarbaz ya da atlardan anlayan iyi bir jokey gibisin."

"Sanki çok alaycıymışım gibi konuştun."

"Hayır, öyle değil. Önümde bir eşanlamlılar sözlüğü olduğunda buna başka bir isim bulurum.

Neyse, artık iyi olduğunu bildiğime göre, tekrar kapıyı kilitleyerek kutlamayı düşünüyorum."

"Ben içeride olacaksam sorun yok."

"Olabileceğin daha iyi bir yer düşünemiyorum."

***

Ertesi gün, üniformam temizlendikten ve Brigitte gerçekçi görünmesi için onunla yeri sildikten sonra, Trianon'dan vazgeçip başka bir yerde dilenmeye karar verdim: Tiyatronun batısındaki Lehrter Bahnhof'u seçtim. Biraz daha uzak olsa da *klutz* arabasını kullanmaya alışmaya başlamıştım. Daha hızlı gidebiliyordum. Kollarım ve omuzlarım daha güçlüydü ve eskisi gibi ter içinde kalmıyordum. Friedrich-Krause-Ufer'e doğru giderken o kadar hızlıydım ki düşürdüğüm sigaramı durup aramak zorunda kaldım. Kanalla nehrin birleştiği yerdeki istasyon, her yıl milyonlarca kişinin ziyaret ettiği modern bir hac yeri olan bazilikaya benziyordu ve yalan da sayılmazdı. Almanların işe vaktinde gitmekten daha fazla taptığı bir şey yoktur.

Ancak vardığımda oradaki gazete satıcılarının tezgâhlarından beşinci bir engelli gazinin öldürüldüğünü öğrendim. Bir akşam gazetesinin öğlen baskısını alıp Dr. Gnadenschuss'un tekrar cinayet işlediğini okudum, fakat bu sefer tanıdığım birini öldürmüştü: beyaz gür bıyıklı, tek bacaklı çavuş Johann Tetzel. Onunla konuştuğum yerde, Berlin Zoo akvaryumunun önünde öldürülmüştü. Sing Sing'de Prusyalı Emil'i aramamı söyleyen Tetzel'di. Diğerleri gibi o da yakın me-

safeden küçük kalibreli bir silahla alnından vurulmuştu.

İlk aklıma gelen, Tetzel'in Dr. Gnadenschuss'un vurduğu ilk tek bacaklı adam olduğuydu; bu da ancak Tetzel'in Joachim adında ve diğer kurbanlar gibi iki bacağı da olmayan bir arkadaşı olduğunu bildiğimde bir önem arz ediyordu. Dr. Gnadenschuss neden onu değil de tek bacaklıyı öldürmüştü? Belki de Joachim başka bir yere gitmişti. İkinci düşündüğüm de, vaktimi boşa muhtemelen harcadığım oldu; Dr. Gnadenschuss'un yakın zamanda tekrar öldürmesi zayıf bir ihtimaldi. Muhtemelen çoktan polisin beceriksizliğinden bahsedip övündüğü mektubu yazmaya koyulmuştu. Haksız da değildi. Onu yakalamaya yakın bile değildik.

Weiss ile Gennat'ı akvaryumun önünde cinayet arabasının yanında dururken hayal ettiğimde, Gennat'ın orada olmadığım için söylendiğini gözümde canlandırabiliyordum. Haksız da sayılmazdı; bir süre için bu kılık değiştirme işini bırakıp, ayık ve düzenli işime hazır bir halde Alex'e dönerek kaldığım yerden devam etmeyi düşündüm. Ne kadar aksini düşünmeye çalışsam da, özellikle de önceki gün yaşananların ardından, yaptığım işin küçük düşürücü bir tarafı olduğunu inkâr edemezdim. Ayrıca hâlâ Friedrichstrasse'deki silahlı saldırıyla ilgili rapor vermem gerekiyordu. Bernhard Weiss'ı iki kez aramış olsam da İçişleri Bakanlığında Grzesinski ile birlikteydi. Gizli görevde olduğumu sadece o bildiğinden, Friedrichstrasse'de ne işim olduğunu açıklamak

zorunda kalmamak için başka biriyle konuşmayı denemedim.

Hâlâ bu yeni bilgiyi sindirmeye çalışırken Wilhelm-Ufer'de yürüyen gençlerden oluşan bir çete gördüm. Farklı giyimleri nedeniyle –deri şort, silindir veya melon şapka, çizgili yelek ve büyük korsan küpeleri– fark edilmeleri kolaydı. Fakat onlar da beni fark etti ve hemen etrafımı sardılar.

Liderleri olan uzun boylu, kaslı ve boynunda kovboy fulları olan on yedi yaşlarındaki genç, "Vay, vay, vay," dedi. Elinde bir baston vardı ve vücudunda "Orman Korsanlarına" bağlı olduğunu gösteren dövmeler bulunuyordu ki bana hiçbir şey ifade etmedi. "Bakın burada ne varmış? Bacaksız bir mucize, ha? İnsan kırkayak belki? Kızıl Baron? Yarı insan yarı araba."

Dört arkadaşı bu duyduklarının gülünç olduğunu düşündü. Ama liderin benimle işi bitmemişti; daha doğrusu, yeni başlıyor gibiydi.

"Madalyan da güzelmiş," dedi. "Birinci Sınıf Demir Haç. Sana cesaretinden dolayı mı yoksa Belçikalı kadınlara tecavüz ettiğin için mi verdiler? Aferin sana. Belki de sadece Fransızları öldürdüğün için almışsındır. Aslında Manfred von Richthofen* gibi arabanı kırmızıya boyaman gerekirdi. Sonra da Berlin civarında kızıl *klutz* olarak uçardın. İşte o zaman o madalyayı gerçekten hak etmiş olurdun. Aslında, böyle bir madalyam olsun isterim. Aslında ben *senin* madalyanı sev-

* I. Dünya Savaşında seksenden fazla düşman uçağı düşüren ünlü Alman pilot. Kırmızı renkli Fokker DR 1 uçağı nedeniyle Kızıl Baron unvanını almıştır –ed.n.

dim. Yeleğimin üzerinde güzel durur. Ne dersiniz gençler, sizce madalya bana yakışır mı?"

Aç genç kurtlar tekrar güldü. İstasyondan çıkan Berlinliler akıllılık edip uzak durduğundan kimsenin yardımıma gelmeyeceğini anladım. Başım beladaydı ve elim ceketimdeki tabancaya gitmeye başladı.

Ama tabanca yerinde yoktu. Muhtemelen Friedrich-Krause-Ufer'de sigara kutumu düşürdüğüm sırada onu da düşürmüştüm ve bunu fark edip telaşlandığımda, sorgu yargıcımın sert mavi gözleri, korktuğumu düşünmüş olmalıydı.

"Merak etme, baron. Zorunda olmadıkça sana zarar vermeyiz. Madalyanı verirsen gideriz."

Manidar biçimde bastonunun kalın sapına vurdu. Bana onunla vurursa durumumun hiç de iç açıcı olmayacağını biliyordum. Kendimi korumak için ayağa kalkmam gerekeceği düşüncesiyle çoktan arabanın içindeki gizli bacaklarımı hazırlamaya başlamıştım. Haliyle bunu da korktuğuma dair başka bir alamet olarak yorumladılar.

"Erich, bak." Çete üyelerinden biri güldü. "Altına yapıyor."

"Doğru mu, Manfred, altına mı yapıyorsun?"

Gennat'ın Dr. Gnadenschuss cinayetleri konusunda haklı olduğunu düşünmeye başlamıştım – başından beri fail bu vahşi çocuklar olabilirdi.

"O madalyaya dokunamazsın, evlat," dedim. "Onu almak için az kalsın ölüyordum ve ölmekten korktuğum için, hele ki sizin gibi şerefsizlere onu teslim edecek değilim. Madalya istiyorsanız,

neden gidip bir oyuncakçıdan almıyorsunuz? Ya da daha iyisi, orduya katılıp bir tane kazanın. Belki de sizin için en güzeli öldükten sonra almanızdır. Hem sizin için hem de toplum için en iyisi olur. Çünkü bu ülkenin, cesareti, bacakları olmayanları sıkıştırıp sormak zanneden yapışkan pantolonlu ufaklıkları ihtiyacı yok."

Serseri çocuk grubunda geri kalan herkes uzun uzun, feminen bir horultu çıkarırken içlerinden biri sanki hakaretime mutlaka cevap verilmesi gerekiyormuş gibi ıslık çaldı. Çetenin reisinin bir şeyler yapacağını görebiliyordum.

"Kusura bakma, Manfred. Ne dedin?"

Görüş alanımın dışındaki biri, "Bence gayet net duydun," dedi. "Ama aptal ya da sağır olman ihtimaline karşılık tekrar söyleyeyim, adam madalya almak için asker olmanı ve tercihen öldükten sonra kazanman gerektiğini söyledi. Ben de her sözüne katılıyorum."

Çete reisinin arkasına dönmesiyle bir yumrukla yere serilmesi bir oldu, büyük ihtimalle burnu kırılmıştı. Bir diğerinin omzuna da sert bir sopa darbesi indi. Ardından, kalanlar da kaçtı. Dönüp beni kurtaranın kim olduğuna bakınca tanıdık olduğunu fark ettim.

Polis Müfettişi Kurt Reichenbach.

***

O olduğundan emin olmak için güneş gözlüğümü çıkardığımda kaşlarını çatıp bana baktı ve gözlerini kuşkuyla ovaladı. Güneşin tam önünde durduğundan uzaydaki bir kara delik gibiy-

di. Orada olmayan ama orada olması benim iyi şansımdı.

"Tanrım, Günther? Bernhard Günther? Sen misin?"

Kılığım iyi olsa da yıllardır tanıdığım iyi bir dedektifi kandırmaya yetmezdi. Kurt Reichenbach her zamanki gibi diğer polislerden daha rahattı. Hafif bir bej takım, mavi beyaz çizgili gömlek ve beyaz yelek giymiş, beyaz kravat takmıştı ve ceket cebinde mavi bir ipek mendil ile düğme iliğinde karanfil vardı; görüntüsünü tamamlamak için kafasına kahverengi fötr şapka takmıştı. Grünewald'daki hipodroma ya da Wannsee'de yemeğe gidiyor olabilirdi. Gri sakalı her zamankinden daha uzun ve gürdü, gözleri ışıldıyordu; neredeyse polis olmayı eğlenceli bir şeymiş gibi gösterecekti.

"Sen ne halt ettiğini sanıyorsun? Ben... Seni öldürülebilirlerdi. O şerefsizler korkunçtur. Kalpsizlerdir." Hâlâ yerde yatan serseriyi tekmelemesi, onun kalkıp güçbela gitmesi için yeterli oldu. "Eczaneden göz damlası alıyordum. Dua et ki hemen kullanmadım yoksa seni görmezdim ve sen de soluğu Charité'de alırdın. Kanma, iyileştirmesi için giden bir kanlı beden daha. Onun hemşire olduğunu biliyorsun, değil mi? Geçen gece serseriler bir otel kapı görevlisini sırf şapkasını almak için dövüp hastanelik etmiş. Belki de aynı gençlerdi. Ama tabii neden Nazi soykırımında sakat kalmış bir Yahudi gibi giyindiğini hâlâ anlamış değilim."

Cevap vermeden önce son serserinin de kaçıp gitmesini bekledim.

"Gizli görevdeyim," dedim. "Dr. Gnadenschuss'u pusuya düşürebilme umuduyla sandalyeye mahkûm olmuş bir *klutz*'u oynuyorum."

"Pusu mu, nasıl? Seni vurmadan önce arabayla parmağının üzerinden mi geçeceksin?"

"Hayır, silahım var. En azından, bu sabaha kadar vardı. Galiba köprüden geçerken düşürdüm. Ben silahımı ararken sen gelip beni kurtardın. Teşekkürler bu arada. Beni dayak yemekten son anda kurtardın. Ya da daha kötüsünden."

"Bu saçma fikir kimindi? Dur, söyleme. Kesin aptal Bernhard Weiss'ın fikridir, değil mi? Gennat hayatta böyle aptalca bir şeye kalkışmaz. Büyük Buddha'nın aklı başındadır. Fakat Weiss hukukçu olduğundan çok fazla kitap okumuş. Tipik bir Yahudi. Başını kitaptan kaldırmıyor. Polis değil, haham olmalıydı."

"Kurt, sen de Yahudisin."

"Evet, ama o zeki bir Yahudi ve insanlar öylesini sevmez. Ben onun gibi zeki değilim. Weiss yeni fikirler üretebilecek türde bir Yahudi. İnsanlar, özellikle de Almanya'da, yeni fikirleri sevmez. Eskilerine, özellikle de eski yalanlara bayılırlar. Hitler'in olayı da bu zaten. Yeni olduğunu iddia ettiği fikirlerin tümü eskilerin ısıtılıp tekrar sofraya getirilmiş hali. İnsanlar yeni fikirleri sevmez ve onlardan korkar. Buraya bak, biz insan davranışı laboratuvarı için değil Berlin polisi için çalışıyoruz. Tanrım, böyle bir işe desteğin olmadan kalkışman büyük hata. Seni gözleyecek diğer polisler olmadan. Hiç olmazsa bir polis."

"İkimiz de Dr. Gnadenschuss'un böyle bir şeyi fark edeceğini düşündük."

"Bence zeki biri değil. Sadece şanslı, o kadar. Şansının kaynağı da bazı insanların böyle bir canavarın yakalanmasını istememesi. Tanrı'nın işini yaptığını düşünen insanların. Sokakları temizlediğine inananların. Bilirsin, soylu milletimiz her şeyin temiz ve düzenli olmasını ister. Fakat senin görüntün ya da yaptığın işin temiz ve düzenli bir tarafı yok. İnan bana, neden bahsettiğimi biliyorum. Bu şehri avcumun içi gibi bilirim. Neden ofis yerine hep dışarıda olduğumu hiç merak ettin mi, Bernie? Neden sıradan bir vatandaş gibi dolaştığımı? Ben insanlarla konuşurum da ondan. Sosyal biriyim. Konuşmayı severim. Fahişelerle, pezevenklerle, hırsızlarla, tecavüzcülerle, hatta üniformalı polislerle bile konuşuyorum. Bir yazar gibi, hikâyelerini topluyorum ve bazen bir bağlantı gördüğüm de oluyor. İşte asıl keşif budur. Sokaklarda insanlarla konuştuğunda bir şeyler duyarsın. Ayrıca ikimiz de dikkat çekmeden birini gözetlemenin mümkün olduğunu biliyoruz. Bana sorsaydın yardım ederdim."

"O kıyafetle mi?"

"Lon Chaney'i dinleyin."

"Bak, gazetelere o lanet mektuplar gitmeye başlayınca, acilen bir şey yapmamız gerektiğini düşündük. Beş kişiyi öldürdüğü halde hâlâ onu yakalama konusunda bir arpa boyu yol gidebilmiş değiliz."

"Haklısın, ama bu, riske girdiğin gerçeğini değiştirmez, Bernie. Sokaklarda oynadığında, ken-

dini riske atarsın. Bu şehirde sadece *klutze*'ler ile fahişeleri değil, polisleri de öldürüyorlar. Johannes Buchholz'u unuttun galiba."

"Onu vuran da bir polisti."

"Öyle diyorsan. Ama bu suçla itham edilen iki polis beraat etti. Kısacası, sadece daha dikkatli ol diyorum. Berlin'de polis olmanın birinci kuralı, gece evine kafanda delik olmadan dönmektir; diğer her şey ondan sonra gelir, dostum. Peki, şimdi ne yapacaksın?"

"Biraz daha kalıp bir şansımı deneyeceğim."

"Ciddi misin? Bu tantana yüzünden balığı korkutmuşsundur. Yeme gelmeyeceğinden eminim."

"Daha öğlen olmadı. Üstelik bu makyajın ne kadar zahmetli olduğunu bilemezsin – o yüzden ziyan etmek istemem."

"Evet, kılık değiştirme işine epey emek harcadığın belli. Güzel olmuş. Bacakların da arabanın içinde katlanmış halde galiba. Çok zekice. Daha önce görmemiştim."

"Arabayı Eva Angerstein'ın cinayet mahallinde buldum."

"Öyle mi?"

"Bir hödük avcısı kullanıyormuş. Bir hırsız gözcüsü. Bu plan Weiss'ın aklına oradan geldi."

"Anlaşıldı. Aslında Weiss *klutz*'a senden daha çok benzerdi. Yeterince küçük biri. Acaba neden kendisi bu işe kalkışmadı? Üstelik ya Dr. Gnadenschuss gelirse ne olacak? Silahın yokken ne yapabilirsin? Onu konuşarak teslim olmaya mı ikna edeceksin?"

"Bir şeyler düşünürüm."

"Sen düşünürken o da beynini dağıtır. Hiç aklıma yatmadı." Reichenbach gülümseyip elini cebine attı ve çıkardığı küçük tabancayı bana verdi. "Her ihtimale karşı bunu al. Bu saçmalık sona erdiğinde geri verirsin. Merak etme, bende bir tane daha var." Ceketinin üst düğmesini açıp omzundaki Walther kılıfını gösterdi. "Elinde Bismarck olmadan bu kasabada dolanan bir Yahudi bulup getirin bana. Bir sürü düşmanım var ve tümü de Alex'te çalışmıyor. Bu arada, Teşkilatta ne kadar çok Nazi olduğu dikkatini çekti mi? Hamamböceği gibi, hava ısındığında deliklerinden çıkıyorlar. Arthur Nebe denen şerefsiz de onlardan biri. Alex'in merdivenlerinde sana yumruk atan şerefsizi saymıyorum bile. Gottfried Nass mıydı? Evet, Nass da vurmak istediğim polislerden biri." Kararlılıkla başını salladı. "Yardımıma ihtiyacın olursa haber ver. Ne zaman istersen."

"Teşekkürler, Kurt. Dinle, bir iyilik diğerini hak eder. Friedrichstrasse'de dün vurulan adamı biliyor musun?"

"Willi Beckmann adındaki pezevenk. Ne olmuş?"

"Öldüren Fritz'in adını biliyorum. En azından bir kısmını. Sing Sing Kulüpte takılan Hugo adında biri. Güreşçi gibi yapılı. Willi'nin cesedi başında ağlayıp inleyen kız da Hugo'nun kız arkadaşı Helga. En azından Hugo'nun düşüncesi bu. Hugo'nun Willi'yi öldürmesinin nedeni de o. Kısacası, çete cinayeti değil, aşk cinayeti. Adamı enseleyebilirsin."

"Teşekkürler, ama bunları nereden biliyorsun?"

"Uzun hikâye. Ama cinayet sırasında oradaydım. *Klutz* numarası yapıyordum. Her şeyi yakından gördüm, sessiz girişten ateşli finale. Kızın aksine. Ne derse desin, Willi'nin cesedi hariç bir şey görmedi."

"Peki, neden bunu kendin çözmek istemiyorsun?"

"Çünkü ben tanığım ve çünkü Alex'e gidip kâğıt işleriyle uğraşmak istemiyorum. Henüz değil. Bu kılıkta, istemem. Belki onu alırsın ve Willi'yi öldürdüğü Bergmann MP-18 de üzerinde mi bakarsın. Ve bu işi yaparken kullandığı arabaya da. Sarı BMW Dixi, plakası da IA 17938. Belki tanığa bile ihtiyacın kalmaz."

"Polis olarak harcanıyorsun."

"Nasıl?"

Reichenbach şapkama para attı. "Ayrıntılara bu derece önem veren birinin bilim insanı ya da filozof olması gerekirdi." Sırıtıp iki sigara yaktı ve birini bana verdi. "Bernie, bu güzel oldu. Suçlu birini tutuklamak kadar insanın keyfini yerine getiren bir şey yoktur, değil mi?"

"Masum birini tutuklamaktan iyi olduğu kesin."

***

Kurt Reichenbach'ın Richard Tauber gibi dünya umrumda değil edasıyla ıslık çalıp bastonunu sallayarak gidişini izledim. Tozluk taktığını ancak o zaman fark etmiştim. *Tozluk takan bir polis.* Neredeyse kahkaha atacaktım; şarkı söyleyip dans etmeye başlasa şaşırmazdım. Wilhelm-Ufer'in

diğer tarafında üstü açık bir Brennabor'un –harici bagajı ve basamağında alet çantası olan bir araba– yanında durup gri kapısını açtı. Ön koltuğa binmeden önce dönüp bana el sallaması gizli kimliğim açısından iyi olmasa da Reichenbach'ın arkadaşım olmasına minnettardım. Elbette haklıydı da. Destek gerekirdi. Pek çok açıdan bu işi doğru düzgün düşünmemiştim. Eve döner dönmez Bernhard Weiss'ı arayıp bu gizli kimlik macerasını tekrar konuşmaya karar verdim.

Fakat tiyatroya ve Brigitte'ye dönerken *klutz* arabamın akslarından biri çıkınca görevim nihayete ermiş gibi göründü. Bir süre orada oturdum; sonra bir taksici bana yardım gerekip gerekmediğini sordu ve ona tüm deliller aksini işaret etmesine rağmen iyi olduğumu söyleyince adam hayretle uzaklaşıp gitti.

Prusyalı Emil'in bu arabayı etrafta dolaşmak için değil de sadece belli noktalarda, görüntüyü kurtarması için, oturmak için kullandığını anladım. Olması gerektiği kadar sağlam değildi ve birlikte çalıştığı hırsız muhtemelen onu gereken yere konforlu arabasıyla götürüyordu. Tamir için acaba bisikletçiye mi götürsem diye düşündüm, ama bunun için *klutz* arabasını sokakta taşımam gerekecekti ki bu da haklı olarak beni Prusyalı Emil gibi bir hödük avcısı zannedecek Berlinlilerin hışmına uğramamla sonuçlanabilirdi. Bu yüzden dilenci gaziler hakkında en kötüsünü düşünerek onlara sadaka vermeyi bırakabilirlerdi. Sadece bu bile arabayı kanala atmama yeterdi ve etrafta kimse olmasa mutlaka yapardım.

Üniforma, şapka ve gözlüğümü çıkarıp Schiffbauerdamm'daki tiyatroya yürürken bu şarlatanlığın sona ermek üzere olduğunu düşünerek rahatlamıştım. O günkü provalar bitmişti; orkestra ön kapıdan çıkıp yolun karşısındaki birahaneye gidiyordu. Brigitte'nin odasına gittim ve makyajımı temizledi. Yanımızda başkası olduğundan fazla konuşmadı: gösterinin yıldızlarından biri olan kızıl saçlı Lotte Lenya. Sigara ile viski içiyor, *The Red Flag* okuyup mırıldanıyordu. Komünist olabileceğini umursamadığım gibi o da beni umursamadı. Mesele polis olmam değildi, çünkü Brigitte'nin ona söylemediğinden emindim. Brigitte işine devam ederken rahatlayıp ıslak çalmaya başladığımda Bayan Lenya'nın pis pis baktığını görünce susmaya mecbur kaldım.

Lotte gözlüğünün üzerinden bana bakarak, "Viyanalı annem bana ıslık çalan erkeklere güven olmaz demişti," dedi. "Asla. En sinir gürültüymüş. Nedenini sorduğumda bana hırsız ve katillerin birbirlerine işaret vermek için ıslık çaldıklarını söyledi. Sırf bu yüzden günümüzde bile Linden Arcade'de ıslık çalmanın yasak olduğunu biliyor musun? Ah, evet. Senin erkek fahişe olduğunu düşünüp gitmeni isterler. Daha kötüsü, bazı kötü insanlar asla adlandırılmayan korkunç iblisleri ve lanetli şeytanları çağırmak istediği zaman ıslık çalar. Yahudiler ile Müslümanların ıslığı yasaklamasının nedeni budur. Nedeni sadece gayri ilahi olana duyulan korku değildir; şerri kendi safına çağırmaya duyulan kadim bir korkudur. Bir köpek, köpek olmayabilir. Bir ka-

dın, kadın olmayabilir. Ya da erkek, erkek olmayabilir. Bir keçi şeytanın kendisi olabilir. Vikingler gemi güvertesinde ıslık çalmanın fırtınaya yol açacak kötü ruhları çağırdığına inandıklarından tanrıları yatıştırmak için ıslık çalanı denize atarlarmış."

Lotte'nin geniş, ağır rujlu dudakları, fesat bir gülüşle, yarılan bir incir gibi açıldı. "Hepsi hurafe tabii. Fakat tüm bunlara rağmen bir tiyatroda asla ama *asla* ıslık çalmaman gerektiği kuralı hâlâ geçerli. Sahnedekiler ıslığı sahne değişimi için kullanırlar. Eğer tiyatroda ıslık çalarsan, sahne görevlisinin dekoru ya da sahneyi değiştirmesine neden olup ciddi kazalara neden olabilirsin. Biliyorum, çünkü başıma geldi. Genel olarak biz buna kötü talih deriz. Tiyatrocular biraz böyledir. Bir dahaki sefere burada içinden ıslık çalmak gelirse bunları hatırla, yakışıklı arkadaşım. Güzel Brigitte yanındayken bile dudaklarına hâkim ol."

Lenya bunları dedikten sonra gitti. Brigitte, "Sen ona aldırma," dedi. "Lotte aksiliğiyle bilinir."

"Hadi canım!"

"Çetin bir tip, değil mi?"

"Kolayca unutacağım bir kadın değil. Hâlâ acısını unutamadığımdan soktuğu yere sirke sürsem iyi olur." Yüzümü buruşturdum. "Kendisi dişi akrepler kulübünden mi? Yoksa erkeksiz yaşamaya çalışan kadınlar türünden mi? Bilirsin, Sappho ve eski okul müdirem gibi."

"Söyledim sana, o evli."

"Sen de öyleydin. Bak şimdi işler nereye geldi."

"Lotte'nin, erkekleri, tüm kadınlar kadar sevdiğine hiç şüphem yok."

"Pekâlâ, eğer sonraki kadın sensen tamam. Ama bir üç kâğıtçı ya da Hohenzollern'in lobisinden bir *garçonne** ise, çok emin değilim. Ayrıca, Weiss'ın arkadaşı Magnus Hirschfeld'in hesaplarına göre Berlin'de iki yüz elli binden fazla lezbiyen var."

Brigitte güldü. "Saçmalık."

"Hayır, ciddiyim. Şehirdeki seksen beş lezbiyen gece kulübü ve spor tesisinden çıkarlarken hepsini tek tek saymış. Tiyatrolardan bahsetmiyorum bile."

"İyi de biri neden böyle bir şey yapar?"

"Hirschfeld sekse takıntılıdır. Seksin her türlüsüne. Ama nedenini sorma."

"Bu arada, *klutz* araban nerede?"

"Kırıldı."

"Sen mi kırdın?"

"Demek ki zannettiğimden iri bir *klutz*'ım."

"Şimdi ne yapacaksın?"

"Bilmiyorum. Galiba amirimi arayacağım. Bakalım ne yapmamı isteyecek. Gerçi ona bırakmaya niyetli olduğumu söyleyeceğim. Bugün denk geldiğim vahşi çocuk çetesi yüzünden az kalsın gerçekten sakat kalacaktım."

"Bu hiç iyi olmadı. Tam da buraya gelmene alışmıştım."

---

* Fr. Fransız restoranları ve otellerindeki erkek garsonlar için kullanılan bir kelime –ed.n.

"Buluşabileceğimiz başka yerler de var. Restoranlar. Yatak odaları. Hatta bir çılgınlık yapıp parkta yürümeye bile gidebiliriz."

"Olur, ama burada kontrolüm altındaydın ve bu hoşuma gidiyordu. Tiyatroda tanıştığım erkeklerin çoğundan farklısın."

"Tahminimce öyle olmalıyım. Bir de ıslık çalmama mani olabilsem her şey dört dörtlük olacak."

"Yapabilecek misin?"

"Senin gibi birinci sınıf bir köpük-banyosu sarışın yanımdayken biraz zor, meleğim. Sen gören her Fritz'i, kışın ortasında bir kale gibi, ıslık çalmaya sevk edecek türdensin."

***

Aynı gün daha sonra, nispeten daha normal görünürken, Nollendorfplatz'daki evime döndüğümde Bayan Weitendorf'un yine Robert Rankin hakkında endişelendiğini gördüm.

"Biliyorsunuz, onun odasını temizliyorum," dedi.

"Keşke benimkini de temizleseniz."

"Siz bana onun verdiği parayı vermiyorsunuz. Neyse, bakın, onu çok merak ettiğimden değil, fakat dün odasını temizlerken yerde bunu buldum."

Bana gösterdiği mermiyi avcuma bıraktı. .25 kalibrelik bir otomatik tabanca mermisiydi.

"Silah taşımak yasalara aykırı değil," dedim. "İngilizlerin de kendini savunması gerekir."

"Tamam, ama adam içiyor. Çok içiyor. Babam silahla içkinin bir arada iyi gitmeyeceğini söylerdi."

Gülümseyip ona cephede olduğum dört yıl içinde hemen hemen her gün sarhoş olduğumu

söylemedim. Kimi zaman tetiği çekmek için gereken tek neden sarhoş olmaktı.

"Dolu silahla dolaşan bir sarhoş," diye ısrar etti, "felaketin habercisidir. Eğer bir şey ille de olacaksa sen elinden geleni yapmış ol. Bu tür şeylerle ancak ayıkken ilgilenilir. Ayrıca evimde silah olmasını istemem. Asabımı bozuyorlar."

"Benim de silahım var." Walther'imi düşürmüş olsam da Reichenbach'ın minik tabancası hâlâ üzerimdeydi. Konuşurken karnıma dayandığını hissedebiliyordum.

"O farklı. Siz polissiniz."

"Polisin masum insanları vurduğuna dair ne kadar şikâyet aldığımızı bilseniz şaşardınız."

"Bay Günther, ben şaka yapmıyorum. Ayrıca kendisi İngiliz. Onlar bizden nefret etmiyor mu? Belki şahsen o etmiyordur, ama geri kalanları bizden en az Fransızlar kadar nefret ediyor."

"Pekâlâ, onu tekrar gördüğümde sorarım."

"Teşekkürler. Ayrıca silah taşıması gibi, geceleri odasına kadın getirmesini de tasvip etmediğimi söyleyin lütfen. Özellikle de Bayan Braun. Gerçi gürültü yapıp beni uyandırmasalar bu kadar rahatsız olmazdım."

"Bayan Weitendorf, başka bir şey var mıydı?"

"Evet, Erich Angerstein diye biri iki kez aradı. Gelince onu aramanızı istedi, ama adamdan hiç hazzetmedim. Sesi avam gibiydi. Ona numarasını sorduğumda, sizde kartviziti olduğunu ama eğer kaybettiyseniz onu bu hafta her gece gece yarısından sonra The Cabaret of the Nameless'ta bulabileceğinizi söyledi. Bay Günther, beni il-

gilendirmez, ama oranın saygıdeğer insanların uzak durması gereken bir yer olduğunu işittim."

"Bayan Weitendorf, ben saygıdeğer biri değilim. Ben polisim ve bu da siz gitmek zorunda kalmayasınız diye kötü yerlere gitmeye mecbur olduğum anlamına geliyor. The Cabaret of the Nameless'a gittikten sonra size her şeyi anlatırım ve bana o zaman teşekkür edersiniz."

Angerstein'ın numarasını aradım ama açan olmadı. Sonra da Alex'i aradım. Bu sefer beni Weiss'a bağladılar ve ona *klutz* arabasının kırılması haricinde fazla bir şey olmadığını söyledim. Uzun bir sessizlik oldu. Düşünüyor gibiydi.

"Yazık olmuş."

Hayır demesini ümit ederek, "Hâlâ devam etmemi istiyor musun diye soracaktım," dedim. "Fakat araba olmadan görüntümü değiştirmem gerekecek. Bir koltuk değneği ve tek bacakla dilenmeye başlayabilirim."

"Peki, bu konudaki düşüncen ne?"

"Galiba yapabilirim."

"Gerçekten, sana kalmış, Günther."

"Fakat açık konuşmam gerekirse, vaktimi boşa harcadığımı düşünmeye başladım. Özellikle de bir cinayet daha işlendikten sonra. Bence taktiğimizi değiştirmemiz gerekecek."

"Evet, buna cesur bir teşebbüs ya da asil bir hüsran diyebiliriz. Yaptıklarımız sıra dışı ya da tartışmalı olsa da bu katili yakalamak için elimizden gelen her şeyi yaptığımıza ikna olmuş durumdayım. Ama belki de haklısın. Belki de taktik değiştirip yeni bir şeyler denemenin vakti geldi.

Neye mal olacaksa. Grzesinski saçlarını yoluyor ve elimizde fazla bir seçenek yok. Halkın da yardımcı olduğu söylenemez. Gazetede yazdığım makaleye cevap verenlerin ne büyük vakit kaybı olduğunu anlatamam. Zannedersin ki Berlinliler bu adamın yakalanmasını istemiyor."

"Bu fazlasıyla ihtimal dahilinde."

Durdu. "Bu arada sen iyisin, değil mi? İyi hissediyorsun?"

"Eğer içkiyi bıraktım mı diye soruyorsanız, evet bıraktım."

"Hiç yoktan iyidir. Ben asıl polislikten bıkmaya başladın mı diye sormuştum."

"Alakası yok, amirim. Ben de bu katilin yakalanmasını en az sizin kadar istiyorum."

"Güzel, güzel."

"Fakat Winnetou ile Dr. Gnadenschuss'un aynı kişi olduğu yönündeki iddiamdan vazgeçmiş değilim. O yüzden, izniniz olursa, gidip bakanın kız arkadaşı Daisy Torrens ile konuşacağım. Eski erkek arkadaşı Rudi Geise'nin savaşta düşman cesetlerinin uzuvlarını kestiğini duydum. Kulak kesmek ve bu tarz şeyler. Hâlâ üzerinde bıçak taşıyormuş. Kadınlardan nefret ettiğini de hesaba katarsak, elimizde makul bir şüpheli var diyebilirim. Dediğim gibi, kulak kesmekle kafa derisi yüzmek çok da farklı şeyler değil. Gidip bakmaya değer diye düşündüm."

"Peki, ama çok dikkatli ol. Halihazırda bakanın beni pek sevdiğini söyleyemem. İlk fırsatta beni kovacağına şüphem yok. Kendisi de Yahudi olduğundan, bir Yahudiyi emniyetten atması, düş-

manları karşısında iyi görünmesini sağlayacaktır. Hatta benden kurtulmak için makul bir mazeret bile üretebilir. Stuttgart Emniyet Müdürü Kleiber kitabımdan şikâyetçi olmuş. Beni, haksız yere, intikam almakla itham etmiş."

Ona söz verdiğim üzere, sıkıcı kitabını okumayı bir gün bitirebileceğimi umuyordum. Bu arada Fritz Lang'ı ilk eşi ve Karındeşen Jack merakı yüzünden sorgulamayı düşündüğümü Weiss'a söylememeye karar verdim. Bu kadarı fazla gelebilirdi. O yüzden başka bir şey söyledim.

"Amirim, son kurban Johann Tetzel ile soruşturma sırasında tanışmıştım. Onunla kısa süre önce akvaryumun dışında konuşmuştum. Prusyalı Emil'i de ondan öğrendim."

"Prusyalı Emil kullandığın *klutz* arabasının sahibiydi, değil mi?"

"Evet, amirim. İşin aslı, bu gece bir ipucunun peşinden gideceğim."

"Mükemmel. Bu arada haberin olsun, Gennat katilin Stahlhelm mensubu olabileceğini düşünüyor. Tetzel'in elinde bir üye yaka iğnesi bulduk. Katilin yakasından alınmış gibiydi. Tetzel'in böyle bir iğne taktığını hatırlıyor musun?"

"Hayır, amirim. Üstelik bana hiç de sağcı gibi gelmemişti."

"Neyse, Alex'e geldiğinde bu konuyu etraflıca konuşuruz. Yarın geleceksin, değil mi? Çünkü artık *klutz* numarası yapmana gerek kalmadı."

"Yarın orada olacağım, amirim." En azından kayıp tabancamı bildirip yenisini almak istiyordum.

"Tamam, o zaman konuşuruz. Fikir alışverişi yaparız. İlk fırsatta da benimle bir akşam yemeğine gelir misin diye merak ediyordum."

"Teşekkür ederim. Çok isterim."

"Karım seninle tanışmayı çok istiyor, Günther. Ona fazla bilgi vermesem de hayatımı kurtardığını söyledim. Aramızda sır yoktur. Ayrıca berbat bir yalancıyımdır. Dürüst bir polis olmanın yan etkisi galiba."

"İnanın, amirim, dürüst polisler de en az diğerleri kadar yalan söylemeye mecbur. Bazen ancak böyle hayatta kalıyoruz."

***

Thomas Cook'un otobüsü İngiliz misafirleri otellerden alıp Berlin'in ünlü seks kulüplerine taşımaya başladığında saat on biri geçmişti: Schwerinstrasse'deki Toppkeller lezbiyen kulübünde meşhur Black Mass çıplak kızlarla gösteri yapıyordu; Zauberflöte'de eşcinsel kadın ve erkeklere farklı katlar ayrılmıştı. Bu seks turlarına, muhtemelen ülkelerinde görecek fazla bir şey olmadığından, özellikle İngilizler rağbet ediyordu.

İngiliz seks turistleri sadece görsel uyarılmayla ilgilendiğinden Thomas Cook otobüsünün The Cabaret of the Nameless'ın önünde duracağından şüpheliydim; Berlin'de her ne kadar şöhret yapmış olsa da orada seks gösterisi yoktu. Kabare on dakikalık amatör gösterilerden ibaretti. Oyuncuların tümü bilhassa saflık ve yeteneksizlikleri yüzünden sadist *conférencier* Erwin Lowinsky tarafından seçilmiş zavallılardı. Lowinsky, tüm de-

liller aksini göstermesine rağmen, oyuncuları gayet yetenekli olduklarına ve seyirciler arasındaki bazı nüfuz sahibi kişilerin onlara gösteri dünyasında iş verebileceğine ikna etmişti. Bu arada kendini son derece kültürlü addeden seyirci de birbirini takip eden felaketleri büyük bir keyifle izliyordu. The Cabaret of the Nameless çok meşhurdu; çoğu Berlinli için buraya gelmek kusursuz bir gece geçirmekle eşdeğerdi. Alman vasıflarını anlamaya çalışan bir kültür antropoloğunun yapması gereken en akıllıca şey The Cabaret of the Nameless'a gitmek olurdu.

Erich Angerstein'ı kalabalık odanın gerisinde oturur buldum. Önünde kaliteli bir şampanya, yanındaysa, gülümsemelerinin nedeni adamın ellerinin sutyenlerinin içinde olması mümkün iki kadın vardı. Beni görünce ellerini, daha saygılı duracak bir yere, çekmeye kalkışmadı –The Cabaret of the Nameless'ta hiçbir şey tuhaf değildi– ya da ikiz olduklarını anladığım kadınlarla beni tanıştırmadı.

"Günther," dedi. "Ne zaman geleceğini merak ediyordum. Margit, Günther'e içki koy. Bernie, şampanya seversin, değil mi?"

"Çok sevmem."

"Berbat bir şey. Keçi kokuyor ve peynir tadı var. Kadın vajinası gibi. Kadınlar sırf pahalı olduğu ve kendilerini kaliteli hissettirdiği için içiyorlar. Ama gerçekte gazdan başka bir şey değil." Başıyla garsonu çağırınca bir kadeh Mosel istedim. "Neredeydin? Saçını kestirmeye gittin galiba."

"Onun gibi bir şey."

"Senin yerinde olsam paramı geri alırdım."

Sahnede, tek koluyla tek bacağı olan, tekerlekli sandalyedeki bir kadın Nobody Knows the Trouble I've Seen şarkısını söylüyordu. Sesi eğitimsizdi – biraz Lotte Lenya gibi olsa da tüm benzerlik orada bitiyordu; tekerlekli sandalyedeki kadın bir kutu dolusu diyapazon yutsa bile doğru notada okuyamazdı. Seyircilerin kahkahaları çok arttığında kadın duruyor, bu noktada Erwin Lowinsky –"Elow"– devreye girip onu seyirciyi duymazdan gelmeye ikna ediyordu. "Ah, Lucy," diyordu, "bu aptalların hepsi sarhoş ve gerçekten yetenekten anlamazlar." Sonra da kadın kahkahalar arasında tekrar söylemeye başlıyordu.

Seyircilerin arasından biri bağırarak, "Sorunun kaynağı eksik kolla bacak olabilir mi?" diye sordu.

Garson, Mosel'le geldi. İçkimi yavaşça, hatta dikkatle içip sonra bir sigara yaktım.

"Bu işkence odasında buluşmamızın bir nedeni var mı?"

"Ön tarafta, piyanonun yanındaki masa. Yanında şarap gibi kadın olan lepiska saçlı Fritz'i görüyor musun? Buradan görmen zor, ama kızın düğmeli çizmesinin üzerinde mahmuz var."

O tarafa bakınca kar beyaz uyluklarının ve mor jartiyerinin büyük kısmını sergileyen uzun boylu, bir kadın gördüm. Yanında ondan daha uzun boylu sarı peruk takmış bir adam vardı. İkisi de gülmekten kırılıyordu; suratları kızarmış, gözleri yaşlanmış, koltuklarının ucuna kaymışlardı. Adam astım krizi geçirecekmiş gibi görünüyordu.

"Gördüm."

"O, Prusyalı Emil. Gerçek ismi Emil Müller. Buraya işten sonra saat on ikiden az önce gelir. Dün gece Karl Szatmari adındaki bir hırsızla iş yapıyordu. Macar galiba. İkisi de El Ele adında bir çeteye mensup. Umarım sabrım seni etkilemiştir, Günther. Burada oturup üç dört gece onu izlemek benim için gerçek bir imtihan oldu. O şerefsizi bir arka sokağa çekip dövmemek için kendimi zor tutup sinirden tırnaklarımı yedim."

"Evet, bu açıdan bana da düzenli maniküre ihtiyacı olan biri gibi göründün."

"Umarım buna değer. O yüzden sen Emil'i sorgularken ben de yanında olmak konusunda ısrarcıyım. Buraya boş yere geldiğimi düşünmek istemem."

"Onunla bu gece konuşacağız. Çıktıktan sonra onu takip ederiz. Burada genelde ne kadar kalıyor?"

"Birkaç saat. Dün gece onu takip ettim. Heaven and Hell'e, oradan da Wedding'deki bir daireye gitti."

"Anlaşmamızı unutma. Benim yöntemimle yapacağız. Sen de bana şüpheli değil, tanık bulmakta yardım edeceksin."

"Elbette, elbette, ama sen de şunu unutma: O şerefsizler en iyi durumda bile bilgi vermeyi sevmez. Bazen küçük, arkadaşça bir iknaya ihtiyaç duyarlar."

"O zaman olabildiğince arkadaşça olsun. Onun konuşmasını istiyorum, kanının akmasını değil. Dişleri olmadan konuşamaz."

"Sen nasıl istersen, komiser. Berlin polisine yardım etmekten şeref duyarım."

Güldüm. "Elow'un zavallı Lucy'nin şarkıcılık kariyerine yardım etmesi gibiyse, işimiz var."

Angerstein, "Adam dâhi, değil mi?" diye sordu. "O tek bacaklı, umutsuz vaka olan kadını yetenekli olduğuna nasıl ikna etti acaba? Adam Svengali'yi* bile iyi Samiriyeli** gibi gösterir."

Fakat sokaklarda *schnorrer* taklidi yaptıktan sonra tek bacaklılara, hatta sonunda gözyaşları içinde ve kahkahalar arasında sahneyi terk etmek zorunda kalan detone kıza acımaya başlamıştım. Sanki beğenmişim gibi ayağa kalkıp alkışlamaya başladım.

Erich Angerstein bana hayretle ve acıyarak baktı.

"Sen düzgün bir adamsın," dedi. "Bunu görebiliyorum. Ama bu seyirciler senin alay ettiğini düşünecektir, biliyorsun değil mi? Burada samimiyete yer yok. Sing Sing'de seni oturttukları Old Sparky'nin Berlin'deki en gaddar eğlence olduğunu zannediyorsan yanılıyorsun, dostum. Burada sadece hayaller değil, ruhlar da arızalı."

Sonunda sigara yakmak için elini Margit'in sutyeninden çekti. Kızın kısılan gözlerini görünce onun adamın ilgisine ve The Cabaret of the Nameless'a düşkün olmadığını anladım. Berlin'deki

---

* Svengali, ilk kez 1894'te George du Maurier tarafından yayınlanan *Trilby* romanındaki bir karakterdir. Svengali, İrlandalı genç bir kız olan Trilby'yi baştan çıkaran, ona hükmeden ve sömüren ve onu ünlü bir şarkıcı yapan bir adamdır –ed.n.

** Luka İncili'nde de bahsi geçen, insanlara her koşulda yardım eden merhametli kişiler için kullanılan bir benzetmedir –ed. n.

herkes zulüm için zulümden ya da sürekli taciz edilmekten hoşlanacak değildi.

Hâlâ Margit'e bakarken şöyle dedim: "Acaba kız neden sandalyeye mahkûm oldu? Tek kolu ve bacağıyla kabarenin halısındaki bir pislik muamelesi görüp tüm umudunu bu vicdansız şerefsizlere bağlamış."

Margit, "Gösterinin başını kaçırdın," dedi. "Kolunu fabrikadaki kazada, bacağını da hastanede, kolunu kaybetmesi yüzünden kaybettiğini anlattı."

Margit'in ikizi ekledi: "Sarah Bernhardt'tan sonraki ilk tek bacaklı aktris olmak istiyormuş."

Angerstein, "Bazıları her şeye sahipken bazılarının hiçbir şeyi yok," dedi. "Talih söz konusu olduğunda herkes eşit olduğunu zanneder, ama değiller. Hiç olmadılar. İşte orada benim gibiler devreye girer."

Tekrar oturdum. "Tüm insanlara o yüksek dağın tepesinden mi bakıyorsun, Siegfried?"

"Demek istediğim şu: Aksini gösteren tüm delilere rağmen insanoğlu şans diye bir şeyin varlığına inanmasa nasıl yaşayacağını düşünebiliyor musun? İnsanın özünde hayalperestlik vardır. İşte o yüzden buradayız. İlk Romalı asker zar attığından beri de durum böyle. İnsan tabiatı gereği sürekli şansının döneceğine inanır."

"Erich, senin saçını taramak zorunda kalmak istemezdim. Muhtemelen kendimi keserdim."

"Senin şansın da bu gece dönebilir."

"Umarım öyle olur, çünkü dava yerinde sayıyor."

"İçimde iyi bir his var, Günther. Bu vakayı çözüp yerel bir kahraman olacaksın. Eva'nın katilini yakalayacaksın ve onun kafası kesilecek. Plötzensee'deki tüm gardiyanlara rüşvet vermem gerekse bile, ben de o idamı izleyeceğim."

Ciddiydi. Bir an için Erich Angerstein'ın o kulüpteki en kötü şey olduğu gibi bir hisse kapıldım. Emin olmak için kabare seyircilerine baktım: Umutları Arşidük Franz Ferdinand ve karısı kadar ölü olan Lucy gitmişti. Berlin'de korkunç, vicdandan yoksun cinayetlerin yaygın olmadığını düşünürdüm. Ama The Cabaret of the Nameless'ta bu bir oyun haline gelmişti ve daha kötüsü gelmek üzereydi. Kekeme ve hokkabazlığı beceremeyen tek gözlü bir hokkabaz; Hitler ve sonra da Charlie Chaplin'i taklit eden ama daha ziyade Oliver Hardy gibi görünüp davranan bir şişko; gergedandan daha fazla ritim duygusu olmayan bir tap dansçısı. Belki de en kötüsü, bir sopranoya yaraşır büyük göğüsleri olan ve kendini mezzo-soprano sandığından, açıklanamayacak şekilde, Richard Strauss'un *Salomé*'sini söylemeye kalkan kadındı. Elow zavallıyı eğer şarkı söylerken Salomé gibi elbisesini çıkarırsa seyircinin daha çok hoşuna gideceğine ikna etmişti – Salomé'nin kocaman bir sezaryen izi olduğunu görünce, bu o gece şahit olduğum en kasvetli manzara haline geldi. Bu manzara Prusyalı Emil'e bile fazla gelmiş olacak ki Salomé sahneden indikten sonra o ve yüksek topuklu kız arkadaşı birden ayağa kalkıp çıkışa yöneldi. Angerstein, garson ve ikizler için masanın üzerine birkaç banknot attı. Akabinde ben de onunla dışarı çıktım.

"Onu nereden alacağız?" diye sordum.

"Burası senin çöplüğün, polis."

"Onu Wedding'deki evine kadar takip ettiğini söylemiştin."

"Evet, Ackerstrasse'de. Gördüğün zaman neden bu kulüptekilerle aynı mezbelede olduğunu anlarsın."

"Tamam, onu oradan alınız. Mercedes'inle mi geldin?"

"Bu gece değil. Tamircide. Sabah ilk iş alacağım." Küçük, iki koltuklu bir Hanomag'ı işaret etti. Kaputun ortasındaki tek farıyla Erich Angerstein'ın sürebileceğinden ziyade çocuk kitaplarında olabilecek bir arabaya benziyordu. "O yüzden şu berbat oyuncağı kullanıyorum. Karımın arabası. Şu an tatilde, o nedenle ihtiyacı yoktu."

***

Prusyalı Emil şehrin eski duvarını takip eden Mauserstrasse'de siyah bir Dixi ile gidiyordu. Bu sokağın dönemeci Büyük Friedrich'i rahatsız ederdi: tüm Prusyalılar gibi o da düz çizgileri tercih ederdi. Prusyalı Emil'i bulduğumuzda ben de birkaç tane almak istiyordum. Angerstein arabayı sürerken nehri geçerek Red Wedding'e girdik. Kızıl olmasının bir nedeni vardı; Schöneberg ya da Neukölln gibi Wedding'deki fakirlik de, Gazze'de değirmende çalışmak zorunda bırakılan kör Samson gibi, insanların tüm ümitlerini köreltmişti. Wedding'in kasvetli apartmanlarında oturan binlerce Berlinlinin, komünistlere ve nadiren de olsa Sosyal Demokrat Partisine oy vermesinin

nedeni, bu kahredici fakirlikti. İç içe geçmiş avluların gri duvarlarındaki boyaları dökülmüş levhalardan anladığım kadarıyla, orada her türden insan vardı: kömürcü, terzi, kasap, çavdar ekmeği fırıncısı, araba tamircisi, koşer fırıncı, güvercinci, temizlikçi, briketçi, balıkçı, boyacı; bunların yanı sıra insan olmayanlar da mevcuttu. Mekânda fareler ve sokak köpeklerine ek olarak birkaç da at olduğundan Golem bile görsem şaşırmazdım. Red Wedding'de hiç kimse, Berlin orta sınıf standartlarına göre saygın görülen şeylere dikkat etmezdi. Gecenin yarısı olsa da geleneksel bol kıyafetler ve ihtiyaç fazlası askeri giysiler giyen kadın ve erkeklerin gözetimindeki küçük ve bakımsız çocuklar hâlâ ışıksız kapı önlerinde aylak aylak dolaşıyordu. Burada temiz yakası ve cilalı ayakkabısı olan kendini şanslı sayardı.

Angerstein, "Bu lanet mahalleden nefret ederim," dedi.

"Bir nedeni var mı yoksa güzel sanatlar ve mimari talebesi olduğun için mi?"

"Burada büyüdüm. Nefret etmemin en iyi nedeni bu."

"Sağlam bir eğitim almışsın besbelli."

"Doğru. Öyleydi. Benim şansım yaver gitti. Ne zaman Wedding'e gelsem, buradan ayrılmasaydım nasıl bir hayatım olurdu diye düşünmeden edemiyorum. Yani, bilirsin..."

"Alın teriyle para kazanmak gibi mi? Anladım."

"Hayır, anlamadın. Burada oturmayan hiç kimse böyle bir pislikte büyümenin nasıl bir şey olduğunu bilemez."

Angerstein arabayı bir an için yavaşlattı; Prusyalı Emil'in arabasının nereye gideceğini bildiğinden onu kaybetmek gibi bir korkusu yoktu. Taşların arasındaki soğuk kaya havuzlarını andıran kahverengi, korkusuz ve neredeyse cansız gözlerle bana baktı. Gördüğüm en ürkütücü gözlerdi. Sonunda tebessüm etse de bu biraz zaman ve gayret gerektirdi.

"Şu taş bankı görüyor musun? Orası Wedding'in kumarbazlar bankıdır. Babam yirmi yıl o bankta oturup, girdiği uyduruk işlerden kazandığı parayı kumara yatırırken, annem çamaşırcılık yapıp çocuk kıyafeti dikerek canını dişine takıp çalıştı. Sonunda o fakir şerefsizler gibi olmamaya yemin ettim. O tarihten beri hep zamanda geri gidip onlara birkaç yüz mark verebilmeyi istedim. O kadar para bile hayatlarını değiştirmeye yeterdi. Benimkini de." Başını salladı. "Bazen sanki başka birinin başına gelmiş gibi görünüyor. Şizofreniyi andırıyor. İnsanların neden suçlu olduğunu anlamak istiyorsan burada birkaç gün geçir, bir iki şey öğrenirsin."

"Burada yaşayan herkes suçluya dönüşmüyor, Erich. Bazıları dürüst kalmayı başarıyor. Hatta birkaçı kendini geliştirmeyi bile başarıyor. Zor yoldan."

"Haklısın elbette, ama genelde buradan çıkmayı başaramayıp umutsuzca yaşamaya devam ediyorlar. Ama ben öyle değilim. Tekrar Wedding'de oturmak zorunda kalsam intihar ederim ya da cinayet işlerim. Gerçi Wedding gibi bir çöplükte oturduğunda cinayet büyük bir suç sayıl-

maz. Buna buralarda bağlayıcı tahkim derler. Biri ağzını açmadığı müddetçe, polis ya da mahkemeyi karıştırmadan meseleyi çözerler."

Kahkahası bana onun ne kadar tehlikeli bir adam olduğunu hatırlattı. Orta Alman Çetesi, Almanya'daki en çok korkulan çetelerden biriydi.

"Ki konuşmak da Wedding'in ilk kuralının ihlali demektir: Sakın konuşma, bilhassa polisler etraftayken." Başını iki yana salladı. "Ailemi düşündüğüm için buradan gittim. Çocuklarım için daha iyi bir şeyler istedim, anlıyor musun? Eva liseden mezun olunca ne kadar gurur duyduğumu anlatamam. Buradaki çocuklar lise kelimesini hecelemeyi bile beceremez. Eva, Siemens-Halske'de sekreter olarak iş bulduğunda daha da gurur duydum. Ona daha iyi bir iş bulabilirdim, ama o bağımsızdı ve öyle olsun istedi. Ben de öyle olmasına izin verdim. Müdahale etmedim. Sonra bir terslik oldu, ama ne olduğundan emin değilim. Belki de kötü erkek arkadaş, bilmiyorum. Hâlâ öğrenmeye çalışıyorum. Kokain kullanmaya ve parasını karşılamak için de fahişeliğe başladı. Buradakilere benzemeye başladı bile denebilir. Ama Eva ölünce neden o kadar zahmete girdim diye düşünmeye başladım. Buradan gitmeseydim hâlâ hayatta olur muydu? Bilmiyorum."

"Doğru olduğunu düşündüğün şeyi yaptın," dedim. "Önemli olan da bu. İnsanlara şans tanıdın. O şansla ne yapacakları onların mesuliyetidir. Angerstein, kızının hata yapması senin suçun değil. Bu hataları yapan kişiden başkasının suçu değil. En azından ben böyle düşünüyorum."

"Söylediğinde samimi olmasan bile teşekkürler."

Erich Angerstein'ın hayat hikâyesi bitince biraz daha gittik ve az sonra boş bir Dixi'nin hemen arkasına park etti; Emil ile kız arkadaşı çoktan apartmana girmişti. Karanlık avlulardan geçip kömür, tütün, kızartma, fenol ve daha kötü şeyler kokan dar bir merdivenden çıktık. Tüm mekân *İlahi Komedya*'dan alınmış derin çukur ve kuru kemiklerle dolu siyah beyaz bir sahnenin gravürü gibiydi.

Angerstein, "En üst kat," dedi.

Binanın yan duvarı çatlaklarla doluydu ve ölü beton pencereler vardı.

"Kapıya hiç cevap vermediğini varsayıyorum," dedim. "Gecenin bu vakti böyle bir yerde ben olsam açmazdım."

Angerstein, "O zaman kapıyı çalmayalım," dedi.

Merdivenin başında iki daire kapısı vardı ve birkaç basamak inildiğinde uygunsuz, üçüncü bir kapıdan dışarı çıkılıyordu; kapı içeriden kilitlenmiş olsa da Angerstein onu sustalı bıçağıyla açmayı becerdi. "Bu eski apartmanları avcumun içi gibi bilirim," dedi. "Hırsızlığa başladıktan sonra öğrendim. Ve diğer şeylere."

Küçük, karanlık ve sıçan kaynayan bir avluya tepeden bakan demir yangın çıkışına doğru kılavuzluk etti. Üstümüzde gökyüzü duman kaplıydı ve öfkeli bir tartışmanın içindeki çiftin seslerini duyuyorduk – kavga başlaması an meselesiydi. Onun peşi sıra, asılı çamaşırların arasından

geçip bir pencerenin önüne geldim. İçeride ışık yandığından, Prusyalı Emil'i el ve ayaklarından, müşterilerinin kravatlarıyla, mutfak masasının bacaklarına bağlamayı bitirmek üzere olan kız arkadaşını gördük. Kadının üzerinde çizmeleri ve çorapları hariç bir şey yoktu, attığı düğümlerden emin olduktan sonra Emil'in pantolonunu ve iç çamaşırını çıkardı, bir kırbaç alarak havaya kaldırdı.

Angerstein, "Anlaşılan gösteriye tam zamanında yetiştik," dedi.

"Thomas Cook seks turunun buradan geçeceğini zannetmem."

"Neyse, bize vakit kazandırır."

"Nasıl olacak o?"

"Kant okudun, değil mi? Bir insan pantolonu aşağıdayken daha makul olur ve dişlerini kaybetmesine de gerek kalmaz. Dediğin gibi. Bence sorgulamamız için bizi bekliyor."

Diğer pencereye doğru yürüdü ve kadın işine başlarken Angerstein da camı bıçağıyla sessizce açıp içeri girdi. Büyük bir daire değildi. Yer yeşil muşamba döşemeliydi. Yatağın görüntüsü ve kokusu sıçan yuvası gibiydi. Kürk paltolarla dolu bir dolap vardı, paltolar muhtemelen çalıntıydı ve kapıda bir üniformayla borazan duruyordu. Kadının, müşterisini kırbaçladığı oturma odasına gittik. Neredeyse hiç bağırmadığından bence iyi dayanıyordu, ama bizi görmesiyle birden sesi yükseldi – ama acı yerine öfkeyle.

"Siz de kimsiniz be? Polis çağırmadan defolun!" Bunu muhtelif küfürler takip etti.

Angerstein kadına "Bu yirmi marklık özel sapıklığın adı ne," dedi Angerstein, kadına. "Algolagnia* mıydı?"

Kadın başını salladı. Angerstein ona bir banknot verdi.

"Tatlım, sen giyinip evine git. Burada gördüklerini de unut. Biz kaldığın yerden algolagniaya devam ederiz."

Kadın kıyafetlerini alıp koştu. Haksız da sayılmazdı, çünkü Angerstein'ın elinde tabanca vardı.

"Silahı kaldır," dedim. "Gerek yok. Bence şu an bağlıyken Sokratik bir diyaloga hazır."

Omuz silkip tabancayı kemerindeki kılıfına koydu.

Kırbacı alıp, "Bir insanın neden böyle cezalandırılmak istediğini anlıyormuş gibi yapacak değilim," dedi. "Dünyada her türden insan var. Özellikle Berlin'de. Bence ateşkes yüzünden. Savaşın bitiş şekli yüzünden hâlâ kendimizi suçluyoruz. Ya da başkasına yaptırıyoruz."

Emil, "Ne halt istiyorsunuz?" diye sordu.

"Bazı sorulara cevaplar," deyip bir sandalye çektim ve adamın yanına, masanın daha tercih edilebilir tarafına oturdum. Peruğu ortadan kaybolmuştu ve boynundaki doğum lekesi Johann Tetzel'in tarif ettiği gibiydi; dikkatsiz bir garson üzerine bir şey dökmüşe benziyordu. "İstediğimiz cevapları alınca gideceğiz. Hatta uslu durursan, gitmeden önce seni çözeriz. Bu kadar basit."

---

* Fiziksel acıdan zevk alınması ile tanımlanan cinsel bir eğilim –ed.n.

"Peki, bu cevapları bilmek isteyen kim?"

Angerstein, "Öncelikle şunu belirteyim," deyip adamın kıçına kırbaçla öyle bir vurdu ki ben bile yüzümü buruşturdum. "Soruları biz sorarız."

"Tamam, tamam, tamam. Ne istiyorsanız söylerim."

"Birkaç hafta önce arkadaşın Karl Szatmari ile bir işe gittin," diye devam ettim. "Wittenbergplatz'ın güneyinde, Wormser Strasse'nin arka tarafında bir binaydı. *Klutz* arabanı buldum. Sen onun gözcüsüydün. Yatak odasındaki borazan: Polisi gördüğünde çalıyordun."

"Kim demiş?"

Angerstein ona tekrar vurdu. "Soru sorma, sadece cevap ver."

"Beni ne yaptığın ilgilendirmiyor. Sadece neden kaçtığını öğrenmek istiyorum. Neden *klutz* arabasını bırakıp gittin?"

Emil, "Neden bahsettiğine dair bir fikrim yok," diye ısrar etti. "Haklısın. Szatmari için *schnorrer* rolü yapıp polis görünce borazan çalıyordum. Hödük avlamak. Suçu kabul ediyorum. Yerden göğe kadar haklısın. Fakat arabayı Wittenbergplatz'da kaybettim. Polisin teki tuhaf sorular sormaya başlayınca kaçmak zorunda kaldım. Söylediğin yere nasıl gitti bilmiyorum, ama Wormser Strasse, Wittenbergplatz'dan o kadar da uzak değil."

"O gece bir kadın öldürüldü," dedim. "Öldürülüp kafa derisi yüzüldü. Ben sorumluyu gördüğün için kaçtığını düşündüm. Seni de öldüreceğinden korktuğunu zannettim."

"Bu fikre nereden kapıldın?"

Angerstein ona üçüncü kez vurunca Emil'in yüzü morardı. "Sana okulda soruyla cevabın farkını öğretmediler mi?" diye sordu.

"Tamam, tamam, anladık. Dedim ya, ne isterseniz söylerim."

Angerstein, "Şimdilik hiçbir şey söylemedin," dedi.

"Bak, Emil, cinayetin işlendiği gece Wormser Strasse'de bir soygun yapıldı. Bu kesin. Muhtemelen Szatmari'nin marifeti. Ona sorduğumuzda senin gözcülük yaptığını söylerse seninle tekrar konuşuruz ve dostum sadece vurmaktan fazlasını yapar. Ama bu konuda endişe duymamalısın. Bence sen şu an olacakları düşün." Bir sigara yaktım. "Emil, bu son şansın. Sana aynı soruyu bir kez daha sormak zorunda kalırsam, arkadaşımdan seni adeta eski bir halıyı döver gibi dövmesini istemek zorunda kalacağım. O yorulduğunda kaldığı yerden ben devam ederim ki hoşuma gitmeyeceği için daha da kötü olur. Bir an bile. Bu da öfkelenmeme yol açar. O yüzden seni çok daha önce kimsenin dövmediği gibi dövebilirim. Anladın mı? O yüzden acilen bana bilmediğim bir şeyler anlatmaya başlamanı istiyorum. Canın yanmadan önce."

"Tamam, bir şeyler gördüm, ama fazla değil. Çok az, aslında. Eğer polisseniz söyleyeceklerimin işinize yarayacağından şüpheliyim."

"Neden bize en başından anlatmıyorsun? Gerisine biz karar veririz." Sandalyede arkama yaslandım ve sigaramın külünü yere silkeleyerek sabırla bekledim.

Fakat Erich Angerstein beş karış suratla başını iki yana salladı.

"Kitap okur musun?" diye sordu.

"Tabii okurum. Ama ne alakası var?"

"Ben de kitap okur gibi insanları okurum. İyi bir okuyucu olduğumu da söyleyebilirim. Zaten benim mesleğimde buna mecbursun. Genç dostum, bence sorgu hakkında öğrenmen gereken çok şey var. Biri anlatacağı şeyin önemsiz olduğunu söylüyorsa, sana kesinlikle duymaya değer bir şey anlatmayacak demektir. İstediğin şey, günlerdir yemek yememiş, Fritz'ini memnun etmeye düşkün bir fahişe. Ve burada bu yok. Henüz değil. Haksız mıyım?"

Başımı salladım. Emil tüm sorulara cevap vermeye istekli olduğunu söylese de Angerstein ile hemfikir olmak zorunda kaldım. Haklı olmasını istemiyordum, ama öyleydi ve ikimiz de bunu biliyorduk. Aynı zamanda ikimiz de birazdan olacakları biliyorduk. Hoşuma gitmese de, tek düşündüğüm Emil'den alacağımız bilgi olduğundan gerekirse ortalık karışırsa odadan çıkmaya karar verdim. Tekrar başımı salladım.

Angerstein katlı bir beyaz mendil çıkarıp açtıktan sonra Emil'in ağzına soktu. Sonra da bana döndü. Sakince, "Şimdi şöyle olacak," dedi ve ceketini çıkarıp kollarını sıvadı. "Sen yatak odasına gidip kapını kapat ve sigara içerek beş dakika bekle. Çünkü The Cabaret of the Nameless'ta sergilediğin merhamet gösterisinin bir benzerini sergileyerek müdahale etmeni istemiyorum. Bu şerefsizi döveceğim. *Eski bir halıyı döver gibi döve-*

ceğim. Senin sözlerin. Böyle söylemiştin, değil mi? Anasının karnından çıktığı günden beri öğrendiği her şeyi anlatmaya hazır hale gelene kadar dövmeye devam edeceğim."

***

Leş kokan yatağın kenarına oturmuş, kokuyu umursamamaya gayret ederek sigaramı içerken boş boş duvara baktım. Erich Angerstein'ın gelip beni odadan çıkarmasını huzursuzca beklerken –gerçi Prusyalı Emil kadar huzursuz değildim– kendimi bir hayalet gibi hissettim ki muhtemelen öyle de görünüyordum. Fakat kokuyu umursamamak, diğer odadan gelen sesleri duymazdan gelmekten daha kolaydı. Gangsteri böyle başıboş bırakarak korkaklık etmiş olsam da adamdan bir isim ve tutuklayabileceğim adamı öğrenmekle kıyaslandığında bu önemsiz kalıyordu. Galiba tüm dürüst polisler gibi, bir ikilemle karşı karşıya kalınca kendimi amacın aracı mubah kılacağına ikna etmiştim. Beş dakikada ben sigaramı içerken o da Emil'i bildiği her şeyi anlatmaya zorlayacaktı. Henüz ölmüş olabilecek diğer erkeklerin ve kadınların hayatlarını düşününce bu çok kötü görünmüyordu, ama yine de beş dakika bitmek bilmemişti. Haliyle olup bitenin bir kısmını duyuyordum. Kırbacın sesi ile Emil'in boğuk çığlıkları kulağıma geliyordu; benim duyduğumu muhtemelen komşular da duyuyordu ama hiçbirinin polis çağıracağına ihtimal vermiyordum. Zaten Berlin'in bu bölümünde polis ya da telefon kulübesi bol bulunmazdı. Birkaç dakika sonra, sigara-

mı dişlerimin arasına koyup kulaklarımı parmaklarımla tıkadım; kafatasımın içinde nabız gibi atan tüm suçlu düşüncelerimin sebep oluyormuş gibi başım zonklamaya başladı; sanki ateşim düşüyor gibiydi.

Angerstein sonunda beni almaya geldiğinde nefes nefeseydi ve tüm gücünü harcamış gibi alnı ter içindeydi ve yanakları kızarmıştı. Emil'i görür görmez de öyle olduğunu ve hatta daha fazlasını yaptığını anladım. Adam bayılmıştı; kıçı ezilmiş böcek rengindeydi; bacaklarından aşağı kan akıyordu; yüzü de keçi peyniri kadar soluktu. Kana bulanmış kırbaç bir cinayet silahı gibi yerde duruyordu ve manzara suçluluk duymama neden olduğundan kırbaca öfkeyle bir tekme attım, baygın adamın yanına çömelip boğulmasına fırsat vermeden mendili ağzından çıkardım.

Angerstein sakince, "Bence bilmek istediklerimizi söylemeye hazır," dedi. Kendinden nefret ediyor gibi görünmüyordu, benim ettiğim gibi; muhtemelen gerektiği kadar şiddet kullanmaya kararlıydı ve onun için sınır, kurbanın tahammül eşiğiydi. Gömlek kollarını indirip ceketini yerden alırken ben de cesaret edebildiğim kadar sert bir şekilde Emil'i tokatladım ve adam yavaşça kendine gelmeye başladı. Benim kadar ihtiyatlı olmayan Angerstein, adamı kulağından tutarak başını havaya kaldırdı.

"Pekâlâ," dedi. "İyi dinle. Bize tüm hikâyeyi anlat. Baştan sonra. Birkaç dakika önce anlattığın gibi anlat."

Tuhaf bir cümle olsa da o sırada fazla önemsemedim.

"Wormser Strasse'deki binanın dışında gördüğünü arkadaşıma da anlat yoksa tekrar başlarım."

Emil, "Arkadaşım daireyi soyarken ben de sokağı gözlüyordum," dedi. "Polis ya da daire sahibi gibi birini görürsem borazanımı çalacaktım. Orada beklemeye başladıktan kısa süre sonra *Fritz*'in birinin yanında bir kızla avluya girdiğini gördüm. Çıktığını da gördüm... Sadece birkaç dakika sonra. Yalnız. Ona iyice baktım. Ellerindeki... kanı gördüm. Ne olduğunu az çok tahmin ettim. Kadını öldürdüğünü. Ama sadece bu da değil. Adamı tanıdım. Polisti."

"Polis mi?"

"Evet, Kripo'dan."

"Dedektif mi?" diye sordum. "Emin misin?"

"Eminim, eminim. O yüzden söylemedim, çünkü beni öldüreceğinden korktum."

"Emil, gördüğün adamın ismi ne? Bir ismi olduğunu varsayıyorum."

"İsmini bilmiyorum. Doğru? Bilmiyorum. Bana inanın lütfen. Ama yüzünü tanıyorum. Başka bir dedektif beni tutuklayıp Alex'e götürdüğünde görmüştüm. Bu yüzden kaçtım. O beni öldürmeden önce. Ondan sonra yataklara düştüm. İlk *schnorrer* vurulunca da nedenini anladım. Beni arıyordu. Mutlaka."

Hayretle başımı iki yana sallarken, evsiz Stefan Rühle'nin Palme'de bana ve Otto Trettin'e söylediklerini hatırladım: Katili gördüğünü ve polis olduğunu söylemişti. O zaman adamın deli olduğunu düşünsem de artık emin değildim. Ay-

rıca tanıdığım polisleri Rühle'nin verdiği ve şeytanı hatırlatan eşkâlle eşleştirmeye çalışıyordum.

"Onu tarif edebilir misin?"

"Çok uzun boylu değil. Normal. Bilmiyorum, tariften pek anlamam."

"Katilin polis olduğunu söyleyerek bizi birbirimize düşürmeye çalışmıyorsun, değil mi?"

"Hayır! Yemin ederim, bunu yapan bir polisti. Dedektifti, ama ismini bilmiyorum."

"Bir polis. İnanmam."

"Lütfen. Bana inanmanız gerek. Başka bir dayağı daha kaldıramam."

Angerstein teskin eder gibi, "Merak etme, Emil, arkadaşım biraz şaşırdı, hepsi bu," dedi. "Benim aksime. Ben ondan farklı olarak Berlin polisinden her şeyi beklerim. Yine de eğer bize yalan söylüyorsan, bu hiç hoşuma gitmez."

"Ne biliyorsam anlattım, değil mi? Lütfen daha fazla vurma."

Fakat Angerstein duyduklarından ikna olmuş gibi çoktan Emil'in ellerini ve ayaklarını çözmeye başlamıştı. Bu beni şaşırttı, çünkü değil kızını öldüren adama dair uyduruk bir eşkâlle yetinmek, herhangi birinin herhangi bir konuda söyleyeceği bir şeye inanacak birine benzemiyordu. Emil'in, katilin polis olduğunu söylemesi cevapladığı kadar soruyu da ortaya çıkarmıştı. Angerstein bana bakıp başını iki yana salladı.

"Eh, bu biraz sürpriz oldu galiba," dedi. "Alex'li bir polis olması... listeyi epey kısaltır sanırım. Fahişeleri öldürmeye meraklı diğer polis kimdi? Aklınca şehri temizlemeye koyulmuştu."

"Bruno Gerth."

"Peki, şimdi nerede?"

"Son duyduğumda hâlâ Wuhlgarten'deki tımarhanedeydi."

"Umarım yufka yürekli bir hâkim onu salıvermemiştir."

"Hayır. Aslında birkaç ay önce onu ziyarete gittim."

"Nedenini sorabilir miyim?"

"Başka bir vaka için bilgi arıyordum." Aslında durumu tam açıklamıyordu. Oraya Gerth'i yakından tanıyan Ernst Gennat adına, bize bazı çözülememiş cinayet vakalarında yardım edebilir mi diye öğrenmeye gitmiştim. Daha önemlisi, ona Bruno Gerth'in mahkûm olduğu sırada ortada dolaşan bir hikâyeyi sorup onaylatmak istemiştim; onaylanmasa da bir ortağı olduğu söyleniyordu. Haliyle hepsini inkâr etti. Bence bir noktada aklının başında olduğunu "kanıtlayıp" erken tahliye olmayı umut ediyordu. İtirafta bulunması her şeyi berbat ederdi.

"O zaman, gayet aklı başında. Wuhlgarten'da olmasına rağmen. Yoksa yardım istemeye gitmezdin."

"Bence aklına başında, ama hukuk sisteminin nasıl işlediğini bildiğinden idamdan kurtulmaya çalışıyor."

"Aklına gelen başka cinayete meyilli polis var mı?"

"Çok," dedim. "Ama hiçbiri böyle değil. Öte yandan..."

"Ne?"

"Suç mahallinde bir sürü delil bırakmasının nedeni polis olmasıyla açıklanabilir. Sanki bizi boş yere uğraştırmak istermiş gibi. Bir de gazetelerde polisle dalga geçmesi var. Sanki hepimizi beceriksiz gibi göstererek Kripo'dan intikam almak istiyor."

"Emil'den isim alamamamız kötü oldu."

"Dedektif maaşı almamın nedeni bu. Araştırıp kendim bulmam gerekiyor."

Angerstein, Emil'in kafasına yumruğuyla hafifçe vurdu. "Yaşadığın yeri biliyoruz. Sen de benim kim olduğumu biliyorsun. İnsanları bulup onları fena hırpalayabileceğimi biliyorsun. O polisle alakalı aklına bir şey gelirse bizimle temas kuracaksın, Emil."

"Peki, efendim."

Angerstein cüzdanını çıkarıp masanın üzerine para bıraktı. "Al. Git bir doktora görün, yaralarınla ilgilenilsin."

"Teşekkürler."

"Gitmemiz gerek. Şimdi." Angerstein kolumu tutup beni kapıya doğru götürdü. "Biri bir şey görüp polisi çağırmış olabilir. Berlin'de bile böyle bir şey mümkün."

***

Angerstein beni Nollendorfplatz'a götürdü.

"Çok sessizsin," dedi.

"Düşünüyorum."

"Düşündüklerini benimle paylaşmaya ne dersin, Günther?"

"Vaktini boşa harcarım. Hâlâ sondaj yapıyorum. Ama bir taşkına den gelirsem haber veririm.

O zamana kadar ellerim cebimde ıslık çalmayı tercih ederim."

"Düşünen polisten daha komik olan tek şey, bundan bir şey çıkacağını zanneden polistir."

"Bize böyle itimat etmene memnun oldum."

"Polise mi?" Angerstein güldü. "O halıyı döverken orada değildin galiba. Kızımı bir polisin öldürdüğünü henüz öğrendim. Seni de bu yüzden suçlamamak için büyük gayret sarf ediyorum. Hem polis hem de tüm şehri etkileyen sessizlik komplosunun parçası olduğun için."

"Düşünme işini içimdeki polis olan kısım yapıyor."

"Fazla uzun sürmesin. Birini ne kadar çabuk tutuklarsan, benden de o kadar çabuk kurtulursun."

"Kusura bakma, ama insanın düşünceleri mahremdir."

"Heidelberg'de ilahiyat öğrencisiyken belki, ama günümüzde amirlerin sana rehberlik edebilsin diye düşüncelerini rapor olarak sunmaya mecbursun. Yapabilirlerse. Polisler o yüzden takım olmuyor mu? Onlardan bar faturaları değil, beyinlerini birleştirmelerini istiyorlar." Bir sigara yaktı. "Sadece yardım edebileceğimi anlatmak istiyorum."

"Ben de eğer yarın sabah kapına doksan beş tezin çivilenmesini istiyorsan hayal kırıklığına uğrayacağını söylüyorum. Bak, Bay Angerstein, somut bir şey bulur bulmaz sana haber veririm. O zamana kadar iyi geceler."

Eve girip üst kata çıktım. Rankin'in kapısının altından ışık sızıyordu, ama kapıyı çalmadım. Zih-

nim uyku için fazla hareketli olduğundan yatağa da girmedim. Onun yerine masaya gidip kâğıt kalem aldım ve düşüncelerimin kâğıt üzerinde şekil bulması umuduyla, düşünceli bir biçimde bir şeyler karalamaya başladım. Unuttuğum gerçekleri ya da muğlak ayrıntıları ve tutarsızlıkları hatırlamaya çalıştım. Kısacası, kâğıda son derece önemsiz ama sanki çok önemliymiş gibi kafamı meşgul eden bir şeyler yazmak istedim. Çekmecemdeki rom şişesine baktım, ama nefsime hâkim olarak içmeyi reddedip kâğıdı rasgele karalamaya devam ettim. Bir süre sonra esnediğimi fark edince, bu tür önemli düşünceleri şuurumun karanlık kısımlarında bırakmaya karar verdim, çünkü uyku ile uyanıklık ve iyi polis ile kötü polis arasındaki antitez hariç hiçbir şey net görünmüyordu. Ama gerçekten böyle bir antitez var mıydı? Ben de dahil olmak üzere, pek çok iyi polis pek çok kötü şey yapabilirdi. Bazıları diğerlerinden daha fazla. İşte bu yüzden Schöneberg'deki Schlossbrauerei'da bulunan Schrader-Verband'da yapılan toplantıyı ve orada gördüğüm Cumhuriyet karşıtı polisleri hatırladım. Çoğuyla hemfikir değildim –hatta içlerinden biri, Gottfried Nass, beni öldürmeye kalkmıştı– ama içlerinden herhangi biri bu tür psikopatça cinayetler işleyebilir miydi? Tanıdığım tek psikopat polis olan Bruno Gerth'ten neden bilmem hoşlanmıştım. Onu ziyaret ettiğimde Bruno Gerth'ten daha kötü bir polis olamayacağını düşünüyordum, ama o son derece sıcakkanlı, nazik ve bence aklı başında biriydi. Kripo'ya girmeden önce üniformalı olduğum zamanlardan

onu tanır ve severdim; Wuhlgarten'deki odasında da beni eski bir dost gibi karşılamıştı.

***

Gerth elimi sıkarken, "Bernie Günther," dedi. "Ne kadar oldu?"

"Dört yıl." İki sigara yakıp birini ona verdim.

"Dört yıl. İnanılmaz, değil mi? Üniformayı çıkarıp takım elbise giydiğini duydum."

"Kimden duydun?"

"Hatırlamıyorum. Ziyaretçim yok değil. Söyle bakalım, dedektiflik hoşuna gitti mi? Ahlak Masasındasın, değil mi?"

"Ahlak. Doğru. Sanırım her şey yolunda. Ama sürekli mesaide gibiyim. Üniformalıyken üniformayı çıkardığımda o günü bitirmiş olurdum."

"Peki, Doğu Berlin'de ne işin var? Beni özlediğin için geldiğini zannetmem."

Bruno yaşça benden çok büyük değildi. Mavi gözleri, sarı saçları ve normal yüz hatları vardı ve aynı zamanda bir savaş kahramanı ve cesaretiyle bilinen bir polisti. Cinayet işleyecek türde birine benzemiyordu; onu yargılayan mahkeme de farklı düşünmemişti. Avukatları epileptik olmasa kimseyi öldürmeyeceği konusunda ısrarcıydı. Ben o kadar emin değildim. Elsie Hoffmann ve Emma Trautmann'ın cinayet mahallini inceleyen dedektifler cinayetin hunharca işlendiğini söylediği gibi, Gerth'in meşhur kriminolog Erich Wulffen'in bir kitabına kafayı taktığını da öğrenmişlerdi. Gerth'e ait olan *The Sexual Criminal* isimli kitapta pek çok yerin altı çizilip not düşülmüştü

ve iki kurban da Wulffen'in neredeyse pornografik kitabında yazılanlara benzer biçimde öldürülmüştü.

"Buraya nasıl olduğunu görmeye, sana bir yardımım olur mu diye sormaya geldim dersem yalan olur, Bruno. İşin doğrusu, Ernst Gennat bizim birlikte çalıştığımızı öğrenince benden gelip seninle konuşmamı istedi. Bir dost değil de polis olarak."

"Galiba vaka çözme oranını artırmasına yardım etmemi istiyor."

"Onun gibi bir şey."

"Zaten Elsie Hoffmann ve Emma Trautmann denen o iki fahişe yüzünden ellerimi kirlettim. Bundan daha fazla nasıl yardım edebilirim bilmiyorum."

"Onlar yegâne kurbanların olsa bu doğru olabilirdi."

"Öyle olmadığını nereden çıkardın?"

"Ben değil de Gennat öyle düşünüyor. Frieda Ahrendt adındaki bir kızı da senin öldürdüğüne inanıyor."

"Hiç duymadım."

"Hâlâ bilmediğimiz başkaları da var."

"Bernie, adam yem atıyor. Eski bir dostun olarak söylüyorum, sadece o ikisini öldürdüm. Fakat yakalanmasaydım, o tarihteki psikolojik durumuma bağlı olarak, muhtemelen öldürmeye devam ederdim."

"O zaman dostun olarak ben de şunu sorayım: Ne halt yemeye böyle bir şey yaptın? Sakın psikolojik durumun yüzünden falan olduğunu söyle-

me. Bunu yemem. Dairende bulunan kitap senin el yazınla dolu: Hayali seks cinayetleriyle ilgili şeyler yazmışsın."

"Ki tümü mevcut durumumun sonucuydu. Ama iyi dinle, Bernie. Ahlak Masasında olduğundan söylediğimi gayet iyi anlayacaksın. O kadınları öldürdüğüm sırada yaptığım şey bana son derece makul geliyordu. Berlin'in başının fahişelerle büyük belada olduğunu sen de inkâr edemezsin. Bir ikisini öldürüp diğerlerinin yüreğine de korku salarak bazılarını bu işi yapmaktan caydırmak etkili bir denetim aracı gibi göründü. Vesika verip muayene etmekten iyidir."

"Yani onları savcının dediği gibi sırf keyfinden öldürmedin mi?"

"Gerçekten, sen beni ne zannediyorsun?"

"Bazıları senin bir ortağın olduğunu da iddia etti. Yaptığını tasvip eden diğer bir polis yaptıklarını görmezden geliyormuş. Tutuklanmana mani olmuş. En azından bir süre için."

"Yaptığımı polislerin çoğu zaten tasvip ediyor ki bunu senin de bilmen gerekir. Tutuklandıktan sonra Schrader-Verband başkanı Polis Albayı Otto Dillenburger beni canı gönülden desteklediğini söyledi. İşte ben birlik diye buna derim."

"Bruno, beni asıl ilgilendiren, tutuklanmadan *önce* seni kimlerin desteklediği."

"Şimdi, bu bir sır. İstersen sadece hayranlarım vardı diyelim. Burada bile bir sürü mektup alıyorum. Yaptıklarımı takdir eden insanlardan. Bu şehri yutmakla tehdit eden bu iğrençlik ve ahlaksızlığın durdurulması konusunda bir şeyler

yapılması gerektiğine inananlar. Ahlaki açıdan duyarlı, fahişelikten nefret eden kadınlardan da. Evlenme teklifleri bile aldım."

"Savaşın ardından bekâr erkek bulmak zorlaştı. O yüzden talibinin çıkması mantıklı."

"O kadar basit değil. Bazıları da zengin. Kartlarımı doğru oynarsam, evlenmemem için bir neden yok."

"Erich Frey'in seni savunması için gereken parayı bu yolla mı buldun? Parayı başkası mı ödedi?"

Gerth cevap vermedi.

"Sadece o da değil. Hekim Magnus Hirschfeld de savunmada yer aldı."

Gerth'ten yine cevap gelmedi.

"Bu ikisinin parasını ödeyebilmen için parayla oynaman gerekir."

"Evet, doğru. Liberal Alman adaleti ne kadar müthiş, değil mi?"

***

Ziyaretimin akabinde akıl hastanesinin müdürü olan doktoru görmeye gittim: Karl-Theodor Wagenknecht şimdiye dek gördüğüm en bitişik kaşlara sahipti; çok büyük ve dağınık bir kartalın yuvasına benziyordu.

"Hasta ziyaretlerinin kaydı tutuluyor mu? Özellikle Bruno Gerth'i ziyaret edenleri öğrenmek istiyorum."

"Evet."

"Mümkünse görmek istiyorum."

Birkaç dakikalığına ortadan kayboldu ve beni yarısını bir tür elektrikli sandalyenin işgal ettiği

tuhaf ofisinde bıraktı; doktorun bana bedava gösteri yapma teklifi ihtimalinden korktuğum için sormamaya karar verdim. Döndüğünde bana bir kâğıt verdi.

"Sende kalabilir," dedi.

Listeye baktım. Bir isim hemen dikkatimi çekti. Polis Komiseri Arthur Nebe.

Wuhlgarten Akıl Hastanesine gittiğim günden beri, Nebe'nin, göründüğünden fazlası olabileceğini düşünüyordum ve Schöneberg'deki Schlossbrauerei'da bulunan Schrader-Verband'daki konuşması nedeniyle de, Berlin polisinde suça müsamaha gösterecek biri varsa onun da Komiser Nebe olduğuna ikna olmuştum.

***

Gözlerimi kapatıp kafamı koluma dayadım ve rüyamda Nollendorfplatz'daki yüksek bir binanın yanındaki bir yere gittim. Bir an için kendimi Stefan Rühle, Lotte Lenya, Arthur Nebe, Fritz Pabst ve diğerleriyle, Palme'deki Dr. Manfred Ostwald'ın ofisinde gördüm. Ortalık somut delille dolu olsa da onlara güvenmediğimden hiçbirini almadım. Keşke Ernst Gennat kendi nasihatine kulak verebilseydi. Lotte *Üç Kuruşluk Opera*'dan bir şeyler mırıldanıyor gibiydi ama aslında Fransız besteci Paul Dukas'nın *The Sorcerer's Apprentice* melodisiydi diline dolanan – Fritz Pabst, saldırganın, Louise Pabst ile birlikteyken benzer bir şeyler mırıldandığını söylemişti. Bu arada Rühle yüzü kıllarla kaplı, gözleri kırmızı ve beyaz ayakkabıları olan bir şeytandan bah-

sediyordu; Nebe de Berlin sokaklarını temizlemeye ve Nazilerin diğerlerinin, özellikle de Bernhard Weiss'ın çözmekte aciz kaldığı her şeyi nasıl çözeceğine dair bir nutuk atmaya hazırlanıyordu. Bir süre sonra Gottfried Nass ofise gelip Weiss'ı pencereden aşağı attı. Sonra sıra bana geldi. İki polis ona yardıma geldi: komünist olduğu için diğer bir polise saldıran Albert Becker ve her içtiğinde Nazi partisi şarkıları söyleyen Kurt Gildisch. Ama üçü arasında en azimlisi Nass'tı; Bruno Gerth gibi o da bir fahişeyi öldürmekle yargılandı; gerçi aklandı da. Alte Jakobstrasse'deki Patent Ofisinden aldığım yeşil boyayla kapıyı boyadığımdan beni camdan atmayı başaramadılar ve Kurt Reichenbach her zamanki dakikliğiyle yardımıma gelip kafalarına bastonla vurduktan sonra ıslık çalıp, dans ederek dönüp gidene kadar onları dışarıda tutmayı başardım. Bu durumdan memnun olan Brigitte Mölbling elbiselerini çıkarıp hâlâ ayakta durduğum halde kucağıma oturmaya kalkınca, alnıma tabanca dayamış olan Robert Rankin'in çok hoşuna gitti. Bu arada biri acı içinde haykırıyordu ve sesin The Cabaret of the Nameless'ta seyircilerin önünde kırbaçlanan ve benim de elektrikli sandalyede oturarak izlediğim Prusyalı Emil'den geldiğini fark ettim. Sonra sandalyeden kalkıp üzerimde kıyafetlerimle Nollendorfplatz'daki yatağıma uzandım.

Hatırladığım son şey bu oldu. Akabinde sadece sessizlik, karanlık ve yaklaşan felaket hissi vardı.

***

Uyandığımda, gördüğüm rüyanın büyük ölçüde bir anlam ifade ettiğini fark ettim. Saate baktığımda vaktin geç olduğunu anladım ve bir kalem ve kâğıt alarak, tıraş olup yüzümü bile yıkamadan, rüyamda gördüklerimi unutmamak için aceleyle yazmaya başladım.

İlkel mikroskobunu kullanan Leeuwenhoek gibi, bu davaya dair her şeyi idrak etmek üzere olduğuma dair bir hisse kapılmıştım, küçük şeylerin ne kadar önemli olduğunu fark etmek üzereydim, ama sokaktan gelen bir gürültü yüzünden kalkıp pencereye gittim: Naziler ile komünistler arasındaki bir kavga beni on dakika oyaladı. Masama döndüğümde, rüyamda açıkça idrak ettiğim şeyleri hâlâ, birkaç dağınık kelime ve cümle haricinde, kısmen hatırladığımı fark ettim, geri kalan her şey bulutlarda gizliydi ve göğe bakarak bulmak imkânsızdı.

Küfrederek tıraş olup yıkandım, temiz bir gömlek giyip Alex'e gittim –*klutz* arabasıyla maceralarımın ardından Teşkilattaki ilk günüm olacaktı– ve Ernst Gennat'ın son teorisini açıkladığı, Weiss'ın ofisindeki toplantıya katıldım: Ona göre Dr. Gnadenschuss, Stahlhelm üyesiydi, çünkü son kurbanın elinde bir çelik miğfer bulunmuştu.

Gennat bitirene kadar sabırla dinleyip sonra itiraz ettim.

"Maalesef Tetzel'in iğnesi bana aldatıcı bir delil gibi göründü."

Weiss, "Aldatıcı delil mi?" dedi. "O da ne?"

"Winnetou'nun bizi şaşırtmak için kasten delil yerleştirdiğini söyleyen Ernst'ti. Ya da yanlış yönlendirmek için. Helen Strauch'un cinayet mahallinde bulunan Mason kol düğmesini hatırlamadınız mı? Louise/Fritz Pabst vakasında da İngiliz sterlini bulmuştuk. Eva Angerstein'ın cinayet mahallinde de ağızlık vardı."

"Evet."

"Çelik miğfer iğnesi de aynı düzende. Vaktimizi ziyan etmemiz için kasten konulmuş."

"Evet, ama iğne, mektuplarda gördüğümüz Nazi profiliyle uyumlu."

"Öyle mi? Ben o kadar emin değilim. Stahlhelm üyeleri kendilerini muhafazakâr milliyetçi olarak görür, evet ama siyasetin üstünde; Nazilerden uzak dururlar. En azından ben öyle biliyorum."

Gennat teorisini kolay kolay terk edecek değildi.

"Yahudilerden nefret ettiği kadar Adolf Hitler'e de hayran olan bir sürü şerefsiz var," dedi. "Buna katılmıyor musun? Ayrıca Prusyalı Emil cephesinde bir şans elde edersen, elimizde başka bir şey de yok." Durup bir puro yaktı. "Eh, var mı?"

Başımı iki yana salladım. Emil'den öğrendiklerimi de nasıl öğrendiğimi de halihazırda, elimde somut delil olmadan onlarla paylaşmaya niyetli değildim. Sekiz Berlinlinin şehir emniyet müdürlüğüne mensup tek bir polis tarafından öldürüldüğü fikrine ne amirlerimin ne de gazetelerin sıcak bakacağını zannediyordum.

"Tahmin etmiştim, Günther. Günün kalanını arşivde geçirip Stahlhelm üyesi ve saldırı sabıkası olan biri var mı bakmanı istiyorum."

"O tür bir şeyin kaydedileceğinden şüpheliyim," dedim.

"Bir şüpheli, tutuklandığında cebindekileri boşaltmaz mı? Stahlhelm kartı şahsi eşya sayılır. O yüzden orada kayıtlıdır."

Weiss, "Komiser Dr. Stumm'un elinde olanlara baksak bence daha çabuk olur," dedi yardımsever bir şekilde. "Sonra da arşivle kıyaslarız. Haksız mıyım, Ernst?"

Komiser Dr. Stumm cumhuriyete yönelik siyasi saldırıları engellemek için kurulan siyasi polisteydi.

Aslında arşivde vakit geçirmek fena olmazdı; masamda telefonları yanıtlamak, istediğim son şeydi. Prusyalı Emil'in söylediklerini düşünebileceğim sakin bir yere ihtiyacım vardı ve arşiv bu bakımdan kütüphaneden bile iyiydi.

Gennat, "Evet, haklı olabilirsin," dedi. "Gerçi Almanya'daki siyasi polise bayılmadığımı biliyorsunuz. Kendi vatandaşlarını gözetliyorlar. Fakat nasıl yaparsa yapsın, Günther için eski usul polis yöntemlerini uygulamak güzel bir değişiklik olacak."

***

Arşivde geç saate kadar kalıp hiçbir şey bulamadıktan sonra masama döndüm. Zaten bulmayı beklemiyordum ve fazla emek de harcamamıştım.

Masaya geldikten az sonra telefon çaldı. Arayan Erich Angerstein'dı.

"Ne buldun?" diye sordu.

"Katil polis hakkında mı? Henüz bir şey bulamadım."

"Dün gece listeyi epey daralttığımızı düşünüyordum. Dört milyon Berlinliden bir manyak polise indirmiştik."

"Bence bir ara Berlin'de kaç polis olduğuna bir baksan iyi olur. Aklı başında olanların bile sayısı az değil. İşin aslı, on dört bin üniformalı, üç bin dedektif, üç yüz siyasi polis ve dört bin idari polis memuru var. Tümünü araştırıp hangisinin katil olduğunu bulmam epey vakit alacak, Erich. O yüzden biraz sabırlı olman gerek."

"İyi olduğum bir konu değildir, Günther. Bunu şimdiye kadar anlamış olman gerekirdi."

"Ben de sana benim yöntemimle halledeceğimizi söylemiştim. Tüm günü arşivde delil dediğimiz şeyi arayarak geçirdim."

"İlginç bir şey bulabildin mi?"

"Dinle, ben Alex'te dedektifim."

"Sanki saygıdeğer bir şeymiş gibi söyledin."

"Biz Alex'te karar vermeden önce düşünürüz. Bu özelliğimizle biliniriz. Adalet, şapkadan bir isim seçmekten fazlasını gerektirir."

"Ben Alex'te değilim ve acelem var. Bu şerefsizin yakalanıp cezalandırılmasını istiyorum. Senin anladığın şekliyle adalet de umrumda değil. Ben sadece onun cezasını çekmesini istiyorum. Bedelini ödemeli. Biliyor musun, Wuhlgarten'deki, idamdan kurtulan arkadaşını kontrol ettim: Bruno Gerth. Çoğu insan polisin onu kolladığını düşünüyor. Belki onunla konuşsam iyi olur. Belki de çırağı vardır ki öylelerinin genelde olur."

"Senin yerinde olsam oraya hiç girmezdim, çünkü çıkışın olmayabilir."

"Uyurgezerlere bağırmayın, çünkü düşüp boyunlarını kırabilirler, derler. Ama ben sana bağırıyorum, Günther. Bu adamı bul. Onu çabuk bul. Yoksa boynun kırılır."

Cehenneme kadar yolun var diyecektim ki fırsat vermeden telefonu kapattı. Gerçi öyle demeyi sadece *düşünüyordum*. Erich Angerstein gibi biri için böyle şeyler söylemek fazla sayılmazdı, çünkü elinde kırbaçla neler yaptığını görmüştüm.

***

Eve giderken, batıya giden bir çift katlı otobüse bindim. Üst kata çıkıp sigara içtim. Üst katta oturmayı severdim; tüm şehri farklı bir açıdan gördüğünüz için gözünüze bambaşka görünürdü. *Klutz* arabasıyla dolaşmanın tam tersiydi. Unter den Linden'den geçerken Adlon'a bakıp yemeğe giden beyaz ayakkabılı tipleri görünce Thea von Harbou'yu hatırladım. Fakat gördüklerim beyaz ayakkabı değil *tozluklardı*. Ve birden tozluklu polisi hatırladım. Weiss haricinde çok az polis tozluk takardı. Stefan Rühle gibi biri tozluğu kolayca beyaz ayakkabı zannedebilirdi. İşte o zaman polisin çalmayı sevdiği ezgiyi de hatırladım: *The Sorcerer's Apprentice*. Aynı polisin gür sakalı, kaliteli kıyafetleri ve asayı andıran bastonu da vardı ve eczaneye göz damlası almaya gidiyordu. Tıpkı Rühle'nin tarif ettiği gibi. Aynı polis Bernhard Weiss'tan nefret ederdi. Aynı polisi hep yakın dostum zannetmiştim. *Kurt Reichenbach*.

Başka bir engelli gaziyi vuracakken oradaki gazinin ben olduğumu fark edince vazgeçmiş

olabilir miydi? Düşündükçe, Lehrter Bahnhof'un önünde Reichenbach'ın beni serserilerden değil de serserilerin beni ondan kurtardığına ikna olmaya başladım. Bana verdiği tabanca hâlâ cebimdeydi. .25 kalibrelik otomatik Browning – tüm kurbanlar benzer bir silahla öldürülmüştü; pek çok polis bunu yedek silah olarak taşısa da bendeki bir cinayet silahı olabilirdi. Reichenbach cinayet silahını bana verecek kadar kibirli olabilir miydi? Neden olmasın? Kim onun Dr. Gnadenschuss olduğundan şüphe ederdi ki? Muhtemelen başka tabancası vardı. Hatta birkaç tabancası vardı. Reichenbach sadece silah değil, herhangi bir konuda eksiklik çekecek birine benzemiyordu.

Aklıma gelmeyen tek şey, gerekçeydi. Bir insan neden dokuz kişiyi öldürürdü? Cinayet Masasını ve bilhassa da Weiss'ı küçük düşürmek mi istemişti? *Berliner Tageblatt*'a gönderdiği mektupta iddia ettiği gibi gerçekten de sokakları temizlemek mi istiyordu? Suçu Nazilere yıkmak mı istemişti? Hiçbiri yeterli görünmüyordu. Gerçi insanlar bunlardan çok daha azı için de cinayet işlemişti.

Tabii bunların tümü saçmalıktı. Öyle olmalıydı. Reichenbach iyi bir polisti. Yine de yeni bir Brennabor araba ve pahalı bir palto almaya parası yetmişti. Parayı nereden buluyordu? Karısından olamazdı; Charité hastanesinde çalışan bir hemşire ne kadar para kazanabilirdi? Hayır, para kendisinin olmalıydı. Eva Angerstein'ın çantasında bulunan yeni on marklık banknotun kaynağı Reichenbach olabilir miydi?

Çoğu ikinci derecedendi. Elimde somut delil yoktu. Fakat ne kadar ikna olmasam da hâlâ ihtimal varmış gibi görünüyordu. Birden otobüsten inip Alex'e dönmeye karar verdim.

***

Alex'in bodrumundaki ateşli silah laboratuvarında hâlâ çalışan vardı. Daha içeri girmeden kim olduğunu biliyordum. Sigarasının kokusunu almıştım. Paul Mendel biraz hırslı biriydi; Komiser Ernst van den Bergh'in *Police and Nation – Their Spiritual Bonds* isimli kitabının açık durmasından öyle anlamıştım. Onu okumadığını, sadece oraya gelecek komiserleri etkilemek için Weiss'ın kitabının ve Dr. Kurt Melcher'in *History of the Police*'inin yanında tuttuğunu biliyordum. Kıvırcık gür saçlı, gözlüklü ve kibar konuşan bir adamdı. Berbat kokan Rus sigarası içer ve keskin kokulu dumanının akışını denetlemek için sürekli sigarayı yoklardı. Bolca limon kolonyası sürmüştü –ki içinde biraz iyi cin olmadıkça hoşlanmazdım– ve eşcinsel olduğundan şüphelensem de Berlin polisleri arasındaki birine göre akıllılık ederek fazla belli etmemeye çalışıyordu. Muhtemelen mesaiye kalmıştı, ama birazdan eve gidecekmiş gibi görünüyordu. Ceketinin üç düğmesini iliklemiş, ipek atkısını da sarmıştı.

"Böyle geç saatte sana iş getirmek hiç hoşuma gitmiyor."

"Evet, o hissi bilirim. O yüzden üzülme. Kalmaya niyetim yok."

"Yapma, Mendel. Uzun sürmez. Ayrıca akşam vakti nereye gideceksin? Operaya biletin olduğu-

nu zannetmem. Üstelik sen de işini en az benim kadar seviyorsun."

"Peki, anlat bakalım. Benim için neyin var?"

"Dr. Gnadenschuss vakasını çözmeme yardım etmeni istiyorum."

"Hmm. Epey iddialı bir giriş oldu. Sırf beni geç saatlere dek çalışmaya ikna etmek için demiyorsun, değil mi?"

"Hayır. Kesinlikle eminim."

"Pekâlâ. Muhtemelen Browning .25 kalibrelik otomatik. Kovan yok, sadece mermi var. Son bilinen kurban, Johann Tetzel: Yakın mesafeden kafadan vurulmuş. Merminin vaka dosyası hâlâ masamda. Başka cinayet işlendi mi?"

"Hayır, ama daha iyisi var: muhtemel cinayet silahı."

Reichenbach'ın bana verdiği otomatik tabancayı masaya koydum.

"Emniyeti kapalı," dedim. "Ve dolu."

"İlginç," dedi ve silahı alarak namlusunu kokladı. "Browning Yelek Ceketi tabancası. Güzel, küçük bir silah. Bende de bir tane var. Güçlü değil, ama kolay taşınır. Günümüzde Yahudiler ne kadar temkinli olsa az kalır. Bernhard Weiss'ın saldırıya uğradığını duydun mu? Duymuşsundur tabii ki. Çoğu kişi bunların Belçika yapımı olduğunu zannetse de aslında Amerikan yapımı. John Browning'in Mormon olduğunu biliyor muydun? Utah'ta doğmuş, elbette ve birkaç karısı varmış. Herhangi birini vurdu mu bilmiyorum, ama Belçika'da ölmüş."

"Pek çok Alman gibi ben de az kalsın orada ölecektim."

Mendel ceketini ve atkısını çıkardı, kahverengi bir palto giyip genelde mermi dolu olan ceplerini salladı. Mendel'in silahlar hakkında bilmediği yoktu. Browning'in şarjörünü çıkardı, namlusuna baktı, içindeki mermi sayısını kontrol ettikten sonra silahı geri koydu.

"Silah kısa süre önce temizlenmiş. Hâlâ yağ kokuyor. Eğer cinayet silahı buysa, katil silah bakımından anlıyor demektir."

"Demek test etmeyi kabul ediyorsun."

Mendel gülümsedi. "Şanslısın, Günther. Yeni aletler geldi ve onları kullanmak için can atıyorum."

"Ah, ne? Canlı hedef üzerinde mi? Schrader-Verband'daki son toplantının ardından burada üzerinde silah test edebileceğin birkaç kişi biliyorum."

"Ben de öyle, ama etrafı batırmak istemem. Laboratuvarda çok pahalı bir oyuncağımız var. Bugün geldi. Karşılaştırma mikroskobu."

"Nasıl çalışıyor?"

"Bildiğin üzere, bir silah ateşlendiğinde namludaki tüm pürüzler merminin üzerinde kendine özgü iz bırakır. Aynı silahtan ateşlenen iki merminin üzerindeki izler aynıdır. Karşılaştırma mikroskobu sayesinde test mermisi ile kadavradan alınan mermiyi yan yana koyup aynı anda bakabiliyoruz. Bir mercek, iki mikroskop. Beni gibi biri için harika bir alet. Amerika'dan satın aldık. Sacco ile Vanzetti'yi elektrikli sandalyeye oturtan böyle bir mikroskoptu."

"Ne hoş."

"Masum olduklarına mı inanıyordun?"

"Bilmem, ama pek çok kişi öyle düşünüyordu. Gerçi öyle bir mahkeme burada olmaz. Alman mahkemeleri, bilhassa büyük suçlarda, düzgün süreç yürütme konusunda çok daha temkinlidir."

"Öyle düşünmene sevindim, çünkü ben o kadar emin değilim."

Mendel poligonun ışığını açtı ve sonra da kahverengi kâğıda sarılı, kare şeklinde yumuşak bir şey çıkarıp masanın üzerine koydu. Kâğıdı sıyırdığında içinde jöle gibi bir şey olduğunu gördüm.

"Yerel domuz kasabım benim için bu jelatin küplerini hazırlıyor. Mermi davranışını anlamak için birebir olduğu gibi mermiyi içinden çıkarmak da kolay. O halde... Bu onuru bahşedersen, Günther... Biri yedek kulaklığımı çaldığı için maalesef sana verecek kulaklığım yok. Tabancayla küpün içine ateş et yeter."

Reichenbach'ın Browning'ini kullanarak üç mermi ateşledim. Beklediğimden daha fazla ses çıktığından kulağım birkaç dakika uğuldadı. Ateş ettikten sonra Mendel küpü keserek mermileri Johann Tetzel'i öldüren mermiyle mikroskop altında kıyaslamak için aldı.

"Bu arada buraya gelip de bir Yahudi ve domuz jelatiniyle ilgili fıkrayı anlatmayan tek kişi sensin. Bu binada ne kadar Yahudi düşmanı olduğunu bilsen şaşarsın."

"Öyle bir fıkra mı varmış?"

"Hiç komik değil. Ayrıca bizim sadece domuz eti yememiz yasak, yoksa ateş etmemizde bir mahzur yok."

"Yahudi düşmanlığı hakkında ne derler, bilirsin. Yahudilerden ziyade asıl Almanlar için sorundur."

"Umalım da dediğin gibi olsun. Zaten haklıysan bile onlara kim söyleyecek?"

Mendel yeni mermilerden birini mikroskobun altına koyup merceğin odağını ayarladı; kaşlarını çatması uzun sürmedi. *Test negatif çıkmıştı.* Johann Tetzel'in kafatasından çıkan mermi ile Mendel'in jelatin küpünden çıkardığı aynı değildi.

"Kusura bakma, ama onu öldüren silah bu değil."

"O zaman teorim uçup gitti demektir," dedim. "Yazık oldu. Çok da emindim."

"Belli olmaz. Unutuyorsun, bu adam birden fazla kişiyi öldürdü. O yüzden önceki mermileri de kıyaslayalım. İkinci kurban: Oskar Heyde."

Nefesimi tutarak sabırla Mendel'in mikroskoptan bakmasını bekledim. Biraz sonra gülümsemeye başladı.

"Evet. Bence bu iki mermi mükemmel eşleşiyor. Katil birden fazla silah kullanmış ve bu da onlardan biri. Hiç şüphe yok. Kendin bak."

Mercekten baktım. Benim gibi eğitimsiz, uzman olmayan ve gözleri yorgun birine göre de mermiler çok da farklı değildi.

"Aynı silahtan ateşlendiğine emin misin?"

"Eminim."

Reichenbach'ın büyük bir soğukkanlılıkla bana verdiği .25 kalibrelik Browning bir cinayet silahıydı.

"Günther, pek memnun olmuşa benzemiyorsun. Bunun vakayı çözmede büyük bir adım olduğu kesin."

Alex'te patlak verecek ve belki de Bernhard Weiss'ın ayağının kaymasına neden olacak skandalı düşünüyordum. Sağcı gazeteler peşine düşmek için fırsat kolluyordu ve bu sefer onlara dava açması da mümkün olmayacaktı. Bir Yahudi emniyet amiri açısından, birkaç kişiyi öldüren bir katilin, Kripo'daki Yahudi bir dedektif çıkmasından daha kötü ne olabilirdi? Pestilini çıkaracaklardı. İyi de bana kim inanacaktı? Ernst Gennat inanmazdı. Hâlâ sarhoş olduğumu düşünüyordu. Browning'in ona ait olduğu meselesine gelince, benim sözüme karşı Kurt Reichenbach'ın sözü olacaktı. Bana daha fazla delil gerekiyordu. Ama ne tür bir delil? Ve nasıl elde edeceğim?

"Minnettarım, Mendel. Olmadığımı düşünme. Silah elimde, ama sahibi hâlâ gözaltında değil. O yüzden bundan kimseye bahsetmezsen minnettar kalırım."

"Tabii. Dert değil."

"Peki, senin Browning... Şu an üzerinde mi?"

"Evet."

"Verir misin?"

"Evet, ama neden?"

"Bir bakayım."

Mendel ceket cebinden otomatik bir tabanca çıkarıp bana verdi. Silahı dikkatle inceledim. Yanımda getirdiğim tabancanın aynısıydı.

"Cinayet silahı. Onu yanımda götüremem. Sen bunun ne olduğunu kanıtlayana kadar. Ama Browning'i aldığım kişiye iade etmem gerek. Farklı olsa bile."

"Tehlikeliye benziyor."

"O zaman bana şans dile."

"*Mazel tov*."

Reichenbach'ı aramak için üst kata çıktım. Orada yoktu. Kripo'daki arkadaşlarından biri onu bütün gün gören olmadığını söyledi.

"Alışılmadık bir şey değil."

"Aschinger'in önündeki cinayetle ilgili ona verdiğim ipucuyla mı ilgili acaba? Gidip bakacağını söylemişti."

Artner adındaki dedektif çavuş başını iki yana salladı.

"Bundan bahsetmedi."

***

Kurt Reichenbach, Berlin'in yeşile döndüğü Kurfürstendamm'ın batısındaki Halensee'de yer alan şık bir binanın üst katında oturuyordu. Pencerelerin bazılarında ışık vardı ve arabası –yeni Brennabor– sokağa park edilmişti. Yoldan geçerken arabasını ve açık ışıkları görüp silahını hemen iade etmeye karar verdiğim hikâyesini anlatma niyetiyle zilini çaldım. Ayrıca hikâyemi, beni kollayacağını söylediği için teşekkür ederek ve ertesi gün tekrar *klutz* numarası yaparken bana gözcülük yapmayı kabul edip etmeyeceğini sorarak tamamlayacaktım. Ne bulmayı beklediğimi bilmiyordum, belki de sadece gözlerine bakmak istemiştim. İtiraf edeceğini beklemesem de dairesinden bazı şüphelerimden arınmış halde çıkmayı ümit ediyordum. Bir iki dakika kadar sonra, Reichenbach'ın karısı Traudl olduğunu tahmin ettiğim bir kadın camı açıp bana seslendi.

"Kim o?"

"Polis. Alex'ten Bernhard Günther."

"Ah. Kurt'e bir şey mi oldu?"

"Hayır. Bildiğim kadarıyla hayır. Evdedir diye düşünmüştüm."

"Evde yok. Bekleyin de anahtarları atayım. Üst kat. On numara."

Anahtarları bulup ön kapıdan içeri girdim. Hikâyemi değiştirmek için zaman kazanmak adına asansörden değil de merdivenden çıktım. Karısıyla konuşacaksam, onu şüphelendirmeden ondan bilgi almam mümkündü; diğer taraftan, arabası burada olduğu halde, kendisi evde ve Alex'te değilken bu adam hangi cehennemdeydi?

Daire kapısını açan Traudl Reichenbach'ın üzerinde hemşire kıyafeti vardı ve çok endişeli görünüyordu. Emin olması için ona rozetimi gösterdim.

Kadın beni içeri alırken, "Önemli bir şey olmadığından emin misiniz?" diye sordu. "Kurt dün gece eve gelmedi. Dedektif olduğundan bu çok alışılmadık bir şey değil ama genelde bana haber verirdi. Habersiz gitmek huyu değildir. Ayrıca arabası da dünden beri burada."

"Emin misiniz?"

"Zaten sokakta fazla araba yok."

"Anladım. Ben de bu civardaydım ve uğrayıp bir şeyler içelim mi diye soracaktım. Ondan bir iyilik isteyecektim."

"Beklemek ister misiniz? Belki kahve içmek istersiniz, Bay Günther?"

Kadın yeni işten gelmiş gibi biraz ter koksa da çekiciydi: kalçaları geniş, güçlü kollarını kavuş-

turmuş halde duran uzun boylu, sarı saçlı ve kahverengi gözlü bir kadın.

Dairenin içindeki eşyalar ancak dergilerde görülecek kadar moderndi. Durduğumuz giriş salonunda kara bir kedi geziyordu ve etraf sanki kadın bir şeyler pişiriyormuş gibi tarçın kokuyordu. Kedi bacağıma dolanınca kadın onu kovaladı.

"Hayır, teşekkürler," dedim. Bir dakika sonra yemek masasının üzerinde bir daktilo görünce kahve teklifini reddettiğime pişman oldum. Orga Privat Bingwerke markaydı. Acaba daktilonun G harfinin sağa yatmasına neden olan bir yatay saptırma sorunu olup olmadığına bakmam mümkün olacak mı diye düşündüm. Eğer öyle olduğu ortaya çıkarsa, o mektupları gazetelere Reichenbach'ın gönderdiği kesinleşmiş olacaktı. Fakat daktilo incelemesinin sonraya kalacağı aşikârdı. Benzer şekilde Reichenbach'ın parmak izini Alte Jakobstrasse'deki Patent Ofisinin kapısındaki yaş boyadaki izle eşleştirmek için de beklemek zorunda kalacaktım.

"Endişeliyim," dedi kadın. "Kurt böyle yapmaz. Çünkü merak edeceğimi bilir."

"Tüm polis eşleri merak eder. Normaldir."

"Belki, ama o, savaştan beri çok melankolik. Neredeyse intihara meyilli oldu."

Omuz silktim. "Bazen ben de öyle oluyorum, Bayan Reichenbach. Cepheden dönüp de yaralı olmayan birini bulmak zordur. Sadece bazılarının yarası diğerlerininki kadar bariz değildir."

"Galiba öyle."

Diğer bir kapıdan içi eşya dolu ve ikinci bir siyah kedinin, ne yapmak üzere olduğumu anlayan şüpheci bir avukat gibi, yeşil gözlerini kırpmadan bana baktığı mutfağa baktım.

"Ama bakın, belki yardım edebilirim. Belki arabada nereye gittiğini anlamamızı sağlayacak bir şey bırakmıştır. Gidip bakmamı ister misiniz, Frau Reichenbach? Gri Brennabor, değil mi?"

Kadın mutfak duvarındaki askıdan aldığı anahtarı bana verince çok geçmeden döneceğimi söyledim.

Aşağı inip arabanın kilidini açtım. Ön ve arka koltuklarda hiçbir şey olmadığından arkasına gidip büyük bagajı açtım. Bir el lambası vardı, onu alıp açtım ve eski ordu battaniyesini kaldırdım. Altında beni nahoş bir sürpriz bekliyordu: Bagajın tabanında büyük bir çekiç, keskin bir bıçak ve yanında da sarı peruk bağlı bir fötr şapka buldum; bir de koluna yeşil boya bulaşmış bir yağmurluk. Bu dört nesne, Reichenbach'ın, Winnetou olduğunu ispatlamaya yeterdi. Tek eksik, o insanları neden öldürdüğüne dair bir gerekçeydi, çünkü anlamıyordum. Bayan Reichenbach iyi bir kadına benziyordu; onunla evli birinin dört fahişeyi nasıl hunharca öldürdüğünü anlamak mümkün değildi. Keşfimin yol açtığı heyecanı, haklı çıkmanın neden olduğu ezici hüsran gölgeledi; katilin başka polisler çıkmasını tercih ederdim ve sevdiğim ve hayran olduğum o adamı tutuklamaya hiç de hevesli olmadığımı fark ettim.

Delilleri battaniyeyle sardım ve Brennabor'un bagajını kapatıp dikkatle kilitledikten

sonra üst kata çıkıp ne yapacağımı düşündüm. Bir şey yapmadan önce Reichenbach'ın kendisiyle konuşmalıydım, ama bagajda bulduklarımdan sonra Alex'i arayıp cinayet arabasını çağırmam gerekiyordu. Gözaltında bir şüphelim olmasa da bulduklarım Reichenbach'ın dairesinin aranması ve tutuklama emri çıkarılması için yeterliydi.

Üst kata varınca kadına, "Onu en son ne zaman gördünüz?" diye sordum.

"En son dün sabah, ikimiz de işe gitmeden evvel gördüm. Charité'de hemşireyim ve ikimizin de mesai saati belli olmadığından kimi zaman görüşemiyoruz. Ama o sabah nasıl olduysa birlikte kahvaltı yapabilmeyi başardık. Genelde yapamayız."

"Nasıl görünüyordu?"

"Keyfi yerindeydi. Birini tutuklamak üzere olduğunu söyledi ki bu her zaman keyfini yerine getirir."

"Kim olduğunu söyledi mi?"

Aschinger'in önünde Willi Beckmann'ı öldüren Hugo geldi aklıma ve verdiğim ipucuna binaen Reichenbach'ın onu tutuklamaya niyetlendiğine hükmettim. Fakat Reichenbach'ın tek başına o adamı tutuklamaya kalkmasına aklım ermedi; Hugo'nun Bergmann makineli tüfek kullanma sevdası da dikkate alınırsa, Reichenbach böyle bir şeye kalkışmayacak kadar tecrübeli bir polisti. Sabaha Alex'te Reichenbach'ın ekibinden biriyle konuşmam gerekeceği açıktı. Aynı zamanda onu tutuklamak zorunda kalmadan başına bir şey gel-

mesini ümit ediyordum, çünkü onun açısından çok daha şerefli bir son olurdu.

"Hayır, söylemedi."

"Ah, pekâlâ, mutlaka masum bir açıklaması vardır," dedim ben de o açıklamardan birini düşünürken. Masum açıklama, benim anlayışımın ötesinde bir şeydi. Hatta böyle bir şeyin Berlin'de var olduğundan bile şüpheliydim. "Yeni polis sendikası Betnarek-Verband'ın dün akşam toplantısı vardı. Oraya gitmiş olma ihtimali yüksek. Ben de gidecektim, ama vazgeçtim. Merak etmeyin. En kısa zamanda kapıda görünür. Döndüğünde de ona Bernie Günther'in onu aradığını söyleyin."

"Bernie Günther. Peki, söylerim."

Çıkabilmem için dairenin kapısını açtı.

Kadın, "Bir şey daha var," diye ekledi. "Önemli mi bilmiyorum. Muhtemelen değildir ama, dün sabah işe giderken Kurt'ün arabasının yanında yeni bir Mercedes gördüm. İçindeki iki kişi Kurt'ü izliyordu ve onu bekledikleri gibi bir hisse kapıldım."

"Öyle mi? Onları iyice görebildiniz mi?"

"Şık giyimliydiler. Araba olmasa onları polis zannederdim. Doğrusu, dikkatimi asıl çeken araba oldu. Çok pahalı bir model. Krem rengi, üstü açık bir araba."

Bir an nefesim kesildi. Üstü açık Mercedes yaygın bir araba değildi. Krem rengi, üstü açık bir Mercedes'i olan iki kişi tanıyordum: biri Thea von Harbou; diğeri de Erich Angerstein'dı ki o adamı düşünmek bile Kurt Reichenbach'ın akıbetinden endişe etmeme yeterli oldu.

"Mercedes olduğuna emin misiniz?"

"Evet, eminim, çünkü Kurt'ün en sevdiği arabadır. Kurfürstendamm'daki Mercedes galerisinde de bir tane vardı. Yürüyüşe çıktığımızda orada durup hayranlıkla arabayı izlerdi. Sürekli günün birinde Prusya Devlet Piyangosunu kazanıp o arabayı alacağını söylerdi."

"Anladım. Peki, teşekkürler. Dediğim gibi, bence çok geçmeden sağ salim döner."

Fakat son aldığım bilgiden sonra, bunun asla olmayacağına dair sezgilerim artmıştı; Kurt Reichenbach muhtemelen ya ölüydü ya da kötüsü.

***

Kendimi aşağılamalıyım. İçgüdülerim tam tersini söylediği halde, Erich Angerstein'ın, sözüne sadık kalacağına inanmıştım. Wedding'deki o berbat apartman dairesinde olanları artık tam olarak anlamıştım. Adamı dövmeye başlamadan evvel benden odadan çıkmamı istemiş, ben de dediğini saf gibi yapmıştım. Prusyalı Emil bana Eva Angerstein'ın cinayet mahallinde gördüğünün Kripo'dan bir polis olduğunu söylemeden önce, kızın babasına da o polisin Kurt Reichenbach olduğunu söylemişti. Ben yatak odasında otururken Angerstein, Emil'e Reichenbach'ın ismini bana söylememesini tembih etmişti. Bu sayede Reichenbach'ı bulup kendi intikamını kendisi almak için çetenin hücrelerinden birine götürmeye bolca zamanı olmuştu. Angerstein'ın beni merkezden aramasının asıl nedeni, Reichenbach'ın kaybolduğunu öğrendiğimde inkâr etmesini kolaylaştırmak için yapılmış bir hareketten başka bir şey değildi.

Onun için her şeyi kolaylaştırmıştım ve artık her şey bitmişti. Haber vermeden ve silahlı gelmesini bilen tek kişi Angerstein değildi. Benim de silahım vardı. Gangsterin kartviziti de yanımdaydı. Üzerinde Lichterfelde adresi yazılıydı.

***

Angerstein'ın evi Teltow Kanalının güneybatısındaki eski askeri okulun yakınında bulunan beyaz sıvalı bir binaydı. Üzerinde çamaşır sepeti büyüklüğünde bir balkon bulunan kısa Korint verandalı, Wilhelm dönemi tarzı üç katlı ev yoldaki en pahalı eve benziyordu. Erich Angerstein'ı farklı bir evde bulsam şaşırırdım. Verandada asılı ışık açıktı ve krem rengi Mercedes de önüne park etmişti. Elimi kaputunun üzerine koyunca motorunun hâlâ sıcak olduğunu gördüm. Angerstein eve geleli çok olmamıştı.

Evin önünde küçük ve kiraz ağaçlı, arkasında da büyük bir bahçe vardı ve araştırmama oradaki çitin üzerinden atlayarak başladım. Zemin katın pencerelerinde ışık yoktu ve kepenkleri kapalı olduğundan içeri bakamadım. Üst katın tüm ışıkları yanıyordu ve mutfak kapısı ve Fransız pencerelerden girmeyi beceremeyince ön kapıya döndüm, zili çalmaya hazırlanmadan önce Mendel'in Browning'ini çıkarıp mermiyi ağza sürerek kapıyı açacak kişiye doğrulttum.

Sonuna kadar gidecek derecede öfkeliydim. Angerstein beni enayi yerine koymuştu. Ama artık her şey sona ermişti. Buna emindim. Yine de cesaretimi toparlamak için bir kadeh içmeye

ıayır demezdim. Kendime onu öldürmeye hazır ɔlmadığımı söylesem de onu vurmaya hazırdım. 25 kalibrelik bir silahla Erich Angerstein'ı, öldürmeden, pek çok yerinden vurabilirdim.

Arkamdaki kanalda giden vapur, düdüğünü öttürerek Postdam'a doğru devam etti. Erguvani hava açık ve ılıktı ve çok az hissedilen bir hanımeli kokusu vardı; ya da yasemin; duyumsadığımdan daha tatlı bir şey, her neyse. Kapının tokmağını çekip beklerken giriş salonundaki büyük çan, sanki halkı bir araya toplamayı amaçlayan bir kilise çanı gibi çalarak görevini yerine getirdi. İki sürgünün açıldığını duydum, sonunda kapı açıldı ve Erich Angerstein karşımda belirdi.

"O nerede?"

"Kim?"

Onu içeri doğru itip girdikten sonra kapıyı arkamdan kapattım.

"Vaktimi boşa harcama. Kimden bahsettiğimi gayet iyi biliyorsun."

Üzerindeki ipek geçelikle yatmaya hazırlanıyormuş gibi görünse de silahımı ona doğrultup pis pis sırıttım. O da aynı zamanda ele avuca sığmaz çocukları eğlendirmek zorunda kalan bir okul öğretmeni gibi gülümsüyordu; ki benim mizah anlayışım için çok azdı.

"Günther, neden bahsettiğine dair hiçbir fikrim yok. Asıl senin *bana* ilginç bir şeyler söylemek için burada olduğunu düşünüyorum. Bu durumda... içeri gir, rahatla, otur ve kendine içecek bir şeyler al."

"Dün aptaldım, Angerstein, ama bugün değilim. Bugün fabrikadan yeni çıkmış bir arabadan daha akıllıyım. Her şey sona erdi. Artık yalancı şerefsizin teki olduğunu ve Kurt Reichenbach'ı Halensee'deki evinin önünden kaçırdığını biliyorum."

"O da kim? Galiba kızımı öldüren adamdan bahsediyorsun. Günther, telefonda da söyledim. Sabırsızım, ama zihin okuma yeteneğim yok. Senin izinden giden benim, hatırlarsan?"

"Öyle olması gerekiyordu, ama sen Prusyalı Emil'den polisin ismini alıp bana söylemedin. Böylece sana avantaj sağladı – onunla özel olarak ilgilenmek için yeterince zaman."

"Bu saçmalık."

"Hiç zannetmem."

"Tanrı aşkına, şu silahı indir de oturup iki kadeh içelim."

Başımı iki yana salladım. "Bu gece olmaz."

"Benim içmemde mahzur var mı? İyi dinle, her kimi arıyorsan burada değil. Bana inanmıyorsan etrafa bak. Tamamen yalnızım. Karım da yok. Tekim. Tıpkı senin gibi, öyle bir şey onun da hiç hoşuna gitmezdi."

İçgüdüsel olarak çevreme baktım. Giriş salonunun büyük kısmını kıvrımlı merdivenin altındaki bar işgal etmişti; odanın diğer tarafında büyük beyaz bir piyano duruyordu; yüksek duvarların birinde, çürümüş ayakları olan kel ve yaşlı bir adam çıplak bir kadınla cinsel ilişkiye giriyordu, ressamın resim yapma ya da teknik çizim kabiliyetinden ziyade mizah anlayışının ürünü olan bir

resme benziyordu. Angerstein yavaşça bara gitti ve schnapps şişesini alıp bir kadeh doldurdu.

"Onu güzel evine getirmezdin," dedim. "Muhtemelen bir yerlerde hiç kimsenin çığlıkları duyamayacağı bir çete binası vardır. Ve şimdi bana neresi olduğunu söyleyeceksin. Ya da çoktan öldüyse. Bu durumda da biraz kanıta ihtiyacım var. Cesedi gibi."

"Beni dinle, Günther, ve kendini de dinle. Saçma sapan teorileri olan bilim insanları gibi konuşuyorsun. Düz dünya... Filojiston*... Ya da Vulcan** gezegeni gibi. Ne bildiğini düşünüyorsan, yanlış biliyorsun."

"Asıl hatayı senin gibi bir şerefsizin sözünü tutacağına inanarak yaptım. Annem bile bunu bana söylerdi."

"Anneler yanılabilir. Genelde yanılırlar. Yoksa oğulları olmazdı. En azından benim annem hep öyle söylerdi."

"Demek bana onun nerede olduğunu söylemeyeceksin?"

"Kendi başıma biraz sorup soruşturduğumu inkâr etmiyorum. Elbette yaptım. Ama bu yüzden beni suçlama, çünkü sana yardım ediyordum."

"Sen ilginç bir adamsın, Bay Angerstein. Seninle kısa süreli tanışıklığımdan epey şey öğrendim. Hepsi de iyi şeyler değil, ne yazık ki. En fe-

---

* Filojiston adındaki ateş elementinin cisimlerdeki yanma sırasında salındığını iddia eden, günümüzde geçerliliğini yitirmiş bir fizik kuramıdır –ed.n.

** Merkür ile Güneş arasında bir yörüngesi olduğu önerilen, varsayımsal bir küçük gezegen –ed.n.

nası da, pek çok açıdan senin gibi biri olduğumu öğrendim."

"Öyle mi? Bay Günther, beni şaşırtıyorsun."

"Evet. Bilmek istediklerini öğrenene kadar bir insanı dövebilecek tek kişi sen değilsin. Mecazi konuşuyorum. Sayende doğru zamanda ve doğru yerde her şeyi yapabileceğimi anladım. Senin yaptığın gibi."

"Ne gibi mesela?"

"Bunun gibi mesela." Sıntarak onu omzundan vurdum. Kadehini düşürdü ve ortalık bir anda içki ve barut kokusuyla ağırlaştı.

"Tanrım." Angerstein yüzünü acıyla buruşturup omzunu tuttu. "Bunu ne halt yemeye yaptın?"

"Sana ne yapacağımı söyleyeyim, Bay Angerstein. Bana Kurt Reichenbach'ın yerini söylemezsen sana tekrar ateş ederim. Seni öldürmeyebilirim. Ama bu silahın sana çok büyük acı vermesini sağlayabilirim. Kusura bakma, ama kibarca soracak vaktim yok."

Angerstein piyano taburesine oturup omzuna baktı; ipek geceliği kanla parlıyordu. Başını iki yana salladı. "Hata ediyorsun."

Angerstein piyano taburesine oturdu ve rahatsız bir şekilde omzuna baktı; ipek sabahlığı kanla parıldıyordu. Başını iki yana salladı. "Büyük bir hata yapıyorsun."

Ona tekrar ateş ettim, bu kez bacağından vurdum.

Angerstein acıyla bağırdı. İkincisinin ilkinden daha çok acıdığını tahmin ettim.

"Beni vurduğuna inanamıyorum."

"İki mermi yediğin halde inanmaman zor olmalı. Gerekirse üçüncüyü de yersin. Bu silahın küçük bir sapan olduğu ve benim de alışık olduğum bir silah olmadığı için kendini şanslı say."

"Senin deyiminle, küçük sapan, fena can yakıyor, kahretsin."

"İşte sana Kurt Reichenbach'ın yerini söylemen için bir neden daha." Silahı diğer bacağına doğrulttum.

"Tamam, tamam. Söyleyeceğim. Reichenbach öldü."

"Doğruyu söylediğini nereden bileceğim? Biz burada konuşurken bir yerlerde işkence görmediğini nereden bileceğim?"

"Öldü diyorum."

"Bana tam olarak ne olduğunu anlat. Beni öldüğüne ikna edersen, belki sana bir daha ateş etmem."

"Neden bu kadar dert ediyorsun ki? Adam seri katildi. Şehir onun gibi birinden kurtuldu. Mahkemeye çıksaydı bunun kime ne fayda sağlayacağını bilmek isterdim. En azından şehir polisleri için."

"Buna karar vermek sana düşmez."

"Neden? Kızımı öldürdü."

"Soruları ben sorarım, hatırladın mı?"

Browning'in tetiğini üçüncü kez çektim, ama bu sefer mermi sadece kulakmemesini sıyırıp geçti.

"Bu Prusyalı Emil'e söylediğin şey değil mi?"

"Ne istiyorsun? İtiraf mı? Belki beni giyotine göndermeyi planlıyorsun, ama onu kesinlikle ben öldürmedim. Öldürülmesini de emretmedim.

Gerçi bir önemi yok, çünkü bunların hiçbiri mahkemede bir şey ifade etmez."

"Eva kızındı. Tamam. Bunu anlıyorum. Ve sana acımıştım da. Ama o benim vakamdı. Bu şehirde hâlâ kanun var, Angerstein. Neyi seçip neyi seçmeyeceğine kendin karar veremezsin." Bir sigara yaktım. "Peki şimdi ne olacak? Ya olup biteni harfiyen anlatı ya da bacağına bir kurşun daha yersin."

"İşte polislerin sorunu da bu. Kendinizi dünyanın en erdemli varlıkları zannediyorsunuz. Peki, mahkemeye gitseydi ne olacaktı? Kurnaz bir Yahudi avukat elli birinci maddeyi okuyacak ve hak ettiğini alamadan o da tıpkı senin sinsi dostun Bruno Gerth gibi idamdan yırtıp bir hastanede sepet örmeye başlayacaktı. Bu riske giremezdim."

"Onu bana bırakman gerekirdi, Angerstein. Sakın bana babalık masalları okumaya da kalkma. Geçen gece seni elinde o kırbaçla görünce sende merhamet ve şefkat namına hiçbir şey kalmadığını anladım. Onu arabanla aldığın andan itibaren başlayıp anlatmanı istiyorum. Yoksa haftanın kalanında vücudundan mermi çıkarmakla uğraşırsın."

***

Angerstein, "Pekâlâ," dedi. "Prusyalı Emil ile aramda geçenleri tahmin etmişsin. Sana anlatacağım. Sen odadan çıkınca ona kırbaçla birkaç kez çok daha sert vurdum, sonra da Eva'yı öldüren adamla ilgili bildiği her şeyi anlatmazsa onu öldüreceğimi söyledim. İşte o zaman bombayı pat-

lattı ve bana polisin isminin Reichenbach olduğunu söyledi. Fakat sana söylememenin nedeni başka. Sen de polis olduğundan, kendi kendime Reichenbach'ın polis olmasının sizin ona tıpkı Bruno Gerth'e yaptığınız gibi yumuşak davranmanıza ikna olmanızı sağlayıp sağlamayacağını sordum ve bu olabilecek bir şey gibi geldi, ben de bu riski göze alamazdım. O yüzden mendili tekrar Emil'in ağzına sokup sana katilin ismi yerine sadece polis olduğunu söylemesini tembihledim. Sen kimliğini öğrenene kadar ben onu yakalarım diye düşündüm. Sana ne planladığımı söyleyemezdim, çünkü desteklemeyeceğini biliyordum."

"İşte bu konuda çok haklısın."

"Enine boyuna düşünmeye vaktim olmasa da iyi bir fikir gibi göründü. Hâlâ senin bu meseleyi fazla uzatmayacağını düşünüyorum."

"Yapamam, çünkü elimde değil. İlkelerim var ve onlara uymaya çalışıyorum. Sendeyse ilke namına bir şey olmadığından ne olsa yaparsın. Bunu anlamam gerekirdi. Pekâlâ. Geri kalanını anlat. Bütün hikâyeyi. Kurt Reichenbach'a tam olarak ne olduğunu."

"Israr ediyorsan. Yalnızca, bana tekrar ateş etme yeter."

***

"Berlin'deki çoğu polis gibi sen de çok az şey biliyorsun. Şehri kastediyorum. Senin gibiler açısından Alman toplumu basittir. Kadim zamandan beri var olan, herkesin yerini bildiği bir hiyerarşidir. Ama gerçek bundan farklıdır. Yüzyıldan uzun

süredir mevzubahis hiyerarşinin sınırları dışında başka bir dünya daha var –dışlanmış ve tanımlı hiçbir sınıfa ait olmayanların dünyası–, senin gibiler, öyle ya da böyle, ona yeraltı dünyası der. Bu yeraltı dünyasının merkezinde profesyonel suçlular, haydutlar, soyguncular, hırsızlar ve katiller bulunur. Bazılarınız –mesela Ernst Engelbrecht– bu yeraltı suç dünyasını bildiğinizi zannetseniz de, inan bana, hiçbir şey bilmiyorsunuz. Onun parçası olmayan hiç kimse bilmez.

"Bu yeraltı dünyası, eski maden ve tünellerden oluşan karmaşık bir labirent gibi, bu şehrin diplerindedir. Bu, betonlar arasında hapis cezası çekmiş olanları sınırlamakla birlikte sadece polis muhbirlerini değil, aynı zamanda itibarımızı küçümseyenleri ya da dürtüsel cinayetler gibi insan olmakla ters düşen iğrençlikte suçlar işlemiş ve bu yüzden artık yalnızca sabıkalı olmanın ötesinde görülenleri ağır bir şekilde cezalandıran bir kardeşliktir. Kısacası, suç dünyasında düzen ve istikrarı sağlayan şey Orta Alman Çetesidir."

Güldüm. "Eğer bana hırsızların onuru olduğunu söyleyeceksen, hiç zahmet etme."

"Aslında onurdan çok daha fazlası var, seni temin ederim. Bu türden bir örgütlenme olmasa, karmaşa hâkim olurdu. Orta Alman Çetesi yerel çete ve kulüplere kurallar koyup onların faaliyetlerini denetler, haraç alır ve en az devletinkiler kadar bağlayıcı olan kuralları çiğneyenleri cezalandırır. Yasalarımızı çiğneyenlere hangi yaptırımların ve cezaların uygulanacağına karar vermek için kendi mahkememiz bile var."

"Galiba sırada Esmeralda, Quasimodo ve çingenelerin mahkemesi var."

"Reichenbach'a ne olduğunu sordun ve ben de anlatıyorum. İnanıp inanmamak sana kalmış."

"Devam et." Bacağındaki ve omzundaki kanları silmesi için ona bir mendil attım. "Dinliyorum."

"Bu halk mahkemesi ayda bir ya da özel bir hadise vuku bulduğunda Pankow'daki terk edilmiş bira fabrikasında toplanır."

"Hangisi?"

"Ibsenstrasse'de, su kulesinin yakınındaki Deutsches Bauernbrauerei."

"Orayı biliyorum. Fermantasyon tankını çıkarırken deldikleri için batı duvarında Brandenburg Kapısı kadar büyük bir delik var."

"Doğru. Orada rahatsız edilmeden toplanabiliyoruz. Çetenin en kıdemli patronları mahkemede hâkimlik yaparken jüri de hırsızlar, pezevenkler, fahişeler, torbacılar, hödük avcıları ve illegal kumarbazlardan oluşur – hepsi de yerel kulüplerin üyelerine ödeme yapanlar. Kısacası, koruma için polise başvuramayacak kadın ve erkekler."

"Çok müthiş bir kulübünüz varmış."

"Sadece çeneni kapa ve dinle. Belki bir şeyler öğrenirsin. Senin de tahmin ettiğin gibi, bu sabah evinin önünden Kurt Reichenbach'ı kaçırıp onu özel olarak toplanmış halk mahkemesinin huzuruna çıkardım. Senin dünyanda bunun resmi bir karşılığı olmasa da benim dünyamda Leipzig'deki İmparatorluk Adalet Mahkemesi kadar makbuldür. Gerçek adaletin tecelli ettiğini görmek için yüzlerce insan gelir. Ben savcıydım, Prusyalı Emil

de benim baş tanığımdı. Mahkeme Reichenbach'a bir avukat tayin edip kendini savunmasına izin verdi. Fakat aleyhindeki deliller –muhtemelen senin bildiğinden daha fazla delil– fazlasıyla ikna ediciydi.

"Baş tanık mahkemeye, sanığı, kızımla avluya girerken ve sonra da tekrar *elleri kanlı halde* gördüğünü söyledi. Bu, onun Winnetou olduğuna mahkemeyi ikna etmeye yeterli olsa bile, ikinci bir tanık olan bir fahişe, Winnetou cinayetlerinden aylar önce sanıkla buluşup anlaştığını ama sanığın daha sonra fikrini değiştirip ona ağza alınmayacak hakaretler ederek kendisi gibi dürüst insanları böyle baştan çıkarmasının büyük hata olduğunu ve sokakların temizlenmesinin vaktinin geldiğini söylediğini anlattı.

"Kadının söylediğine göre, birkaç gün sonra biri ona arkadan saldırıp kafasına çorap içinde bir taşla vurmuş. Ölmediğini çünkü adamın işinin yarım kaldığını, yoksa kendisini öldüreceğinden emin olduğunu söyledi. Adam taşla çorabı bırakarak kaçmış. Kadın onun Reichenbach olduğundan emindi, çünkü sigarasının kokusunu tanımıştı. Sadece bu da değil, onun hayatını kurtaran kadınlardan biri, olay mahallinde bir puro izmariti bulup durumu polise bildirdiği sırada onu da teslim etmeye niyetlenmiş ama sonra vazgeçmiş. Polisi bulaştırmak istememişler. Kim ister ki zaten? Neyse, mahkemeye izmariti attığını ama ismi güzel olduğundan markasını gayet iyi hatırladığını söyledi: Dominican Aurora. Adamın kaderini mühürleyen bu oldu, çünkü sanığın

üzerini aradıklarında göğüs cebinde Dominican Aurora marka puro bulmuşlardı. Hâkimlerden biri mahkemeye bu puronun yalnızca Amsterdam'dan getirterek temin edilebildiğini söyledi.

"Bu aleyhinde delili dikkate alarak, Reichenbach'ın avukatı, müvekkilinin akli dengesinin yerinde olmadığını söyledi: Çünkü ancak bir deli, dokuz kişiyi öldürebilirdi. Fakat mahkeme ikna olmadı. O noktada sanığa hüküm verilmeden önce kendini savunmak için söyleyeceği bir şey var mı diye soruldu. Sanık, Berlin serserilerinin kendini yargılamaya hakkı olmadığını söyledikten sonra suçlarını itiraf edip kendini Berlin'i fahişelerden temizlemeye adadığını söyledi. Böylece sokaklar tekrar kanunlara uyan insanların güven içinde dolaşabileceği yerler haline gelecekti. Anlaşılan Bruno Gerth ile arası senden bile iyiymiş. Gerth tutuklanınca Reichenbach onun kaldığı yerden devam etme kararı almış."

"Kafa derilerini neden yüzdüğünü söyledi mi?"

"Hayır, ama bence nedeni aşikâr; fahişeleri olabildiğince korkutmak istemiş. Başarılı da oldu. Nihayetinde bu cinayetlerin, sıradan olanlara göre, haberlerde yer bulmasının asıl nedeni, kafa derilerinin yüzülmesiydi. İşin aslı, bu şehirde fahişe öldürülmesi hiç de sıra dışı değil."

"Ben de bundan korkuyordum. Şu an kafamda cevabı olmayan belki de yüz soru var."

"Mesela?"

"Mesela gazetelere o alaycı mektubu yazmadan önce, Werner Jugo'yu öldürene kadar neden bekledi? Ayrıca iki mektupta da neden kızları

öldürdüğünü kabul etmedi? Fahişeleri öldürdüğünü söylemiş olsa da bu, dördünü birden öldürdüğünü itiraf etmekle aynı şey değil. Galiba Winnetou ile Dr. Gnadenschuss arasında bağ kurmamızı istemedi. Aksi takdirde onu yakalama şansımız artardı."

"Hepsi bu mu?"

"Ne münasebet. İlk mektubunda gazilerin hem üniformayı küçük düşürdüğünü hem de Almanya'nın mağlubiyetini herkese hatırlattığını yazmıştı. Ama ikinci mektupta görevi değişmi gibi göründü ve Berlin sokaklarını temizlemek haline geldi. Bunlar cevabını öğrenmek istediğim önemli sorular. Ama yazılı bir itiraf bıraktığını hiç zannetmiyorum."

"Bırakmadığını biliyorsun. Halk onu suçlu buldu ve ölüm cezasına çarptırdı –ki hemen uygulandı–, Kurt Reichenbach fabrikanın bahçesinde asıldı. Sonu kötü oldu. Korkuya kapıldı: Direnmeye çalışıp yalvarınca oradakilerin gözünde daha da alçaldı. Korkakları kimse sevmez. Vücudu parçalanıp imha edildi. İmha diyorum; gömülmediğine az çok eminim. Bu nedenle, görebileceğinden şüpheliyim. Halk mahkemesinin son idam kararında ceset gizlice yakılmıştı. Ama inan bana, orada olsaydın sen de onun suçlu olduğuna ikna olurdun."

"Ah, eminim zaten. İşin aslı, buraya gelmeden önce buna ikna olmuştum. Bu akşam Reichenbach'ın arabasında onu giyotine göndermeye yetecek kadar delil buldum: cinayet silahı olan çekiç ile bir bıçak. Engelli gazileri vurduğu tabanca bile

elimde. Adamın üzerine bir *bu adam katildir* yazılmadığı kaldı, daha aşikâr olamazdı."

"O zaman anlamıyorum. Burada ne işin var? Madem bunları biliyordun, beni neden vurdun?"

"Çünkü linçi tasvip etmem."

"Ona müstahaktı. Bugünlerde bunu kaç kişi için söyleyebilirsin? Mahkemeye gitseydi akıbetinin gerçekten farklı olacağını mı düşünüyorsun?"

"İstediğin kadar süsle, Angerstein, ama yapılan şey linçti. Daha çok hak ettiği şeyse, adil bir mahkemeydi."

"Polis olduğu için mi?"

"Vatandaş olduğu için. Senin gibi adiler bile adil bir mahkemeyi hak eder."

"Ve elinde suçlu olduğunu gösteren bir sürü delil olduğunu söylediğin halde hâlâ bunu söylüyorsun."

"*Çünkü* suçlu olduğunu gösteren kanıtlarım vardı. Bazen polis olmanın zorluğu kanunun senden suçlu ile masuma eşit şekilde davranmanı istemesidir. Pislik olduğunu bildiğin birine insan muamelesi yapmak kolay değildir. Ama kanunlara bağlı kalmazsak, bu cumhuriyet yıkılacak."

"Tam aksine. Bu durumda, eğer kanunlara bağlı kalırsak, bu cumhuriyet yıkılıp gidecek. Cinayetleri işleyenin bir polis olduğu duyulursa yaşanacak skandalı düşünebiliyor musun? Dahası, Yahudi bir polis olduğu duyulursa? Milliyetçiler bu sene Noel'in erken geldiğini düşünür. *Der Angriff* ve *Völkischer Beobachter*'deki başlıkları tahmin edebiliyorum. Bernhard Weiss görevden alınır. Belki Gennat ile Albert Grzesinski bile işinden

olur. Sosyal Demokrat Partinin hükümeti birkaç saatten fazla elinde tutabileceğini zannetmem. Çok büyük ihtimalle erken seçime gidilir ki ekonominin böyle berbat olduğu bir zamanda bu hiç de iyi olmaz.

"Elbette, komiserlere ne diyeceğin sana kalmış. Ama tavsiye istersen, Günther, çeneni kapalı tut. Böylece her şey düzgünce süpürülüp unutulur. Üç ay sonra kimse ne onu ne de ölenleri hatırlar. Zaten hiçbirini mahkemede bana karşı kullanamazsın. Avukatım birkaç dakikada hepsinden kurtulur."

"Bundan da şüphe duymuyorum."

"Bir de ölen adamın karısı var. Hemşireydi, değil mi? Sence o, bir katilin karısı olarak mı yoksa görev başında kaybolan kahraman bir polisin karısı olarak mı anılmak ister? Bence karar vermeden önce istersen bir de ona sor, Günther. Arkadaşları kocasının yaptığını öğrenince sence hayatı nasıl olacak? Çoğu onun da bir şeyler bildiğini düşünecek. Belki de öyledir. Karısı nasıl olur da bilmez? Kısacası, çok geçmeden tek bir dostu bile kalmaz.

"Bir de, soylu Alman milleti var. Sence Kurt Reichenbach'ın adil biçimde yargılanması hangisinin umrunda olur? Hiç kimse adalet ve kanunları ciddiye almazken biz neden alalım? Bir otobüs şoförüne ya da hizmetçiye sor, bakalım onlara göre öyle birini yargılamak için binlerce binlerce vergi mükellefinin markını harcamak mı daha iyi yoksa ölüm cezasını hemen vermek mi? Bence verecekleri cevap belli.

"Bence boş kaleyi koruyorsun, dostum. Hiç kimsenin umrunda değil. Mahkemelerden sadece gazeteler ile avukatlar fayda sağlar. Sen değil. Ben değil. Sokaktaki sıradan insan değil.

"Kısacası, durum bundan ibaret. Başka bir şey yok. Kabul edip etmemek sana kalmış."

Erich Angerstein ayağa kalkıp acı içinde telefona gitti. "Şimdi müsaadenle bir doktor çağıracağım." Bana merakla baktı. "Tabii beni tekrar vurmaya niyetli değilsen. Beni tekrar vuracak mısın?" Alaycı bir şekilde güldü. Galiba başka türlü gülmeyi bilmiyordu. "Değilsin galiba."

Şeytanı dinlemenin sorunu buydu; en büyük hilesi, kişiye duymayı en çok istediği şeyleri söylemesiydi.

Angerstein ahizeyi kaldırıp numarayı çevirirken ben gitmek için yürümeye başladım.

"Hey, bir yere ayrılma, Günther. Bunu telafi edeceğim. Dr. Gnadenschuss vakasını çözemezsen, Kripo'ya yönelik eleştirileri savuşturmak için bir şeylere ihtiyacın olacak. Eva'nın katilini bulmama yardım edersen, sana Wolfmium fabrika yangını hakkındaki gerçeği söyleyeceğim demiştim. Bu bilgi komiser olmana yeter."

Fakat başımı iki yana salladım.

"Ne oldu, Günther? Komiser olmak istemiyor musun? Orada gerçekten neler olduğunu bilmek istemiyor musun?"

"Senden hiçbir şey istemiyorum, Angerstein. Özellikle de hakikat gibi kıymetli bir şeyse. Senin ağzından çıktığında hakikat bile lanet bir yalan gibi görünüyor. O yüzden buna güvenmek ve ter-

fi etmek için kullanmak sinmiyor. Eğer komiser olacaksam, kendi başıma olmayı tercih ederim."

"Keyfin bilir. Tanıdığım en inatçı şerefsizlerden birisin. Sana biraz hayran olmadım da diyemem. Galiba dedikleri doğru: Dürüstler kadar büyük ahmak yoktur. Ama kendine şunu sor: Günün birinde Almanya'daki tek dürüst kişi olarak sen kalırsan, o zaman ne olacak?"

***

Ertesi gün Alex'e döndüm ve sırf iş olsun diye, zaten çözdüğüm bazı vakaları tekrar gözden geçirdim. İki kurşun yediğinden Erich Angerstein'ın bana doğruları söylediğinden şüphe etmiyordum; Weiss ile Gennat'a Kurt Reichenbach hakkında öğrendiklerimi söylemeyerek iyi yaptığımdan da emindim. Angerstein önceki gece olduğu gibi gün ışığında da haklıydı; Reichenbach'ın Winnetou *ve* Dr. Gnadenschuss olduğunu söylemek sadece Kripo'nun değil, hassas koalisyonun da sonunu getirirdi; erken seçime gitmek Alman Ulusal Halk Partisi, komünistler, İşçi Partisi ve hatta Naziler için büyük fırsat olurdu. O yüzden öğleden sonrayı bana emredildiği gibi arşivde geçirip Ernst Gennat için Stahlhelm üyesi beş muhtemel katilin listesini yaptım. Tamamen vakit kaybıydı elbette, fakat zaten önümüzdeki birkaç hafta Cinayet Masasında vaktimi ziyan etmekten başka yapabileceğim bir şey yoktu. Bu gereksiz işlerle uğraşırken bu durumdan ancak alakasız başka bir cinayet işlenirse kurtulabileceğimi fark ettim. Ama kırk sekiz saat içinde başka cinayet işlenmeyince, Dr.

Gnadenschuss'un unutulmasını sağlamanın en iyi yolunun mevcut bir cinayet vakasını çözmek olduğunu anladım. Neyse ki elimde işe yarayacak bir vaka vardı.

***

Çok geçmeden Reichenbach'ın Hugo "Mustermann"ı tutuklamak için hiçbir şey yapmadığını öğrendim – Willi Beckmann'ı vuran, Sing Sing'den tanıdığım adam. Onu tutuklamak benim gizli önceliğimdi. Charlottenburg'daki Taşıt Dairesini arayıp onlara IA 17938 plakalı sarı BMW Dixi'nin sahibini sordum. Arabanın sahibinin Hugo Gediehn olduğunu söylediler. Dışarıdan bakıldığında bu bildik bir dedektiflik işine benziyordu. Cinayeti bizzat görmüştüm ve ancak bu kadar kolay olurdu. Fakat Hugo Gediehn'i aramadan evvel bir şey vardı –küçük bir detay–; Brigitte Mölbling'e bir şey sormam gerekiyordu.

Onunla öğle yemeğinde Aschinger'de görüşmek için anlaştık. Orada buluşmamızın tek nedeni Aschinger'in birasını seviyor olmam değildi. Ona silahlı saldırıyı sormak istiyordum ve olay yerinde olursa sokakta gördüklerini daha iyi hatırlayacağını düşündüm.

"Bana zaten her şeyi gördüğünü söylemiştin," dedi.

"Evet. Ayrıca Taşıt Dairesinden katilin kimliğini ve adresini de öğrendim. Kreuzberg'de bir dairesi var."

"Onu tutuklayacak mısın?"

"Evet. Sen bana kafamdaki bazı şeyleri çözmemde yardım eder etmez."

"Ben mi? Nasıl yardım edebilirim bilmiyorum. Adamın ismini ve adresini bulduysan, neye ihtiyacın var ki?"

"Gerçek şu ki, öldürülen adamın cesedine pek dikkat etmemiştim. Hatırlarsan, bana buraya yerde yatanın ben olup olmadığıma bakmak için geldiğini söylemiştin. Doğru mu?"

"Evet, öyle söyledim. Seni merak ettiğimi hayal edebiliyor musun?"

"Yalnız ve çıplakken deniyorum, ama yine de kolay olmuyor."

"Şimdiye kadar zihninde canlandırdığın görüntülerimi düşünürsek o kadar da zor olmamalı. Başka herhangi birinin görmesini istemediğim görüntüleri."

Elini tutup öptüm.

"Ölen adamın elinde bir dövme gördüm demiştin. Bir kadının adı vardı. Başparmağının üstünde. Sen gördün ama ben göremedim."

"Doğru, gördüm."

"İsmin ne olduğunu hatırlıyor musun?"

"Hayır. Pek bir şey hatırladığımı söyleyemem."

"Helga mıydı?"

"Zannetmem. Ayrıca çok fazla kan olduğundan pek hatırlamıyorum da. O günden beri de aklımdan çıkmıyor."

"O zaman morga gidip kendim bakmam gerekecek."

"Hannoversche Strasse'deki hayvanat bahçesinin yanındaki yeri mi kastediyorsun?"

"Evet. Belki beni arabayla oraya bırakabilirsin."

"Şimdi mi?"

"Ne kadar çabuk o kadar iyi. Biri Beckmann'ın bedenini talep etmeden."

"Olur."

Yine bir BMW Dixi olan arabasıyla batıya, morga doğru gittik. Morgun önüne park edince tekrar elini öptüm.

"Burada bekler misin? Uzun sürmez."

"Nasıl istersen, ama orası herkese açık değil mi?"

"Açık, ama içeri girmeni hiç tavsiye etmem. Emin ol, orada haşlanmış yumurtanın bir sahilde yuvarlanmasından daha eğlenceli bulabileceğin bir şey yok."

"Birçok insan oraya gidiyor, değil mi? Şu an bile girenler var."

"Yaklaşık bir milyon kişi Nazilere oy verdi, ama bu senin de onlar gibi hareket etmeni gerektirmiyor."

"O kadar kötü olamaz. Aksi takdirde halkın girmesine izin vermezlerdi."

"Prusya devlet yetkilileri halkın girmesine izin veriyor, çünkü onları korkutarak sindirmek istiyorlar. Berlin'de bile, vahşice işlenmiş bir cinayetin görüntüsü en asi ruhları bile sindirmeye yeter."

"Fark etmediysen söyleyeyim, Günther, ben de asi ruhluyumdur. En azından babam öyle söylerdi. Belki de senin zannettiğin gibi minik bir kar tanesi değilim."

"Eğer bana her suçun bedeli vardır demek istiyorsan, içeri girip kurbanları görmeni isterim, tabii ki. Bak, meleğim, içeri girmek isteyeceğini

tahmin etmiyordum. Tahmin etseydim, buraya otobüs ya da U-Bahn'la gelirdim."

"Şaşırtıcı bir şekilde kahraman gibi konuşmaya başladın."

"Belki. Ayrıca prensesi canavarın şatosundan uzak tutmaya çalışmazsam, nasıl bir beyaz atlı prens olurum?"

"Anladım ve minnettarım. Ama kendi başımın çaresine bakabileceğimi düşünmek isterim. Eski kocam parlak bir zırh yerine benim iç çamaşırlarımı giymeye başladığından beri insanların zannettiğinden çok daha dayanıklı biri olduğumu öğrendim. Sen de onlara dahilsin, görünüşe göre."

"İşte gerçek erkeklerin sorunu bu, tatlım. Kadınların gerçek bir kadın gibi davranmasını beklerler."

Dixi'den çoktan inmişti. "Yine de bana Venedik camından yapılmışım gibi davranmana gerek yok. Yoksa beni pelür kâğıtlara mı sarmak istiyorsun?"

"Hayır. Ben genel olarak bu mekânın varlığına karşıyım. Bir sürü erkeğin cephenin ne kadar berbat bir yer olduğunu hatırlaması zaten yeterince kötü. Bir de kadın ve çocukların morga giderek aynı dehşeti yaşamasının lüzumu yok."

"Belki kadınların da hayatın bu yönüne dair bir şeyler öğrenmesi gerekir."

"Pekâlâ, bunu aklımda tutarım. Bir sürü ölü görmek söz konusu olduğunda, beynin, objektif kapağı açık bir kamera gibidir, her şeyi kaydeder. Buraya ilk girdiğimde öğrenciydim. İzin almadan gizlice girdim ve şahit olduklarımı bir daha unut-

madım. Nasılsa o tarihten beri gördüğüm her şeyden daha kötüydü. O yüzden negatifleri yakamadığın için uykuların kaçtığı zaman sakın beni suçlama."

Benimle içeri girdi ve ben Willi Beckmann'ın cesedini görmek için ilerlerken Brigitte'yi morgda dolaşması için bıraktım. Belki de haklıydı. George Grosz ve dostları gibi insanlar yüzünden bu tür nahoş şeyleri şehrin modern sanat galerilerinde de görmek mümkün olabilecekti.

Beckmann'ın cesedinde Berlin'in su borularındakinden daha fazla kurşun vardı. Şansıma, sağ eli mermi isabet etmeyen nadir yerlerinden biriydi. O yüzden merakımı gidermek sadece birkaç dakikamı aldı; fakat Brigitte'nin kendi merakını gidermesi daha uzun sürecekti. Dışarı çıkıp arabaya yaslanarak sigara içtim. Sonunda morgdan çıktığında rengi kaçmıştı ve sesi çıkmıyordu ki şaşırdığımı söyleyemezdim.

"Pekâlâ, bu korkunçtu."

"En hafif tabirle."

"Tüm diyeceğin bu mu?"

"Tanıdığın birini gördün mü?"

"Çok komik."

"Buranın amacı bu. Polislerin cesetleri teşhis etmesine yardım etmek."

Motoru çalıştırıp, "Aradığını bulabildin mi?" diye sordu.

"Evet."

"Dövmede kız ismi mi varmış?"

"Evet."

"Güzel. Helga mıymış bari?"

"Daha da iyi. Frieda."

"Nereye?"

"Alex'e dönmem gerek."

Doğuya, Lützowstrasse'ye doğru gitmeye başladı.

"Bana Frieda'nın kim olduğunu söyleyecek misin?"

Az önce gördükleri hesaba katılırsa, tüm hikâyeyi kaldırabileceğine karar verdim. Ama o konuda da yanılmıştım.

"Bir yıl kadar önce, Grünewald'da köpeğini gezdiren bir adam, kasap kâğıdına sarılıp sığ bir mezara gömülmüş kadın parçaları buldu. Kafası yoktu. Sadece başsız gövde, eller ve ayaklar vardı. Parmak izlerinden cesedin kimliğinin Frieda Ahrendt olduğunu ve hırsızlıktan sabıkası olduğunu öğrendik. Başparmağının dibindeki dövmede de *Willi* yazıyordu. Bunlara rağmen ailesini, mesleğini ya da bilinen son adresini öğrenemedik. Haliyle katilini bulmamız da mümkün olmadı, hala serbest."

"Peki, morgdaki adamın Willi Beckmann olduğunu mu düşünüyorsun?"

"Willi Beckmann'ın onu doğradıktan sonra üzerinde kendi isminin yazılı olduğu eli ortada bırakacağını hiç zannetmiyorum. Ama vurulmasaydı bize kadın hakkında daha fazlasını anlatması mümkündü. Gazetelerin Grünewald Domuz Kasabı adını verdiği katili bulmamıza bile yetebilirdi." Hugo'yu bulmaya gitmeden önce, belki işe yarar bir şey çıkar umuduyla Willi'nin Tegel'deki dairesine uğramaya karar verdim. "Kim bilir? Belki hâlâ anlatabilir."

Brigitte sessizce dinledikten sonra cevap verdi: "Tanrım, kafanın içinde olması gereken şeyler... Üzerinde nasıl bir etkisi olacağını hiç kimsenin görmemesi gereken şeyleri görmeye gidiyorsun ki hiçbir para buna değmez. Neden yaptığını senin de bildiğinden şüpheliyim. Biliyor musun?"

"Tabii ki biliyorum. Çünkü ressam olarak söyleyebilecek hiçbir şeyim yok. Çünkü bitmemiş senfonimi bitiremedim. Çünkü polislik dürüst insanlara göre bir meslektir ve günümüzde onlardan fazla olmadığından bulduklarıyla idare ediyorlar."

"Pekâlâ, bence sen delisin. Değilsen de yakında olacaksın. Yine de galiba dedektiflik böyle bir şey."

***

Willi Beckmann, Reinickendorf'un kuzeybatısındaki büyük Borsig lokomotif fabrikasına yakın Tegel'de oturuyordu. Tüm bölgeye, Fritz Lang'ın *Metropolis*'indeki Yeni Babil Kulesi için model olarak alınan modern kırmızı tuğladan bir ziggurat hâkimdi. *Metropolis* bir sessiz filmdi – sesli filmler geldiğinden çoktan tarih olmaya başlamıştı. Borsig fabrikasının ise fütüristik bir tarafı yoktu; kirli ve gürültülüydü, hızla kaybolan Berlin sanayisinin kalıntılarından biriydi. Willi'nin geleneksel Berlin yapılarından birinin en üst katındaki dairesinin duvarları hardal sarısıydı ve çatısı kırmızı kiremitliydi ve pembe karanfillerle dolu muhteşem bir penceresi olan kıvrımlı balkonu vardı ki bunlar zavallı Willi'nin üzerinde bulunan karan-

filin muhtemelen açıklıyordu. Kapıcı beni içeri kabul etti. Az konuşan biri olsa da evin büyüklüğü ve çevresinden korku ve saygıyla karışık bir gururla bahsetmeyi ihmal etmedi.

"Buranın ne kadar güzel ve büyük olduğunu unutmuşum," dedi. "Bütün bu odalar. Ve tavanlar da, çok yüksek. İçeride tenis bile oynayabilirsiniz."

Orada ne yaptığımı ya da Beckmann'ın neden öldüğünü merak etmemişti. Neyse ki beni hemen yalnız bıraktı.

Fazla mobilya olmasa da olanlar kaliteliydi – Biedermeier gazeteleri, çoğunlukla, ve duvarlarda Schloss Tegel ormanındaki av sahnelerinin resimleri. Elbette, polis burada katilin kimliğini bulabilmek için daha önce de delil aramıştı ve kapıdaki resmi belgeye göre, bazı fotoğrafları ve evrakları almışlardı.

Ne aradıklarını bilmediklerinden fazla bir şey almamışlardı.

Şansım yaver gitti. Silindir bir dolapta, içinde dörtlü arkadaş fotoğrafları olan iki albüm buldum. Birkaç tanesi Tegel Gölünün kenarındaki bir restoranda çekilmişti. Dörtlü, Willi Beckmann, Hugo Gediehn, Helga "Mustermann" –hâlâ soyadını bilmiyordum– ve Frieda Ahrendt'ten oluşuyordu. Fotoğraflardan, Hugo ile Frieda'nın bir zamanlar sevgili olduğu belliydi. Fotoğraflar çekildikten bir süre sonra Frieda ile Willi sevgili olmuş ve o dövmeleri yaptırmışlardı. Fotoğrafların hiçbirinde Frieda cinayetine dair bir ipucu olmasa da Hugo ve Helga'yı gözaltına almam için yeterliydi. Bun-

lar kavgayla dağılan ilk dörtlü olmayacaktı. Kalıcı husumet için eski arkadaşlık gibisi yoktur.

Acelem olmadığından, orada bir saat daha kalıp dolap ve çekmeceleri kurcaladım, Frieda'ya Hamburg'daki kız kardeşinin gönderdiği mektuplan buldum. *Leni'nin sevgili kız kardeşinin* öldüğünü bildiğinden bile şüpheliydim. Fotoğraflardaki iki kişinin neden öldürüldüğüne dair hâlâ elimde somut bir delil olmasa da her şey yerli yerine oturmuş gibiydi.

Leni'nin mektubunda bir telefon numarası vardı ve Willi'nin dairesindeki telefon hâlâ çalıştığından onu aradım.

"Sizi böyle damdan düşer gibi aradığım için özür dilerim," dedim, "ismim Bernhard Günther ve Berlin, Kripo'da dedektifim." Kelimeleri seçmeye özen göstererek ekledim: "Kız kardeşinizin kaybolmasını soruşturuyorum."

Leni iç çekti. "Rahat olun, Bay Günther. Onun öldüğünü biliyorum. Sağ olsaydı benimle mutlaka iletişime geçerdi. Ama neredeyse bir yıldır ses çıkmadığından ondan çoktan umudumu kestim. Çok yakındık, bilirsiniz, sürekli görüşürdük. Ayrıca kaybolduğu sırada Berlin'de birlikte yaşadığı adam, Willi Beckmann, Hamburg'a beni görmeye geldiğinde o da öldüğünü düşündüğünü söyledi."

"Peki, neden polisi aramadınız?"

"Willi polise bir şey söylersek başımızın belaya gireceğini söyledi, çünkü kız kardeşimin öldüğünü ona söyleyen kişi bir çete üyesiymiş ve çok tehlikeliymiş."

"Adamın ismini söyledi mi?"

"Söyledi, ama adını tekrarlamayacağım, hele de bunca zaman geçtikten sonra."

"Willi Beckmann'ın da öldüğünü biliyor musunuz?"

"Hayır."

"Katilinin ismi Hugo Gediehn. Onu bugün ya da yarın tutuklayacağım. Size söylediği isim bu muydu?"

"Evet, buydu."

"Onu Willi cinayetinden tutuklayacağım."

"Bunu nereden bildiğinizi sorabilir miyim?"

"Çünkü tanığım var."

"Mahkemeye çıkacak bir tanık mı?"

"Evet."

"Bundan emin misiniz?"

"Evet, çünkü tanık benim. Willi'ye silah çektiğini gördüm. Ayrıca kız kardeşinizin cinayetinde de tek şüphelim o. Aslında bana o noktada yardım etmenizi umuyordum." Durdum ve cevap gelmeyince ekledim: "Emin olun, güvende olacaksınız. Sizinle konuştuğumu bilen yok."

"Nasıl yardım edebilirim?"

"Hugo'nun, kız kardeşinizi neden öldürdüğüne dair bir tahminim olsa da delilim yok. Delil bulmama yardım etmeniz yeterli olur sanırım."

"Nedeni çok basit. Hugo ve Frieda sevgiliydi. Sonra Willi onu Hugo'dan ayırdı –Willi çok çekici bir erkekti– ve Hugo intikam almaya karar verdi. Onu öldürüp bir yere gömdü ve bunu Willi'ye söyledi, ona acı çektirmek için. Elbette, Hugo, Willi'nin de çetede olduğunu ve bu yüzden polise gitmeyeceğini biliyordu. Fakat anlamıyorum, Bay

Günther, Hugo neden bunca zaman sonra Willi'yi öldürdü?"

"Emin değilim, ama galiba Willi, Hugo'nun yeni sevgilisi Helga'yı çaldı."

"Mantıklı. Eğer Hugo'yu arıyorsanız, dairesi Kreuzberg'de. Ama zaten bildiğinizi umuyorum."

"Evet, biliyorum."

"Sonucu bana da bildirir misiniz?"

"Elbette."

"Teşekkürler ve iyi şanslar. Karşınızda Hugo varken ihtiyacınız olacak."

***

Alex'e döndüğümde Weiss ile Gennat'a Hugo Gediehn için iyi bir dava sundum ve sonra silahlı üniformalı polislerle birlikte Kreuzberg'deki dairesine gidip onu tutukladım. Fazla direnmemesi beni şaşırttı. Yanlış adamı yakaladınız dese de Bergmann MP-18 hâlâ arabasında ve Frieda'nın, üzerinde Willi'nin ismi yazan dövmenin bulunduğu kesik elinin fotoğrafı masasının çekmecesinde olmasaydı, dediği daha inandırıcı olabilirdi. Avukatlar buna *prima facie** delil derler ki, Gediehn elimizde fotoğraf olduğunu gördüğünde, sanki karşısında aç kurtlar varmış gibi yüzünün şekli değişip rengi kaçtı.

Günün kalanı ve gecenin yarısını onu sorgulamakla geçirdik ve sonunda iki cinayeti de itiraf edip pişmanlık alameti göstermedi. Daha sonra mahkemenin onu sadece on beş yıl hapse

* Aksi ispatlanıncaya kadar geçerli sayılan delil –ed.n.

mahkûm edeceğini bilseydim, belki de onca zahmete girmezdim, fakat iki cinayet vakasını açığa kavuşturmak, onun peşinden gitmemin nedenlerinden sadece biriydi. Mevcut davalardan dikkati uzaklaştırmanın en güzel yolu eski bir davayı çözmektir.

Hiç kimse günlerce Dr. Gnadenschuss'tan bahsetmedi. Bernhard Weiss basın konferansı düzenleyip Frieda Ahrendt cinayetinin bir yıl sonra çözüldüğünü belirterek bu şehirde suç söz konusu olduğunda biraz daha sabırlı olunmasını istedi. Hatta ismimi zikrederek beni methetse de bu daha büyük bir suçu örtbas ettiğim için çektiğim vicdan azabını hafifletmeye yetmedi.

Gennat bile bana tebriklerini sundu; gerçi, bunda benim azimli dedektiflik işimden ziyade göze görünenden daha fazla bir şey olduğuna ikna olduğunu söyleyebilirdim. Ona göre en büyük problem, Willi Beckmann'ın ölümüne tanıklık etmem ile Hugo Gediehn'in tutuklanması arasında akıp geçen zamandı.

"Elinde adamın plaka, eşkâl ve isim bilgileri –neredeyse ayakkabı numarasına kadar– olduğu halde onu ihbar etmedin," dedi. "Anlamıyorum. Ya Hugo Gediehn kaçsaydı? Polonya sınırından çıkıp giderdi ve biz bundan bihaber olabilirdik."

"O riski göze almaya hazırdım."

"Bu senin verebileceğin bir karar değil ve Cinayet Masası öyle çalışmaz. Bunu şimdiye dek öğrenmen gerekirdi. Gizli kimliğini ifşa etmeden beni ya da buradaki başka birini arayıp plakayı söylemen icap ederdi."

"Bakın, Frieda'nın ismini Beckmann'ın elindeki dövmede görünce onu cinayetin şüphelisi yapabilir miyim görmek istedim. *Klutz* numarası yapmayı bırakana kadar da bunu yapamazdım."

"İyi de Willi Beckmann'ın bir yere gitmiyordu," diyerek itiraz etti Gennat. "O ölmüştü. Bence senin asıl amacın, kendini kahraman gibi göstermekti. Bu da senin görünüşte zafer kazanmak peşinde olduğunu gösterir."

"Belki haklısınız. Belki de öyleyim. Belki de biraz şöhret kazansak fena olmaz diye düşündüm."

"Ama sadece görünüşte. Bence sen şöhret peşinde değilsin. Doğru olmadığını ikimiz de bildiğimiz halde neden böyle söylüyorsun? Sen böyle biri değilsin ve seni bunu söyleyebilecek kadar tanıyorum."

"Ne demeye çalıştığınızı anlamadım, efendim. Cinayet Masası iki cinayeti çözdü. Bunun ne yanlış var?"

"Hiç. Hiçbir yanlış yok."

"Ben sadece işimi yapıyordum."

"Yapma, Günther, işin içinde başka bir şey var, ama ne olduğunu anlamadım. Zaten asıl canımı sıkan da bu, çünkü sözde zeki olmam gerekiyor. Bana boş yere Büyük Buddha demiyorlar."

"Neden bahsettiğinizi bilmiyorum, Ernst."

"O zaman tekrar anlatayım. Bu meselenin çözülüş şekli içime sinmedi. Her şey çok kolay oldu. İşimizi düzgün yapmadığımız için gördüğümüz onca kötü baskı ve sen bir gecede iki cinayeti çözerek tüm sorunu hallediyorsun. Bu yüzden müfettişliğe terfi edebilirsin. Belki de

madalya alırsın. Bernhard Weiss sevinç dolu. Bakan da."

"Ama siz değilsiniz."

"Ben ülseri olan bir adamım. Ve o guruldamadığında, evet, değilim. Sen iyi bir dedektifsin, Günther. Günün birinde de mükemmel bir komiser olacaksın. Ama sırları olan birisin. İşte, böyle düşünüyorum. Bence sende görünenden fazlası var. Bu iki cinayeti çözmenin bize söylemediğin bir sebebi olduğunu düşünmeden edemiyorum. Ve bunu öyle güzel yaptın ki sanki o iki cinayetin üstüne kırmızı bayrak dikmişler de sen bulmuşsun."

"Sebep mi?"

"*Sebep*. Ne olduğunu bilmiyorum, ama öğreneceğim. Öğrendiğimde de bu konuşmayı tekrar yapacağımıza söz veriyorum. O zamana kadar şunu unutma: Bizim işimizde kestirmeden gidemezsin. Hakikatle oyun oynayamazsın. Bunu bana senin de tanıdığın biri söylemişti. Aksi takdirde, günün birinde doğru şeyi yapmaya çalıştığında nasıl yapıldığını unuttuğunu fark edersin."

***

Vazife başında bir dedektif olan Kurt Reichenbach'ın kaybolması haliyle gözlerden kaçmadı. Ama Polis Teşkilatı meşgul bir yer olduğundan, yokluğuna dair uğultu kısa zamanda mırıltıya dönüştü. Alex'te bazıları onun kaybolmasını bir Prusya toprak anlaşmasının kötü sonuçlanmasına bağladı, polis tarafından tutuklanmamak için ortadan kaybolmuştu. Birkaç kişi Charlot-

tenburg'daki zengin metresiyle kaçtığını söyledi; hatta biri onu Marienbad'dan gemiye binerken gördüğünü iddia etti. Bazıları, Polonya Koridoru ve Yukarı Silezya'nın bir bölümünü ilhak etmeye çalışan Weimar Dışişleri Bakanı Gustav Stresemann ile çalıştığından, Polonya istihbaratı tarafından öldürüldüğünü söyledi. (Reichenbach, bakanın talebi üzerine ona korumalık yapıyordu ve bakan bir keresinde Polonya devletine karşı olan Sovyet Tüm-Birlik Devlet Siyasi İdaresi ajanlarıyla görüşmüştü.)

Fakat Bernhard Weiss da dahil olmak üzere Kripo'dakilerin çoğu, Reichenbach Yahudi olduğu için, onun sağcılar tarafından öldürüldüğüne inanıyordu. Yahudi oldukları için saldırıya uğrayanlar sadece Alman siyasetçiler değildi ve Weiss bunu gayet iyi biliyordu; birkaç Alman bankacı ile iş adamı da saldırıya uğramış ve biri ölmüştü. Daha kesin olansa, Kurt Reichenbach Yahudi olmasaydı, Kripo'daki arkadaşlarının onu bulmak için biraz daha gayret sarf edebileceğiydi. Fakat ortada ceset ya da tanık olmadığından bu vaka çok geçmeden unutuldu.

Traudl Reichenbach bile kocasının neden kaybolduğunu pek merak etmiyordu ve sonunda acaba Winnetou cinayetleri hakkında zannettiğimizden daha fazla şey mi biliyordu diye merak etmeye başladım. Brennabor ve arabanın bagajındakileri düşünmeye devam ettim: çekiç, bıçak, palto ve peruk takılı şapka. Bunlar ne kadar masumdu? Benim gibi Cinayet Masası dedektifi olmayan biri bunları gördüğünde aklına cinayet gelir miydi? Ka-

dın mutlaka en azından bir gece kocasında bir tuhaflık olduğundan şüphelenmiş olmalıydı: gömlek yakasında kan lekesi, başka bir kadının parfümü veya saç teli. Kadınlar bu tür şeyleri bilmez miydi? Peki ya kafa derileri? Kurt onları ne yapmıştı? Galiba hiçbir zaman öğrenemeyecektim. Peki, karısı biliyor muydu? Eğer bununla başa çıkabilecek biri varsa o da Traudl'du. Hemşire olduğu için daha güçlüydü, pek çok kadından, hatta Brigitte Mölbling'den bile daha güçlü.

***

Rosa, "Robert beni İngiltere'deki evine davet etti," dedi. "Anne ve babasıyla tanışacağım."

"İş ciddiye binmiş gibi."

"Yok, öyle değil."

"Emin değilim. Anne ve babasıyla konuşmaya başladığın dakika masum bir tanığa dönüşürsün."

"Beni tanıştırmak istemesinin nedeni çok yaşlı olmaları."

"Charlemagne'ın Kılıcı da öyle. Ama her kız onu görmeye Viyana'ya gitmiyor."

"Zannettiğin gibi değil."

Tabii ki öyleydi; daima öyledir. Dört hafta sonra Oxford'daki düğünleri için altın işlemeli bir davetiye aldım ve ikisini de bir daha görmedim. Daha sonra Bayan Weitendorf bana onların Kahire'de yaşayacağını, Rankin'in de üniversitede İngilizce öğretmek için teklif aldığını söyledi. İkisi adına da, ve özellikle Rosa için sevindim, çünkü hayatımda hâlâ Brigitte vardı; en azından ben öyle zannediyordum.

Ama günün birinde, Orpheus gibi Eurydice'i görme ümidiyle etrafa baktığımda, onun gittiğini anladım. Brigitte ilişkiyi neden sonlandırdığını anlatan bir mektup yazmıştı; hatta benimle buluşup meseleyi konuşmayı da teklif etmişti, ama bunun bir anlamı yoktu; böyle bir mektubun üzerine gücenmemek kolay değildi.

Benim sevgili Bernie'm,
Bu mektubu yazmak benim için kolay olmasa da akıl sağlığımı korumak için senden ayrılmak zorundaydım. Abarttığımı düşünüyor olabilirsin, ama abartmıyorum. Başlangıçta seninle birlikte olmak heyecan vericiydi, çünkü sıra dışı bir adamsın –bunu biliyorsun, değil mi?– ama bunun nedeni de mesleğin değil. Morga gidip senin her gün karşılaştığın gerçeklikle karşılaşınca senin kim ve ne olduğunu ve nasıl yaşadığını düşündüm. Sen beni o berbat yere girmemem konusunda ikaz etmiştin ve şimdi keşke seni dinlemiş olsaydım diyorum. Polisleri dinlemek lazımmış. Ama anlaşılan, ruhani bağımsızlığım mantığıma galebe çaldı.

Gördüğüm kadarıyla şehir seni cehenneme gönderip tekrar geri getiriyor, değil mi? Ama buna cehennem demek bile az kalır. Pek çok kişi için Hannoversche Strasse'deki polis morgu çoğu insanın hayal bile edemeyeceği bir yere açılan bir geçittir. Cehennemi bir dünya. Fakat senin için cehennem, bir kelimeden çok daha fazlası. Ve bunun sana –zihnine– yaptıklarını düşününce bile titriyorum.

Gerçek şu ki, bunca dehşete şahit olan birine mezardan çıkan bir hayalet ya da ölüm meleğinin

musallat olmaması mümkün değil. Beni en çok korkutan da senin bunun farkında bile olmaman, sevgilim. İçmeye başladığında bunun sadece savaşa dair hatıralar yüzünden olduğunu düşünüyorsun mutlaka, ama ben bunun artık Cinayet Masası dedektifi olmanla da ilgili olduğunu görüyorum.

Bunu senin yüzüne söylüyor olsaydım, gülümseyip muhtemelen bir espriyle geçiştirir, sonra da bana fazla abarttığımı söylerdin – bana histerik olduğumu söylemeyecek kadar kibarsın. Gülümsemen sahte olabilir, ama mavi gözlerinde sahtelik yok, Bernie; gözler insan vücudunun ifşa etmeyeceği şeyleri söyleyebilir. Gözlerin bir arabanın pencereleri gibi: iki dünya arasındaki geçit; sen dışarıya doğru bir dünyaya bakıyorsun; bense bir diğerinden içeri doğru bakıyor ve arka koltukta gördüklerim yüzünden gittikçe daha çok korkuyorum. Bernie, sana baktığımda, belki yarım saat önce boğazı kesik bir kadın ya da kafası dağılmış bir adam görmüş gözler görüyorum; her halükârda korkunç bir şey olduğu muhakkak. Dahası, bunu sanki ben de oradaymışım gibi hissediyorum. Vahşi ölüme bu denli aşina gözlerin şimdi bana bakıyor olması beni tedirgin ediyor.

Ve espriler – artık kaynağı anlıyorum; eğer espri yapamazsan bence çığlık atarsın. Belki bunun sen bile farkında değilsin. Normal bir insan gibi yaşamak istiyorsan, hâlâ fırsatın varken polisliği bırak derdim, ama ikimiz de bunun olmayacağını biliyoruz; işinin ehlisin, bunu görebiliyorum ve insanlar, kendilerine ne kadar zarar verirse versin, oldukları gibi kalmaya devam ederler. Bre-

cht böyle söylüyor. Sırf yeni tanıştığın ve senden hoşlanan aşırı hassas bir kadın söyledi diye işini neden bırakasın? Ama yine de sonunun hayırlı olmayacağını biliyorum ve çok üzgünüm.

İstersen görüşüp bu mevzuyu konuşabiliriz, ama bunları kâğıda dökmeden önce çok düşündüğümü ve fikrimi değiştirmeyeceğimi bilmeni isterim.

Seni çok seven Brigitte

•

Yüksek sesle, sadece Eurydice'in hayaletinin duyması için,."Aslında dedektiflik konusunda bir kitap yazman gerekirdi," dedim. "Metafizik bakış açısından neredeyse ilgi çekici bir şey gibi göstermişsin."

Mektubunu yaktım. Bu ilk değildi ve görünüşe göre sonuncu da olmayacaktı. Asla unutma ve daima yerine yenisini bul. Bu, insan ilişkilerinin ilk kuralıdır. Devam etmek: Önemli kısım budur. İşte bu yüzden daha sonra Fritz Lang'ın karısını aradım.

"Thea, ben Bernie Günther. Acaba akşam yemeği için buluşabilir miyiz diye soracaktım. Senaryon için harika fikirlerim var."

YAZARIN NOTU

Bernard Weiss 193'te, Hitler Almanya Şansölyesi olmadan birkaç gün önce, ailesiyle birlikte Berlin'den kaçtı. Londra'ya taşınıp orada bir matbaa ve kırtasiye dükkânı açtı ve 1951'de öldü. Friedrichstrasse istasyonunun avlusuna ve Alexanderplatzstrasse'ye onun ismi verildi.*

Kitabın başında zikredilen Schrader-Verband'ın tüm üyeleri Naziler döneminde önemli mevkilere getirildi. **Arthur Nebe**'nin komuta ettiği SS Einsatzgruppen, Ukrayna'da 40000 Yahudiyi katletti.

---

* Resmi unvanıyla ilgili bazı karışıklıklar var: Kızı Hilde (Weiss) Horton'a göre, hem Berlin Kriminal Polisi şefi hem de Weimar Cumhuriyeti boyunca Berlin polisinin başkan yardımcısıydı (Wiener Library for the Study of the Holocaust and Genocide, https://portal.ehri-project.eu/units/gb-003348-wl1768).
Dahası, Philip *Polizeivizepräsident* kelimesini "polis başkan yardımcısı" ve "yardımcı başkomiser" olarak çevirdi. Philip'in Amerikan yayıncısı, Putnam ekibi, tercih edilen unvanları tanımlamak için cesur bir girişimde bulundu, burada –başka hiçbir yerde olmasa da– araştırmaları başarısız oldu ve Philip'in baştan beri amaçlamış olabileceği şeyi, bu tutarsızlığı kabul etmeye karar verdiler –yay.n.

Arthur Nebe'nin savaştan sonraki akıbeti hâlâ gizemini koruyor.

Ernst Gennat Ağustos 1939'daki ölümüne kadar Kripo'da kaldı.

Frieda Ahrendt'in ölümü Berlin polisi tarafından hiçbir zaman resmi olarak çözülemedi ve bugün dosyası hâlâ açık.

Albert Grzesinski 1933'te İsviçre'ye kaçtı. Daisy Torrens'in onunla birlikte olup olmadığı yazar tarafından bilinmiyor; 1948'de New York'ta öldü. Akıbeti yazar tarafından bilinmiyor.

Çifte cinayet işleyen **Bruno Gerth** ölene kadar Berlin akıl hastanesinde kaldı.

Berlin morgu Charité hastanesinin eski kolera mezarlığında inşa edildi. Ana sergi salonu yirmi beş metre uzunluğundaydı. Cesetler üç hafta teşhir edilir, sonra da belediye tarafından Berlinlilerin *Nasequetscher* (burun ezen) dedikleri bir tabutla defnedilirdi. Morg halka kapatıldı; Naziler şehirdeki cinayetlerin çoğundan mesul oldukları için, işledikleri suçları olabildiğince örtbas etmek istemiş olabilirler.

George Grosz, Weimar Dada hareketinin önde gelen ressamlarından biriydi. En kibar tabirle, hem görüntüsü –şehirde kovboy kıyafetiyle gezerdi– hem de eserleri muhafazakâr Berlinlileri rahatsız

edecek türdendi. Eserlerini kendisi şöyle tarif etmiştir – ki Nazilerin onun eserlerini neden yozlaşmış görüp yasakladıklarını da açıklar: "Resimlerim nefretimi ve çaresizliğimi ifade eder. Ben ayyaşları, kusan adamları, aya bakarak yumruğunu sallayanları çizdim. Yüzünde dehşetle dolu ve elindeki kanları yıkayan bir adamı çizdim... Bir apartmanın kesitini çizdim: Bir penceresinden karısını döven bir adamı, bir diğerinden sevişenleri görürsünüz; üçüncüsünde kendini asmış ve vücudu sineklerle kaplı birisi vardır. Burnu olmayan askerleri ve yengece benzeyen demir kolları olan engellileri çizdim; muayeneye giden, asker üniforması giymiş bir iskelet çizdim. Ayrıca şiir de yazdım." 1933'te ABD'ye gitti, 1956'da Berlin'e döndü ve 1959'da orada öldü.

Thea von Harbou, yönetmen Fritz Lang ile evli bir Alman senaryo yazarıydı. Filmleri arasında *Dr. Mabuse*, *Metropolis* ve *M* yer almaktadır. Nisan 1933'te, Hitler iktidara geldikten kısa süre sonra, Lang ile boşandılar. Boşanmasının nedeni, kadının yeni rejime sadık olması olabilir. Savaştan sonra İngilizler tarafından hapsedilip Nazizmden arındırmaya maruz kaldı ve 1954'te öldü. *M*, Mayıs 1931'de yayınlandı; filmdeki müfettiş Karl Lohmann, Ernst Gennat'tan ilham alınmıştır.

Theo Wolff, 1933'te Naziler gazetenin idaresini ele geçirene kadar, *Berliner Tageblatt*'ın editörüydü. Gazete 1939'da Naziler tarafından kapatıldı.

Walter Gempp Şubat 1933'teki Reichstag yangını sırasında Berlin itfaiye müdürüydü; Nazilerin yangında parmağı olduğunu söylediğinden Mart 1933'te görevinden ihraç edildi. Gempp 1937'de tutuklanıp vazifeyi kötüye kullanmadan suçlandı. Gönderildiği hapishanede hücresinde boğuldu.

Almanya'daki en büyük çeteler Grosser Çetesi, Freier Bund ve Frei Vereinigung'du; üçü daha büyük bir kartel olan **Orta Alman Çetesinin** parçalarıydı.

Sing Sing Kulübünde gerçekten de bir elektrikli sandalye vardı; 1933'te Naziler tarafından kapatıldı.

Üç Kuruşluk Opera, 31 Ağustos 1928'de Schiffbauerdamm'daki tiyatroda sahnelenmeye başladı. Başta pek beğenilmese de daha sonra büyük başarı yakalayıp iki yıl içinde dört yüz kez sahnelendi. Fakat Brecht ile Weill 1933'te Almanya'dan ayrılmaya zorlandı. Lotte Lenya da 1933'te Almanya'dan ayrıldı; o ve Weill 1933 yılında boşanana kadar birlikteydi. Ancak 1935'te New York'ta tekrar evlendiler ve ikinci evlilikleri Weill'ın 1950'deki ölümüne kadar devam etti. Lotte Lenya 1981'de Manhattan'da öldü.

Otto Dix, George Grosz'un dostu ve çağdaşıydı; eserleri onunkilerden daha rahatsız ediciydi: Bazıları Goya'nın en karanlık eserlerini andırmaktadır. O da yozlaşmış bir sanatçı olarak kabul edildi ve 1933'te Almanya'dan ayrılmaya mecbur

kaldı; savaştan sonra dönüp Temmuz 1969'da Baden-Württemberg'de öldü.

Bana *Pop Idol* ve Simon Cowell ile ilgili şeyleri hatırlatan **The Cabaret of the Nameless** 1932'de kapatıldı.